HISTORISCH JAARBOEK VLAARDINGEN 2004

EN NOOIT GAAN DE STONDEN DER VRIENDSCHAP VOORBIJ

DE ARBEIDERS JEUGD CENTRALE IN VLAARDINGEN

HERMAN VAN DER LEE

DE VLAARDINGSE NOTARISSEN VÓÓR 1811 EN HUN ARCHIEVEN

Annemarie Verburg

Historisch Jaarboek Vlaardingen 2004

Afbeelding voorzijde:
"...Zo brandt ook het vuur der Vriendschap in allen die rond het vuur zitten en dat is het Eeuwige Vuur, dat nooit zal doven". Het vuur is een stockfoto, de dansende figuren zijn een detail uit een tekening van onbekende oorsprong. Collectie Herman van der Lee.
Het onderste gedeelte is een detail van een ondertekende notariële acte uit de collectie van het Stadsarchief.

Afbeelding achterzijde:
Portret van Pieter Verkade, notaris te Vlaardingen en een aantal protocollen. Collectie Stadsarchief Vlaardingen.

Omslagontwerp en vormgeving:
Klaas Bloem, Stout Grafische Dienstverlening.

Deze uitgave kwam tot stand dankzij medewerking van:

- A. Fontijne beheer B.V.
- Machinefabriek Kreber
- Maragco B.V. Vlaardingen
- Saharma B.V.
- Makelaardij Timmermans
- Warmelo en van der Drift
- Koninklijke Vopak N.V.

Historisch Jaarboek Vlaardingen 2004

een uitgave van de
Historische Vereniging Vlaardingen

met medewerking van het
Stadsarchief Vlaardingen

achtentwintigste jaargang

Opmaak en druk:
Stout Grafische Dienstverlening, Vlaardingen

Cip-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Historisch

Historisch Jaarboek Vlaardingen/
Historische Vereniging Vlaardingen - (1977) -S-
Vlaardingen:
Historische Vereniging Vlaardingen
ISSN 0169-3964
Verschijnt jaarlijks
Achtentwintigste jaargang. 2004 / met medewerking van
het Stadsarchief Vlaardingen. - ill.
ISBN 90-71731-25-1
SISO zhol 938.1 UDC 942.2*3130(058) NUGI 480
trefw.: Vlaardingen, geschiedenis, jaarboeken

inhoud

7	Voorwoord
8 - 35	"En nooit gaan de stonden der vriendschap voorbij" De Arbeiders Jeugd Centrale in Vlaardingen *Herman van der Lee*
36 - 61	De Vlaardingse notarissen vóór 1811 en hun archieven *Annemarie Verburg*
62 - 85	Kroniek van Vlaardingen 1953 *Cobi Bot*
86 - 112	Kroniek van Vlaardingen 2003 *Marianne van Papeveld-Hörst*
114 - 115	Archeologische Werkgroep Helinium
116 - 117	Gemeentelijk Archeoloog
118 - 119	Stadsarchief
120 - 121	Historische Vereniging Vlaardingen
122 - 123	Streekmuseum Jan Anderson
124 - 125	Visserijmuseum/ Vlaardings Museum

auteurs

Herman van der Lee, in 1919 geboren in Vlaardingen, begon in 1935 als jongste bediende bij het Coöperatieve Bakkerij- en levensmiddelenbedrijf en beëindigde in 1984 deze werkkring als directeur van COOP Nieuwe Waterweg, gevestigd te Schiedam.
Schreef eerder in het Jaarboek.
1993: Het Volksgebouw - Van blauwe tot rode schuur.
1994: Jan Buis - De IJzeren Voorvechter
1996: Teun de Bruijn - Onbetwiste bouwer van Vlaardingen
In "Vlaardingers over Vlaardingen" schreef hij in 1999: Vlaardingen vroeger.

Annemarie Verburg werd geboren op 27 april 1957 te Vlaardingen. In 1989 begon zij aan een deeltijdstudie geschiedenis aan de Universiteit Leiden die zij in 1996 afrondde met als afstudeerrichting Middeleeuwse Geschiedenis. Haar eindscriptie handelde over middeleeuws grondbezit in Kethel en Spaland. Als keuzevakken volgde zij o.a. Archiefwetenschap en Maritieme Geschiedenis. Momenteel doet zij, naast haar fulltime baan als coördinator van een studentenadministratie en roostermaker aan een HBO-instelling, onderzoek naar grondbezit in Midden-Delfland.

voorwoord

Twee zeer verschillende schrijvers vertellen in dit boek twee aanzienlijk verschillende geschiedenissen respectievelijk van vóór 1959 en van vóór 1811, over een jeugdbeweging en over een beroepsgroep die beide hun sporen nalieten en beide uw aandacht verdienen.
De *AJC, de Arbeiders Jeugd Centrale*, was vroeger voor velen taboe. Voor anderen was de AJC van doorslaggevende betekenis voor hun verdere leven.
Herman van der Lee begint met de Vlaardinger Koos Vorrink die in de landelijke jeugdbeweging een belangrijker rol speelde dan in die van Vlaardingen. De schrijver maakt gebruik van zijn eigen collectie waaronder boeken en artikelen van Arie Pleijsier. Dat was een uit Vlaardingen afkomstige bekende Nederlander die intussen welhaast vergeten is.
"Weg met alle socialen, leve de Willemien", kregen de AJC'ers te horen. Ze zongen zelf wat anders. Ze zongen, ze bespeelden muziekinstrumenten, ze volksdansten, ze marcheerden, kampeerden -gemengd nogal liefst- en maakten plannen voor een andere wereld.
Dat de 'stonden der vriendschap' voor Vlaardingse AJC'ers niet voorbij gingen en dat ze invloed hadden op cultureel en maatschappelijk terrein, zeker na 1945 en ook na de opheffing van de AJC in 1959, zal de oplettende lezer niet ontgaan.
In *"De Vlaardingse notarissen vóór 1811 en hun archieven"* neemt *Annemarie Verburg* ons mee naar een tijd en een stad waarin notarissen in het maatschappelijk leven een andere positie innemen dan in de 21ste eeuw.
Gebruik makend van archieven, die zich niet alle in Vlaardingen bevinden, schetst zij een geschiedkundig beeld van verschillende notarissen die onze stad kende en hun sociale achtergrond.
Ze voert ons langs een bekende ambachtsheer, laat de dikwijls aanwezige verwevenheid met het stadsbestuur zien, hun opleidingen, echtgenoten, woningen en hun betekenis voor de stad.
Het is een uiteenzetting met gedetailleerde bronvermeldingen, die niet alleen interessant is voor lezers met Vlaardingse voorouders die belangstelling hebben voor genealogie.
Cobi Bot schrijft de *Kroniek van Vlaardingen 1953*, het jaar van de watersnood, als het water maar enkele centimeters onder de bovenzijde van de Vlaardingse sluisdeuren blijft. Pastoor Rouw wordt geïnstalleerd, een afdeling van de Nederlandse *Vereniging voor Sexuele Hervorming opgericht, dansleraar Korpershoek jubileert*, evenals muziekonderwijzeres K. Verhoeff-Torn, Ko van Dijk staat in de Stadsgehoorzaal en werk van Vincent van Gogh hangt in de Visbank.
Marianne van Papeveld-Hörst schrijft de *Kroniek van Vlaardingen 2003*. Groot Vlaardingen verschijnt voor het laatst op dinsdag, minister-president J.P. Balkenende bezoekt Fontijne Grotnes, het Openbaar Ministerie gaat de raadsleden Leo ten Have en Edward van der Raaf vervolgen wegens schending van de geheimhoudingsplicht, Adriaan van Toor, acrobaat van het duo Bassie en Adriaan, neemt afscheid van zijn jeugdige publiek.
Een boek als dit kan alleen maar verschijnen dankzij de vele leden die onze vereniging kent en de medewerking van de auteurs, fotografen, het Stadsarchief, Stout Grafische Dienstverlening en de elders genoemde bedrijven.
Dank aan allen die de verschijning van dit boek mogelijk maakten en de lezers veel genoegen.

Jaarboekcommissie Historische Vereniging Vlaardingen,
november 2004.

Herman van der Lee

"EN NOOIT GAAN DE STONDEN DER VRIENDSCHAP VOORBIJ"

De Arbeiders Jeugd Centrale in Vlaardingen

In dit artikel over het ontstaan en de activiteiten van de AJC afdeling Vlaardingen heb ik er van afgezien om van jaar tot jaar haar belevenissen vast te leggen. Mijn opzet is geweest met een inhoudelijke omschrijving van de diverse uitingsvormen van de AJC ook degenen bij wie weinig of niets van deze vereniging bekend was, enig inzicht te geven in haar betekenis.
Als de afkorting AJC ergens valt, komen al snel de woorden 'Paasheuvel' en 'Koos Vorrink' naar boven. De niet-ingewijden betrekken er dan min of meer smalend de 'Meiboom' bij. Want wie waren het die al in de jaren twintig van de vorige eeuw onder de Meiboom op de Paasheuvel dansten? Inderdaad, die vreemd uitgedoste AJC'ers.

Koos Vorrink schreef in 1923 over de in dat jaar aangekochte Paasheuvel:
"...dat het jonge proletariaat het veel zwaarder heeft dan de gegoede klasse. De zware en langdurige arbeid in fabrieken en werkplaatsen doodt de levenslust en dadendrang. De hogere waarden van het leven krijgen geen kans. Wel vindt men allerwegen en in walgelijke overvloed de stompzinnige, zwoele, onreine ontspanning van grammofoon, voetbalmatch, kroeg, bioscoop, kabaret, danszaal en prikkellectuur".

Het is duidelijk dat de Vlaardinger Koos Vorrink een gedreven mens was. Zijn woorden lieten weinig twijfel over zijn mening over de uitwassen van de kapitalistische wereld.
Hoe de arbeidersjongeren steun bij elkaar zoeken om zich in clubverband te verzetten tegen die maatschappij blijkt uit een passage, waarin Koos Vorrink zijn geloof in een nieuwe wereld omschrijft:

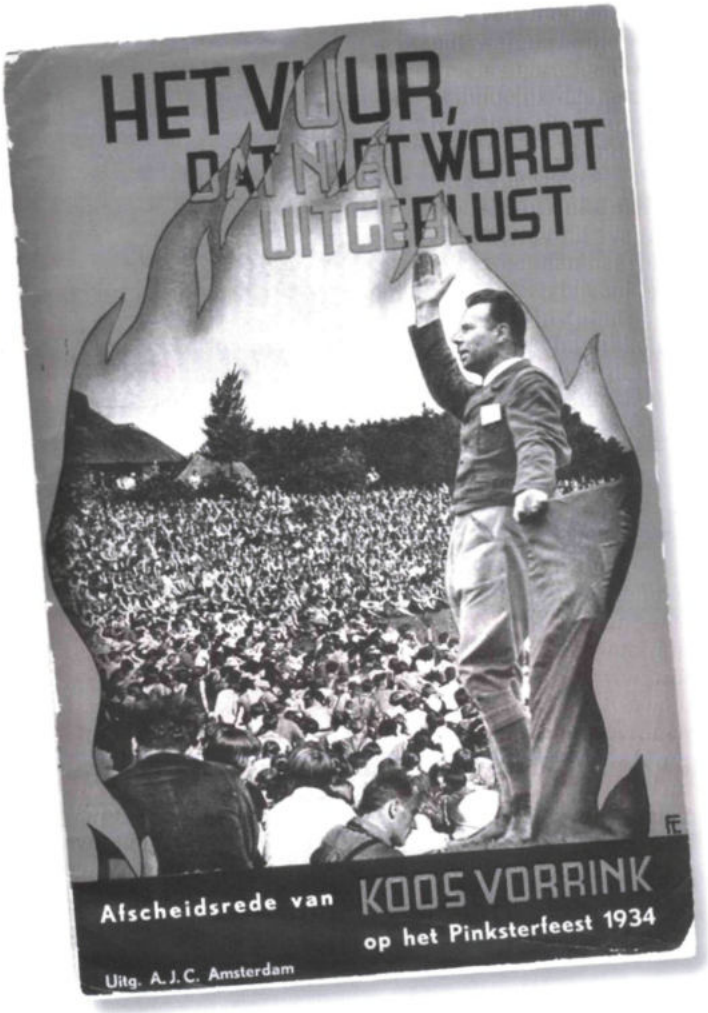

"Die nieuwe wereld vraagt een nieuwe mens, een gemeenschapsmens, die weet dat geen vreugde bloeien kan op een levensakker die gemest is met het leed, zorg en pijn van anderen. De nieuwe mens die van zichzelf het beste geeft en daarmee zijn leven verrijkt. Reeds gaat een golf van machtig enthousiasme door brede lagen van jonge arbeiders en arbeidsters, die de gore bedwelming van deze rotte maatschappij niet langer aanvaarden. In hen wordt de nieuwe mens geboren".

In woord en geschrift was Koos Vorrink tot 1934, het jaar dat hij voorzitter werd van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij, in hoge mate de man die het gezicht van de arbeidersjeugd in de AJC heeft bepaald. Vorming die veel stadgenoten kregen en die bepalend zou zijn voor hun verdere leven.
Mede daardoor is ook de mythe ontstaan dat Koos Vorrink de oprichter zou zijn van de landelijke AJC en betrokken was bij de oprichting van de Vlaardingse AJC. Geen van beide is juist.
De landelijke AJC werd in 1918 opgericht op initiatief van de SDAP, de Sociaal Democratische Arbeiders Partij en het NVV, het Nederlands Verbond van Vakverenigingen. De eerste voorzitter was Piet Voogd.
Er was een generatie opgestaan, die zich bezighield met de samenleving, muziek, zang, dans, de natuur en kamperen. Voor die tijd niet gebruikelijk.

De AJC nu ook in Vlaardingen
In Vlaardingen waren het de SDAP en het NVV die in 1920 de voorvechter A.W. Schoonhoven toestemming gaven de AJC op te richten. Op 5 juni 1920 was het zover.

Het feit van deze oprichting kom ik aan de weet door Arie Pleijsier, jarenlang secretaris van de Vlaardingse SDAP, redacteur van het Sociaal Democratische Dagblad Voorwaarts, onderwijzer in Vlaardingen en bekend schrijver.
Arie Pleijsier herinnert in een artikel in 'Voorwaarts' van 21 september 1929 aan *"deze eerste editie onzer jeugdige onbezonnenheid in het wijdberoemde Haringstadje".* In hetzelfde artikel wijst hij de Amsterdammer A.W. Schoonhoven aan als de geestelijke vader van de Vlaardingse AJC. In Mokum had deze figuur een krachtdadig aandeel gehad in alle opstanden tegen het wettig gezag.

Pleijsier schrijft verder: *"Hij had zich hieraan ontworsteld door zelf sigaren te gaan maken, die hij verkocht in een winkeltje aan de Waalstraat. Maar de AJC heeft hij opgericht. Reeds zijn derde poging op de afdelingsver-*

Koos Vorrink spreekt op de Paasheuvel.

A.W. Schoonhoven, omstreeks 1920 in de deuropening van zijn sigarenwinkel aan de Waalstraat 36.

gadering van de Vlaardingse SDAP slaagde. De leden kwamen bij tientallen, als haringen in een ton van een overvloedige vangst. Maar er waren geen vaten om ze behoorlijk te verwerken".

Schoonhoven praatte veel over het Amsterdamse palingoproer en over de misstanden, waarbij hij zelf daadwerkelijk betrokken was geweest. Las ook veel voor en maakte de muziektent op het Flardingaveld aan de Hofsingel tot een soort Vlaardingse Olympus.

Maar de jongens en meisjes waren niet gekomen om te horen praten. Ze wilden **zelf** wat doen en daarmee kwamen ze op een terrein waar hun leider hen niet kon volgen. Er kwamen 'Sport Na Arbeid', handwerkavonden en gymnastiek. De eigen activiteiten kregen de overhand. Het was niet wat Schoonhoven zich als doel had gesteld en hij verliet de AJC.

Celi Sprij, oud AJC'ster van de afdeling Vlaardingen weet nog dat haar opa de zelfgemaakte sigaren op de markt in Rotterdam ook persoonlijk ging verkopen.

Begonnen in een winkeltje aan de Waalstraat gingen de zaken blijkbaar zo goed dat Schoonhoven een pandje kocht in de Pepersteeg, nummer 17 (de huidige Peperstraat). Celi herinnert zich nog levendig haar bezoeken als kleuter aan dat winkeltje. De gesprekken liepen daar zo hoog op dat zij dacht dat de mensen, die naast elkaar op de bank zaten, hevig aan het ruziezoeken waren. Zij vond dat heel eng, maar oma stelde haar gerust. Die legde uit dat deze bezoekers alleen maar bezig waren elkaar met enige stemverheffing duidelijk te maken op welke manier de maatschappij verbeterd moest worden.

De gedachte de maatschappij te kunnen verbeteren loopt als een rode draad door de arbeidersbeweging. En ook de AJC blijft ermee bezig, de zelfwerkzaamheid speelt daarbij een grote rol.

In 1934, het jaar dat Koos Vorrink de overstap van de AJC naar de SDAP maakte, richt Arie Pleijsier zich onder zijn schuilnaam mr Punch tot de AJC'ers, in de brochure 'WIJ BOUWEN', met als kop

'SMEDERS WILLEN WIJ ZIJN VAN EIGEN LOT'

"Neem nou bijvoorbeeld Koos Vorrink. Hij is een knappe kerel, anders was hij geen partijvoorzitter geworden. Van hem wordt verwacht dat hij de zelfwerkzaamheid van de partijgenoten in deze moeilijke tijden zal opvoeren tot de hoogst-bereikbare macht. In dat opzicht kan gesproken worden van 'zijn leerschool in de AJC'.

Want daar heeft hij alles gedaan wat hij kon om jullie allemaal aan het werk te zetten.

Iedere beweging is precies waard wat haar leden doen - aan zichzelf - en aan het werk voor allen.

Hij heeft jullie gezegd: "gaat naar de natuur". En we hebben kamphuizen gebouwd, openluchttheaters aangelegd en Pinksterfeesten georganiseerd. Hij heeft verteld "ontwikkel je lichaam, opdat je gezond bent en je vreugde op een mooie manier kunt uiten". Waarop wij met z'n allen aan het dansen zijn geslagen en we ons aangeleerd hebben er behoorlijke muziek bij te maken.

Genoeg voorbeelden die duidelijk aangeven dat hij ons allemaal zelf aan het werk heeft gezet voor een betere gemeenschap.

Wat een ieder met zijn beweging bereikt is af te meten aan de zelfwerkzaamheid van de leden. Werken aan een eigen opbouw, aan eigen zuivering, aan eigen vernieuwing!

De weg, die wij allen hebben afgelegd, heeft ons sterk gemaakt".

Deze jeugdbeweging is al langer opgeheven dan zij van 1918 tot 1959 actief is geweest, maar was van grote betekenis, ook in Vlaardingen.

Pioniers

Hoe ging dat in die eerste tijd?

Mien Webers en Mar Sprij bleven vrijwel direct vanaf de oprichting heel lang in de AJC. Mien herinnert zich dat zij als dertienjarige voor de SDAP de oprichtingsfolders van de AJC rondbracht.

In zaal Excelsior aan de Oosthavenkade verschenen twintig jongens en meisjes. Mien was ook van de partij, hoewel je eigenlijk veertien moest zijn. Alle arbeiderskinderen werkten al op die leeftijd. Zij kwam uit een gezin met veertien kinderen, vader was koetsier.

De activiteiten bestonden toen uit een handwerkclub voor

meisjes. Jongens en meisjes konden samen aan houtsnijden, figuurzagen en toneel doen. Bij de AJC was het er in die tijd vooral om begonnen de jeugd van de straat te houden.
Elke zaterdagavond was er onder leiding van een socialistische onderwijzer een zangavond in het Handelsgebouw aan de Parallelweg. In clubverband werd er veel geroeid en gewandeld.
Een jaar na de oprichting werd Mar Sprij lid. Financieel was dit geen probleem. Mar was lid van de Metaalbewerkersbond, die zijn contributie voor de AJC betaalde. Achter dit edele gebaar ging ook een andere bedoeling schuil. Diverse bonden wilden wel iets voor de jeugdleden organiseren.
Mar lustte, zoals velen, wel een borreltje, maar was daar al snel van genezen. Hij stelde grinnikend vast dat het drinken van alcoholhoudende dranken in de AJC van het begin af taboe was. Hij paste zich snel aan en was daar op hoge leeftijd nog blij om.

In de AJC leerde je op eigen benen staan en omgaan met anderen. *"Ik heb er toch mijn ontwikkeling gekregen"*, aldus Mar. In zijn herinnering is het de beste tijd van zijn leven geweest.
Ongetwijfeld zal daarbij meegespeeld hebben dat één van de eerste AJC-huwelijken gesloten is tussen Mien en Mar. Vanaf 12 december 1928 gingen zij als het echtpaar M. en M. Sprij-Webers door het leven en hielden dat een 'eeuwigheid' vol. Toen Mar in 1996 overleed, waren zij 68 jaar getrouwd. Mien overleed in 2000 op 93-jarige leeftijd.
Mar kon enthousiast vertellen over zijn AJC-tijd. In het begin speelde hij in de voetbalclub van de AJC: Sport Na Arbeid, SNA. Voetballen mocht toen nog, het werd voorlopig als een weliswaar slechte gewoonte geaccepteerd. Namens de SDAP was Jan Buis de man, die min of meer als toeziend voogd ervoor zorgde dat het voetballen niet leidde tot uitspattingen. Koos Vorrink was immers de man die het voetballen eenzelfde kwaliteit meegaf als de 'onreine ontspanning van kroeg en bioscoop'.
Omdat voetbal leidt tot verdwazing en het te veel gaat om prestatie en het wedstrijdelement overheerst, legt de voetbalclub dan ook snel het loodje, men vond het niet passend in de cultuur van de AJC.

Wandelen en volksdansen worden daarentegen als gezonde en pedagogisch verantwoorde beweging gepropageerd. Wandelen MOET, het is een stuk levensstijl en zal dan ook tot in lengte van dagen in de AJC-tijd beoefend blijven worden. Als de AJC binnen de bebouwde kom wandelt geeft de term *marcheren* de situatie beter weer. Vanaf het prille begin stelt de AJC zich fier op, als zij zich aan de mensen presenteert.
Keurig in rijen van drie marcheert zij al zingend en met de vlaggen voorop door de straten. Behalve als een kerk gepasseerd wordt, dan stopt het zingen even. Eenmaal buiten de bebouwde kom wordt het echt wandelen. Wandelen wordt als een kunst en als een deel van de opvoeding gepropageerd. Heerlijk samen de vrije natuur in, dat is één van de uitgangspunten.

Ook binnen actief

Met name om bekendheid te geven aan haar doelstellingen worden er in 1921 in De Harmonie meerdere bijeenkomsten gehouden.
Koos Vorrink is de eerste die op 29 januari 1921 spreekt in zijn functie van secretaris van het AJC-hoofdbestuur en redacteur van 'Het Jonge Volk', maandblad van de AJC.
Op 12 maart voeren de leden van de Vlaardingse afdeling toneelstukjes op, afgewisseld met het optreden van de Arbeidersmuziekvereniging 'Voorwaarts'. Op 7 mei

Trouwfoto van M. en M. Sprij-Webers, 12 december 1928.

is er opnieuw het optreden van de AJC -leden, aangevuld met marsmuziek van 'Voorwaarts'. De hoofdmoot is de toespraak van Jan Buis, die vertelt over zijn bezoek aan een Jeugdfeest van de Socialistische Jeugd Internationale, de SJI, in het Duitse Bielefeld, waar samen met Koos Vorrink honderd deelnemers uit Nederland aanwezig waren.

In de jaren twintig werden de kosten van zo'n bijeenkomst bestreden door het enthousiast verzamelen van advertenties. Door de veelheid ervan werd het programma van de feestavond op 17 februari 1923 er zelfs door weggedrukt. Ze gaven wel weer een inzicht in de sympathisanten van de AJC. Dameshoedenmagazijn Weerheim en de Fijnstrijkerij Hoorweg waren er altijd bij. Jan Buis en Jan Hoorweg waren eigenaren van die zaken. Het tweetal was bovendien raadslid voor de SDAP, en dat schept extra verplichtingen.
Nog vijf middenstanders prezen hun zaken aan en zorgden ongetwijfeld samen voor een flinke advertentieopbrengst. De Coöperatie stond ook vermeld, met de minder vleiende tekst: *"Iedere Arbeider die geen lid is van de Coöperatie, is een Ezel"*.
Door middel van het programma willen de *"jeugdige wezens van de AJC in hun jeugdig gemoed uiting geven aan hun verlangen naar een wereld van vreugde, licht en zonneschijn"*.
Het jeugdig koor zingt onder leiding van de heer Drop. W. de Zwart en W. v.d. Berg zijn de solisten. Het bekende Vlaardingse Strijkorkest verleent zijn medewerking. De AJC'ers komen ook in actie met een tweetal toneelstukjes met de geheimzinnige titels: Manus de Snorder en Janus de Wonderdokter. De feestrede wordt uitgesproken door Arie Pleijsier.
Het wonderlijke van de opzet van dergelijke avonden was dat er in feite niets te vieren viel, maar dat het samenzijn in deze vorm als een FEEST werd beschouwd. En die naam kreeg zo'n avond dus vanzelfsprekend mee. In de volgende jaren zouden er nog vele van soortgelijke FEEST-avonden volgen.

De allereerste strandzesdaagse

De personen die min of meer betrokken waren bij het richting geven aan de AJC en met name aan de Vlaardingse loot van deze stam, zochten ook op een andere manier naar wegen om uiting te geven aan hun drang naar een wereld van vreugde, licht en zonneschijn.
Het was Koos Vorrink, die Arie Pleijsier en enkele vrienden in 1920 uitnodigde voor een strandtocht van Hoek van Holland naar Den Helder. *"Ik begin langzamerhand in een stadium van dolzinnig enthousiasme te geraken over een wandelplan dat in mijn vindingrijke brein is opgekomen"*, schreef Koos niet erg bescheiden. *"Langs de kust is het ongeveer 118 km, dus als we een week lopen is het maar 17 km per dag"*, voegde hij daar nog heel optimistisch aan toe. Het voorstel viel blijkbaar in de smaak, want al op maandagmorgen 9 augustus 1920 vertrok het gezelschap van vier mannen met de trein naar Hoek van Holland. Jan Buis werd omgedoopt tot Jan Panama vanwege de hoedenzaak van zijn vrouw. Jan Hoorweg was eigenaar van een fijnstrijkerij, dus Jan Strijkijzer was snel verzonnen. Dat gold ook voor Arie Pleijsier, want die schreef al onder de schuilnaam mr Punch. Koos Vorrink werd kortheidshalve Kobus genoemd en tot Hoofd van de tocht gepromoveerd. Onderweg sloot zijn broer Jan zich bij het groepje aan en werd vanwege zijn mooie zangstem omgedoopt tot Caruso.
Het hele verhaal is te vinden in de kostelijke reisbeschrijving van Arie Pleijsier, 'ZES DWAZE DAGEN' (1923). De gelukkige bezitters van dit boek zouden het lezen en herlezen. Aan het slot van het boek liet Arie Pleijsier zijn fantasie de vrije loop door te stellen dat na een aantal jaren hun illustere voorbeeld gevolgd zou worden door een grote groep AJC'ers. Dat is nooit gebeurd.
Het zou tientallen jaren duren voordat een willekeurige groep mensen opnieuw deze strandtocht ging maken. Inmiddels is het een jaarlijks terugkerend evenement geworden.

Eén te zijn met anderen...

Het verlangen om samen te zijn met gelijkgezinden leidt al snel tot deelname aan Gewestelijke Jeugdfeesten. Het Gewest Zuid-Holland organiseert steeds in een andere afdeling een weekend-bijeenkomst, waar gevolksdanst wordt, spelen worden gedaan en stadswandelingen gemaakt. Huisvesting bij pleegouders voor één nacht drukt de kosten. Op deze manier maken de Vlaardingers in de jaren twintig kennis met de AJC'ers in Leiden, Delft, Boskoop, Dordrecht en Schiedam. Zij maken zodoende ook kennis met figuren uit de landelijke beweging, zoals b.v. in 1929 in Schiedam, waar in het Volkspark Jan Oudegeest, voorzitter van de SDAP, de jonge deelnemers toespreekt.
Met de gelijkgezinden konden de AJC'ers uiteraard goed opschieten. Met de 'anderen' was het soms minder goed omgaan. Het Jeugdfeest in Leiden 1923 heeft in die zin geschiedenis geschreven. Vanzelfsprekend maakten de wandelingen een onderdeel van het feest uit. Katwijk leek een vriendelijk collega-vissersdorp voor de Vlaardingers, maar het bezoek werd niet op prijs gesteld en het bleef niet bij spottende opmerkingen. Met blote vuisten, slagwapens en klinkers werden de AJC'ers belaagd.
Onder de leuze *"Leve Willemien, weg met alle socialen"* overvielen de Katwijkse vissers de wandelende groep.
Het landelijk orgaan 'Het Jonge Volk' schreef een maand na die gebeurtenis: *"Zolang de stenen niet in de groep vielen werd er stevig doorgelopen. Toen ze wat al te gevaarlijk begonnen te worden, werd tot driemaal toe een*

charge op de laffe scheldende bende gemaakt. Die wisten toen niet hoe snel ze zich voor onze kerels uit de voeten zouden maken".
De verhouding tussen de verschillende bevolkingsgroepen was in de twintiger jaren ook elders heel erg gespannen. Volgens een artikel van de Rotterdamse AJC-voorzitter Herman Molendijk in 'Voorwaarts' van 23 juli 1926 durfde het 'Dagblad van Noord-Brabant' zonder een gerede aanleiding over de AJC'ers te schrijven als "de beestmensen van Wibaut". Wibaut was een vooraanstaand SDAP'er en o.a. schenker van het Rode Valkennest op de terreinen van de AJC te Vierhouten.

Of de intensiteit waarmee de Vlaardingse AJC'ers hun verenigingsleven beleefden er de oorzaak van was dat hun krachten op een gegeven moment uitgeput waren, is niet meer precies na te gaan. Wel is duidelijk dat het werk rond het eind van 1928 en begin 1929 onderbroken is geweest.
Koos Vorrink maakte een herleving van de AJC weer aan het rollen door op een bijeenkomst van het Instituut voor Arbeiders Ontwikkeling te spreken over de taak van de arbeidersbeweging tegenover de jeugd.

Even uitrusten. Een glimlachende Bram Thurmer, afdelingsvoorzitter van 1929-1937.

Heroprichting

Arie Pleijsier kondigde in 'Voorwaarts' van 21 september 1929 de heroprichting van de Vlaardingse AJC aan. *"De eer van deze herleving"*, zo schreef hij, *"komt toe aan een jonge man die eeuwig drieentwintig zal blijven, dat is twee jaar minder jong dan zijn vrouw. Samen vormen zij het echtpaar Buis. U kunt iedere Vlaardinger vragen wie Buis is. Ze kennen hem allemaal en omgekeerd is dat ook zo.En als Jan Buis het aanpakt met de jeugd, dan kan het niet anders dan goed gaan. Want hij is een pedagoog van geboorte en hij zal jong blijven, al moge hij ook de laatste haar op het altaar des Tijds hebben nedergelegd. Heil dus onze Vlaardingse AJC".*

De Kroniek van Vlaardingen 1929 meldt op 29 augustus: Wederoprichting van een Vlaardingse afdeling van de Arbeiders Jeugd Centrale in het Volksgebouw. Voorlopig bestuur: Adri Bravenboer, André van Rees, Roel Staal, Henk Stolk, Bram Thurmer en Jan Buis, voorzitter (werkelijke leeftijd: 45 jaar).

Met vernieuwde energie gaat de afdeling aan de slag. Jan Buis zit sinds 1917 namens de SDAP in de gemeenteraad en speelt daar een belangrijke rol. Al snel wordt een andere voorzitter gekozen, Bram Thurmer, die dat zou blijven tot 1937, als hij namens het Ministerie van Visserij en Landbouw enkele jaren naar Chili gaat.
Dat zijn voorzitterschap een gewaardeerde periode is geweest, bleek wel uit het verslag in het Vlaardings Volksblad van 12 mei 1937. Over de samenwerking wordt hem door de troepleider van de Rode Valken, Rienus de Vries, veel lof toegezwaaid. Want zelfs een vertegenwoordiger van het Gewestelijk Bestuur heeft met zijn aanwezigheid zijn waardering tot uitdrukking gebracht.
Het afscheid wordt omlijst door gezamenlijk zingen en een declamatie door Siem Barendregt: 'Levensmoed'.
Bram heeft het leiding geven als prettig ervaren en onderstreept dit door het aanbieden van twee reproducties van Vincent van Gogh. Hij belooft regelmatig te schrijven en hoopt over een jaar of drie een gezonde afdeling te kunnen begroeten.
Later zal blijken dat de oorlogsdreiging zijn terugkeer aanzienlijk bespoedigt.

Tentoonstellingen

Een maand eerder maakte het Vlaardings Volksblad zelfs twee maal melding van de vijfde AJC-tentoonstelling, die op vrijdag 9 april 1937 in de Muziekzaal van het Volksgebouw werd geopend door Jan Buis, niet als oud-voorzitter, maar als wethouder namens het gemeentebestuur. Hij memoreerde dat dit jaarlijkse gebeuren oorspronkelijk tot doel had de financiën op te krikken en de afdeling ermee is doorgegaan zodat zij nu goed uit de voeten kan, mede dankzij het accurate beheer van penningmeester Truus Kram.
Het culturele aspect wordt gevormd door een expositie over Michelangelo, 1475-1564, Italiaans beeldhouwer, aangevuld door Cor Bravenboer met een schelpenverzameling en kunsthistorische boeken.
De HAKA-stand met levensmiddelen van de Coöperatie en de uitstalling van ARBO-boeken van De Arbeiderspers zijn vaste onderdelen. De publiekstrekkers die geld in het laatje moesten brengen waren Het Rad van Avontuur, sjoelen en grabbelen.
Deze tentoonstellingen hadden ook nog een ander belangrijk doel. Eén van de onderdelen van het winterwerk waren de zogenoemde wekelijkse 'werkavonden', waarbij de handenarbeid centraal stond. De jongens maakten

onder leiding van de bevriende bouwvakker Verhey allerlei, meestal houten, huishoudelijke voorwerpen, maar ook b.v. boekensteunen. De meisjes kregen hulp van terzake kundige oudere leden als Rachel Jansen en Cok Buis. Zij deden veel aan leerbewerking, maakten omslagen van katoen, afgewerkt met raffia en fraai uitgevoerde inktlappen. Verder kleding voor poppen en kleuters, van wol en katoen.
Dit bevorderde niet alleen de zelfwerkzaamheid, maar de opbrengst van de verkochte spullen verhoogde ook in ruime mate het financiële resultaat van de tentoonstelling.

Centraal vriendschapsfeest pasen 1937

Landelijk werd ook niet stil gezeten. De afdeling wilde graag laten zien wat de leden recent in Amsterdam hadden meegemaakt. Daar had tijdens de Paasdagen van 1937 een feest plaatsgevonden. Een belevenis voor 4.500 deelnemers. De fotocollectie in de Muziekzaal gaf een sprankelend beeld van het feest in het AJAX-stadion in de Watergraafsmeer. Maar ook van de viering in de oude RAI, waar nu het Okurahotel staat. Bijzonder was de kennismaking met de pleegouders, waar de deelnemers werden 'ingekwartierd' en de wandelingen door die overweldigende grote stad Amsterdam.

Bij de voorbereiding en tijdens het feest speelde de Stedenzuil een grote rol. Per provincie circuleerde er een eikenhouten plank, waarop elke Rode Valkentroep haar embleem uitbeeldde. Vlaardingen brandde zijn naam 'In Vrije Vlucht' in, met een tekening van een vlucht vogels.
Tijdens een spel in het oude RAI-gebouw werd provinciegewijs de Stedenzuil opgebouwd. Het aanbrengen van de laatste plank maakte de zuil tot een prachtige uiting samen iets groots tot stand te hebben gebracht.

Op dit feest waren er meer - ontroerende- hoogtepunten. Op de maandagmiddag voerden de Rode Valken in het AJAX-stadion een spel op van Meia Kaas-Albarda onder de titel 'De Grote Reis'. Onder leiding van lekenspelleider Ben Groeneveld werden de vier jaren van het Rode Valkenleven uitgebeeld.
Tot slot zongen toeschouwers en deelnemers, tijdens het omhoog tillen van een enorme wereldbol, met elkaar 'Broeders verheft u ter Vrijheid'.
Die vrijheid zou ons in de Tweede Wereldoorlog vijf lange jaren ontnomen worden
Al een jaar na de bevrijding werd er tijdens de Paasdagen in 1946 overigens alweer in Amsterdam een Centraal Vriendschapsfeest gehouden, waaraan vrijwel de gehele Vlaardingse afdeling deelnam.

Zinvol bezig zijn in crisistijd

Juist door de steeds meer knellende crisistijd, voelde de jeugd sterker de drang van het samen willen zijn in clubverband. Ook wilde men naar buiten laten zien dat er bij het gebrek aan werk bij velen toch een zinvolle besteding van de grote mate van vrije tijd mogelijk kon zijn.
Behalve het kamperen en het houden van tentoonstellingen werd er veel gevolksdanst, naar buiten getrokken om te wandelen in de vrije natuur rondom Vlaardingen. Spel en sport werden beoefend, zowel binnen als buiten. 's Zomers wandelden we naar het Sterrenbos in Schiedam om daar een ochtend of een avond slagbal en dergelijke spelen te doen.

Kaft van Lekenspelboekje, tekening van Fré Cohen.

Het houden van bonte avonden was een bezigheid, die voorbereiding vereiste in hordeverband. Het programma bestond uit zingen, muziek maken, voorlezen en zgn. lekenspel. Dat waren in feite toneelstukjes, ook wel kluchten, die in de AJC steevast als het spel van leken, dus lekenspel, werden benoemd. Landelijk beschikten we zelfs over een lekenspelleider, Ben Groeneveld.
Voor die verschillende onderdelen werden ook zo mogelijk aparte groepjes gevormd, met name voor zang en muziek dan wel een combinatie van beide.
Het werk was nogal intensief en dat betekende dat vrijwel elke avond een groepje ergens actief was. Een eigen zaaltje was gelukkig beschikbaar, met meestal een grotere zaal erbij of, zoals in het Volksgebouw, een aparte ruimte, Muziekzaal genoemd, omdat daar ook de arbeiderszangvereniging 'De Stem des Volks' en de arbeidersmuziekvereniging 'Voorwaarts' repeteerden.
In de eerste tien jaren van haar bestaan benoemde de AJC de verschillende leeftijdsgroepen met de letters A, B en C. De 12-16-jarigen waren de A-leden, van 16-21 heetten zij B-leden en de boven 21-jarigen werden de C-leden genoemd.
Men vond dit wel een wat schamele, gemakzuchtige benaming. Een demonstratie van gebrek aan fantasie. Bij het zoeken naar een meer zinvolle naamgeving ging men te rade bij de socialistische organisaties in het buitenland.

1930 een belangrijk jaar

Na het congres van 5 en 6 april 1930 werden, in navolging van Oostenrijk en Duitsland de A-leden omgedoopt in Rode Valken. De naamsverandering hield ook in dat het Rode Valkenwerk toe was aan een nauwkeurige omschrijving. Het werk zou elke opvoedkundige waarde, vooral uit socialistisch oogpunt bezien, hebben verloren, als het in de volle omvang jeugdzorg zou worden.

"In de sfeer van hun eigen Rode Valkenwerk moeten zij volop gelegenheid krijgen tot oefening en ontplooiing van hun eigen krachten, van hun initiatief en van hun energie. Dat zij zich zullen oefenen in het dragen van verantwoordelijkheid. Dat hun zelfvertrouwen zal worden versterkt, dat zij mensen zullen worden met een natuurlijke, democratische gezindheid. Open en vrijmoedig. Mensen die geleerd hebben rekening te houden met anderen zonder slaafsheid of morrende onderworpenheid. Die niet roepen of denken, dat kan ik niet, maar die onderzoeken en aanpakken".

Het was opnieuw Koos Vorrink, die deze gedachten ditmaal lanceerde in het leidersblad 'De Kern' van januari/februari 1930. Jan Stoovelaar haakte daar als Centraal Rode Valkenleider op in met het aangeven van praktische aanwijzingen.
Een Rode Valk moet er prijs op stellen een goed verzorgde kleding en uitrusting te hebben en alles zoveel mogelijk zelf maken. Er wordt door hem uitvoerig uitgelegd, onderbouwd met afbeeldingen, welke knopen een Rode Valk moet leggen om van een zeseneenhalve meter lange streng een fluitkoord te fabriceren.
Om zijn rode das om de hals te kunnen bevestigen geeft Jan Stoovelaar aan hoe je een aardige dasring kunt krijgen door van een leren veter een Turkse knoop te maken. Dat lijkt hem stijlvoller, zo merkt hij nuchter op, dan een koperen of benen gordijnring daarvoor te gebruiken.
Speciaal over de totale invulling van het Rode Valkenwerk werd op 2 november 1930 de eerste landelijke Rode Valkenconferentie gehouden, waar ruim zestig afdelingen uit het hele land waren vertegenwoordigd.

In 1930 verlangde ik als nooit tevoren naar mijn verjaardag, de dag dat ik twaalf jaar zou worden. Het betekende dat ik mij mocht aansluiten bij de rode jeugd.
Het was crisistijd. Mijn broer was vijftien maanden eerder geboren. Onze ouders hadden bedacht dat wij samen lid zouden worden als ik ook twaalf jaar zou zijn. Vanwege deze gelijke behandeling moest Paul nog maar even geduld hebben. Op de twintigste juli 1931 was het zover. Het is vast een leugentje om bestwil geweest, waarbij de kosten van het lidmaatschap een hoofdrol hebben gespeeld.

DE RODE VALKENWET

1. Wij, Rode Valken, voelen ons deel van de strijdende arbeidersklasse.
2. Wij, Rode Valken, willen goede kameraden van elkaar zijn.
3. Wij, Rode Valken, willen anderen helpen, waar wij kunnen.
4. Wij, Rode Valken, hebben eerbied voor iedere eerlijke overtuiging, ook wanneer ze niet de onze is.
5. Wij, Rode Valken, stellen vertrouwen in onze leiding.
6. Wij, Rode Valken, komen moedig voor onze mening uit. Wij praten niet achter andermans rug.
7. Wij, Rode Valken, streven naar waarheid. Het gegeven woord is ons heilig. Wij willen nauwgezet en trouw onze plichten vervullen.
8. Wij, Rode Valken, streven naar reinheid in woorden en daden.
9. Wij, Rode Valken, streven naar soberheid en eenvoud. Wij gebruiken geen alcohol en geen tabak.
10. Wij, Rode Valken, verzorgen ons lichaam door reinheid, oefening en harding.
11. Wij, Rode Valken, zijn vrienden en beschermers van de natuur.
12. Wij, Rode Valken, willen moedig zijn en onbevreesd.

Een taak voor dit jaar:

Naar de Rode Valkenwet leven

Dus:

1. **Streven naar het hoogste,**
bij al onze handelingen,
met al onze daden,
voor iedereen.

2. **Graven naar het diepste,**
in ons eigen leven,
in ons eigen hart.

De tekst van mijn eerste declamatie lijkt geen toevallige keus:

WIJ
Wij weten van vader
Wat werken betekent
Wij weten van moeder
Wat zorgen beduidt
Wij weten van haar,
Die altijd rekent,
Dat arbeid de armoe
Niet buitensluit.

Wij weten van jong zijn
Wat leven kan wezen
Wij zingen de vreugde
Luid jubelend uit
Wij willen niet g'loven
Wat ouderen vrezen
Dat 't stijgen der jaren
De vreugde wel stuit.

Wij weten met makkers
Ben je daadkrachtig
Wij kennen het toverwoord
Van onze tijd:
Organisatie
Wij willen eendrachtig
En moedig ons geven
Aan heilige strijd.

Luit Smid (1906-1945)

In 1930 was er bij de vernieuwde opzet van het werk met de 12-16-jarigen een 'wet' samengesteld, die richting moest geven aan je levenshouding. Deze Rode Valkenwet, bestaande uit 12 punten, moest uit het hoofd geleerd worden, waarna aan je gevraagd werd de inhoud te onderschrijven.
Het kennen en aanvaarden van De Rode Valkenwet was nog maar een onderdeel van de proef die een Jonge Valk moest afleggen om zich Rode Valk te kunnen noemen. Behalve het bezoeken van alle horde- en troepbijeenkomsten moest je ook weten hoe die AJC nu eigenlijk in elkaar stak. Het kunnen leggen en toepassen van een vijftal knopen was een ingewikkelde bezigheid.
Armseinen, fluitsignalen, de tekst van de Rode Valkenmars en weten hoe je elkaar met open linkerhand moest groeten, het was een hele opgave voor een 12-jarige jongen of meisje om je dat allemaal eigen te maken.
Wie dacht even lid te kunnen worden van een jeugdvereniging, kwam al snel tot de ontdekking dat je bij de AJC heel hartelijk werd ontvangen, maar dat er wel het een en ander van je werd verwacht. Had je genoeg doorzettingsvermogen om je al die dingen eigen te maken, dan lag er in de AJC een fantastische tijd voor je. Je moest ook een wandeling van minstens 10 km in horde-of troepverband meegemaakt hebben en de hoofdzaken van de plattegrond van de eigen plaats kunnen aanwijzen. Dan was het grote moment daar en mocht je met recht de blauwe blouse of kiel dragen met onder de kraag de rode halsdoek. En op de linkermouw het Rode Valkenembleem.
Eénmaal per jaar, aan de vooravond van de eerste mei, werd een Inwijdingsbijeenkomst gehouden. Dan kreeg je de vraag voorgelegd: *"Zeg kameraad, ben jij bereid om in de tijd die voor je ligt alles te geven aan onze strijd?"*.
Na deze vraag van de troepleider werd het even stil en klonk het vastbesloten: *"Ja, ik wil"*.
Daarmee was je als Rode Valk opgenomen in de makkerkring. Dit bijzondere moment maakte ik mee op 30 april 1932. In 1950 nam ik node afscheid.
Maar niet voorgoed, want in de jaren zestig zou een club van Oud-AJC-ers ontstaan, die onder de naam 'Stichting Oud-AJC-Kontakten', ook in de eenentwintigste eeuw nog steeds actief is met het onderhouden van sociale contacten en het organiseren van Paasheuveldagen, want *nooit gaan de stonden der Vriendschap voorbij.*

De horde en het honk

Acht tot tien Rode Valken vormen samen een meisjes- of jongenshorde, onder leiding van een hordeleider of -leidster. De horde is een kleine levensgemeenschap, waarin de zorgen en vreugden worden gedeeld. Daar wordt van alles gedaan: handenarbeid, spelletjes, voorlezen, ontwikkelingswerk en nog veel dingen meer, die prettig zijn om te worden gedaan. De Rode Valken moeten zelf zorgen, dat alles goed gaat. Zij kiezen uit hun midden het hordebestuur, dat samen met de hordeleider het werkprogramma maakt. Het voeren van de administratie, het bijhouden van het dagboek (de notulen) enz. gebeurt door de Rode Valken zelf. Elke horde kiest een naam en maakt een totem, waarin die naam is verwerkt. Zo is de totem een soort visitekaartje die, voor de tent geplaatst, laat zien welke horde aan het kamperen is.
Heel veel hordes hebben een eigen honk, een door hen zelf ingericht en onderhouden kamertje in het huis van AJC-vrienden. De hordes vormen in een afdeling samen de troep. De meisjes en jongens trekken gezamenlijk op met dansen, spelen, wandelen enz.

Bij de naamswijziging van de verschillende leeftijdsgroepen kregen de 16-21-jarige B-leden de naam Rode Wachten en werden de boven 21-jarigen Jong Socialisten genoemd.
De activiteiten van de AJC betekenden een heel intensieve invulling van de vrije tijd van de leden. Elke dag waren er bijeenkomsten van kleine en grote groepen. Er werd veel gezongen, gevolksdanst, gerepeteerd voor spreekkoren

en lekenspelen. Belangrijke programmapunten waren ook handenarbeid, declameren, het bespreken van boeken en AJC-tijdschriften. Elke week werd er gewandeld of spel en sport beoefend.
Kortom elke dag van de week was er wel een activiteit.

Enkele malen per jaar waren er bijzondere bijeenkomsten om belangstellenden te laten zien waarmee de AJC'ers bezig waren. Het op deze manier naar buiten treden was tegelijk bedoeld als propaganda om leden te winnen. Ook werden af en toe speciale middagen of avonden belegd om ouders en overige familieleden in een prettig samenzijn met het werk van hun kinderen te laten kennismaken.

1 Mei 1935: gezamenlijk optreden van de AJC en Sportbond.

AJC: deel van de rode familie

Ter bevordering van enige variatie werd regelmatig samen met verwante organisaties een programma verzorgd, waarmee tevens de samenwerking binnen de Rode Familie tot uitdrukking werd gebracht.
Zo werd op 31 oktober 1933 een feestavond van de Rode Valken gehouden in het Volksgebouw. De toespraak van AJC-hoofdbestuurder Wim van Halm werd omlijst met de opvoering van kluchten, declamatie, zang en dans.
Het Vlaardings Volksblad van 2 mei 1935 geeft een verslag van een schoon en bezielend 1 meifeest. De Nederlandse Arbeiders Sportbond presenteert een tableau: 'Op voor het Socialisme'. De AJC is er met een spreekkoor: 'Lied van Ellende en Mobilisatie', dat herinnert aan de Eerste Wereldoorlog.

De Rode Nederzetting

Op 24 juli 1935 meldt het Vlaardings Volksblad dat de Rode Valken bezig zijn met de voorbereiding van De Rode Nederzetting. Dat is een kamp voor de 12-16-jarigen op de terreinen van de door de AJC opgerichte Stichting Voor Zon en Vrijheid in Vierhouten. In 1934 trok voor het eerst vanuit Vlaardingen een drietal deelnemers naar Vierhouten.
Zij kwamen zo enthousiast terug, dat alles op alles werd gezet dit aantal sterk op te voeren. Mede dankzij bijdragen uit het Solidariteitsfonds konden in 1935 zelfs 28 Rode Valken zich gelukkig prijzen een week in de Rode Nederzetting te kunnen meemaken.
Omdat dit aantal ten opzichte van de landelijke deelname ver uitstak boven het gemiddelde, kwam de Centraal Rode Valkenleider Wim van Halm speciaal vanuit Amsterdam om de Vlaardingers te feliciteren met dit geweldige resultaat en met de spontane inzet van de Solidariteit. Wim werd ingeleid met een declamatie 'Vandaag' door Katrien de Vries en bedankt met het gedicht 'Bezoekdag' door Annie Schilder.

Annie Schilder en Katrien de Vries voor hun tent 'De Rimboe'

De Rode Valken die wilden gaan kamperen, spaarden het hele jaar om de deelnemersprijs van tien gulden bij elkaar te krijgen. Degenen die door werkloosheid thuis dit bedrag niet volledig konden opbrengen, kregen een aanvulling uit het Solidariteitsfonds. Dit fonds werd gevoed door opbrengsten van tombola's e.d., maar in hoofdzaak door het verzamelen van oude kranten. Die werden elke week per fiets opgehaald en gedeponeerd in een pakhuisje in de Kuiperstraat, dat zich bevond onder de dameshoedenzaak Weerheim op de Hoogstraat.
Zodra er naar schatting zo'n duizend kilo was opgeslagen, werd de firma Akkerman gewaarschuwd, die het tegen betaling van een wisselende prijs van enkele centen per kilo, ophaalde.
Het Vlaardings Volksblad vond het blijkbaar allemaal net zo bijzonder als wij, want zowel op maandag 5 als op dinsdag 6 augustus, werd uitgebreid verslag gedaan van de belevenissen van de Vlaardingse deelnemers aan die Rode Nederzetting.
De AJC vond het kamperen wel zo belangrijk dat in de eerste plaats de terreinen in Vierhouten rond de Paasheuvel en het Rode Valkennest goed onderhouden en zo mogelijk uitgebreid moesten worden. Ook elders in het land wilde men kampeerplaatsen realiseren. Om de daarvoor benodigde gelden bijeen te krijgen werd in 1922 een Kampfonds gesticht. Om een regelmatige voeding van dit fonds te garanderen werd een Kampfondszegel van tweeëneenhalve cent in het leven geroepen. Naast de wekelijkse contributie werd van ieder lid verwacht dat het ook zo'n zegeltje kocht.

Het was een goede basis voor de aankoop van kampeerterreinen, die behalve in Vierhouten ook in Het Gooi, in Twente en in Zuid Limburg tot stand komen. Het fonds werd bovendien bij bijzondere gelegenheden gevoed met de opbrengst van inzamelingen.

De voorbereiding tot de Rode Nederzetting was elk jaar een belangrijk onderdeel van het werk met de 12-16-jarigen.

Bij de opening van de Rode Nederzetting wordt in het openluchttheater het EEUWIGE VUUR ontstoken, dat gedurende het kamp door de zorg van een steeds wisselende vuurwacht van twee Rode Valken dag en nacht blijft branden. De betekenis is dat het vuur de tovermacht bezit om de harten van mensen te openen voor anderen. Wie aan het vuur heeft gestaan zal nooit alleen zijn in de wereld, ook al is zijn huis koud en leeg. In zijn hart zal het vuur branden en hem verwarmen. Zo brandt ook het vuur der Vriendschap in allen die rond het vuur zitten en dat is het Eeuwige Vuur, dat nooit zal doven.

Vele Vlaardingse Rode Valken hebben het beleefd, zoals in het volgende gedicht zo mooi is verwoord:

't Is avond
het licht is gedaald
en van de toppen der heuvels
kruipt traag de schemering
over de heide omlaag...
Daar staan in hechte vriendenkring,
schouder aan schouder,
geklonken de handen,
de jeugdige werkers,
en branden ter opening
van 't vriendschapsfeest
het eeuwige vuur,
dat in duistere tijden
altijd met z'n licht
bij het worstelend strijden
de zoekende mens
een baak is geweest.

De dagindeling van de Rode Nederzetting, bestaande uit 10 tot 14 kampen, zag er ongeveer zo uit:

7.00 uur: Reveille. Om iedereen wakker te maken, klonk over het hele terrein elke dag de 'Mars van de Houthakkers'. Het hoornblazen was namelijk niet overal duidelijk hoorbaar.
7.15 uur: Lichaamsoefeningen in het eigen kamp
8.00 uur: Vlag hijsen in het eigen kamp
9.00-9.30 uur: Zangles in het openluchttheater. Hijsen van de centrale kampvlag.
Voor deze zangles was een speciale bundel samengesteld onder de titel 'Kampmorgenzang'.

De gehele dag waren er diverse programma's met een

onderbreking door een kamprust van 14-15.00 uur. Elke avond ging om tien uur de nachtrust in.
Op vrijdagmorgen werden de lichamelijke oefeningen gemeenschappelijk gedaan o.l.v. Martin Gleisner. Van deze voor het nazi regime uitgeweken Duitser is mij altijd de enthousiaste uitroep bijgebleven: *"Hoch die Beinen, weg die Bauch"*, die hij tussen de muziek door lanceerde.

Aan deze onderdelen en aan nog veel meer activiteiten moest er het hele jaar in het hordeverband gewerkt worden ter voorbereiding van zo'n Rode Nederzetting. Die opzet was zodanig, dat de taken die voor de Rode Nederzetting van belang waren, niet alleen in het Rode Valkenwerk van pas kwamen, maar ook in het dagelijkse leven interessant waren.
Een willekeurige greep uit de diverse onderdelen: het gebruik van het spoorboekje, het bereiden van warme maaltijden, eenvoudige eerste hulp bij kleine ongelukjes, de fiets en het gebruik ervan, maar ook het kennen van de verkeersregels en verkeersborden.
Een Voortrekkersploeg van twee meisjes en twee jongens die al eerder naar een kamp geweest waren, maakte propaganda door het vertellen over en het laten zien van foto's uit de Rode Nederzetting. Zij organiseerden solidariteitsacties om korting te kunnen geven op de deelnemersprijs aan degenen die wel graag mee wilden, maar door werkloosheid of om andere financiële redenen het bedrag niet bij elkaar konden krijgen.
Een doeltreffend middel was het houden van een bonte Rode Nederzettingsavond, waar de naaste vriendenkring van Rode Wachten, Jong Socialisten, ouders en andere familieleden werden uitgenodigd. Zo'n avond werd goed voorbereid. Eenvoudige liedjes, declamaties, lekenspelletjes, muziek, een kort woord en zo mogelijk lichtbeelden uit de Rode Nederzetting werden op een vlotte wijze gebracht.
De versiering van de zaal met vanen en vlaggen en de aankleding van het podium moesten zorgen voor een echt gezellige sfeer. En alle Rode Valken verschenen natuurlijk in blauwe kiel met rode halsdoek.

De Rode Nederzetting, zo werd gesteld, moet een beeld geven van ons leven en werken. Daar moeten de deelnemers zich goede bewoners tonen. Er moet niet alleen aan de technische voorbereiding worden gewerkt, maar ook de culturele vorming moet alle aandacht krijgen.
Tijdens de weekendkampen kon al proefgedraaid worden met het opzetten, het inrichten en weer afbreken en opvouwen van de tent. Heel uitvoerig komt deze techniek aan de orde.
In deze weekenden trokken we naar Oostvoorne of naar het kampeerterrein van de Haagse afdeling 'Solleveld' in Loosduinen.

Op weg van Nunspeet naar Vierhouten.

Cees van Dijk, de vader van ons lid Jo van Dijk, had aan de Bommeer achter een aanlegplaats voor zeilers een stukje natuur waarop wij mochten kamperen. Cees van Dijk heeft zelfs langs de Vaart, halverwege tussen Vlaardingen en Schipluiden ook nog tijdelijk een -overwegend schuin naar beneden lopend- stukje grond gehad. Gelegen tegenover de derde Vliet, ook wel Middenvliet genoemd, was het zeer geschikt om er weekeinden te kamperen. Op menige Zondagmorgen hebben wij op die plek de zon zien opkomen.
We gingen ook wel eens een hele week naar Oostvoorne. Daar sliepen we in de schuur van een voormalige boerderij, die overgenomen was door veldwachter Van der Velden, romantisch in het stro, de meisjes op de zolder, de jongens op de deel. Voor een primitieve wasbeurt werd gebruik gemaakt van de pomp. En maar zwengelen! Bij goed weer werden de maaltijden buiten gebruikt. Het verblijf was blijkbaar niet duur, want het refrein van een lied, dat we toen zongen herinner ik mij:
"We gaan kamperen, we gaan kamperen, we gaan er voor een dag of veertien tussenuit,
Lekker maffen in de schuur, Van der Velden is niet duur".
We trokken er elke dag op uit, het was er heerlijk wandelen en sporten in de duinen en op het strand.
Er was niet altijd vreugde. Augustus 1932 zou altijd in onze herinnering blijven. Tijdens een weekje kamperen met zijn horde verdronk de 18-jarige Frans de Vries in Rockanje. Hij was niet bestand tegen de kracht van een grondstroom en verdween in de golven. Vijf dagen na die droevige dag werd hij pas gevonden.
De leden van onze afdeling volgden hem op zijn laatste tocht met de hem zo vertrouwde vlaggen. Zij verloren in hem een levenslustige kameraad.

Rust zacht Frans; het graf van Frans de Vries op de Algemene Begraafplaats Emous, 1932.

Rode Wachten ook actief

Voor de boven 16-jarigen was het Natuurreservaat De Beer, dat later ten onder zou gaan in de Maasvlakte, een geliefkoosde plek om te ontspannen. Met begeleiding van een natuurkenner uit eigen kring kregen de bloemen en alles wat groeide en bloeide de volle aandacht.
Die groep kampeerde ook in het gebied rondom Oostvoorne en Rockanje, toen nog een heel rustige omgeving, waarbij Het Stenen Baken de grote trekpleister was om gezellig te zingen en te luisteren naar elkaars vertellingen.
Elk jaar namen de Rode Wachten, samen met hun makkers uit het gehele land, deel aan het Pinksterfeest rond de Paasheuvel. De fakkeloptocht over de hei, met als sluitstuk het kampvuur in het grote openluchttheater, was een belevenis.
Een ander hoogtepunt was een openluchtspel, geschreven door Marie W. Vos, dat de terugkeer van de Lente weergeeft na de soms barre winters. Het spel eindigt met een vreugdedans en tot slot de Meiboomdans als symbool, dat mooier tijden zijn aangebroken. Op de vrijdag voor Pinksteren 1940 zou de vijandelijke inval die illusie wreed verstoren en Nederland zou jarenlang alleen maar barre seizoenen doormaken.
Het Park in Rotterdam was een favoriete plek om zo nu en dan eens heen te gaan.
In 1939 en begin 1940, gingen de Rode Wachten meerdere keren een kijkje nemen bij de voortgang van de gigantische bouw van de Maastunnel, die in 1942 gereed zou komen.

De groep maakte veel fietstochten door het nog vrij natuurlijk aandoende Westland. Soms was Den Haag het doel van zo'n tocht. Met name het Binnenhof, het regeringscentrum, had de belangstelling van de oudere AJC'ers. Het was een goede aanvulling op de politieke gesprekken die in de zogenoemde Kernbijeenkomsten werden gevoerd.
De Rode Wachtengroep beperkte zich niet uitsluitend tot haar eigen ontspanning. Zij vormde een welkome bron, die zorgde voor het kader dat leiding gaf aan de Rode Valken.
Enige leiding was immers wel wenselijk bij het zelf maken van huishoudelijke kampartikelen, zoals een borden-, een schoenen- en een messenrek, een schraprooster voor de schoenen en een kampbezem.
Het petroleumtoestel, primus genaamd, is in een kamp gewenst. Het gebruik is al eerder op de horde-avonden behandeld. Ook bij de dagwandelingen komt de primus goed van pas om thee te zetten. Allemaal je kroes meenemen is het advies.

Er werd altijd verzameld bij de kraan op de Westhavenplaats; deze keer voor een fietstocht naar het Binnenhof.

Plan van de Arbeid

Op 27 oktober 1935 was het Plan van de Arbeid gelanceerd door SDAP en NVV. Een plan voor verhoging van de werkgelegenheid, die de steeds maar stijgende werkloosheid, niet in het minst onder jongeren, moest terugdringen. Ook de AJC ondersteunde dit plan actief.
Jaap van IJperen, secretaris van de SDAP en bekend Vlaardings dichter, wierp zich met onvermoeide ijver op als voorvechter voor dit plan en werd gepromoveerd tot JAN VAN PLAN. Op de derde januari van 1936 werd gepubliceerd dat Jan van Plan aan de slag ging. Dat gebeurde op de Mobilisatievergadering van 14 januari 1936 in De Harmonie.
De toegangsprijs was 5 cent, waarvoor de halve Rode Familie kwam meewerken: De Stem des Volks, Voorwaarts, Mandolineclub, Sportbond, AJC en Vakbondsjeugd, ze kwamen allemaal in actie.
De AJC liet zich door die activiteiten elders niet van haar eigen werk afhouden. De hele winter werd weer een avond per week gewerkt aan de voorbereiding van de jaarlijkse tentoonstelling. Zo werd deze op 9 april 1936 voor de zesde keer na de heroprichting gehouden.
De opening gebeurde door wethouder Jan Buis. Hij zegt o.a.: *"Jullie pronken met eigen veren. Prachtige boodschappentassen, kussens, kleedjes, babygoed enz. Keurig afgewerkt leerwerk"*.

Nauwelijks drie weken daarna, op 1 mei 1936, is de AJC weer volop actief. 's Morgens al vroeg uit de veren om bloemen te plukken voor het versieren van de vlaggen en de Meiboom. De krant schrijft over een schoon en bezielend meifeest. De optocht telt duizend deelnemers.
In het avondprogramma in De Harmonie brengt de AJC o.a. de Meiboomdans. Een vrolijk gezicht door de veldbloemen en de kleurige linten, die tijdens de dans een prachtige vlecht gaan vormen en vervolgens weer vrij kunnen wapperen. Tenslotte brengt de AJC een spreekkoor: 'De Moderne Prometheus'.
De Griekse mythologie verhaalt hoe Prometheus voor de mensheid het vuur uit de hemel stal. Henriëtte Roland Holst dichtte een vers, waarbij haar moderne variant gestalte kreeg als het geketende proletariaat dat het licht van het socialisme op aarde bracht.

Het eerste couplet luidt:
Machtigen!
Hier, nog half duizelend
van uw slagen
hier staan wij weder
en verheffen ons weder
tegen u

Het vers besluit met:
Met al uw macht
hebt gij niet gewonnen:
hier staan wij weder
ongebroken, onberouwvol,
als eenmaal, als immer,
en trotseren u.

In juni is er al weer een groot evenement voor de van enthousiasme blakende AJC'ers. De Vlaardingse afdeling is uitverkoren een zomerfeest te organiseren. Op 20 en 21 juni zullen 350 deelnemers uit het AJC-gewest Zuid-Holland in ons stadje te gast zijn.
Een hele kluif, zo'n organisatie, want er moeten meer dan 200 deelnemers van buiten Vlaardingen ondergebracht worden bij pleegouders. De huisgezinnen van de Rode Familie vormen een gastvrije groep. Sommigen maken slaapplaatsen vrij door hun kinderen in dat weekend te laten kamperen op een terrein tussen de Maassluissedijk en de Nieuwe Waterweg, ten westen van de Eerste Nederlandse Coöperatieve Kunstmestfabriek, waar ook een deel van het feest zal plaats vinden.
Vele deelnemers maken voor het eerst kennis met de (voor hen) sterke geur van haring. De gaslantaarns vinden velen een achterhaalde (ouderwetse) verlichting. Zij doen er een beetje lacherig over.

AJC optocht met de Meiboom op de Kethelweg.

Niettemin werd het een bijzonder geslaagd feest. In de tweede halfjaar van 1936 gaat het normale werk gewoon door.

Uniformverbod nekt onze rode halsdoek

De Uniformwet werd in 1933 van kracht. Op grond van deze wet werd in 1934 op een Vriendschapsfeest in Tiel een proces-verbaal opgemaakt wegens het dragen van een rode halsdoek.
De kantonrechter in diezelfde stad verbood vervolgens het dragen van deze rode das, omdat *"dit net als de rode*

tulp een uiting is van een bepaald staatkundig streven".
De rechtbank in Arnhem kwam tot dezelfde conclusie en in 1935 bevestigde ook de Hoge Raad dit vonnis.
De eerste januari 1936 werd daardoor van grote betekenis voor de totale Rode Valkenbeweging. Uit het gehele land waren 350 vertegenwoordigers, waarbij twee Vlaardingse leden, in het Amsterdamse Carré aanwezig om op symbolische wijze de rode halsdoek af te leggen.
Op het moment dat Jan Stoovelaar zijn das aflegt op de centrale Rode Valkenvlag, doen ook alle aanwezige Rode Valken hun rode halsdoek af. Een moment van ontroering, maar ook van onbegrip, dat die rode das staatsgevaarlijk zou zijn.
Die eerste januari betekent tevens het afscheid als centraal Rode Valkenleider van Jan Stoovelaar, die vanaf de start in 1930 deze functie met verve heeft vervuld. Hij verlaat ons om kampeerconsulent te worden bij de ANWB.
Zijn opvolger wordt Wim van Halm. Diens eerste handeling is de vervanging van de rode halsdoek door een wit koord dat, naar een ontwerp van Cor Laroo-Marinus, om de hals wordt gedragen. Aan dit koord wordt een kaartje bevestigd in de vorm van een rode halsdoek, waarop alle door de Rode Valk afgelegde proeven worden ingeschreven.
Wim van Halm maakt in 1936 een nieuwe opzet van het Rode Valkenwerk met als titel: *'DE GROTE REIS: Streven naar het hoogste, graven naar het diepste en de wereld omspannen met vriendschap'.*
De indeling jongens- en meisjeshordes bleef gehandhaafd, maar nu ook gebaseerd op de leeftijden.
Elk jaar ontdekken zij een steeds groter stukje van de wereld. Als kompas fungeert de Rode-Valkenwet.
Deze nieuwe opzet voegt meer diepte toe aan de bestaande activiteiten. Het wandelen en kamperen, maar vooral lekenspel, zingen, musiceren en dansen blijven onderdelen van het werk, die niemand wil missen. Rode Nederzettingen, Vriendschapsfeesten, 1 mei-vieringen en Zonnewendefeesten zijn zonder die activiteiten ondenkbaar.
In het EERSTE JAAR - *Het onbekende tegemoet* - blijven de Jonge Valken nog dicht bij huis: bij het gezin waaruit zij voortkomen en in hun buurt. De beginperiode staat in het teken van het *Reisvaardig maken*, het werken aan en het afleggen van een Rode Valkenproef.
In het TWEEDE JAAR - *In Vrije Vlucht* - wordt de kring groter. Zij verkennen de wijdere omgeving van hun woonplaats door grotere wandel- en fietstochten en b.v. nachtwandelingen. Zij worden voorbereid op hun eerste kampeerervaring. Het reizen per trein komt aan de orde. De Rode Nederzetting vormt het sluitstuk.
In het DERDE JAAR - *Tegenwind* - worden de inmiddels veertien jaar geworden Rode Valken vertrouwd gemaakt met de wereld van het werken. Velen waren daar op die leeftijd aan toe. De soorten werk en beroepsopleidingen

komen ter sprake. De Nederlandse staatsinrichting en de politieke partijen staan op het programma. De vakbeweging en het Plan van de Arbeid zijn onderwerp.
De schoonheid van het land en de steden leren zij kennen, mede door uitwisseling van gegevens met Rode Valken elders in het land.
Het VIERDE JAAR - *Het Nieuwe Land* - gaat weer een stapje verder.
Het wordt een verkenning van de landen en volkeren van Europa. Het leven en de strijd van de grote voorgangers van de socialistische beweging vormen het lichtend voorbeeld voor de jonge generatie. Correspondentie met Rode Valken uit 'vreemde' landen bevordert het begrip voor andere culturen.
De Grote Reis loopt ten einde en al het werk wordt nu gericht op de overgang naar de Rode Wachten, de groep van de boven 16-jarigen.

De Trekvogels komen erbij

In 1937 wordt de leeftijdsgrens voor het lidmaatschap verlaagd tot acht jaar. De acht- tot twaalfjarigen vormen een aparte groep met de naam Trekvogels. De groepjes van acht à tien Trekvogels worden koppels genoemd en vor-

men samen een zwerm. In de praktijk beperken de activiteiten zich in hoofdzaak tot de zwermbijeenkomsten. Landelijk komt er in mei 1939 een eigen blad: 'De Trekvogel'.

1 Meifeest in 1937

De opzet van dit feest is in grote trekken steeds gelijk, maar de leuzen worden elk jaar afgestemd op de actualiteit. Deze keer zijn dit: *Voor recht, vrijheid en Het Plan van de Arbeid.* Ingegeven door het min of meer gedisciplineerde marcheren van de AJC luidt de extra instructie voor de deelnemers aan de traditionele optocht:
"De betoging moet indruk maken door flinke, opgewekte deelnemers. Let wel: met een sigaar of pijp in de mond kan men niet zingen. De doeken breeduit! In rijen van vier over de gehele straat verspreid, rechts richten en precies achter elkaar op gelijke afstand. Het uithoudingsvermogen wordt bevorderd door vrij en frank te lopen".
Ter gelegenheid van die eerste mei schrijft A. Bakker, onderwijzer en secretaris van de SDAP-afdeling Schiedam, een gedicht:

We komen in drommen
En vullen de zaal
Bezield allemaal
Door 't oude vertrouwde
Begeesterend woord
Dat machtig bekoort

De kleinen verschijnen
De dartele jeugd
Vol stralende vreugd
Zij zingen en springen
Alsof - ongestoord -
De zon hun behoort.

Dan sluiten wij buiten
Een fleurige stoet
Vol wilskracht en moed
Wat wappert en klappert
Die kleurige pracht
Als toekomst die lacht!

Komt vrinden, ons binden
De banden der ziel
Trots al wat ontviel
Gij roden! Wij noden
U uit in de rij.
Op 't feest van de Mei!

Plaatselijke Plan Commissie

In oktober van hetzelfde jaar worden werkers van de Plaatselijke Plan Commissie gehuldigd met een prachtige plaat van Fré Cohen en een boek. Uit het verslag van de

De 1 mei optocht passeert de Julianabrug.

PPC blijkt dat bij de vijftien werkers een viertal AJC'ers genoemd wordt: Paul van der Lee, Siem Barendregt, Herman van der Lee en Jo van IJperen.

Kerstbijeenkomst

Elk jaar worden er kerstbijeenkomsten gehouden. Het verslag van zo'n bijeenkomst die in 1937 plaats vond in een bovenzaal in de Havenstraat, waar nu een bankgebouw staat, luidde als volgt:
"Zaterdag 26 december begonnen we met een wandeling van twee uur. Terug in de zaal wordt na een toepasselijk lied de broodmaaltijd genuttigd, waarna alles aan de kant ging om heerlijk te kunnen volksdansen.
Genoeg beweging gehad om een rustig kerstprogramma te starten.
De eerste ceremonie is het ontsteken van de boom, waarvan de versiering in alle eenvoud bestaat uit enkele rode linten. Alle leden hadden een knijper en een kaars meegebracht, die zij zelf een plaatsje gaven in de boom. Het ontsteken van deze kaarsen brengt een juiste sfeer om te luisteren naar een kerstverhaal.
Deze keer gaat het over het Kerstmannetje dat in vele talen het 'vrede op aarde' hoort zingen, terwijl tegelijkertijd duizenden mensen in Spanje en China vermoord worden.
Uit de zelfmeegebrachte kroes wordt de traditionele chocolademelk gedronken.
Vóór het afsluiten van de bijeenkomst met het zingen van een lied, krijgen allen een eenvoudig kerstgeschenk. Een goede herverdeling zorgt er voor dat niemand zijn eigen, zelf gemaakte, cadeautje krijgt".

Crisis en oorlogsdreiging

In 1932 start de AJC op de terreinen in Vierhouten met werklozenkampen.
In die crisistijd met haar grote werkloosheid was het belangrijk vooral jongeren een bepaalde handvaardigheid te laten behouden of aan te leren. Niet alleen AJC'ers, zoals Leen Louwe en Henk Verweel, maar ook jongeren uit de vakbeweging, zoals Jo van Ruiven, komen al in de beginjaren aan bod.

In 1939 gaan Annie Schilder en Katrien de Vries, nauwelijks een half jaartje na het behalen van hun Mulodiploma naar zo'n werklozenkamp. Voor Annie was het snel gedaan, want één van de vele sollicitaties bleek succes te hebben. Binnen enkele dagen was zij al weer in Vlaardingen om betaalde arbeid te gaan verrichten. Dat had natuurlijk de voorkeur, want in de werklozenkampen kreeg men een vergoeding van twee gulden vijftig per week plus 'kost en inwoning'.

Werklozenwerkkamp met een tweetal Vlaardingse AJC'ers.

Behalve door deze crisis werd de toestand steeds meer beïnvloed door de oorlogsdreiging vanuit nazi-Duitsland. De intocht van de Duitsers in Praag in maart 1939 was voor de Nederlandse regering een reden om de vóórmobilisatie van het leger af te kondigen.
De moderne arbeidersbeweging, in de volksmond de Rode Familie genoemd, was juist in die dagen bezig met oproepen om op Tweede Paasdag toch vooral naar Den Haag te komen om te demonstreren voor MEER WERK en MEER WELVAART.
Het Jonge Volk van 7 maart 1939 onderstreepte deze leus met de constatering dat er van de honderdduizenden mensen zonder werk vele tienduizenden jeugdige werklozen waren. *"Onze leuzen, onze vlaggen, onze aantallen zullen pleiten voor een moedige stevige welvaartspolitiek".*
Het Meinummer van Het Jonge Volk meldde de prachtige deelname van 2.300 AJC'ers, waarbij vijfendertig Vlaardingse leden van boven de 16 jaar. Eén van die leden zou de andere dag vertrekken naar Den Helder. Het was Rienus de Vries, die al bij de vóórmobilisatie vanwege zijn opleiding en ervaring werd ingedeeld bij de Technische Dienst van de Luchtdoelartillerie. Zijn standplaats bleef daar tot enkele dagen na de capitulatie in mei 1940.

Rienus de Vries.

Bij de totale mobilisatie in september van hetzelfde jaar, toen de Duitsers Polen waren binnengevallen, moest onze afdeling nog meer mensen missen.

1940-1945 Een duistere periode

In de nacht van de tiende mei 1940 werden we opgeschrikt door het geronk van vliegtuigen. Toen wisten we nog niet dat het geluid van de vliegtuigen ons leven vijf jaren lang zou blijven begeleiden. De Duitse vliegtuigen gingen Engeland bombarderen en de Geallieerde toestellen vlogen in nog grotere getale in tegenovergestelde richting met als doel de Duitse oorlogsindustrie te vernietigen.
Een groot gedeelte van de Rode Familie begreep al snel dat een sociaal-democratische organisatie weinig speling van de nazi's zou krijgen om met haar werk door te gaan.
De tactiek van de Duitsers bleek geraffineerd in elkaar te steken en verder te gaan dan het direct arresteren van sociaal-democraten die in woord en geschrift de nazimethoden hadden bestreden. Zij schakelden Nederlanders in, die hoog opgaven van de waarden die het socialistisch gedachtegoed inhielden. Er was voor hen een prachtige

taak weggelegd. Rost van Tonningen werd ingezet om de AJC te bewegen haar taak gewoon voort te zetten. Het hoofdbestuur ging de discussie zonder illusies nog wel aan, maar in juli 1940 besloot zij de AJC op te heffen.
De Vlaardingse AJC had al eerder een besluit genomen. Kort na de capitulatie op 14 mei 1940 werd, bij ontmoetingen van bestuurders op straat, besloten de ledenlijsten te vernietigen. Telefonisch overleg was er niet, want de weinig aanwezige aansluitingen waren uitsluitend bij de middenstand en de meer gegoede burgers te vinden.
Na het besluit voortaan niet meer als vereniging bijeen te komen vroeg men zich af wat er met de bezittingen moest gebeuren. Die lagen allemaal opgeslagen in het Volksgebouw aan de Schiedamseweg, waar de AJC over een eigen zaaltje beschikte. De zelf opgebouwde bibliotheek met de symbolische naam 'De Mijn' werd onder de leden verdeeld. Zo ging het ook met kookmateriaal, zoals pannen en primussen. De tenten en andere kampeerspullen werden ondergebracht bij leden die over wat meer bergruimte beschikten. Ons servies van borden, kop en schotels, werd in delen aan de oudere leden verstrekt, versierd met een kleurig lint van onze geliefde Meiboom.
Dat ging allemaal niet even gladjes. Er was veel angst opgepakt te worden. Dan was het maar beter geen dingen in huis te hebben die konden wijzen op betrokkenheid bij een organisatie die bij de bestrijding van het verderfelijke nationaal-socialisme actief betrokken was.
In de gezinnen, die niets wilden hebben was juist al veel eigen materiaal verbrand. Eerst in de kolenkachel, maar toen dat niet erg opschoot werd de gemeentelijke verbrandingsoven aan de Hoflaan ingeschakeld. Al met al is daardoor veel verloren gegaan, dikwijls ook persoonlijke herinneringen.

Niettemin waren er, die uit moed of nonchalance niets aan de vlammen hebben prijsgegeven. Daardoor is er nog veel gespaard gebleven, waarvan bij het vastleggen van deze Vlaardingse AJC-geschiedenis dankbaar gebruik is gemaakt.
De afdeling was dus ontbonden, maar de drang om bij elkaar te komen leefde zo sterk, dat er nog éénmaal, in juli 1940, een dansavond werd gehouden in de Muziekzaal van het Volksgebouw. Eigenlijk ook bedoeld om afscheid te nemen van één van onze meest prettige kaderleden, die vanwege haar werk naar Amsterdam was vertrokken: Rachel Jansen. De bijeenkomst was een groot succes en het was puur geluk dat hij aan de aandacht van de bezetter ontsnapte. De oudere bestuursleden waren niet in de voorbereiding betrokken. Wij kwamen nog éénmaal bijeen om ons te beraden over voortzetting van het werk, zij het dan wel in het geheim. Er werd geen overeenstemming bereikt. We gingen als vrienden uiteen, maar kozen elk een eigen weg.
Dat leidde ertoe dat een groepje van zo'n vijftien vrienden besloot regelmatig bijeen te blijven komen. We gingen gewoon wandelen in de omgeving van Vlaardingen en liepen langs de landerijen die in opdracht van de Duitsers onder water waren gezet.
Huiskamerbijeenkomsten waren ook favoriet. Er werd gezongen, voorgelezen en soms zelfs gevolksdanst.
Zo nu en dan werd een bijeenkomst bezocht van de VCJC, de Vrijzinnig Christelijke Jeugd Centrale, die geen belemmeringen bij haar werk ondervond.

Aan de wandel in bezettingstijd.

In de beginjaren functioneerde er nog een Coöperatieve Jongerenclub die op het kantoor van de Coöperatieve Bakkerij-en Verbruiksvereniging De Voorlooper maandelijks bijeenkwam A. Gagestein, tot 1940 en in 1945 opnieuw secretaris van de Vlaardingse SDAP, was meermalen onze inleider.
Toen enkele deelnemers gevorderd werden voor tewerkstelling in Duitsland werd deze club opgeheven.
Kort na het uitbreken van de oorlog was een drietal van ons betrokken bij de Geuzengroep. Eén van hen, Dick Stolk, werd in december 1940 opgepakt en via de politiepost onder het Vlaardingse Stadhuis overgebracht naar de Scheveningse gevangenis. In februari 1941 werd hij zonder proces met zijn broer en vele anderen overgebracht naar het concentratiekamp Buchenwald. In april bevrijd door de Geallieerden zou Dick pas op 3 juni 1945 weer in onze kring kunnen worden verwelkomd.
Nog later was Wim Hofman terug in Nederland. Hij stond in 1940 in militaire dienst en was via Zeeland, met de Franse troepen die nog enige weerstand boden, in België terecht gekomen. De geallieerden werden door de Duitsers omsingeld. Met honderden boten ontsnapten zij vanuit Duinkerken naar Engeland. Het bleef lang onbekend of Wim nog in leven was. Via een moeizame correspondentie met het Informatie-bureau van het Rode Kruis ontvingen we een positief bericht.

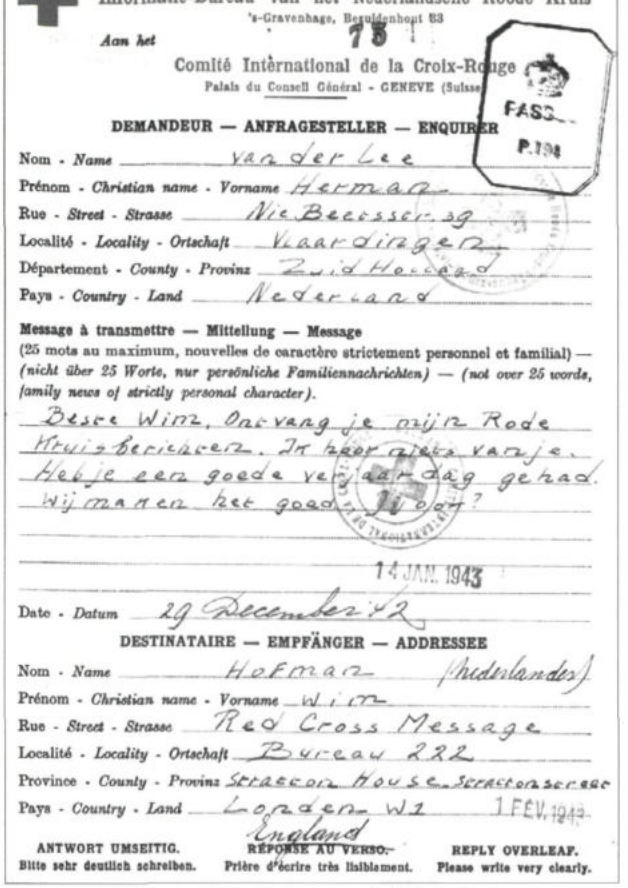

Informatie Bureau van het Nederlandsche Rode Kruis
's-Gravenhage, Bezuidenhout 63

Aan het 75

Comité International de la Croix-Rouge
Palais du Conseil Général - GENEVE (Suisse)

FASC. P.194

DEMANDEUR — ANFRAGESTELLER — ENQUIRER

Nom - Name van der Lee
Prénom - Christian name - Vorname Herman
Rue - Street - Strasse Nie Beetsstr. 39
Localité - Locality - Ortschaft Vlaardingen
Département - County - Provinz Zuid Holland
Pays - Country - Land Nederland

Message à transmettre — Mittellung — Message
(25 mots au maximum, nouvelles de caractère strictement personnel et familial) — (nicht über 25 Worte, nur persönliche Familiennachrichten) — (not over 25 words, family news of strictly personal character).

Beste Wim, Ontvang je mijn Rode Kruisberichten. Ik hoor niets van je. Heb je een goede verjaardag gehad. Wij maken het goed. Jij ook?

14 JAN. 1943

Date - Datum 29 December '42

DESTINATAIRE — EMPFÄNGER — ADDRESSEE

Nom - Name Hofman (Nederlander)
Prénom - Christian name - Vorname Wim
Rue - Street - Strasse Red Cross Message
Localité - Locality - Ortschaft Bureau 222
Province - County - Provinz Stratton House Stratton Street
Pays - Country - Land London W1 1 FEV. 1943

ANTWORT UMSEITIG. Bitte sehr deutlich schreiben. — RÉPONSE AU VERSO. Prière d'écrire très lisiblement. — REPLY OVERLEAF. Please write very clearly.

Correspondentie met Wim Hofman via het Rode Kruis.

Tragischer verliep het met Bas Zwartendijk. In de eerste oorlogsdagen sneuvelde hij op de Grebbeberg.
Heel triest was het dat ook Beppie Ensel na haar deportatie in 1942 niet meer terugkeerde. Met vele familieleden vond zij haar einde in Auschwitz.
Na de massale arrestatie van de Geuzen kwam de verspreiding van deze berichten stil te liggen, althans in onze omgeving. Via een Rotterdamse vriend werd overgegaan tot het doorgeven van de illegale bladen van De Vrije Pers. De novemberrazzia's in Rotterdam staken in 1944 een spaak in het wiel. Via via werd overgestapt op de De Volhouder, die in Vlaardingen illegaal werd gestencild. In de laatste maanden van de oorlog kwamen daar nog de ondergrondse bladen Het Parool en Vrije Gedachten bij.
Een bijzondere prestatie had het uit vijf personen bestaande AJC-gezin van de familie Knegt geleverd. Het mag een wonder heten, dat in een niet al te grote bovenwoning in de Jacob van Heemskerkstraat, drie jaren lang onopgemerkt vier Joodse onderduikers onderdak werd verleend. De bevrijding in mei 1945 was voor dit zo sterk op elkaar aangewezen stel mensen een dubbele bevrijding.
Toen in juli 1940 duidelijk was geworden dat de AJC ook landelijk zijn activiteiten zou staken, werd contact gelegd met een drietal AJC'ers uit de kringen van het voormalige hoofdbestuur. Zij hadden zich voorgenomen gelden in te zamelen voor vrienden die in moeilijkheden verkeerden of zouden komen.
Dat waren Elly, Rinus, Ad of voluit Elly Callo, Rinus Hille, Ad van Moock.
Katrien de Vries, die de wekelijkse inning ging verzorgen en dat tot de bevrijding volhield, heeft een verzoek om een dubbele bijdrage, van half september 1941 van het drietal bewaard. Daarop de handgeschreven tekst:
Gaat best in Vl. Hè! Blijf 't volhouden hoor!

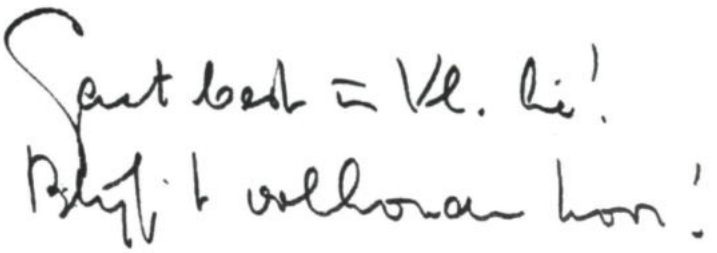

Nederland vrij, de AJC herrezen

Onder deze titel verscheen een artikel in De Koerier, een voorlopige uitgave van het AJC-Hoofdbestuur, van juli/augustus 1945. Strekking van het artikel was:
'Verlost van de angst voor morgen, verlost van het oorlogsgeweld'.
De eerste gang was naar Vierhouten. Daar werd al snel duidelijk dat de Paasheuvel en omgeving er treurig uitzag. Alles was grondig verwaarloosd en uitgewoond. Bedden en servies, alles was weg! De dekenvoorraad, de keukeninventaris, het was allemaal gestolen. Het openluchttheater was niet meer dan een grote kuil.
Ons Rode Valkennest was er even erg aan toe.
Toen wij dit lazen, waren wij al druk bezig met het werk in onze eigen afdeling. De heroprichting werd bekrachtigd op 1 juni 1945.
Uit het verslag van secretaris Arie Boomert over onze belevenissen van mei tot december 1945 zijn bijna alleen maar enthousiaste berichten op te diepen. De animo om lid te worden was groot.
Het bestuur kwam in vrijwel dezelfde samenstelling als die van 1940 bijeen. Een ieder nam zijn oude taak weer op zich. Daarnaast namen Sjaan Heyman en Katrien van der Lee spontaan de leiding van de voor ons zo belangrijke onderdelen volksdans en zang. Niet alle kaderfuncties konden direct vervuld worden. Het wachten was op degenen die nog niet terug waren in Vlaardingen. Behalve Dick Stolk en Wim Hofman ontbraken ook nog Siem Barendregt, die op 3 juni 1945 na zijn gedwongen Arbeitseinsatz terugkeerde uit Wenen en Coos van IJperen die enkele dagen later na een moeizame reis uit het Duitse Kassel in zijn vertrouwde Vlaardingen werd begroet.

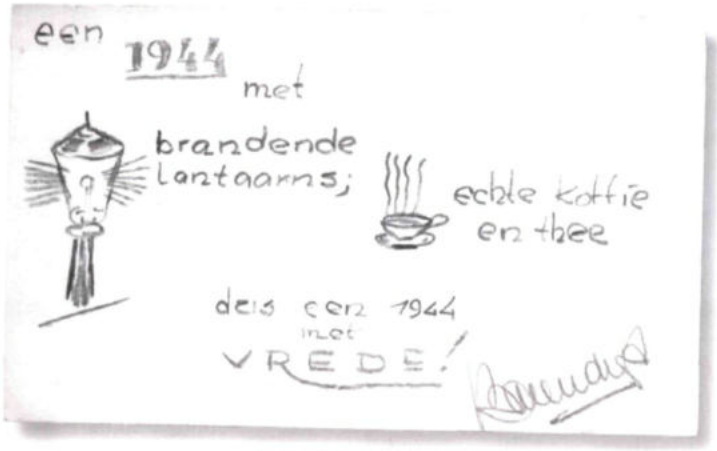

Door Siem Barendregt zelf getekende Nieuwjaarswens uit Duitsland.

Het Volksgebouw was tijdens de bezetting in handen gekomen van een met de NSB sympathiserende zakenman. We waren er dus op voorbereid dat terugkeer naar het oude nest wel even kon duren.
In deze overgangssituatie maakte we voor diverse bijeenkomsten gebruik van de gastvrijheid van inmiddels getrouwde leden. Voor grotere samenkomsten kregen we tijdelijk de beschikking over een zaaltje onder het pand van de Centrale Bond van Transport Arbeiders op de hoek van de Oosthavenkade/Oosterstraat. De eerste zangavond hielden we daar al op 6 juni. De eerste kernavond met de boven 16-jarigen op 20 juni. In juli kregen we voor de zaterdagavonden de beschikking over de gymzaal van de school voor Buitengewoon Lager Onderwijs in de Zomerstraat. Met het wandelen ging het wat eenvoudiger en in het Oranjepark konden we naar hartelust spel en sport beoefenen.

Bevrijdingsfeesten

Er was nog meer buitengebeuren. Arie Boomert schreef in zijn verslag: *"Op 28, 29, 30 en 31 augustus waren de Bevrijdingsfeesten. Wat wij als groep in de Eenheidsdemonstratie presteerden was af. Jong en oud toonde tot iets in staat te zijn. Een groot aandeel in het succes van de AJC-groep vormden de vlaggen, die het geheel met onze frisse zang opfleurden".*
Nog steeds in bevrijdingsroes was vrijwel heel Vlaardingen bij de festiviteiten betrokken. De buurtverenigingen, zang-, muziek-, sport-, jeugd- en gymnastiekverenigingen, ze leverden allemaal hun deel.
Alle kerken, sportvelden en feestterreinen werden ingeschakeld om alle uitbundige vreugde op een goede wijze te kunnen verwerken.
Elke dag was er een uitgebreid programma, waaraan vrijwel iedereen in Vlaardingen deelnam.

Op donderdag 30 augustus 1945 kwam de jeugd in actie. Achteraf bezien houd je het niet voor mogelijk wat je op één dag kunt presteren.
De dag werd al vroeg begonnen met een Vlaggenparade. Vanaf de Julianalaan, begeleid door meerdere muziekcorpsen, door het oosten en westen van de stad om te eindigen op het Veerplein. Daar werd even gerust om fris en vrolijk zingend langs het Raadhuis op de Markt te trekken, waar de autoriteiten op de trappen hun bewondering konden tonen.
's Middags was het al weer snel verzamelen op de Parallelweg en begonnen ruim twee duizend Vlaardingse jongeren aan een *"Grootsche Jeugddemonstratie"*.
Behalve vlaggen en vaandels waren er ook enkele praalwagens en zorgden Vlaardingse muziekkorpsen voor een klinkende opluistering van de stoet.
Aangekomen op het Feestterrein aan de Broekweg demonstreerden diverse verenigingen volksdansen en vlag- en vendelzwaaien. Vanuit 'De Schulp', een toneel met een halfronde beschermende achterwand, vormden tweehonderd jongeren een spreekkoor over het geluk, de vrede en de vrijheid, die het na de wanhoop van het oorlogsleed weer mogelijk maakten eendrachtig te bouwen aan de toekomst. Tijdens de massale samenzang had iedere 'richting' haar eigen inbreng. 'Hoort zeg het voort', 'Wilt heden nu treden', 'Gelukkig is het land' kwamen aan bod en het min of meer neutrale 'Wij zijn jong' vormde de afsluiting van het middagprogramma.
Even naar huis, wat eten en opfrissen en dan maar weer met een ongelofelijke energie op pad om als jeugd weer paraat te zijn voor de DEMONSTRATIE 'ONZE EENHEID'.
Van zes tot acht uur liepen ook werkelijk alle denkbare groepen van de Vlaardingse samenleving mee in een demonstratie die daarmee 'de Eenheid van ons wezen als Volk' tot uiting moest brengen.
Tussen vertrek en aankomst op de Parallelweg liep de route door het oosten naar de Babberspolder, Vlaardinger-Ambacht en het Westen via de Maassluissedijk weer terug naar de Vettenoordse Polder.
Om negen uur was het Feestterrein aan de Broekweg de plek waar o.l.v. M. Boerdam en begeleiding van 'Sursum Corda' een massazang die de eenheid nog eens onderstreepte.
Na zo'n intensief beleefde dag paste een vreugdevuur, dat

in een enorme omvang op het Plein 1940 de wijde omgeving feestelijk verlichtte.
Ons enthousiasme bleek ook op 31 augustus nog aanwezig, toen wij medewerking verleenden aan 'Kinderstad 1945', georganiseerd door de Oranjevereniging Vlaardinger-Ambacht.
Nico Molenkamp, de vader van Kinderstad, schreef ons: *"U zult het zelf wel allerwegen hebben gehoord, dat hetgeen uw groep bracht, zowel door de kinderen als door de volwassenen zeer gewaardeerd is".*
Een waardig slot van een drukke maand augustus.

Winterwerk van start

In september wordt het winterwerk gestart met een filmavond in het Handelsgebouw aan de Parallelweg, waar de 'Grote Visserijfilm' wordt vertoond. De saamhorigheid kent geen grenzen, want behalve onze eigen Rode Wachten zijn afgevaardigden van bijna alle bij de Nederlandse Jeugd Gemeenschap aangesloten jeugdorganisaties aanwezig. Bovendien een aantal donateurs. Al met al genoten 104 aanwezigen van deze echt Vlaardingse film.
Met deze bemoedigende opening wordt het winterwerk opgewekt ter hand genomen. Het ledental blijft stijgen. Voor de boven 16-jarigen worden een jongeren- en een ouderenkern gevormd van 17- en 18-jarigen, resp van 19 jaar en ouder. De Rode Valken worden naar leeftijd in de vertrouwde jongens-en meisjeshordes ingedeeld. Het werk met de 8-12-jarigen moet, vanwege het gebrek aan kader, nog even wachten.

Op 4 november was de Muziekzaal van het Volksgebouw tjokvol. Het was de eerste bonte avond die we weer in de ons zo vertrouwde zaal konden houden. Het werd een avond die klonk als een klok. Zowel de jongeren als de ouderen lieten de resultaten zien van wat in de afgelopen maanden was gepresteerd. Zang, dans en lekenspel wisselden elkaar in snel tempo af.

De spelers gingen voldaan huiswaarts. De donateurs die bij een eerdere actie bereid gevonden waren tot financiele steun (samen goed voor jaarlijks zeshonderd gulden) hadden 'waar voor hun geld' gekregen.
De Sinterklaasbijeenkomst was bijzonder geslaagd, niet het minst omdat iedereen een cadeautje kreeg. De Kerstbijeenkomst werd als prachtig beschreven. Als vanouds werd de kerstboom sober gehouden. Iedereen werd verzocht een knijper, een kaars en een kroes mee te brengen. De boom was al met rode linten versierd. Een ieder kreeg de gelegenheid de eigen kaars een plekje te geven. Nadat alle kaarsjes waren aangestoken, werd er een Kerstverhaal voorgelezen.
De Oudejaarsavond was een waardige afsluiting van een zo triest begonnen jaar. Deze vond plaats op het plein bij de Schiedamsedijk, dat nu Plein 1940 heet. Daar werd in het midden een kampvuur ontstoken. Het toepasselijke lied 'Vlam stijgt omhoog' werd gezongen en één van de leden las een verhaal voor.
In het Volksgebouw nam in goede harmonie een vijftal bestuurders afscheid. Zij waren bereid geweest tot een eerste aanpak en hadden op een prima manier meegewerkt om de organisatie na vijf bange, maar ook verruwende jaren weer te laten herleven. Het verjongde bestuur zou hun werk enthousiast overnemen.

Vernieuwde opzet

Hoewel dus in eerste aanleg de AJC haar werk voortzette op de manier, zoals het in 1940 was gestopt, werd er nagedacht over een mogelijk vernieuwde opzet.

In de Hertekolk in Epe nam ik van 15-22 september 1945 deel aan het eerste kaderkamp na de bevrijding.
De in te voeren wijzigingen kwamen uitgebreid aan de orde, waarbij de namen van de verschillende leeftijdsgroepen werden aangepast. Er werd sterk gepleit voor een Centraal Vriendschapsfeest met alle leden tijdens de paasdagen van 1946.

In december 1945 werd in Amsterdam het eerste congres gehouden. Siem Barendregt en Herman van der Lee werden afgevaardigd. Daar werd o.a. besproken welke mogelijkheden er waren voor fusies met jeugd-organisaties, die op hetzelfde terrein bezig waren. Zo kwam de Vrijzinnig Christelijke Jeugd Centrale wel in beeld, maar het leidde landelijk niet tot een blijvende samenwerking.
De Jeugdbond voor Onthouding, de JVO, lag blijkbaar meer in de lijn. Haar streven geen alcohol te drinken, kwam goed overeen met één van onze principes, 'dat wij geen alcohol en geen tabak gebruiken'. Het werd voorlopig een los/vast samengaan, dat ook nog leidde tot de gezamenlijke viering van het Vriendschapsfeest Pasen 1946. Daarna is de fusie toch niet tot stand gekomen. De voornaamste reden was dat de AJC zich stelde op het

principe van het democratisch socialisme. Volgens de JVO betekende dit een te sterke band met de Partij van de Arbeid. Overigens had het congres van de AJC op 14 en 15 december 1945 besloten geen organisatorische binding met die partij, toen nog SDAP geheten, aan te gaan. De AJC zou voortaan als zelfstandige organisatie fungeren.
In het kader van een gelegenheidssamenwerking met de Vrijzinnig Christelijke Jeugd Centrale werd in oktober 1945 een spel opgevoerd. De bekende Vlaardingse dirigent Jan Righarts, kaderlid van de VCJC schreef de muziek en Siem Barendregt, kaderlid van de AJC, de tekst.
Het was in korte teksten een indringende weergave van wat ons in de oorlogsjaren overkwam. De diverse groepen zoals het bewegingskoor, de dansgroep, de muziekgroep en de tamboers, ondersteunden op emotionele wijze deze teksten. Van beide auteurs was het een knappe vertolking van een ongekend dieptepunt in hun en ons bestaan.

Alles gaat goed

Na de bevrijding in mei 1945 bleef de opbouw van het land het centrale thema. Diverse hulporganisaties werden opgericht, zoals het Nederlands Volksherstel, de HARK, Hulp Actie Rode Kruis, ondersteund door de Jeugd Actie Rode Kruis. Ter aanvulling van de benodigde gelden werd in De Harmonie op 14, 17 en 18 december 1945 een revue opgevoerd, waarvan de tekst geschreven was door G. van Teijlingen, die ook de regie voerde. De welwillende medewerking kwam van Mevr. M.A. Ligthart-Hoogerwerf, declamatie, de balletgroep van DOVIDO, een keurgroep van de gymnastiekvereniging Hollandia en een volksdansgroep van de AJC die voor en na de pauze optrad. Een terugblik en een toekomstbeeld, dat bij de aanwezigen van de tot in alle hoeken gevulde Harmonie een enthousiast onthaal kreeg.
De tekst van deze revue is niet meer aanwezig, maar één van de spelers dook op mijn verzoek in haar geheugen en wist het begin nog:

Het nazidom was maar een prent,
Daarom geen mannen en geen cent
Voor tegenweer, geen enkele keer.
Hoe goed dat vaak ook was bedoeld,
Wij hebben het zelf aan 't lijf gevoeld
Dit mag zich niet herhalen.

Centraal vriendschapsfeest, krachtproef en vuurproef

Het eerste volledige jaar na de bevrijding leek wel bedoeld als een inhaalslag. Letterlijk alles werd intensief georganiseerd. Er kwam een zang-, muziek- en dansleidersbijeenkomst in Delft, we trokken naar Loosduinen voor een pinksterkamp. Delft en Dordrecht werden bezocht tijdens de vriendschap- en jeugdfeesten. In Vlaardingen was er een Zang- en Muziekweekend.
Het hoogtepunt was onmiskenbaar het Centraal Vriendschapsfeest 1946 in Amsterdam.
De viering vond plaats in samenwerking met de JVO, de Jeugdbond voor Onthouding, en telde mede daardoor het ongekende aantal van tienduizend deelnemers.
Het reizen naar Amsterdam was op zichzelf al een avontuur. Door de schaarste aan materiaal konden de Nederlandse Spoorwegen de benodigde extra treinen alleen maar in de avond en gedurende de nacht laten rijden. De treinen kwamen met onregelmatige tussenpozen binnen. Bij elke aankomst gonsde het onder die grote kap van het Centraal Station van een vrolijk geroezemoes van duizenden stemmen. Vriendschap, vriendschap klonk het alom, maar ook het zingen was steeds opnieuw een prachtig gehoor. Zelden zal. het Centraal Station opnieuw zo'n vrolijke uitgelaten, juichende groep feestgangers urenlang achtereen hebben ontvangen.
Drie dagen lang zullen de AJC'ers en JVO'ers in talrijke zalen en feestterreinen hun feest beleven.

Onze jongens overzee...

Verschillende AJC'ers, voornamelijk kaderleden, zaten in de dienstplichtige leeftijd. Het leger was in de socialistische beweging al niet zo favoriet, maar toen onze jongens opgeroepen werden voor de politionele acties in Indonesië, wisten we dat ze nog langer aan ons werk onttrokken zouden worden. De eerste AJC'er moest al in juli 1946 in militaire dienst. Daan Verbrugge beet het spits af. De eerste lange brief kwam van Rinus van 't Wout, die op weg naar Indonesië zich in oktober 1946 op de Indische Oceaan bevond. Heel cynisch besloot hij zijn brief met de beginregels van een lied: *'Al huilen stormen nog zo fel, we (jullie) gaan vooruit en zingen...'*. Adri Mullenders besloot zijn goede wensen voor het jaar 1949 met het slot van een ander AJC-lied: *'En nooit gaan de stonden der vriendschap voorbij'*.
Joop Knegt bedankt voor de ontvangst van het HAKA-kerstpakket, beschikbaar gesteld door de coöperatieve Handelskamer en schrijft dat de eerste jongens in februari 1950 zullen terugkeren naar Holland. Dat geldt niet voor Anton van Rijswijk. Als journalist en later onderwijzer schrijft hij regelmatig. In de laatste van de zestien brieven, gedateerd 27 december 1950, schrijft hij: *"Het gaat er wel een beetje benauwd uit zien. De besprekingen van de Republiek Indonesië met de Ambonezen verlopen niet voorspoedig. Zij vertikken het om weg te gaan. Aan de Nederlandse militairen is ook een ultimatum gesteld. Persoonlijk heb ik daar minder moeite mee"*.
Binnen de AJC hielden we ons ook met de geschiedenis van het voormalige Nederlands-Indië bezig. Philip van Praag schreef in februari 1946 een *'Kerntaak over Indonesië'*. Deze uitgebreide brochure stelt tenslotte dat de Regering die de huidige chaos in samenwerking met

Indonesië moet oplossen een moeilijke taak zal hebben. Om het doel te bereiken moet er een sfeer van wederzijds vertrouwen ontstaan.
Dat die sfeer nog lang niet aanwezig is, blijkt uit een *'Verklaring inzake eerste politionele actie in Indonesië'*, die het hoofdbestuur van de AJC in augustus 1947 uitgeeft.
Een citaat hieruit: *"De AJC heeft met diep leedwezen kennis genomen van het vastlopen der onderhandelingen en het toepassen van geweld in Indonesië, op een ogenblik, nadat het volgens de berichten mogelijk scheen op een vreedzame wijze tot een oplossing van de gerezen moeilijkheden te komen. In dit tragische uur gaan onze meest vriendschappelijke gedachten uit naar allen, Indonesiërs en Nederlanders, die in vertrouwen tot het laatste ogenblik zijn blijven geloven in de kracht van de geest boven het geweld.*
Het is diep bewogen met het lot van de nu strijdende Nederlanders en Indonesische militairen, van wie het allergrootste gedeelte jongeren zijn en met de Indonesische en Nederlandse families, wier zonen als slachtoffers van die strijd reeds zijn gevallen. Het toepassen van geweld kan het niet anders zien dan als een bewijs van onmacht om op een vreedzame wijze goede bedoelingen te verwerkelijken". Einde citaat.
In de uitgebreide verklaring doet de AJC nog een hartstochtelijk beroep op allen in Indonesië en Nederland die verantwoordelijk zijn voor het geweld, niet te berusten maar te zoeken naar wegen die het geschokte vertrouwen kunnen herstellen. En die aan de vijandelijkheden een einde kunnen maken.

Jeugd van twee landen zat in de raadsbanken

Er waren ook internationale contacten van meer vreedzame aard. De gelijkgezinde Engelse Woodcrafters logeerden bij de Vlaardingse AJC'ers en werden op het stadhuis door burgemeester mr. Heusdens welkom geheten. Het waren er 21 en samen met de 9 AJC'ers zaten zij in de raadszaal. Het kleurde wel goed, die in groen gestoken jongeren tussen het mosgroen van de plechtige zetels.
De burgemeester, gezeten tussen de wethouders Buis en Van Minnen, sprak de Engelse jongeren in hun eigen taal toe. Mr Heusdens vertelde hun iets over ons land en zijn geschiedenis en over Vlaardingen.
Hij herinnerde aan het leed dat beide landen in de laatste oorlog was overkomen. Door de gezamenlijke strijd is er een band gesmeed tussen onze landen. Dit bezoek zal bovendien meewerken aan een beter begrip en hechtere vriendschap tussen beide volken.
De leidster van de Woodcrafters, even oud als de anderen, bedankte voor de hartelijke ontvangst en vertelde iets over hun werk en hoopte dat de groep van dit bezoek veel zou leren.
Het raadhuis werd bekeken. Onder aanvoering van de burgemeester stapte het gezelschap naar de overkant om de toren te beklimmen. Vol trots liet de eerste burger op de trans zijn arm zwaaien over de stad, waarvan hij zelf nog maar nauwelijks een half jaar burgemeester was.

Tiende Internationale Rode Nederzetting

Bezoeken als aan Vlaardingen werden overal in het land gehouden. Al deze ontmoetingen hadden ten doel de vele nationaliteiten aan elkaar te laten wennen, voordat zij samen zouden deelnemen aan de Internationale Rode Nederzetting. Van 27 juli tot 16 augustus 1947 waren drie kampen georganiseerd op de terreinen van de AJC in Vierhouten. Behalve uit Nederland en Engeland, zouden ook de 12-16-jarigen deelnemen uit België, Frankrijk, Denemarken en Zweden.
Deze Tiende Internationale Rode Nederzetting werd als Republiek betiteld met het kenmerk: *'De wereld omspannen met Vriendschap'*.
De officiële taal der Republiek is de taal der Vriendschap. Dat houdt in dat elke bewoner bereid moet zijn de ander te helpen. Alle inwoners hebben gelijke rechten en plichten. Groeten met 'Vriendschap' en de geopende hand naast de linkerschouder houdt in dat men niets voor elkaar te verbergen heeft.
De Republiek zal drie weken bestaan en een voorbeeld moeten zijn van de wijze waarop de mensen in de wereld samenleven. Het idee van de Verenigde Naties in miniatuur.
Bij de voorbereiding voor deze Tiende Internationale Rode Nederzetting is al aan het begin van het jaar een internationale briefwisseling op gang gekomen. Arie Lakerveld (later namens de Industriebond NVV leider van de eerste bedrijfsbezetting, bij Enka, in Nederland), kan namens het Vlaardingse koppel De Roodvalken in het landelijke orgaan de Wiekslag trots laten weten dat hij van de Zweedse vrienden twee speldjes heeft ontvangen. Ze gaan als voorbeeld dienen om hun honk te versieren met uitgezaagde emblemen van hun buitenlandse vrienden.
In diezelfde Wiekslag blijkt de activiteit van Sjaak Troost, die namens zijn koppel vertelt over een propagandaavond die bijzonder geslaagd is. Dat moet ook wel met het optreden van onder meer: Antonie Houtskool, Johnnie Klaroen, Nelis de Lacher en Peter Goedzak.
Piet van den Ende uit koppel de Zilvermeeuwen laat

in geheimtaal weten dat ze 1260 flessen en 6 grote stapels kranten hebben opgehaald voor de pot van de Nederzetting. Aangehouden door een politieagent konden zij aantonen dat de kranten rechtmatig afkomstig waren van de Openbare Leeszaal.
Piet zou in 1979 opnieuw van zich laten horen. In een uitzending waarin Vlaardingen centraal stond, verzorgd door de VARA-radio, waarvan hij toen directeur was, kreeg één van onze oud-AJC'ers toestemming een praatje te houden over een te houden reünie. In de correspondentie met hem vindt hij dat *"een hartstikke leuk idee"*.
Gré Hofman uit koppel De Leeuwerik schreef vol trots dat zij in ruim een uur 50 Wiekslagen hadden verkocht. En dat ze druk aan het repeteren waren voor een propaganda-avond.
Eén van de lekenspelen die op zo'n propaganda-avond werd opgevoerd was 'De Vlaamse Kermis', die altijd begon met:

Goeden avond, geacht publiek.
Hier zijn we weer zoals u ziet.
Schrik niet, we zijn nog niet gekleed.
Geduld, straks is 't toneel gereed.
U zult natuurlijk verwachten.
Dat wij u een spreekkoor brachten.
We geven de brui aan dat eeuwig gerepeteer.
Aan dat gedril van "nu nog een keer"
Wij willen zingen, dansen, springen.
Geen ingehouden klank en zulke malle dingen.
We zetten een muts op of trekken een jak aan.
Het hindert niet of het gek zal staan.
We spelen voor de vuist wat weg.

Al valt het niet mee, eerlijk gezegd.
Maar nu niet langer spreekkoortaal geklets
Jullie willen wat zien en geen gezwets.
Kom laten we eerst zeggen wie we zijn
U mocht zich eens vergissen in de maneschijn
Ik ben de bakker en ik ben de waard
Wij zijn matrozen van de grote vaart
Ik ben de orgeldraaier en hij is de pierewaaier
Ik ben het verlegen meissie
En ik hou zo van m'n bolle Gijssie
Dat is Nelie, dat is Louw
Maar stop we beginnen gauw.

Ongeorganiseerde jeugd

Een samenbundeling van alle jeugdverenigingen kreeg gestalte in de Stichting Vlaardingse Jeugdgemeenschap. Namens de AJC werd Siem Barendregt tot secretaris gekozen.
Eén van de punten die de VJG zich ten doel stelde was het stimuleren van de activiteit van de ongeorganiseerde jeugd. Hoe kon men iets bedenken om deze jongeren tot een nuttige en leerzame besteding van hun vrije tijd te bewegen.
De eerste poging de langs de straat slenterende jeugd te activeren was het opzetten van een Huisvlijttentoonstelling. Meer dan 230 jongeren kwamen in actie en gebruikten vele winteravonden in 1948/49 om een aantal werkstukken te produceren.
Een zaal van het Zeemanshuis aan de Westhavenplaats werd dikwijls belangeloos beschikbaar gesteld om daar te kunnen werken.
Op donderdag 21 april 1949 kon Ds W.J. Schouten, voorzitter van de VJG, in de afslagzaal van het Handelsgebouw een tentoonstelling van honderden werkstukken openen. Er was veel te bewonderen op bijna elk gebied van de huisvlijt. Fraaie handwerken, uitstekende tekeningen, hout-, metaal- en leerbewerkingen, boetseer-, cartonnage- en papierarbeid in iedere vorm en kleur.
Mede dankzij de medewerking van het gemeentebestuur en vele particuliere bedrijven is het initiatief van de VJG met succes bekroond.

Vlaardingse jeugd met toekomst in handen

Een tweede activiteit van de Vlaardingse Jeugd Gemeenschap was een gezamenlijke jeugdmanifestatie, waarvan de start plaats vond op het Hollandiaanterrein aan de Nieuwlandzijde van de Babberspolder.
Het slot van dit Openluchtspel-stadsspel "Vlaardingen bouwt, de jeugd bouwt mee" speelt zich af in het VFC-sportpark aan de Sportlaan. Toen de sterren al aan de hemel stonden, toonden 45 jongens en meisjes een maquette van het Vlaardingen anno 2000, ter plekke door hen zelf in elkaar gezet.
Deze maquette is in de maand augustus te zien geweest, bevestigd op de zijkant van het pand op de hoek Verbindingsweg/Westhavenplaats.
Bij de afsluiting van deze manifestatie overhandigde burgemeester J. Heusdens aan de jeugdige Siem Barendregt, de geestelijke vader van het stadsspel, een symbolische medaille. Mr Heusdens zegde toe een speciale medaille te laten slaan, maar dat is er nooit van gekomen.
Siem was ook nog actief in het gewest Zuid-Holland van de AJC en was jarenlang een gewaardeerd voorzitter van de PvdA-raadsfractie. Hij stierf op 59-jarige leeftijd als landelijk voorzitter van een bij het NVV aangesloten vakbond.
Overigens was het gemeentebestuur, zonder wettelijke verplichtingen, belangstellend naar de mening van de burgerij. Zo maakte ik namens de AJC in die jaren deel uit van de commissie Jeugd en Cultuur, die het college, en met name Teun de Bruijn, wethouder van Stadsontwikkeling, met resultaat adviseerde.

Van kaderblad tot grootste krant

De banden met de Rode Familie waren na de bevrijding

weliswaar losser geworden, maar in de praktijk betekende dat zeker geen breuk in de samenwerking. Een prachtig voorbeeld is het 50-jarig bestaan van de uitgever De Arbeiderspers, tevens eigenaar van 'de grootste krant van Nederland, Het Vrije Volk'.
Het hoofdbestuur van de AJC bood de directie van de AP niet alleen een brochure over dit 50-jarig jubileum, maar zorgde ook voor de verspreiding.
Deze brochure werd in onze stad door de ijverige AJC'ers huis aan huis verkocht voor de luttele prijs van een kwartje. Het succes van de eerste avond was stimulerend. In een deel van Vlaardinger-Ambacht werden in een uur tijd 115 van de duizend beschikbare exemplaren aan de man of de vrouw gebracht.

Dertigjarig bestaan

Om het 30-jarig bestaan van de Vlaardingse AJC-afdeling in volle luister te kunnen vieren, werd er maandenlang gewerkt aan de voorbereidingen. Het feest nam meerdere dagen in beslag, maar het werkelijke hoogtepunt was toch de 'familie-avond' die op zaterdag 3 juni 1950 plaats vond.
De feestrede werd uitgesproken door J.G. Suurhoff, tweede voorzitter van het NVV, maar toen al voorbestemd minister van Sociale Zaken in het derde kabinet Drees te worden.
Deze familieavond werd de jubilerende afdeling aangeboden door de Vlaardingse Bestuurdersbond, de Partij van de Arbeid, de VARA-afdeling, De Stem des Volks, de arbeidersmuziekvereniging Voorwaarts en het Instituut voor Arbeidersontwikkeling. Behalve van de zang en muziek genoten ruim duizend toeschouwers van declamatie en volksdansen van de AJC.
De jaarlijkse tentoonstelling was vanwege het jubileumjaar uitgebreider dan gebruikelijk.
De belangrijkste gebeurtenissen van de afgelopen 30 jaar zouden het beeld bepalen, aangevuld met een stand over het internationale werk van de socialistische jeugd. Het werk van de Unesco, de opvoedkundige, wetenschappelijke en culturele organisatie van de Verenigde Naties, werd met afbeeldingen weergegeven.
In de tuin van het Volksgebouw werd een compleet kamp gebouwd.
Voor het overige waren de gebruikelijke onderdelen aanwezig, zoals de producten van de handenarbeid van de jongens en de meisjes, de Verkoopcentrale van de AJC, De Arbeiderspers en de Coöperatie. De attracties zoals het Rad van Avontuur e.d. zijn uiteraard aanwezig om geld in het laatje te brengen.
Wethouder Jan Buis verrichtte op maandag 5 juni in de tuin van het Volksgebouw de officiële opening.

De handen uit de mouwen

Toen het Volksgebouw in 1949 eigendom werd van de daartoe opgerichte Stichting, kondigde de voorzitter aan dat nu de handen uit de mouwen gestoken moesten worden om met eigen krachten het gebouw een beter aanzien te geven. Omdat zelfs de hoognodige reparaties uitbleven nam de AJC zelf het initiatief en kreeg zij toestemming zaal 6, bekend als AJC-zaaltje, op te knappen.
Na zeven weken ploeteren, voor het grootste deel met amateur-bouwvakkers, was het zover. Op zaterdag 27 oktober 1951 keken vele vrienden van de jeugd met bewondering naar de vernieuwde inrichting.
Diezelfde bewondering liet Het Vrije Volk op vrijdag 12 oktober 1951 blijken in een lovend artikel over de AJC met als titel: OOK DE AJC GAAT DE ZAKEN WEER ENERGIEK AANPAKKEN
"Onder de vele organisaties, die zich deze winter actief zullen bezighouden, neemt natuurlijk ook de Arbeiders Jeugd Centrale een belangrijke plaats in. Dat is men van deze energieke en boeiende afdeling zo langzamerhand wel gewend geraakt. Belangrijk vooral is het streven naar een eigen gebouw, waarvoor in het voorjaar een grote bazar, tevens tentoonstelling, in het Volksgebouw zal worden georganiseerd. Verder loopt men bij de AJC met grootse plannen rond voor een daverende propaganda-avond in de Stadsgehoorzaal. Ook het normale programma toont een initiatief en werklust, een socialistische jeugdbeweging waardig".
Weergave van het hele artikel zou te ver voeren, maar één punt moet beslist worden vermeld.
"De Trekvogels zullen deze winter een grote actie voeren ter voorbereiding van deelname aan het internationale kamp, dat in samenwerking met de Deense zusterorganisatie wordt georganiseerd in de omgeving van Kopenhagen. De solidariteitspot moet goed gevuld worden zodat iedereen kan deelnemen. In de koppels wordt het voor allen nog onbekende land uitvoerig besproken. Ook de belangrijkste woorden van de Deense taal worden geleerd".
Het kamp zou in augustus 1952 op de deelnemers van beide landen een onvergetelijke indruk maken.

De Zwaluwen vlogen samen uit

Het werk met de 8-12-jarigen kwam na de bevrijding moeizaam tot stand. Door het ontbreken van voldoende kader moesten we ons voornamelijk beperken tot het samenzijn met de hele groep. Het vormen van kleine groepjes, de zgn. koppels, moest nog even wachten.
Niettemin werd er veel werk verzet met de 44 Zwaluwen, welk aantal aan het eind van dat jaar, 1952, tot 65 was gestegen..
Zo lezen we in het jaarverslag 1952 over vele hoogtepunten. Het paasfeest werd samen gevierd met de Zwaluwen uit Delft. Het Paasspel speelde zich met de 82 deelnemers af in het Oranjepark.
De dagen werden gevuld met wandelingen en bonte

middagen en avonden in het Volksgebouw, afwisselend verzorgd door de Delftenaren en de Vlaardingers. *"De ouders en de deelnemers waren gewoon niet te bergen, zo fantastisch was het"*, concludeert de secretaris.
Als onderdeel van het grote 1 meifeest was er 's middags een kinderfeest in de Stadsgehoorzaal. De Zwaluwen werkten daaraan mee met enkele spelen en dansen. Heel trots wordt vermeld *"...dat zij hiermee tevens de eerste Vlaardingers zijn die op het toneel speelden van de spiksplinternieuwe Stadsgehoorzaal"*.
Er ging nog meer gejuich op. Het koppelwerk werd gestart met drie jongens- en drie meisjeskoppels. De voorbereiding van het Zwaluwenkamp kon daardoor intensiever zijn. Het in praktijk brengen van deze kennis gebeurde op de dagtocht van de hele vlucht naar 'de overkant', min of meer onder de rook van de opkomende industrie. Daar werden de tenten opgezet en ingericht. Er werd proef gedraaid met het aansteken en brandend houden van de toch wel bijzondere petroleumtoestellen, die primussen werden genoemd.
Het weekkamp met 36 Zwaluwen en 5 kaderleden vond plaats van 9-16 augustus in Leersum op het kampeerterrein 'De Bonte Vlucht'. Zij konden na afloop terugzien op een prettig kamp in een prachtige omgeving.
De Zwaluwen blaakten van activiteit want een tiental werkte nog diezelfde maand mee aan een zomerfeest van de Algemene Nederlandse Metaalbewerkers Bond op het Feestterrein aan de Broekweg.
Het Luxortheater op de Westhavenkade was het volgende doel. Op deze Familieochtend kwamen op zondagmorgen 5 oktober de Zwaluwen als eerste AJC'ers aan bod. Zo stonden 60 Zwaluwen samengepakt op het toneel, waar zij ouders en vrienden lieten zien hoe zij op hun bijeenkomsten bezig waren met zingen, dansen en spelen.
De rest van het programma bestond uit diverse lekenspelen, volksdansen en het optreden van de zang- en muziekgroep. Het was een gratis voorstelling voor ouders, donateurs en vrienden, gedeeltelijk gefinancierd door de opbrengst van een tombola.

De AJC gaat op in (de) ruimte

In het kamphuis de Paasheuvel zou op 28 februari 1959 het congres besluiten tot opheffing van de AJC om deze te laten opgaan in een nieuw op te richten neutrale organisatie. Het was het einde van veertig jaren socialistisch opvoedingswerk. Een uiterst bewogen dag voor de velen die er meerdere jaren van vreugde en vriendschap hadden meegemaakt.
Eén van ons heeft dit moment van nabij meegemaakt. Coos van IJperen was in 1947 gekozen als lid van het Gewestelijk Bestuur. In 1952 werd hij geroepen de voorzittershamer over te nemen en mede daardoor ging hij deel uitmaken van het hoofdbestuur. Door het enthousiasme waarmee hij de dagelijkse praktijk van het werk in Noord-en Zuid-Holland begeleidde, werd hij in 1955 bezoldigd lid van het hoofdbestuur.
Toen op 1 maart 1959 het jeugd- en jongerencentrum 'RUIMTE' werd opgericht voelde hij weinig animo mede leiding te gaan geven aan een neutrale jeugdorganisatie. Zijn vader had blijkbaar te veel socialistisch denken op zijn zoon Coos overgebracht om die stap te kunnen maken. Hij besloot dan ook zijn ontslag in te dienen, maar had zoveel verantwoordelijkheidsgevoel dat hij niettemin nog een jaartje meewerkte om de nieuwe organisatie op de rails te krijgen.
Zijn loopbaan als jeugdleider eindigde definitief op 1 mei 1960. Het stempel dat het werken in de AJC op hem heeft gedrukt, zou later weer zichtbaar tot uiting komen bij het organiseren en opzetten van meerdere reünies van onze afdeling en niet te vergeten in zijn functie als raadslid namens de PvdA.
'Ruimte' zou zijn neutrale jeugdwerk tot 1971 volhouden.

De kampeerterreinen en huizen van de voormalige AJC worden overal in het land tot op vandaag beheerd en geëxploiteerd door de Stichting Paasheuvelgroep. Ook nu heeft zij nog een sociale functie. Behalve de verzorging van jeugdkampen voor de vakbeweging worden er tientallen kampen voor éénoudergezinnen georganiseerd in samenwerking met de plaatselijke sociale diensten.
De Stichting Oud-AJC-Kontakten onderhoudt de band met degenen die korter of langer lid van de AJC waren via een blad, dat vier maal per jaar verschijnt en door het houden van Paasheuveldagen.
Want nooit gaan de stonden der vriendschap voorbij.

Herman van der Lee

Overzicht van geraadpleegde bronnen:

Erven, Toon van, gedichtenbundel, Amsterdam, 1999
Kroniek van Vlaardingen 1929, Jaarboek 1980 Historische Vereniging Vlaardingen
Kandel, Bert, Achterban PvdA, Vlaardingen, 1980
Lee, Herman van der, AJC-collectie vanaf 1918
Pleijsier, Arie, Zes dwaze dagen, AJC Amsterdam, 1927
Punch, mr, Brochure Wij Bouwen, 1934
Stadsarchief, Emaus Vlaardingen
Vlaardings Volksblad, bijblad Voorwaarts, 2 mei, 24 juli, 6 augustus 1935, april 1937
Voorwaarts, Sociaal-democratisch Dagblad, Rotterdam, 23 juli 1926, 21 september 1929
Vorrink, Koos. Paasheuvel, Amsterdam, 1923
Vrije Volk, Het, Rotterdam, 12-10-51

Alle illustraties komen uit de collectie van de auteur.

Voor 't donker bos, aan de wijde hei,
Machtig beschermd en toch eindloos vrij,
Tussen de rust en het naaldgeruis
Rijst onze woning, ons makkerhuis.

Makkers in liefde, in lach en lied,
Bouwden wij zelf deze tempel niet?
Rijker aan schatten dan goud en brons;
Iedere steen is een droom van ons.

De Paasheuvel (1e en 4e couplet) van Margot Vos.
Tekening: Fré Cohen; uit 'Koos Vorrink, een Vlaardinger'.

Annemarie Verburg

DE VLAARDINGSE NOTARISSEN VÓÓR 1811 EN HUN ARCHIEVEN

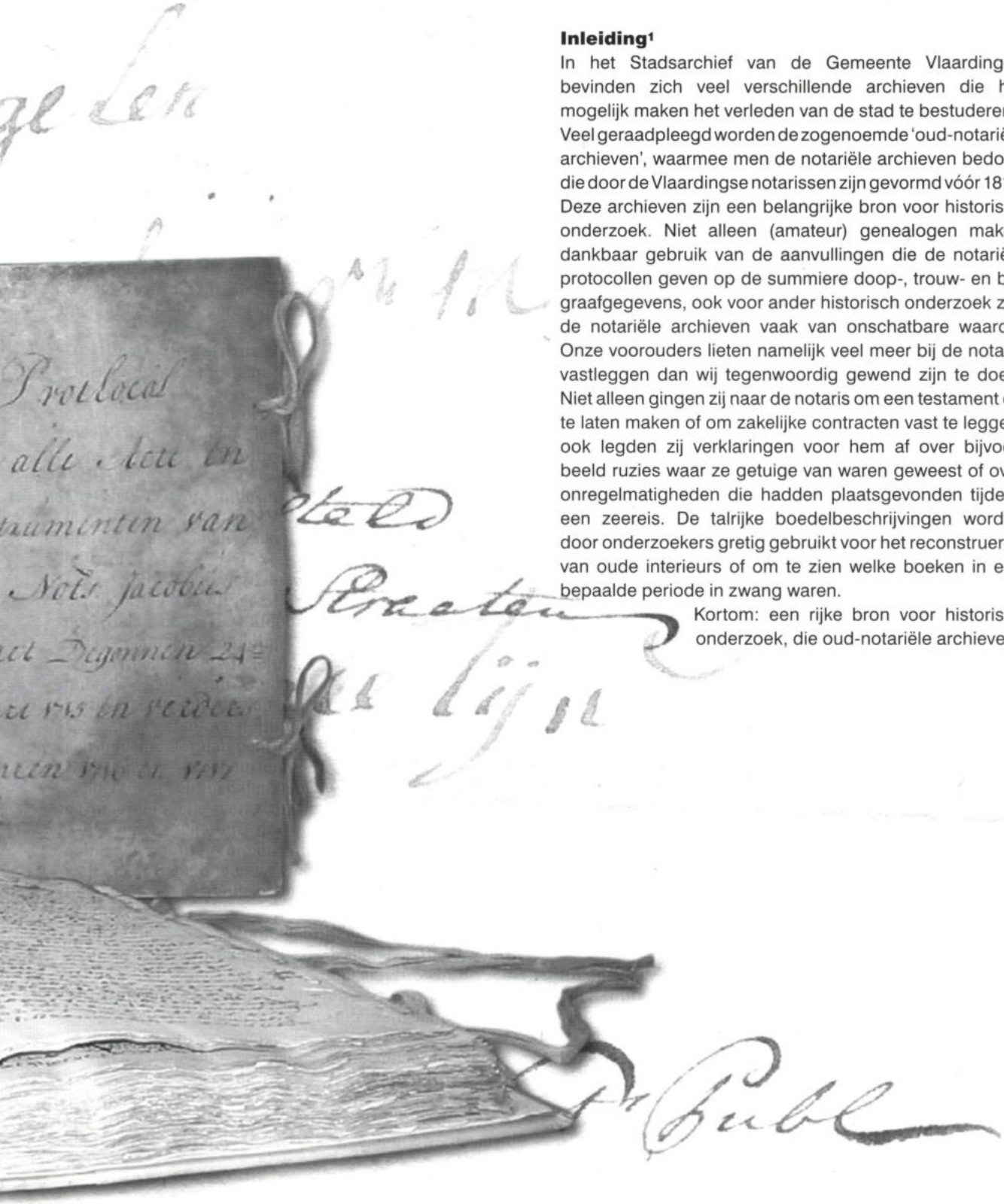

Inleiding[1]

In het Stadsarchief van de Gemeente Vlaardingen bevinden zich veel verschillende archieven die het mogelijk maken het verleden van de stad te bestuderen. Veel geraadpleegd worden de zogenoemde 'oud-notariële archieven', waarmee men de notariële archieven bedoelt die door de Vlaardingse notarissen zijn gevormd vóór 1811. Deze archieven zijn een belangrijke bron voor historisch onderzoek. Niet alleen (amateur) genealogen maken dankbaar gebruik van de aanvullingen die de notariële protocollen geven op de summiere doop-, trouw- en begraafgegevens, ook voor ander historisch onderzoek zijn de notariële archieven vaak van onschatbare waarde. Onze voorouders lieten namelijk veel meer bij de notaris vastleggen dan wij tegenwoordig gewend zijn te doen. Niet alleen gingen zij naar de notaris om een testament op te laten maken of om zakelijke contracten vast te leggen, ook legden zij verklaringen voor hem af over bijvoorbeeld ruzies waar ze getuige van waren geweest of over onregelmatigheden die hadden plaatsgevonden tijdens een zeereis. De talrijke boedelbeschrijvingen worden door onderzoekers gretig gebruikt voor het reconstrueren van oude interieurs of om te zien welke boeken in een bepaalde periode in zwang waren.

Kortom: een rijke bron voor historisch onderzoek, die oud-notariële archieven!

In het algemeen is er over de notarissen zelf en de vorming van hun archieven niet zoveel bekend. Weliswaar waren er algemene regels waaraan zij zich dienden te houden, maar of deze regels in de praktijk overal werden nageleefd, is eigenlijk nauwelijks onderzocht. Voor wat betreft de notariële archieven van Rotterdam en Leiden wordt op deze regelgeving vrij uitgebreid ingegaan in de inleiding van de inventaris van de notariële archieven. Van de Vlaardingse notarissen en hun archieven is echter nauwelijks iets bekend. De Vlaardingse inventaris geeft slechts een opsomming van de bewaard gebleven protocollen per notaris. Men kan zich echter afvragen of deze opsomming compleet is. Wie de inventaris openslaat, merkt dat er nogal wat hiaten zijn. Zo zijn er totaal geen akten overgebleven uit de periode vóór 1620 en over de jaren 1649-1660 en 1673-1703. Pas vanaf 1703 lijkt er continuïteit te zijn ontstaan bij de overlevering van de protocollen.

Officieel moesten in de periode vóór 1811 de protocollen van een notaris na diens overlijden of vertrek worden overgedragen aan de secretaris van de gemeente waar de betrokken notaris zijn standplaats had. Uit de hiaten blijkt dat deze overdracht dus klaarblijkelijk niet altijd heeft plaatsgevonden. De vraag is natuurlijk of men dit op de een of andere manier kan controleren. Is er, bijvoorbeeld op grond van ander archiefmateriaal, vast te stellen of er protocollen ontbreken? En als dat zo is, is er dan nog te achterhalen wat er met deze protocollen is gebeurd en hoeveel akten er verloren zijn gegaan?

Met betrekking tot de notarissen kan men zich afvragen wat hun positie was binnen de gemeenschap. Kwamen zij voort uit de lokale bewoners of kwamen zij van elders? Wat was hun sociale achtergrond en welke opleiding hadden zij genoten? Uit welke kringen kwamen hun huwelijkspartners? Op al deze vragen zal in dit artikel worden ingegaan.

Korte voorgeschiedenis van het notarisambt in onze streken

Eind 13e eeuw verschenen de eerste 'notarii publici' (openbare notarissen) in onze streken. Om het notarisambt uit te mogen oefenen moesten zij worden gecreëerd (= benoemd) door de paus of de keizer of door iemand die door dezen gemachtigd was om notarissen te benoemen.[2] Werd het notarisambt aanvankelijk vooral uitgeoefend door geestelijken, in de loop van de 16e eeuw werd het notariaat steeds meer een wereldlijke instelling.
In 1524 bepaalde Karel V dat men alleen nog maar als notaris kon worden beëdigd na het afleggen van een examen voor het gewestelijk bestuur.[3] Daarnaast werden stadsbesturen verplicht een maximum aantal notarisplaatsen vast te stellen.[4] Een aanvullende regeling uit 1540 legde onder meer aan de notaris de verplichting op om alle akten die door hem waren opgemaakt te bewaren.[5]

Een overzicht van de notarissen die in Vlaardingen werkzaam zijn geweest vóór 1811

Het samenstellen van een overzicht van de notarissen, die in Vlaardingen werkzaam zijn geweest vóór 1811, blijkt een verre van eenvoudige zaak te zijn. Er zijn diverse overzichten in omloop die niet alleen van elkaar afwijken qua namen, maar vooral wat betreft de jaartallen.
Eén van deze overzichten is samengesteld voor een tentoonstelling die in Vlaardingen is gehouden van 14 t/m 24 mei 1969 in het Stadsarchief onder de titel 'De notaris in Vlaardingen, 1619-1842'. Het tweede overzicht is afkomstig uit het 'Register der Protocollen van Notarissen in Nederland', samengesteld in opdracht van de Broederschap der Notarissen en gepubliceerd in 1916. Zetten we beide overzichten naast elkaar, dan krijgen we een lijst met notarissen zoals in schema 1.

We zien dat beide overzichten met name afwijken voor wat betreft de 17e -eeuwse notarissen, maar ook bij de laat 18e -eeuwse notaris Toussijn Woordhouder constateren we nog een verschil van tien jaar in aanvangsdatum. Dit verschil wordt in zijn geval veroorzaakt doordat de tentoonstellingslijst is uitgegaan van zijn admissiedatum als notaris voor het Hof van Holland (5 november 1773), terwijl de registerlijst zich baseert op de data van de bewaard gebleven protocollen. Dit betekent echter niet dat er protocollen van Toussijn Woordhouder zoek zijn geraakt. Nader onderzoek wees uit dat hij de eerste jaren als notaris werkzaam was in Zegwaard en Zevender. De protocollen die hij in deze plaatsen heeft opgemaakt, lopen van januari 1775 tot april 1783 en worden bewaard in het Nationaal Archief te Den Haag.[6]

Notaris:	*Tentoonstelling:*	*Register:*
Johan Dwinglo	1605 - 1643	1620 - 1643
Sebastiaan v.d. Piet	1621 - 1633	1623 - 1638
François Molenijser	ca.1617	niet genoemd
Cornelis Arentsz. van Rijn	niet genoemd	1636
Arent Dwinglo	1643 - 1662	1644 - 1663
Hendrik de Man	1655 - 1671	1658 - 1671
Johan Roggeveen	1673 - 1709	niet genoemd
Jacobus Braet	1703 - 1725	1703 - 1725
Michiel de Vooght	1717 - 1775	1725 - 1775
Pieter de Vooght	1751 - 1761	1751 - 1761
Philippus de Heer	1775 - 1782	1775 - 1782
Toussijn Woordhouder	1773 - 1787	1783 - 1787
A.H. Engelbert van Banchem	1787 - 1788	1787 - 1788
Jan Kramer	1788 - 1803	1788 - 1803
Pieter Verkade	1796 - 1848	1796 - 1848

In het geval van Johan Dwinglo speelt echter een geheel ander probleem. De tentoonstellingslijst geeft 1605 als aanvangsjaar van zijn notariële loopbaan, de registerlijst 1620. Het jaartal 1605 is gebaseerd op het feit dat Johan Dwinglo toen toestemming kreeg van het stadsbestuur om het notarisambt uit te oefenen. Hij overleed echter al in 1612, zodat hij nooit tot 1643 als notaris werkzaam kan zijn geweest. Wat wil het geval? Johan Dwinglo werd in het notarisambt opgevolgd door zijn gelijknamige broer Johan Dwinglo[7]. Van Johan Dwinglo I zijn helemaal geen protocollen bewaard gebleven, van Johan Dwinglo II zijn de protocollen van vóór 1619 verloren gegaan, die van 1620 tot en met 1643 zijn bewaard gebleven. Deze laatste jaartallen verklaren de opgave van de registerlijst, die dus alleen betrekking heeft op Johan Dwinglo II.

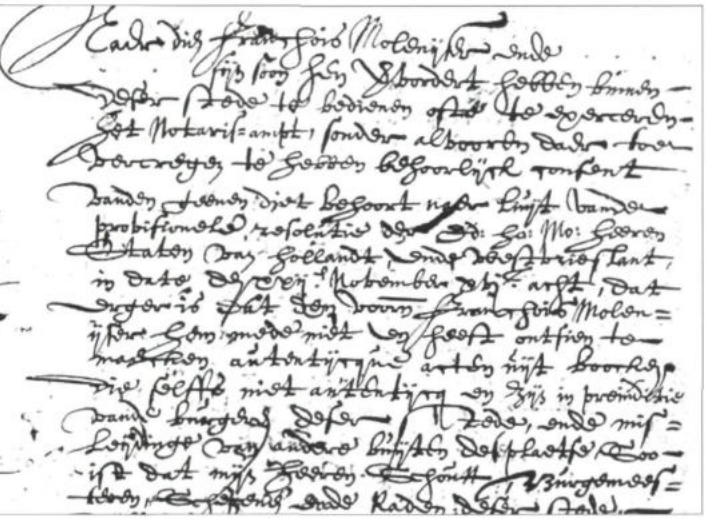

Afbeelding 1: Tekst waarin het François Molenijser en zijn niet met name genoemde zoon door de Heren van de Wet verboden wordt om het notarisambt uit te oefenen te Vlaardingen.

In de catologus die ter gelegenheid van de tentoonstelling werd samengesteld, wordt ook nog melding gemaakt van een zekere François Molenijser die als notaris werkzaam zou zijn geweest te Vlaardingen. Het college van de Wet (bestaande uit schout, burgemeesters en schepenen) verbood hem namelijk op 29 december 1617 nog langer het notarisambt uit te oefenen zonder de vereiste toestemming, omdat hij kopieën met een rechtsgeldig karakter gemaakt had van aktes die op zichzelf genomen niet rechtsgeldig waren.[8] Het verbod gold niet alleen François, maar ook zijn niet met name genoemde zoon, die mogelijk identiek is aan een zekere Pieter Molenijser die in 1622 het notarisambt te Schiedam uitoefende.[9] Het lijkt erop dat François zich van het verbod niet veel aangetrokken heeft. Hoewel zijn protocollen niet bewaard zijn gebleven, weten we uit andere archiefbronnen dat hij in ieder geval in mei 1618 nog testamenten heeft opgemaakt in Vlaardingen.[10] Daarnaast wordt hij op 8 oktober 1620 samen met Johan Dwinglo II nog als procureur van Vlaardingen genoemd.[11]

Linkerpagina: schema 1: Notarissen werkzaam in Vlaardingen volgens de tentoonstellingslijst en de registerlijst

Notaris Cornelis Arentsz. van Rijn die in de tentoonstellingslijst niet wordt genoemd en in de registerlijst wel, is vermoedelijk identiek aan de Cornelis Arentsz. van Rijn die op 3 december 1639 als poorter te Vlaardingen werd ingeschreven. Als geboorteplaats gaf hij Monster Ambacht op. Van hem is slechts één akte bewaard gebleven, d.d. 13 oktober 1636.[12]
Notaris Johan Roggeveen daarentegen wordt in de registerlijst niet genoemd, terwijl de tentoonstellingslijst hem maar liefst 36 jaar lang het notarisambt in Vlaardingen toebedeelt. In de bronnen wordt hij echter maar zelden als notaris te Vlaardingen genoemd. Het is dan ook nog maar de vraag of deze notaris officieel wel zoveel jaren zijn standplaats in Vlaardingen heeft gehad. Hij werd geadmitteerd door het Hof van Holland op 11 januari 1673 te Rijswijk, maar er zijn ook aanwijzingen dat hij in Spijkenisse woonde en daar als notaris werkzaam was.
Een notariële akte uit Schiedam noemt hem als notaris te Vlaardingen in 1676[13], evenals een herroeping van een akte van voogdij gepasseerd op 27 december 1674, die zich in het rechterlijk archief van Vlaardingen bevindt (d.d. 1 februari 1677)[14]. Op 9 november 1678 maakten Jan Jansz. Brouwer en zijn vrouw daarentegen hun testament op voor Johan Roggeveen te Spijkenisse.[15] Voor een ambtsperiode van 37 jaar zijn de vondsten in het Vlaardingse archief aan de magere kant. Als Johan Roggeveen het notarisambt uitoefende in Rijswijk of Spijkenisse, dan zijn daar in ieder geval geen protocollen van bewaard gebleven en als notaris te Vlaardingen heeft hij ons slechts één minuutakte achtergelaten d.d. 2 december 1709. Volgens de Schiedamse inventaris van de notariële archieven woonde hij in 1709 te Schiedam, terwijl hij zijn praktijk uitoefende in Vlaardingen. Op 16 december 1709 kreeg hij toestemming om het notarisambt uit te oefenen in Schiedam, wat hij tot zijn overlijden in oktober 1710 deed.[16] De overgebleven Vlaardingse minuutakte dateert derhalve van kort voor Johan's officiële verhuizing naar Schiedam.

Notarissen te Vlaardingen vóór 1605

Een vraag die we ons kunnen stellen is of er vóór Johan Dwinglo I, dus vóór 1605, al notarissen werkzaam waren in Vlaardingen. Dat blijkt inderdaad het geval te zijn geweest. In 1505 maakte notaris Johannes van Monster een akte op in het huis van Wouter Arentsz., poorter te

Vlaardingen.[17] Er zijn geen andere akten van hem bekend, zodat het niet met zekerheid te zeggen is dat hij inderdaad zijn standplaats in Vlaardingen had. Zoals we verderop nog zullen zien, gebeurde het wel vaker dat met name in de beginfase notarissen akten opmaakten buiten hun eigenlijke standplaats.

Van een zekere Quirijn Cornelisz. *"van Vlaerdinghen"* zijn twee notariële akten bekend. De oudste werd vervaardigd op 27 februari 1551, vermoedelijk te Delft en is bewaard gebleven in het archief van het St. Barbaraklooster te Delft. De tweede akte werd opgemaakt te Vlaardingen op 10 december 1554 en betreft een procuratie die Katrijn Jansd. weduwe van Cornelis Pietersz. te Vlaardingen geeft aan mr. Pieter Woutersz., procureur-postulant bij de Grote Raad van Mechelen.[18]

Tussen 1597 en 1610 wordt een zekere Arent Rutgersz. van Weert als notaris genoemd[19]. Van hem is iets meer bekend, zij het dat de gegevens nog altijd schaars zijn. Op 29 juni 1563 wordt hij als poorter te Vlaardingen ingeschreven als Arent Rutgersz. *"coster"*[20], maar blijkens het kohier van de tiende penning van 1561 woonde hij al voor zijn inschrijving als poorter in de stad, vermoedelijk eerst in een huurwoning aan het Koningsveld[21] (de Waal) en later in een eigen huis aan de Rietdijk (Maassluissedijk).[22] In 1572 wordt hij nog steeds 'coster' genoemd, maar in 1590 blijkt hij schoolmeester[23] te zijn. Arent Rutgersz. komt slechts eenmaal in de weesboeken voor als ondertekenaar van de verdeling van een nalatenschap[24]. Dat is in 1588 en hij wordt dan geen notaris genoemd. In juni 1589 machtigt Lenaert Adriaensz., wonend op de Broeck in het Ambacht van Vlaardingen, zijnde *"een oud man die kwalijk reizen kan"*, zijn schoonzoon Engel Engelsz. voor Arent Rutgersz. van Weert, notaris.[25] In 1592 noemt men hem Arent Rutgersz. *"oude koster"*[26]. Hij koopt dan een erf aan de Vleersteeg.[27]
In 1597 tekent hij als openbaar notaris een akte van boedelscheiding tussen Joost Jaspersz. en Vranck Jaspersz., kinderen en erfgenamen van Jasper Vranckenz. en Neeltje Jacobs.[28]
Rond 1610 blijkt hij op het in 1592 gekochte erf gebouwd te hebben, want dan komt hij voor als eigenaar van een pand in de Vleersteeg in het schouwboek van het brandgeweer. Hij wordt dan ook notaris genoemd.[29] Een akte uit 1620 noemt hem als notaris voor wie een testament werd gepasseerd op 15 april 1608[30]. Het feit dat er in later jaren niet op grote schaal testamenten werden getoond voor de weeskamer, die gepasseerd waren voor deze Arent Rutgersz., maakt het aannemelijk dat hij het notarisambt niet echt lang en intensief heeft vervuld in Vlaardingen. Mogelijk heeft dit te maken met de benoeming van Johan Dwinglo I als notaris te Vlaardingen in 1605.

Vergeten notarissen

Uit het onderzoek blijkt verder dat er naast de hierboven genoemde ontbrekende notarissen uit de beginperiode, in ieder geval twee notarissen in Vlaardingen praktijk hebben gehouden in de tweede helft van de 17e eeuw, die nòch op de tentoonstellingslijst, nòch op de registerlijst voorkomen. Eén van deze twee, Georgius van Poelgeest, had eigenlijk zijn praktijk in Leiden, maar bekleedde op verzoek van de Vlaardingse ambachtsheer van 1698 tot 1699 het notarisambt in Vlaardingen.[31] De originele akten van Van Poelgeest bevinden zich in het Leidse gemeentearchief, maar het Vlaardingse Stadsarchief beschikt sinds geruime tijd over fotokopieën van de akten die te Vlaardingen werden opgemaakt.

De andere notaris, Arent Paspoort, kan met recht een 'vergeten notaris' worden genoemd. Hij was in ieder geval in het notarisambt werkzaam te Vlaardingen van 20 juli 1649[32] tot aan zijn dood in september[33] 1658. Hoewel zijn protocollen niet bewaard zijn gebleven, zijn er minstens vijftien testamenten bekend die in genoemde periode voor hem werden gepasseerd en die na het overlijden van één van de comparanten voor de weeskamer werden vertoond.[34]

Verder trof ik in de Rotterdamse notariële archieven nog een zekere Johan Scheppius aan als notaris te Vlaardingen. In 1651 wordt hij gemachtigd door Steven Cornelisz. te Overschie om een schuld te innen bij Alewijn Cornelisz. Ruyter te Vlaardingen[35]. In de Vlaardingse bronnen ben ik hem in 1639 alleen tegengekomen als klerk van Johan Dwinglo II.[36] Verder komt hij voor als schout te Vlaardingen van 1664 tot 1665. Daarna was hij nog burgemeester en schepen en huwelijkscommisaris. Hij overleed in 1680.[37]

Aangepaste lijst Vlaardingse notarissen

Het onderzoek heeft derhalve geleid tot het samenstellen van een aangepaste lijst van personen die in Vlaardingen als notaris werkzaam zijn geweest (schema 2).

Opvallend is dat Arent Dwinglo geen protocollen heeft nagelaten in de periode dat Arent Paspoort het notarisambt uitoefende. Niets wijst erop dat er protocollen van hem verloren zijn gegaan. Eerder lijkt het erop dat Arent Dwinglo, die het notarisambt bekleedde in de jaren dat zijn vader Johan Dwinglo II nog het secretarisambt uitoefende, dit niet meer kon of mocht uitoefenen nadat Arent Paspoort laatstgenoemde was opgevolgd in het secretarisambt.

De opleiding tot notaris

Ter voorbereiding op zijn aanstelling als notaris was de aspirant-notaris veelal eerst als schrijver of als klerk in

dienst bij een notaris, een gerechtsgriffie of een stedelijke secretarie.[38]
Het lijkt erop dat Sebastiaan van der Piet, hoewel hij al in 1621 geadmitteerd was als notaris door het Hof van Holland, eerst een tijd bij Johan Dwinglo II 'stage heeft gelopen'. Vanaf 22 september 1622[39] tot en met 11 april 1623[40] treffen we hem namelijk regelmatig aan in de protocollen van Johan Dwinglo II als aanwezige bij het passeren van een akte. In later jaren treffen we de zonen van Johan Dwinglo II in dezelfde positie aan, nl. Johan Dwinglo de jonge in 1635[41], George (ook wel Joris genoemd) in 1636/37[42] en Arent in 1640/41[43] Arent werd op 4 augustus 1641 'klerk' genoemd.[44]

Notaris:	
01. Johannes van Monster	1505[1/5]
02. Quirijn Cornelisz.	1551 - 1554[1]
03. Arent Rutgersz. (van Weert)	1589 - 1610[1]
04. Johan Dwinglo I	1605 - 1612[1]
05. Johan Dwinglo II	1613 - 1643[2]
06. François Molenijser	1617 / 1618[1]
07. Sebastiaan van der Piet	1623 - 1633
08. Cornelis Arentsz. van Rijn	1636
09. Arent Dwinglo	1644 - 1663[4]
10. Arent Paspoort	1649 - 1658[1]
11. Johan Scheppius	1651[1]
12. Hendrik de Man	1658 - 1671
13. Johan Roggeveen	1673- 1709[3]
14. Georgius van Poelgeest	1698 - 1699
15. Jacobus Braet	1703 - 1725
16. Michiel de Vooght	1725 - 1775
17. Pieter de Vooght	1751 - 1761
18. Philippus de Heer	1775 - 1782
19. Toussijn Woordhouder	1783 - 1787
20. Albertus Henricus Engelbert van Banchem	1787 - 1788
21. Jan Kramer	1788 - 1803
22. Pieter Verkade	1796 - 1848

[1] Protocollen niet bewaard gebleven
[2] Protocollen voor 1620 niet bewaard gebleven m.u.v. 1 losse minuutakte d.d. 05.09.1619
[3] Slechts 1 minuutakte bewaard gebleven d.d. 02.12.1709.
[4] geen akten tussen 1649 - 1660 bewaard gebleven
[5] Het is niet zeker of hij echt zijn standplaats in Vlaardingen had

Schema 2, Aangepaste lijst van notarissen werkzaam te Vlaardingen vóór 1811

Van Hendrik de Man is bekend dat hij in 1653 als klerk werkzaam was op de Vlaardingse stadssecretarie.[45] Ook Johan Roggeveen wordt als klerk genoemd in de Vlaardingse archieven.[46] Van Pieter Verkade weten we dat hij een opleiding kreeg op het Rotterdamse advocatenkantoor van Mr. Toussijn Woordhouder.[47]

Uit het onderzoek blijkt verder dat de meeste Vlaardingse notarissen eerst werkzaam waren als stadssecretaris. Vervolgens dienden zij, vrijwel onmiddellijk na hun aanstelling, een verzoek in om het notarisambt te mogen uitoefenen. Het verzoekschrift van Jan Kramer d.d. 6 december 1787 verwijst naar het aloude gebruik dat het notarisambt *"geannexeert"* was aan het secretarisambt.[48]
Deze combinatie van functies kwam voor bij maar liefst dertien van de tweeëntwintig notarissen genoemd in tabel 2. Alleen Johannes van Monster, Quirijn Cornelisz., Arent Rutgersz. (van Weert), François Molenijser, Sebastiaan van der Piet, Arent Dwinglo, Johan Scheppius, Cornelis Arentsz. van Rijn en Johan Roggeveen combineerden beide functies niet.[49] Aanvankelijk werden de functies van secretaris en notaris door Johan Dwinglo I en II, Arent Paspoort en Hendrik de Man ook nog gecombineerd met die van secretaris-rentmeester van de Heilige Geestmeesters. Hendrik de Man was de laatste die deze drie functies tegelijkertijd uitoefende.[50]
Daarnaast bekleedden maar liefst zeven notarissen tevens het schoutambt of namen zij dit tijdelijk waar.[51]

Uit het voorgaande mag evenwel niet de conclusie worden getrokken dat alle Vlaardingse stadssecretarissen het notarisambt hebben uitgeoefend. Zo combineerde Mr. Arnoldus Vos eind 17e eeuw het secretarisschap niet met het notarisschap, maar met een functie als advocaat.

Volgens Gehlen hadden slechts zeer weinig notarissen een universitaire opleiding genoten.[52] Van de tweeëntwintig bovengenoemde Vlaardingse notarissen hadden er in ieder geval vijf een universitaire studie voltooid, te weten Arent Dwinglo, Arent Paspoort, Georgius van Poelgeest, Albertus Henricus Engelbert van Banchem en Toussijn Woordhouder. De eerste vier studeerden rechten te Leiden. Woordhouder studeerde rechten te Franeker en was op latere leeftijd ingeschreven te Leiden. Alle vijf voerden dan ook de meestertitel. Van Banchem behaalde daarnaast ook nog zijn graad als medicus.[53]

De benoeming van de notarissen in Vlaardingen

In 1608 werd door de Staten van Holland bepaald dat het niet alleen noodzakelijk was om door het Hof van Holland te worden geadmitteerd als notaris, maar dat men eveneens toestemming moest hebben van het stadsbestuur of de ambachtsheer van de plaats waar men het ambt wilde uitoefenen.[54]
Het was op deze resolutie dat Willem van Ruytenburch zich op 6 juli 1630 beriep toen hij stelde dat hij als ambachtsheer de enige persoon was die iemand toestemming

kon geven om het notarisambt te mogen uitoefenen in Vlaardingen. Willem was in 1627 zijn vader Pieter Gerritsz. van Ruytenburch opgevolgd als ambachtsheer van Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht. Laatstgenoemde had de ambachtsheerlijkheid in 1611 gekocht van Karel, prins van Arenberg. Diens vader had het recht om notarissen te mogen benoemen aan het stadsbestuur verpacht, maar Van Ruytenburch had dit bij de eerste de beste gelegenheid in 1612 weer naar zich toegetrokken.[55]
In 1630 hield naast Johan Dwinglo II, die consent van de vader van Willem van Ruytenburch had gekregen om het notarisambt binnen Vlaardingen uit te oefenen, ook Sebastiaan van der Piet praktijk in de stad.

Afbeelding 2: Willem van Ruytenburch, ambachtsheer van Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht, die Sebastiaan van der Piet verbood het notarisambt uit te oefenen in Vlaardingen.

Detail van het schilderij 'De Nachtwacht' van Rembrandt van Rijn.

Collectie Stadsarchief Vlaardingen

Ambachtsheer Willem zag hierin uiteraard een ondermijning van zijn gezag en hij had Sebastiaan er dan ook al tot twee maal toe op attent gemaakt dat deze het notarisambt alleen maar mocht uitoefenen met zijn toestemming. In plaats van rustig deze toestemming af te wachten, daagde Sebastiaan van der Piet de ambachtsheer echter voor het gerecht omdat hij, naar zijn mening, het notarisambt uitoefende met instemming van het stadsbestuur. Tijdens een vergadering van de vroedschap op 6 juli 1630 werd een brief voorgelezen van Willem van Ruytenburch, waarin deze het stadsbestuur duidelijk maakte dat alleen hij als ambachtsheer het recht had om een notaris te benoemen op grond van de resolutie uit 1608.[56]
Op 23 april 1631 werd in de vroedschapsvergadering een brief voorgelezen van de Staten van Holland en Westfriesland, waaruit blijkt dat zij van mening waren dat de ambachtsheer in zijn recht stond en dat Van der Piet zonder diens toestemming het notarisambt inderdaad niet mocht uitoefenen in Vlaardingen. De twee *"bordekens"* met *"Notarispublijck"* die bij Van der Piet uithingen, werden verwijderd. De Vlaardingse stadsbestuurders gaven in de vergadering, die op het voorlezen van de brief volgde, uiting aan hun boosheid over het feit dat zij inzake deze affaire niet gehoord waren door de Staten. Van der Piet klaagde in diezelfde vergadering zijn nood over het feit dat hij ernstig gedupeerd was. Hij stelde zelfs *"dat men hem liever met honden de Stede hadde moogen uijtbannen"*. Het stadsbestuur bevond zich in een moeilijke positie. Na *"veele debatten"* besloot het stadsbestuur dat doorgeprocedeerd zou worden. Bepaald werd dat Sebastiaan van der Piet door mocht gaan met het uitoefenen van het notarisambt en nieuwe *"bordekens"* mocht aanbrengen. Ook zou de stad de kosten van het proces op zich nemen.[57]
Vermoedelijk trok het stadsbestuur toch aan het kortste eind. Van der Piet treffen we in later jaren met zijn notarispraktijk aan in Amsterdam.

Het zou niet de enige, en zeker niet de laatste keer zijn dat het stadsbestuur van Vlaardingen in botsing zou komen met de ambachtsheer. Het stadsbestuur was namelijk van mening dat de ambachtsheer zijn heerlijke rechten alleen mocht laten gelden in Vlaardinger-Ambacht en niet in de stad zelf. In de 18e eeuw leidde dit tot een geschil, dat duurde van 1742 tot 1791. Deze rechtszaak, die bekend staat als het 'Grote Proces', werd uiteindelijk door de ambachtsheer gewonnen.[58]

Verzoekschriften voor een aanbevelingsbrief om het notarisambt te mogen uitoefenen werden geschreven aan de *"Heeren van de Weth"*.[59] In 1728 verzocht Cornelis van der Linden om *"creatie tot notaris"*[60], waarop een aanbevelingsbrief werd gestuurd naar de Staten van Holland. Cornelis heeft het notarisambt in Vlaardingen echter nooit uitgeoefend.
Op 20 september 1746 richtte Jacobus de Vooght, een zoon van notaris Michiel de Vooght, een verzoekschrift aan het stadsbestuur om het notarisambt te mogen uitoefenen. De aanbevelingsbrief werd ook voor hem geschreven en aan de Staten van Holland gestuurd, maar Jacobus heeft het notarisambt nòch binnen Vlaardingen nòch elders, voor zover bekend, ooit uitgeoefend.[61]

Het notariskantoor

Uit het conflict tussen Sebastiaan van der Piet en Willem van Ruytenburch weten we dat, in ieder geval bij Sebastiaan, *"bordekens"* aan zijn huis hingen met de tekst *"notarispublijcq"*.
Volgens Van Lennep, die eind 19e eeuw een groot aantal van dergelijke uithangtekens beschreef, waren zulke uithangborden gewoon voor een notariskantoor en kwamen zij tot in de 18e eeuw voor.[62]

Hoe een notariskantoor er van binnen uitzag, wordt uit de bronnen echter niet duidelijk, maar een schilderij van de 17e -eeuwse schilder Job Berckheyde uit 1672 laat ons het

Afbeelding 3:
Job Berckheyde, interieur van een openbaar notariskantoor in 1672.

De notaris is gezeten op een houten vlonder om zich te beschermen tegen de optrekkende kou. Een stoof houdt zijn voeten warm. Zijn jeugdige assistent staat naast hem. Duidelijk is het schuine schrijfvlak te zien en daarboven de houten opbergkastjes voor documenten. Aan de muren hangen documenten die in bewerking zijn en leren zakken met papieren opschriften.

Bron: Internetsite www. johannesvermeer.info

interieur zien van een kantoor van een openbare notaris.

We weten dat Johan Dwinglo II er klerken op nahield. In 1639 worden Johan Scheppius en Elcke Bouer als zijn klerken genoemd.[63] Zijn zoon Arent wordt eveneens als zodanig genoemd in de akten. Ook Sebastiaan van der Piet hield er, in ieder geval in 1631, een klerk op na, nl. Adriaen Simonsz. Polderman.[64] Of iedere notaris één of meer klerken in dienst had, valt echter te betwijfelen.

De locatie van het huis van de notaris binnen de stad was niet altijd even gemakkelijk te traceren. Vaak komen de notarissen in eenzelfde tijdsbestek meerdere malen in de transportakten voor, zodat zij waarschijnlijk niet alleen een huis kochten om in te wonen, maar ook als geldbelegging of als gemachtigden van anderen.
Hierboven zagen we al dat Arent Rutgersz. van Weert vanaf 1592 tot ca. 1610 aan de westzijde van de Vleersteeg woonde.[65]
Cornelis Arentsz. van Rijn kocht in juni 1638 een huis met erf aan de westzijde van de Kortedijk[66] en we mogen wel aannemen dat hij dit pand tot aan zijn dood bewoonde. Op 9 november 1649 werd het pand namelijk in opdracht van Adriaantje Pietersd., zijn weduwe, verkocht.[67]

Een aantal notarissen was achtereenvolgens in het bezit van hetzelfde huis. Johan Dwinglo I kocht op 1 oktober 1605 de helft van een huis met erf gelegen aan de westzijde van de Hoogstraat van de erfgenamen van Bartholomeus van Bueren, in leven baljuw van Vlaardingen en kapitein van de Rode Galei.[68] Meer had Johan niet nodig, want de andere helft was al in het bezit van zijn vrouw Catharina (ook wel Trijntje) Dircksd. Latenburch, de weduwe van voornoemde Bartholomeus.[69] Ook het ernaast gelegen huis behoorde haar toe. Op 21 mei 1613 kocht Johan Dwinglo II het eerstgenoemde huis van zijn schoonzuster Catharina.[70] Het belendende huis werd door haar erfgenamen pas in 1653 verkocht, zodat we mogen aannemen dat Catharina Dircksd. Latenburch naast haar zwager bleef wonen.[71] In 1653 wordt Maria Beijs als weduwe van Johan Dwinglo II nog genoemd als eigenaresse van het eerstgenoemde pand.[72]
Met Arent Dwinglo, de zoon van Johan Dwinglo II en Maria Beijs, ging het minder voorspoedig. In 1668 werd het pand, dat al meer dan zestig jaar aan de familie toebehoorde, verkocht door zijn curatoren.[73] Hoewel het niet uit de transportakten blijkt, is het zeer waarschijnlijk dat de drie Dwinglo's in dit huis hun praktijk uitoefenden.
Tussen 1668 en 1715 was het pand in handen van Jacob Gijsz. Vergouw. In het laatstgenoemde jaar verkochten zijn erfgenamen het huis aan Jacobus Braet, die naast het schout- en secretarisambt ook het notarisambt uitoefende.[74] Hij was dus de vierde notaris die dit pand in bezit had.
Jacobus Braet op zijn beurt, verkocht het huis in 1725 aan zijn opvolger in het secretaris- en notarisambt Michiel de Vooght[75], die het pand in 1768 verkocht[76]. Hij was de laatste notaris die het huis bezat. Eind 18e eeuw treffen we het pand aan in handen van de meester horlogemaker Louis Pion.[77]

Het hier beschreven pand was gelegen aan de westzijde van de Hoogstraat. Aan de achterzijde werd het perceel begrensd door de Jokweg, ook wel Achterweg genoemd (nu Kuiperstraat). Het vaststellen van de exacte locatie is gebeurd door op grond van de belendingen een rijtje huizen met eigenaren te koppelen, net zolang tot er een op een hoek met een andere straat uitkwam.
Het betreffende huis was gelegen tussen de Peperstraat en de Lombardsteeg en moet het derde huis vanaf laatstgenoemde steeg zijn geweest. Nòch de Lombardsteeg nòch het notarishuis hebben de stadsvernieuwing doorstaan. We moeten het pand ongeveer zoeken op de plaats waar nu de moderne winkelpanden van de HEMA en Xenos staan.
De oudst bekende eigenaar van het huis was een zekere Joost Govertsz. van Bon, een glasmaker en stedebode, die het huis in 1592 in bezit had. Toen Bartholomeus van Bueren het pand in 1602 kocht[78] bezat deze ook al een naastgelegen pand dat hij zich in 1595 had aangeschaft. Bartholomeus van Bueren was gezien zijn functie ongetwijfeld de belangrijkste man uit de buurt. Een andere belangrijke man woonde in 1595 twee huizen verder, nl.

Afbeelding 4: Kadasterkaart ca. 1830, 1:2000 met hierop aangegeven het huis dat van 1605 t/m 1768 met een kleine onderbreking in gebruik was als notariswoning. 1= Markt, 2= Hoogstraat, 3= Peperstraat, 4= Lombardsteeg, 5= Kuiperstraat, 6= 'Notarishuis'.
Bewerking van de kadasterkaart collectie Stadsarchief Vlaardingen.

Lodewijk Fransz. de Knibberch, secretaris van de stad.[79] Zijn opvolger, Anthonis van den Berg, woonde in 1604 in datzelfde huis en was de directe voorganger van Johan Dwinglo I.
In een van de huizen richting Peperstraat had zich al vroeg een chirurgijn gevestigd, een zekere Christiaan Huijgensz. van Noorden. Hij kocht het pand in 1590 van een Delftse lakenkoopman. Hij was de eerste van veel chirurgijns die zich op dit stukje Hoogstraat vestigden.
De rest van de bewoners van dit rijtje huizen aan de Hoogstraat waren, voor zover bekend, in het begin van de 17e eeuw gewone handwerkslieden. Zo was één van de huizen van 1604 tot 1625 eigendom van de schoenmaker Barent Balthensz. Laersma.[80]
Vanaf het midden van de 17e eeuw komen de huizen echter geleidelijk in andere handen. We stipten hierboven al even de vestiging aan van diverse chirurgijns op dit stukje Hoogstraat. Dit waren o.a.: Mr. Dirck Duval, Mr. Cornelis Lipsius, Methusalem Caspards Ramiss en Anthonie de Vlieger.
Ook treffen we diverse leden van het Vlaardings stadsbestuur als eigenaar/bewoner in dit rijtje huizen aan. Zo woonde hier eind 17e eeuw bijvoorbeeld Huijbrecht Ouwendijk, die naast reder en koopman ook burgemeester van de stad was. In het huis ernaast woonde in de eerste helft van de 17e eeuw Cornelis Jorisz. de Bie, raad en oudschepen van Vlaardingen. Iets verder richting Peperstraat woonde Adriaan de Vlieger, raad en oud-burgemeester.

François Molenijser komt in de transportakten helemaal niet voor. Ook het pand met de "*bordekens*" van Sebastiaan van der Piet is in de transportakten niet te traceren. In 1622 verkocht Van der Piet een huis met erf aan de zuidzijde van de Schoolsteeg[81], maar er blijkt nergens dat hij zich nadien elders in de stad een ander pand aanschafte. Uit een verklaring van Johan Dwinglo II, afgelegd op 26 mei 1631 inzake het geschil tussen Willem van Ruytenburch en Sebastiaan van der Piet blijkt echter dat het pand met de uithangborden gelegen was "*in 't Swarteveld*"[82].
Hier moeten we ook het huis van Arent Paspoort zoeken die toen in één van de duurste huizen van de stad moet hebben gewoond, want op 6 maart 1651 betaalde hij voor een huis met erf aan de Havenplaats in 't Zwarteveld maar liefst 4350 carolus gulden.[83] Dit pand bleef tot 1723 in het bezit van zijn nazaten, die toen in Middelburg woonden.[84]
Het is waarschijnlijk dat Hendrik de Man in datzelfde huis gewoond heeft, nadat hij met Hillegonda Reael, de weduwe van Arent Paspoort in het huwelijk was getreden. In de transportregisters komt Hendrik weliswaar meerdere malen voor, maar meestal als gemachtigde of als koper van een huis dat in het openbaar werd verkocht en dat hij dan later weer met winst doorverkocht.
Ook Pieter de Vooght, die van 1751 tot 1761 notaris was te Vlaardingen en daarna te Spaland, bezat in 1795 een huis, pakhuis en erf aan het Zwarteveld, dat toen door zijn curatoren werd verkocht.[85] Dit onroerend goed was in 1765 door zijn schoonmoeder Jannetje van Berkel, weduwe van Pancras van der Hout, gekocht en dus door vererving in zijn bezit gekomen.[86]

Johan Roggeveen komt ook niet voor in de transportakten. Zijn vader, Bastiaan Jansz. Roggeveen, bezat een huis aan de oostzijde van de Hoogstraat.[87] Uit de resoluties van de Heren van de Wet blijkt echter dat Johan Roggeveen, als enige zoon van Bastiaan, na diens overlijden weigerde de erfenis te aanvaarden, zodat hij zijn kantoor niet in dit pand gehad kan hebben. Johan woonde toen in Spijkenisse.[88]
Eveneens aan de oostzijde van de Hoogstraat kocht Jan Kramer in 1791 een huis. Hij verkocht dit pand echter alweer in 1793.[89] In april 1794 kocht hij een huis met erf aan de oostzijde van het Koningsveld, de huidige Waal, dat in 1804 in het bezit kwam van zijn zoon Jan Bernard Kramer, die op dat moment in Den Haag woonde.[90] Klaarblijkelijk kampte Jan Bernard in 1810 met financiële problemen, want toen werd het huis bij executie verkocht. Het pand dat in 1804 nog 400 gulden waard was, ging in 1810 voor 30 gulden over in andere handen.[91]
Mr. A.H. Engelbert van Banchem bezat evenals Jan Kramer een huis aan de oostzijde van de Hoogstraat. Hij kocht dit pand in 1791 en verkocht het weer in 1802.[92]

Van Philippus de Heer is niet bekend waar hij precies woonde.
Hij kocht in 1779 een huis met erf ergens in de stad[93], in 1781 een huis met erf aan de oostzijde van de Paterstraat[94] en in 1782 een huis met erf aan de noordzijde van het Koningsveld[95].

Georgius van Poelgeest komt niet in de transportregisters voor. Vermoedelijk woonde hij gedurende zijn tijdelijke stationering te Vlaardingen in een huis van de stad of van de ambachtsheer. Van Toussijn Woordhouder is evenmin een woonhuis bekend. Volgens Hazewinkel zou hij in een ambtswoning aan de Hoogstraat hebben gewoond.[96]

Van Pieter Verkade tenslotte weten we dat hij een huis liet bouwen op de Markt. Dit huis staat er nog steeds, zij het in verbouwde staat, op de hoek van de Markt en de Kerksteeg.

Afbeelding 5: Markt 42, hoek Kerksteeg (opname ca. 1900). Laat 18e-eeuws huis gebouwd voor Pieter Verkade. Collectie Stadsarchief Vlaardingen

Standplaats en plaats waar de akten werden opgemaakt.

Niet alle akten werden in het kantoor van de notaris opgemaakt. Het gebeurde regelmatig dat de notaris bij zijn cliënten aan huis kwam om een testament op te maken. Dit gebeurde voornamelijk als één van de testateurs ziek was. Voorbeelden hiervan zijn regelmatig in de akten te vinden. Zo maakte Johan Dwinglo II een testament op voor Pieter Lenaertsz. 't Jongh en Teuntge Dircksd. op 3 april 1620 in hun huis te Vlaardingen[97], maar ook ging hij naar Vlaardinger-Ambacht[98] en Zouteveen[99]. Deze plaatsen zullen in die periode geen eigen notaris hebben gekend, zodat het niet vreemd is dat hier een Vlaardingse notaris de honneurs waarnam. Van Johan Dwinglo II is echter ook een aantal akten bekend die in plaatsen zijn opgemaakt die wèl zelf over notarissen beschikten. Zo maakte Commertje Jansd., *"ongehuwd persoon"* wonend in de Crommestraat in Delft, haar testament op 7 augustus 1624 *"ten huize van Arent Barentsz. de vader van mij notaris"* [=Johan Dwinglo II].[100] Een ander geval betreft het transport van een erf met schuur gelegen te Vlaardingen, gepasseerd op 23 december 1630 in Den Haag ten huize van de verkoper, Adriaen Pauw, raad en rekenmeester van Holland en Westfriesland.[101]
Van Sebastiaan van der Piet zijn eveneens akten bekend die in andere steden zijn gepasseerd, zoals Delfshaven[102], Rotterdam[103], Amsterdam[104], De Lier[105] en Delft[106] ,o.a. *"ten huize van David van der Piet"* aldaar.[107] Deze David van der Piet was een broer van Sebastiaan.
Van Hendrik de Man is bekend dat hij na zijn verhuizing naar Schiedam akten opmaakte te Vlaardingen, Geervliet en andere plaatsen in de omgeving.[108]

De notaris ging echter niet altijd in op het verzoek van zijn cliënten om een testament aan huis op te maken. Tussen de akten van Johan Dwinglo II bevindt zich een verklaring van Mr. Thomas van Hogendorp, chirurgijn en Marcus Marcusz. de Reu, ziekentrooster dat zij verzocht waren om bij een zekere Neeltje Dircksd., weduwe van Jan Jansz. Opmeer thuis te komen. Neeltje wilde haar testament opmaken, maar er wilde geen notaris komen omdat zij aan de pest leed. Van Hogendorp en De Reu maakten het testament op en brachten dit vervolgens naar de notaris om het te laten bekrachtigen.[109]

Niet alleen in woningen van privé-personen werden akten opgemaakt. Dit gebeurde ook vaak in openbare gelegenheden. Zo treffen we met enige regelmaat herberg 'de Salm'[110] en herberg 'de Pynas'[111], beiden gelegen te Vlaardingen, in de akten aan.

Het lijkt er dus op dat een notaris, met name in de 17e eeuw, niet echt gebonden was aan zijn standplaats. In de 18e eeuw stond men hier echter minder soepel tegenover en werd het opmaken van een akte in een andere dan de standplaats

gezien als broodroof. Dit verklaart een brief van Pieter de Vooght waarin deze problematiek aan de orde komt. Weliswaar was Pieter de Vooght, zoon van notaris Michiel de Vooght, van 1751 tot 1761 in Vlaardingen werkzaam als notaris, maar daarna had hij zijn praktijk verplaatst naar het nabijgelegen Spaland. Op 4 augustus 1789 verklaarde Pieter dat hij een akte had opgemaakt te Vlaardingen, maar dat hij daarmee niet de bedoeling had de te Vlaardingen residerende notaris te passeren. Met het schrijven van deze verklaring hoopte hij te voorkomen dat hij een boete van 50 gulden moest betalen ten behoeve van de armen van de stad Vlaardingen[112]. Klaarblijkelijk waren de regels aangaande de standplaats als plaats waar de akten moesten worden opgemaakt in de loop van de tijd strenger geworden of werd er strenger op de naleving van dergelijke regels toegezien.

Nu was er in de 18e eeuw inderdaad een controle-orgaan ontstaan dat toezicht hield op de notarissen. In 1733 verzonden de Staten van Holland en Westfriesland een instructie voor de zogeheten 'commissarissen over de notarissen', met daaraan gekoppeld de toestemming om ook in Vlaardingen een dergelijke functionaris te benoemen. Deze commissaris moest onder andere toezicht houden op alle notarissen in de stad waar hij was aangesteld en een register bijhouden van alle notarissen die onder zijn district geadmitteerd waren.[113]

Afbeelding 6: Deel van een gravure van Pronk (1743). Het vijfde huis van links in de Smalle Havenstraat was vroeger herberg 'de Salm'. Hier was Joostje Jacobsd. waardin in 1620. In deze herberg werden ook regelmatig notariële akten opgemaakt. Collectie Stadsarchief Vlaardingen

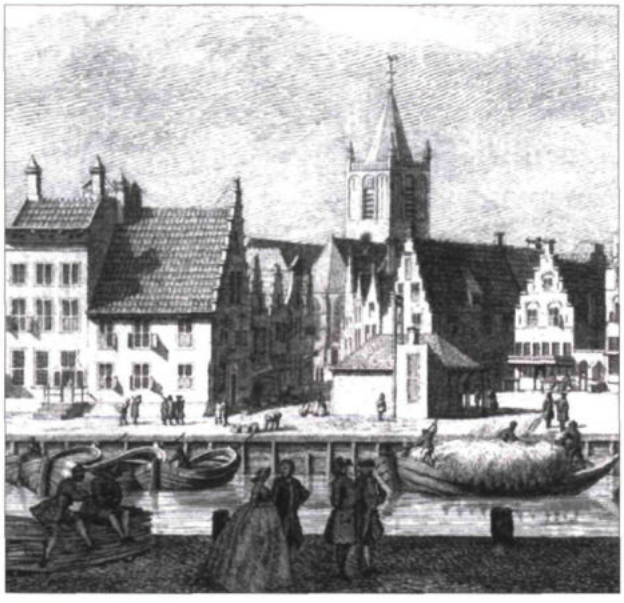

De eerste die deze functie in Vlaardingen bekleedde, was Johannes Badon die op 30 april 1735 werd aangesteld. In 1749 werd hij opgevolgd door Jacob Hoogstad.[114] Met slechts één notaris in functie in die jaren zullen beide heren het niet echt druk hebben gehad, hoewel de mogelijkheid bestaat dat zij de functie in een groter gebied hebben uitgeoefend. Dit blijkt echter niet uit de bronnen.

De inhoud van de akten

In de notariële archieven vinden we diverse soorten akten, waarbij met name testamenten veelvuldig voorkomen. Hierin worden vaak uitgebreid diverse familierelaties beschreven of de herkomst en/of aard van de bezittingen. Daarnaast vinden we boedelbeschrijvingen en procuraties. Verder treffen we verklaringen aan omtrent ruzies of andere zaken die de openbare orde verstoorden. Eén van de in onze ogen meest komische van deze verklaringen is die van Joostje Jacobsd., waardin in herberg 'de Salm'. Op 14 augustus 1620 verklaarde zij voor notaris Johan Dwinglo II dat een zekere Huich Jacobsz. "*in de groote keuken van haer huis omtrent de haert een groote stront gescheten heeft*". De reden voor dit wangedrag was een weddenschap die deze Huich Jacobsz. had afgesloten met een zekere Cornelis Jansz.[115] Ook zijn er diverse verklaringen over vechtpartijen en over uitspraken van bepaalde personen. Deze verklaringen geven ons een levendig beeld van het leven in Vlaardingen in de 17e en 18e eeuw.

Het overbrengen van de protocollen

Wat gebeurde er met de notariële protocollen in Vlaardingen na het overlijden of het vertrek van een notaris?
In 1656 ging de vroedschap ermee akkoord dat de erfgenamen van een secretaris, desnoods gedwongen door middel van gerechtelijke stappen, "*papieren de stad concernerende*" aan de stad over moesten dragen.[116] Tot deze papieren behoorden in principe ook de notariële protocollen. Een exemplaar van een plakkaat van de Staten van Holland en Westfriesland d.d. 22 april 1670 aangaande het overbrengen van de protocollen van een overleden notaris naar de secretarie van de standplaats van de betreffende notaris bevindt zich in het Archief van de ambachtsheer[117], zodat deze gewestelijke regeling in Vlaardingen in ieder geval bekend moet zijn geweest. In 1760 verscheen er nog een publicatie van de Staten van Holland die er nadrukkelijk op wees dat in alle gevallen van beëindiging van een notarispraktijk de protocollen moesten worden overgebracht naar de secretarie van de standplaats en niet alleen in geval van beëindiging door overlijden. Wie binnen drie maanden zijn protocollen niet had overgedragen, kon rekenen op een boete van 200 carolus gulden.[118] Vanwege deze maatregel is het verklaarbaar dat de protocollen van Toussijn Woordhouder opgemaakt in Zegwaard en Zevender zich in het Nationaal Archief in Den Haag bevinden en niet in Vlaardingen of Rotterdam.

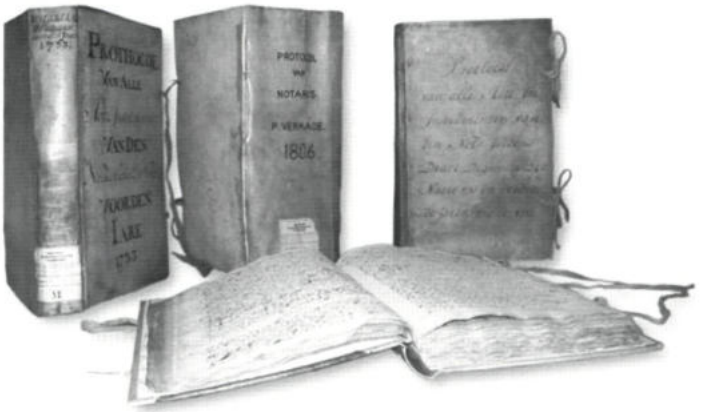

Afbeelding 7: Wat ons nog rest van de notarissen van vóór 1811 zijn hun protocollen die worden bewaard in het Stadsarchief Vlaardingen.
Collectie Stadsarchief Vlaardingen

In de meeste gevallen betekende het in Vlaardingen dus dat de protocollen terecht kwamen bij de opvolger van de desbetreffende notaris.
Overigens werd de uitoefening van het notarisambt bij slechts vijf van de negentien notarissen in Vlaardingen beëindigd door het overlijden van de notaris. Dit was het geval bij Johan Dwinglo I, Arent Paspoort, Philippus de Heer, Jan Kramer en Pieter Verkade. Van drie van de negentien notarissen is niet bekend of zij bij overlijden nog als notaris werkzaam waren. Het betreft Arent Rutgersz. (van Weert), François Molenijser en Cornelis Arentsz. van Rijn.
Dat betekent concreet dat in elf gevallen de notaris zijn praktijk in Vlaardingen reeds had beëindigd voor zijn overlijden. In het geval van Johan Dwinglo II mogen we aannemen dat hij dit deed ten gunste van zijn zoon Arent, omdat hun protocollen naadloos op elkaar aansluiten. We weten ook dat Arent in het bezit moet zijn geweest van de protocollen van zijn vader, want bij één van de akten van zijn vader heeft hij in de kantlijn aangetekend dat het testament twaalf jaar na dato voor hem was herroepen.[119]
Van de overige notarissen die niet in functie overleden, is het niet altijd duidelijk waarom zij hun notarispraktijk beëindigden. Mogelijk was het reeds eerder genoemde conflict met de ambachtsheer een reden voor Sebastiaan van der Piet om naar Amsterdam te vertrekken, waar hij tot in 1665 zijn notarispraktijk voortzette. Het is echter ook niet onmogelijk dat Sebastiaan zijn overplaatsing juist te danken had aan de ambachtsheer, die in Amsterdam veel connecties had.
Hendrik de Man vertrok van Vlaardingen naar Schiedam, nadat hij, enkele jaren na de dood van Hillegonda Reael, in het huwelijk was getreden met Alida Fockendijck, dochter van een Schiedamse burgemeester.
Ook Johan Roggeveen vertrok naar Schiedam, waar hij het notarisambt bekleedde tot aan zijn overlijden in 1710.
Arent Dwinglo beëindigde zijn carrière als notaris vermoedelijk in verband met een conflict met het Vlaardings stadsbestuur en zijn faillissement.
Georgius van Poelgeest fungeerde slechts als tijdelijk notaris in Vlaardingen. Misschien ook dat hij daarom zijn Vlaardingse akten in hetzelfde boek schreef als zijn Leidse akten. Het gevolg hiervan was dat ze, na zijn vertrek uit Vlaardingen, uiteindelijk op het Leidse gemeentearchief belandden.

Jacobus Braet raakte in conflict met de Vlaardingse ambachtsheer, waarna hij in 1725 ontslag nam, nadat de ambachtsheer hem dit had aangeraden. In zijn ontslagbrief schreef Jacobus dat hij zijn protocollen over zou brengen naar de secretarie.[120]
Michiel de Vooght nam op 29 september 1775 ontslag als notaris, waarschijnlijk in verband met zijn leeftijd.[121] Hij bekleedde het notarisambt alles bij elkaar vijftig jaar.
Toussijn Woordhouder werd door de ambachtsheer ontslagen, nadat de burgerij hierom gevraagd had. Toussijn had zich beledigend uitgelaten over de Prins van Oranje, hetgeen bij de prinsgezinde bevolking van Vlaardingen niet in goede aarde viel.[122] Hij vertrok naar zijn geboortestad Rotterdam, waar hij zich als advocaat vestigde.
Albertus Henricus Engelbert van Banchem heeft na het onverwachte vertrek van Toussijn Woordhouder als een soort 'tussenpaus' het notarisambt waargenomen totdat in Jan Kramer een opvolger was gevonden. Van Banchem bekleedde in de periode dat Toussijn Woordhouder als secretaris/notaris fungeerde reeds diverse openbare functies in Vlaardingen. Hij overleed veel later, in 1827, in Den Haag.

Het lijkt er dus op dat de meeste notariële protocollen inderdaad op de secretarie werden ingeleverd, maar schijn bedriegt. Uit een bewaard gebleven inventaris van archiefstukken die door de weduwe van Jan Kramer aan het Vlaardings stadsbestuur werden teruggegeven in 1803, blijkt dat Jan Kramer in zijn functie van secretaris de meest uiteenlopende papieren van de stad in zijn bezit had, waaronder de weesboeken en diverse notariële protocollen van zijn voorgangers. Als we deze lijst zorgvuldig doornemen, vinden we "*drie boeken met minuten van notarissen*" genoemd : over de jaren 1621-1625, 1626-1634, 1636-1643. Deze kunnen we identificeren als zijnde de protocollen van Johan Dwinglo II. Daarnaast worden nog de protocollen van Jacobus Braet (1703-1725), Michiel de Vooght (1725-1775), Pieter de Vooght (1751-1761), Philippus de Heer (1775-1782), Toussijn Woordhouder (1783-1787), Albertus Henricus Engelbert van Banchem (1787-1788) en Jan Kramer zelf (1788-1803) genoemd.[123]
Op deze lijst van 1803 is er dus géén sprake van protocollen

van Sebastiaan van der Piet, Cornelis Arentsz. van Rijn, Arent Dwinglo, Hendrik de Man en Johan Roggeveen, van wie tegenwoordig wèl protocollen in het Stadsarchief te vinden zijn.
Wanneer en hoe deze protocollen uiteindelijk toch in het Stadsarchief terecht zijn gekomen, wordt niet helemaal duidelijk. Uit het 'Register der protocollen van notarissen in Nederland' blijkt dat de protocollen van Sebastiaan van der Piet, Arent Dwinglo, Cornelis Arentsz. van Rijn en Hendrik de Man in ieder geval voor het verschijnen van dit boekwerk in 1916 al waren toegevoegd aan de Vlaardingse notariële archieven, die zich op dat moment in het Nationaal Archief[124] bevonden. De minuutakte van Johan Roggeveen moet dus na 1916 nog aan de collectie zijn toegevoegd.
Voor het samenstellen van bovengenoemd register heeft een aantal leden van de Broederschap der Notarissen intensief speurwerk verricht in diverse archieven om zoveel mogelijk notariële protocollen te vinden. Tal van protocollen bleken in particuliere handen te zijn gebleven en werden teruggevonden in de boedels van nakomelingen. Andere waren verloren gegaan.[125] Het lijkt erop dat de protocollen, die na 1803 aan het Vlaardings archief werden toegevoegd, tijdens dit onderzoek zijn teruggevonden.

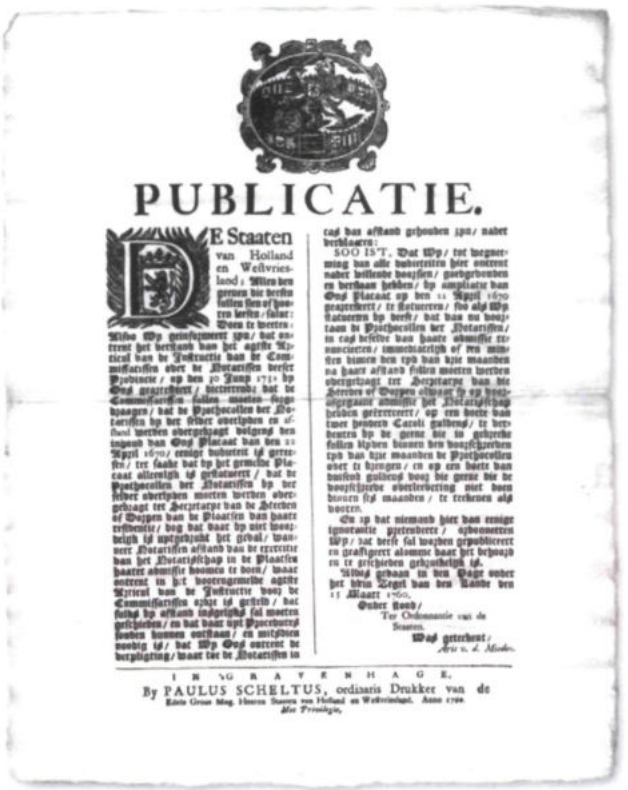
PUBLICATIE.

DE Staaten van Holland en Weſtvrieſland, Mitsgaders Hare Hoogmogenden Heeren Commiſſarisſen over de Notarisſen beſter Provincie, op den 30 Junij 1751 by Ons geaccordeert, ſuccerendo dat de Commiſſarisſen ſullen moeten ſorgdragen, dat de Protocollen der Notarisſen by het ſterven overleyden en afſtand werden overgebragt volgens den inhoud van Ons Placaat van den 11 April 1670, eenige duyſterheid te geneſen, ter ſaake dat by het gemelde Placaat alleenlijk is gekaturteert, dat de Protocollen der Notarisſen by der ſelver overleyden moeten werden overgebragt ter Secretarye van de Heeren of Vroedſchap van de Plaatſen van haare reſidentie; doch dat daar by niet voorzigtig is uytgedrukt het geval, wanneer Notarisſen afſtand van de exercitie van het Notarispſhap in de Plaatſen haarer admiſſie koomen te doen, waar ontrent in het hoorengemelde agtste Artikel van de Inſtructie voor de Commiſſarisſen eenige ſtilſwijgen is geſchied; dat ſulkes by afſtand inſgelijks ſal moeten geſchieden, en dat daar uyt Protocolleen ſouden kunnen ontſtaan, en uytſpreekt noodig is, dat Wy Ons ontrent de bergelijkinge, waar van de Notarisſen in caſe van afſtand gehouden zijn, nader verklaaren:

SOO IS'T, Dat Wy, tot wegneminge van alle duyſterheid hier ontrent nader volgende bevelen, goedgevonden en verklaart hebben, by ampliatie van Ons Placaat op den 11 April 1670 geaccordeert, te ſtatueren, ſoo als Wy ſtatueren by deſen, dat van nu voortaan de Protocollen der Notarisſen, in caſe defelve van haare admiſſie renuncieren, immediatelijk of een minder tijdſpatie den tijd van ſes maanden na haare afſtand ſullen moeten werden overgebragt ter Secretarye van die Heeren of Vroedſchap, of op voorgegaande admiſſie het Notarispſhap hebben geexerceert, op een boete van twee honderd Caroli guldens, te verbeuren by de geene die in gebreke ſullen blijven binnen den voorſchreven tijd van ſes maanden de Protocollen over te brengen, en op een boete van duyſend guldens voor die geene die de voorſchreve overbrenging niet binnen ſes maanden, te trekken als voorzeid.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie ſpreekende, ophoudende Wy, dat deſe ſal worden gepubliceert en geaffigeert alomme daar het behoort en te geſchieden gewoonlijk is.

Aldus gedaan in den Haage onder het groote Zegel van den Lande den 15 Maart 1760.

Onder Rood,
Ter Ordonnantie van de Staaten.
Was geteekent:
Arn. v. d. Monde.

IN 's GRAVENHAGE,
By PAULUS SCHELTUS, ordinaris Drukker van de Edele Groot Mog. Heeren Staaten van Holland en Weſtvrieſland. Anno 1760.
Met Privilegie.

Wat er mis is gegaan met de protocollen die niet bewaard zijn gebleven, wordt uit het onderzoek niet duidelijk. Het ligt in de lijn der verwachting dat de protocollen van Johan Dwinglo I zijn overgaan op zijn broer Johan Dwinglo II, maar diens eerste zeven jaar ontbreken ook.
De protocollen van Arent Paspoort moeten in principe bij Hendrik de Man terecht zijn gekomen. Deze was immers niet alleen zijn opvolger als secretaris en notaris, maar tevens als echtgenoot van diens weduwe. De protocollen van Arent zijn echter zoek en die van Hendrik zijn bewaard gebleven.

Een vervelende bijkomstigheid voor gebruikers van het notarieel archief in Vlaardingen is dat Arent Dwinglo geen akten heeft opgemaakt in de periode dat Arent Paspoort als notaris werkzaam was. Hierdoor is over de jaren 1649 - 1658 een hiaat ontstaan, dat niet in alle gevallen door gegevens uit andere bronnen kan worden aangevuld. Ditzelfde probleem, maar dan nog intensiever doet zich voor in het laatste kwart van de 17e eeuw, waar van 1671 tot en met 1698 geen notariële archieven bewaard zijn gebleven, omdat de protocollen van Johan Roggeveen zoek zijn geraakt. In een enkel geval kan raadpleging van het Schiedams notarieel archief, met name over de jaren dat Hendrik de Man daar nog werkzaam was als notaris, nog waardevolle gegevens opleveren.
De ontbrekende protocollen dateren vrijwel allemaal uit de 17e eeuw. Vanaf de 18e eeuw zijn ze voor zover bekend allemaal bewaard gebleven. Dit betekent dat de maatregelen die de overheid nam uiteindelijk succes hadden.

Of er ooit stappen door het Vlaardings stadsbestuur of de ambachtsheer zijn genomen om niet ingeleverde protocollen alsnog ingeleverd te krijgen, komt niet echt duidelijk uit de bronnen naar voren en dat heeft alles te maken met de nauwe verwevenheid van het secretaris- en notarisambt.
In 1656 wordt melding gemaakt van het feit dat mr. Arent Dwinglo nog verscheidene stukken betreffende de stad in zijn bezit had, die hij weigerde af te dragen aan het stadsbestuur.[126] Zoals we aan het begin van dit hoofdstuk reeds zagen, ging de vroedschap er in datzelfde jaar mee akkoord dat de erfgenamen van een secretaris, desnoods door het gerecht gedwongen, "*papieren de stad concernerende*" aan de stad over moesten dragen.[127] In 1660 kreeg Hendrik de Man de opdracht om deze stukken via een gerechtelijke procedure tegen Arent en zijn moeder in bezit te krijgen.[128]

Afbeelding 8: Plakkaat van de Staten van Holland en West-Friesland uit 1760 met richtlijnen voor de overbrenging van notariële protocollen naar de secretarie der gemeente na het overlijden van een notaris. Later datzelfde jaar werd nóg een plakkaat uitgevaardigd dat er nadrukkelijk op wees dat in alle gevallen van beëindiging van een notarispraktijk de protocollen moesten worden overgebracht naar de secretarie.
SAV, Archief van de ambachtsheer inv. nr. 63

Of hiermee ook de notariële protocollen van Johan Dwinglo II bedoeld werden, wordt niet echt duidelijk, maar het lijkt mij zeer wel mogelijk. In de overdrachtspapieren van Jan Kramer wordt tenslotte ook gesproken over papieren die tot de secretarie behoorden en ook daar vormden de notariële protocollen een onderdeel van het geheel.

Hendrik de Man op zijn beurt kwam in 1662 in conflict met Alida Jonckheijn, de weduwe van ambachtsheer Willem van Ruytenburch. Hendrik bleek namelijk officieel niet als secretaris te zijn benoemd, maar was na de dood van Arent Paspoort slechts een tijdelijke waarnemer van de secretarie. Toen mr. Johan Hanedoes in 1662 als secretaris werd aangesteld, weigerde Hendrik de boeken die bij de secretarie behoorden aan hem te overhandigen. Het conflict eindigde ermee dat de boeken via een gerechtelijke procedure uit het huis van Hendrik de Man werden verwijderd.[129] Ook in dit geval is er niet expliciet sprake van notariële protocollen, maar zullen deze zich naar alle waarschijnlijkheid onder de secretariële papieren hebben bevonden.

De herkomst van de notarissen

Van de tweeëntwintig notarissen was slechts een klein aantal geboren of opgegroeid te Vlaardingen, te weten: Arent Dwinglo, Johan Roggeveen, Jacobus Braet en Pieter de Vooght. Het valt onmiddellijk op dat drie van deze vier personen zoons waren van een te Vlaardingen residerende notaris, die zelf geen geboren Vlaardinger was. Ook de vader van Johan Roggeveen was geen geboren Vlaardinger. Dat betekent dat de Vlaardingse notarissen dus geen van allen voortkwamen uit van oudsher te Vlaardingen gevestigde families (schema 3).

De sociale positie van de notarissen

Er is een duidelijk verschil merkbaar qua vermeldingen in de bronnen, tussen de notarissen die tevens het secretarisambt bekleedden en zij die dit niet deden. De eerstgenoemde categorie wordt veel vaker in de bronnen genoemd en ook over hun huwelijkspartners is in het algemeen veel meer te vinden. De functie van secretaris is duidelijk de belangrijkste. Deze notarissen worden alleen als notaris genoemd als zij zich in die hoedanigheid presenteren.

Van de tweede categorie, in totaal negen personen, kon in vier gevallen niet eens de huwelijkspartner worden gevonden (Johannes van Monster, Quirijn Cornelisz., Arent Rutgersz. van Weert, Johan Scheppius). In twee gevallen was er in de geraadpleegde Vlaardingse archieven geen spoor te vinden van de echtgenote, maar bleek er een huwelijk te zijn gesloten in Delft (Sebastiaan van der Piet en Francois Molenijser).[130] Van de overige drie wordt de partner wel genoemd in de Vlaardingse archieven (Cornelis Arentsz. van Rijn, Arent Dwinglo, Johan Roggeveen).

Schema 3: De herkomstpaatsen van de Vlaardingse notarissen

Notaris:	*Herkomst*
01. Johannes van Monster	Monster?
02. Quirijn Cornelisz.	onbekend
03. Arent Rutgersz. (van Weert)	Weert?
04. Johan Dwinglo I	Delft
05. Johan Dwinglo II	Delft
06. François Molenijser	Den Haag?
07. Sebastiaan van der Piet	Delft
08. Cornelis Arentsz. van Rijn	Monster
09. Arent Dwinglo	Vlaardingen
10. Arent Paspoort	Delft
11. Johan Scheppius	onbekend
12. Hendrik de Man	Den Haag?
13. Johan Roggeveen	Vlaardingen
14. Georgius van Poelgeest	Leiden
15. Jacobus Braet	Vlaardingen
16. Michiel de Vooght	Den Haag?
17. Pieter de Vooght	Vlaardingen
18. Philippus de Heer	Den Haag/Maasland
19. Toussijn Woordhouder	Rotterdam
20. Albertus Henricus Engelbert van Banchem	Rotterdam
21. Jan Kramer	Hamburg
22. Pieter Verkade	Nootdorp

Voor het onderzoek naar de sociale positie van de Vlaardingse notarissen heb ik geprobeerd zoveel mogelijk gegevens te verzamelen met betrekking tot de (familie)relaties van de betrokken personen en hun materiële welstand.
Welnu, wat vertellen de archieven ons over het (privé) leven van de Vlaardingse notarissen?

(Familie)relaties van de Vlaardingse notarissen

Johan Dwinglo I & II en Arent Dwinglo

De gebroeders Dwinglo waren zonen van Arent Barentsz., een Delftse smid en zijn vrouw Lijntje Jansd. Het gezin bestond uit drie zonen en een dochter. De broer van de beide notarissen heette Bernardus (Barent). Hij was predikant en had te Leiden gestudeerd. Deze Bernardus leidde een bewogen leven. Als aanhanger van Arminius werd hij vervolgd en in 1623 werd hij zelfs beschuldigd van betrokkenheid bij een aanslag op prins Maurits, waarop hij naar het buitenland vluchtte. Pas in 1637 keerde hij terug in Haarlem.[131] Bernardus Dwinglo trouwde op 27 september 1615 te Berkel (ZH) met Catharina Coorenwinders[132], dochter van Vedastus Coorenwinders, predikant te Berkel. Een broer van Catharina Coorenwinders was secretaris aldaar. Van Bernardus Dwinglo zijn diverse geschriften bewaard gebleven.

Johan Dwinglo I werd geboren ca. 1585 te Delft. Hij werd in

1604, dus al op jonge leeftijd, benoemd tot secretaris te Vlaardingen. In het electieboek van de vroedschappen wordt dan geschreven: *"In desen iare is overleden Anthonis Jans van den Berch ende in sijn plaetse gecomen Johannes Arnoldi Düinglo"*.[133] Op 11 maart 1605 werd hij ingeschreven als poorter te Vlaardingen,[134] hetgeen misschien te maken had met zijn voorgenomen huwelijk. Op 17 maart 1605 maakte hij namelijk te Delft huwelijkse voorwaarden op met Catharina (Trijntje) Dircksd. Latenburch, dochter van de Vlaardingse baljuw Dirck Simonsz. Latenburch († 1588). Trijntje was eerder gehuwd geweest met Bartholomeus van Bueren, evenals zijn schoonvader baljuw van Vlaardingen. De baljuw was de vertegenwoordiger van de Vlaardingse ambachtsheer en na hem de belangrijkste man in de stad. Bartholomeus van Bueren is vooral bekend geworden als kapitein van de Rode Galei. Hij overleed op 8 juli 1603 in Den Haag aan de gevolgen van een verwonding aan zijn arm.[135] Op 2 juni 1604 was Trijntje volgens de bronnen alweer hertrouwd met een zekere Frederik Vermeer, kapitein.[136] Hij moet kort na het huwelijk zijn overleden, want nog geen jaar later hertrouwde Trijntje dus met Johan Dwinglo I.

Johan Dwinglo I was ongeveer 20 jaar toen hij in het huwelijk trad met zijn Trijntje. Zij zal toch wel iets ouder zijn geweest, hoewel niet bekend is hoe lang zij precies getrouwd is geweest met Bartholomeus van Bueren. Zij moet echter een aantrekkelijke huwelijkspartner zijn geweest die hem in de hoogste Vlaardingse sociale kringen van die tijd introduceerde. Johan Dwinglo I overleed onverwacht, op de jonge leeftijd van 27 jaar, op 10 september 1612. Trijntje is na de dood van Johan Dwinglo I niet meer hertrouwd. Zij had uit geen van haar huwelijken kinderen en maakte in 1634 een testament op ten gunste van de nakomelingen van haar zusters.[137]

Johan Dwinglo I werd opgevolgd in het secretaris- en notarisambt door zijn jongere broer Johan Dwinglo II.

Afbeelding 9: Grafzerk van Johan Dwinglo I in de Grote Kerk te Vlaardingen.
Heinsbroek en Struijs, De zerken in de Nederlandse Hervormde Kerk te Vlaardingen, deel II, p. 86. Tekening van P.G. Heinsbroek.

Johan Dwinglo II zal zijn geboren rond 1590 te Delft. Hij huwde in 1613 (de ondertrouw vond plaats op 28 maart 1613 te Schiedam) met de Schiedamse Maria Jorisd. Beijs, een dochter van Joris Doensz. Beijs en Maartje Leendertsd. (van der Dijk). Haar broer Doen Jorisz. Beijs was o.a. burgemeester en vroedschap van Schiedam, haar zuster Adriaantje huwde met Willem Nieuwpoort de jonge, notaris en secretaris te Schiedam. De familie Beijs stamt uit het bekende geslacht van de leenman Doen Beijensz. [138]

Johan en Maria hadden drie zonen: te weten Johan (de jonge), George (Joris) en Arent. Zij studeerden evenals hun oom Bernardus te Leiden. Johan en Arent studeerden rechten, George studeerde medicijnen.[139] Johan Dwinglo II voelde zich, evenals zijn broer Bernardus, aangetrokken tot de Arminiaanse leer. Op 30 november 1619 schreven de heren van Holland en Westfriesland een brief aan de Vlaardingse ambachtsheer dat Johan ontslagen zou moeten worden en dat zij een ander benoemd wilden zien die de *"gereformeerde christelijcke religie"* aanhing.[140] In 1621 belandde Johan Dwinglo II zelfs in de Leidse gevangenis, waaruit hij in 1622 weer werd vrijgelaten. Tijdens zijn gevangenschap nam Willem Rooclaas het secretarisambt waar.[141] Na zijn terugkeer uit Leiden kon Johan Dwinglo II zijn werkzaamheden als secretaris en notaris weer gewoon hervatten.

Afbeelding 10: Johan Dwinglo II schreef niet alleen droge notariële akten. Op de achterzijde van een akte uit 1636 staat een gedichtje geschreven:

" Minne-clacht gesangh"

" Wat is doch laes! het leven
van die in drouffheyt leeft?
Wat cant hem anders geven
dan 't eygen in hem geeft?
Druck, drouffheyt, smart en weene
....."

Het gedicht werd niet afgemaakt. Misschien zoals Sigal suggereerde omdat de notaris werd gestoord in zijn overpeinzingen.
SAV, M.C. Sigal, Archiefsprokkels (2e hondertal), 11

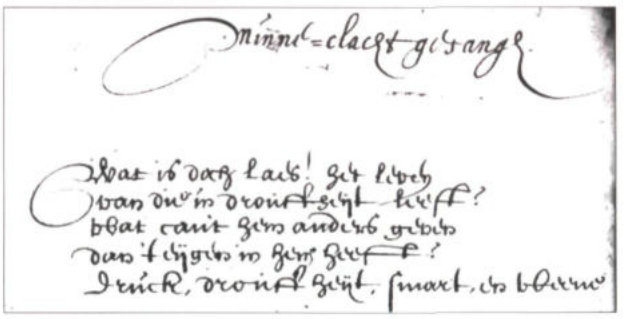

Mijns inziens blijkt hieruit dat de ambachtsheer hem de hand boven het hoofd hield.
Uit een verklaring d.d. 28 maart 1630 blijkt dat Johan Dwinglo II bij de ambachtsheer aan huis kwam. Op 26 maart 1630 was hij daar aanwezig, evenals de baljuw van Vlaardingen. In eerste instantie zou het dus om een soort werkbespreking kunnen gaan, maar ook de schoonmoeder van de ambachtsheer en een Vlaardingse jongeman die in Leiden studeerde, waren present, zodat het geheel meer de indruk geeft van een treffen tussen de hogere sociale lagen. Uit de verklaring omtrent het gevoerde gesprek blijkt overigens dat er in Vlaardingen gemanipuleerd was met de verkiezingsuitslag van de kort tevoren gekozen vroedschap.[142]

Arent Dwinglo werd ca. 1617 geboren uit het huwelijk van Johan Dwinglo II en Maria Jorisd. Beijs. Hij studeerde rechten aan de Leidse universiteit.[143] Arent vervulde diverse openbare functies te Vlaardingen. Niet alleen fungeerde hij als notaris, maar ook was hij konvooimeester[144] (1653-1664) en schepen (januari-april 1666). In 1664 wordt hij genoemd als advocaat voor het Hof van Holland. Als zodanig wordt hij nog vermeld op 26 april 1677.

Arent Dwinglo was tweemaal gehuwd. In 1659 huwde hij voor de eerste maal met Susanna van Baerssenburg uit Den Haag. Na haar dood hertrouwde hij met Geertruij Vink, zijn achternichtje.
Arent Dwinglo trad in april 1666 af als schepen van Vlaardingen, officieel in verband met zijn faillissement. Zoals we reeds zagen, werden zijn onroerende goederen in 1668 door een curator verkocht. Een andere reden voor het aftreden van Arent kan zijn geweest dat begin maart 1666 zijn dienstmeisje Aaltje Theunisd. Vos in zijn huis beviel van een zoon,[145] van wie we aan mogen nemen dat Arent de vader was. Op 12 mei1 684 sloten Geertruij Vink, de weduwe van mr. Arent Dwinglo enerzijds en Aaltje Theunisd. (Vos) anderzijds voor de weeskamer een akkoord om van een proces af te wezen.[146] Het lijkt erop dat Aaltje minstens nog een kind van Arent Dwinglo had. Op 10 september 1695 namelijk compareerde Jannetje Arentsd. Dwinglo, minderjarige dochter van Aaltje Theunisd. Vos voor de weeskamer en vertoonde daar een testament op 17 juni 1695 voor schepenen gepasseerd.[147] Dit moet een ander kind zijn dan de zoon die in 1666 werd geboren. Ten eerste betreft het een meisje, ten tweede zou het in 1666 geboren kind meerderjarig zijn geweest in 1695.

Sebastiaan van der Piet
De ouders van Sebastiaan van der Piet, Anthonis Simonsz. en Lijsbeth Dircksd. gingen op 5 juli 1586 in ondertrouw te Delft.[148] Anthonis was afkomstig van Kortrijk uit Vlaanderen. Uit het huwelijk zijn tenminste vijf kinderen bekend: vier zoons en één dochter.

Drie van hen lieten zich als volwassene dopen te Schipluiden. Sebastiaan was de eerste. Hij liet zich dopen op 7 juni 1615[149]. Hierna volgde zijn broer David op ca. 20-jarige leeftijd op 3 november 1619, waarbij zijn broer Dirk getuige was en Dirk zelf op ca. 28-jarige leeftijd op 1 december van datzelfde jaar, waarbij Sebastiaan aanwezig was.[150] Daarnaast waren er nog een broer Simon en een zuster Willemtge.

De familie Van der Piet woonde dus in dezelfde periode in Delft als de familie Dwinglo. Toen moeder Lijsbeth kort voor 1622 overleed, hertrouwde vader Anthonis met de weduwe Duijfge Crijnend.
Anthonis was slotenmaker en zijn zoons hadden verschillende beroepen. Simon, die in 1614 in Delft was gehuwd met de uit Brugge afkomstige Maritge Jansd. [van der Laan], was plateelbakker. Rond 1621 kocht hij een plateelbakkerij in Harlingen.
Dirk was smid en woonde ten tijde van zijn eerste huwelijk met Adriaentge Pleunisd. [Fijck][151] aan de Molslaan te Delft. Het huwelijk werd gesloten op 22 december 1619, drie weken nadat Dirk zich had laten dopen. Bij zijn overlijden in december 1660 woonde Dirk aan de Korenmarkt.
Ook broer David was smid ten tijde van zijn huwelijk, dat werd gesloten op 17 juli 1622 te Delft met Gouwetge Jansd. In 1653 kocht hij echter een plateelbakkerij, waarmee hij de grondlegger werd van 'De Porceleyne Fles'.

Afbeelding 11: De inschrijving van Sebastiaan van der Piet "notaris" in het poorterboek van Vlaardingen op 26 februari 1624. SAV, ASV inv. nr. 60, f. 117

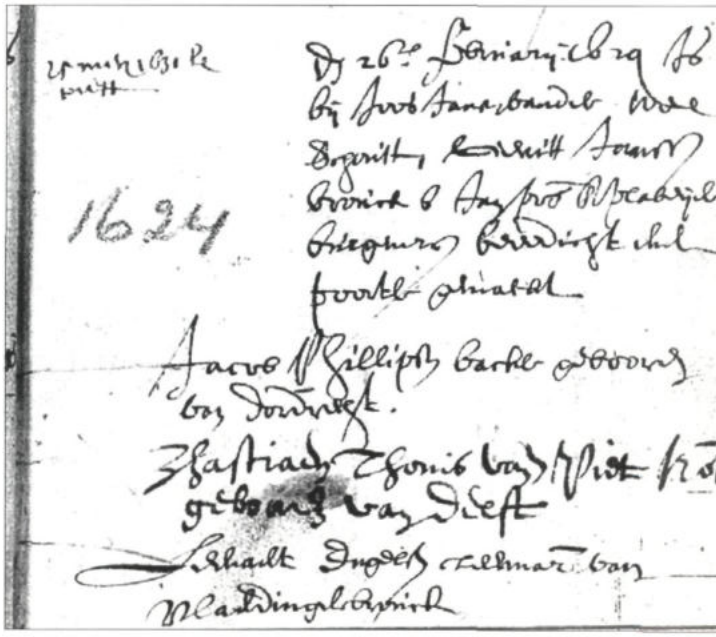

De achtergrond van de familie Van der Piet met een aantal smeden in de familie doet dus sterk denken aan die van de familie Dwinglo waarvan de stamvader Arent Barentsz. ook smid was.

Sebastiaan zelf trouwde op 19 april 1623 te Delft met Jannetge Adriaensd. Zij was vermoedelijk afkomstig uit Vlaardingen en de jonggehuwden vestigden zich in haar woonplaats. Op 26 februari 1624 werd Sebastiaan ingeschreven als poorter te Vlaardingen.[152]
Na zijn vertrek naar Vlaardingen onderhield hij nog regelmatig contact met zijn Delftse familieleden. Zo was hij doopgetuige bij de doop van kinderen van zijn broers Dirck en David te Delft en in 1631 maakte hij de huwelijkse voorwaarden op voor zijn zus Willemtge, toen deze op het punt stond een huwelijk aan te gaan met Pieter de Jager[153], een knoopmaker uit Den Haag.[154] Eerder zagen we al dat Sebastiaan ten huize van zijn broer David Thonisz. van Piet te Delft een akte opmaakte.
Kortom, een hechte familie die net een treetje lager lijkt te hebben gestaan dan de Dwinglo's. In deze familie geen predikanten, burgemeesters en dergelijke en al helemaal geen vriendschapsbanden met de Vlaardingse ambachtsheer, gezien de problemen die Sebastiaan ondervond.

Arent Paspoort
Van de vader van Arent Paspoort, Zacharias Lambrechtsz. Paspoort, is geen beroep bekend. We weten alleen dat hij pachter was van het klein zegel te Delft[155] en pachter van de wijnen te Vlaardingen in 1628.[156] Deze Zacharias Paspoort was op 25 april 1610 te Delft gehuwd met Catharina van Puffliet. Beiden kwamen uit Delft.[157]

Arent werd gedoopt op 1 november 1620 in de Oude Kerk te Delft. Hij trouwde te Vlaardingen op 9 augustus 1647[158] met Hillegonda Reael, geboren te Amsterdam als dochter van Jacob Reael[159] en Machteld van Ruytenburch. Deze Machteld was een zuster van de Vlaardingse ambachtsheer Willem van Ruytenburch. Arent's vrouw Hillegonda was dus een nichtje van de ambachtsheer.
De benoeming van Arent Paspoort in 1647 tot secretaris en notaris van Vlaardingen zal ongetwijfeld aan zijn relatie met Willem van Ruytenburch te danken zijn geweest. Deze benoemde ook zijn neefje Pieter Reael, een broer van Hillegonda, tot baljuw van Vlaardingen, een functie die hun vader ook al had uitgeoefend. Zo wist Willem de belangrijkste functies in de stad binnen de familiekring te houden.
Arent Paspoort overleed echter al op jeugdige leeftijd, vermoedelijk in september 1658[160]. Op 23 november 1658 vertoonde Hillegonda Reael voor de weeskamer een testament, gepasseerd op 19 maart 1650 voor burgemeester en schepenen te Vlaardingen.[161] Dit testament is echter niet bewaard gebleven. Hillegonda bleek als weduwe achtergebleven te zijn met een aantal minderjarige kinderen.

Afbeelding 12: Familiewapen Paspoort
"Gedeeld van blauw en rood, met twee zilver geharnaste, op alle naden met goud geboorde en goud gespoorde mansbeenen met de dij, de beenen sohuingekruist en de voeten naar beneden gericht, over de deelingslijn heen en van onderen vergezeld van een in profil gestelden en over de deelingslijn heen gelegden bruinen moorenkop met zwart kroeshaar, zilveren hoofdband en zilveren oorring. Helm met blauw goud rood goud roode wrong en rechts goud blauwe, links goud roode dekkleeden. Helmteeken: de moorenkop in profil. Schildhouders : twee omringde silveren eenhoorns."
Overgenomen uit: Nederlands Adelsboekje 1916, blz. 48

De oudste zoon, Zacharias Paspoort, gedoopt op 16 mei 1649 te Vlaardingen, studeerde rechten en vestigde zich als advocaat eerst te Vlissingen en later te Middelburg.[162] Een nakomeling van deze Zacharias werd in 1832 tot de adelstand verheven.[163] Van de andere kinderen van Arent Paspoort en Hillegonda Reael zijn geen doopinschrijvingen te Vlaardingen gevonden door een hiaat in de doopboeken van 1650 -1660.
Uit de Vlaardingse bronnen blijkt dat Arent Paspoort in ieder geval één broer en twee zusters had. Zijn broer, Nicolaas Paspoort, oefende een aantal openbare functies uit te Vlaardingen waaronder die van raad, baljuw en schout. Zijn zoon Zacharias, niet te verwarren met de gelijknamige zoon van Arent, werd chirurgijn. Eén van de zussen van Arent, Aagje Paspoort, was gehuwd met Jan Arentsz. Overschie, die in 1662 als oud-schepen en raad van Vlaardingen wordt genoemd. De andere zus, Maria, was in 1662 weduwe en woonde te Delft.[164]
Evenals bij de Dwinglo's was er dus een band tussen de notaris en de ambachtsheren.

Hendrik de Man

Tijdens het basisonderzoek in 1994 kon ik van de vader van Hendrik de Man helemaal niets vinden, maar de nieuwe digitale zoekmethoden[165] leverden uiteindelijk de naam van zijn vader op. In 1678 volgde Hendrik de Man namelijk zijn vader Joost de Man op als leenman met een stuk land te Giessen.[166] Joost woonde toen in Den Haag.

Hendrik legde op 31 december 1653 de eed af als gezworen klerk in handen van Pieter van Ruytenburch tijdens een vergadering van de Heren van de Wet. Hendrik moest zweren geen zaken openbaar te zullen maken die geheim moesten blijven en die hij tijdens zijn werk op de secretarie of tijdens vergaderingen te weten zou komen.[167]

Op 30 september 1658 werd Hendrik de Man als tijdelijk secretaris benoemd na de dood van Arent Paspoort.[168] Ook bekleedde hij al spoedig na Arent's dood het notarisambt. Tevens volgde hij hem op als echtgenoot van Hillegonda Reael. In 1660 wordt Hendrik de Man genoemd als secretaris van de stad en als rentmeester van de Heilige Geestarmen en de gasthuisarmen. Nergens uit de bronnen blijkt dat Hendrik officieel nog steeds niet tot secretaris benoemd was.

We krijgen de indruk dat de ambachtsvrouwe Hendrik de Man alleen maar tolereerde omdat hij met Hillegonda Reael getrouwd was. Nog geen half jaar na het overlijden van Hillegonda, dat we kunnen dateren kort voor 13 augustus 1661[169], nl. op 10 maart 1662 werd mr. Johan Hanedoes door de ambachtsvrouwe als secretaris benoemd.[170] We zagen al dat Hendrik hierdoor in conflict kwam met de ambachtsvrouwe, omdat hij weigerde de papieren van de secretarie die onder hem berustten af te staan.

In 1668 huwde Hendrik de Man de 24-jarige Schiedamse burgemeestersdochter Alida Fockendijck. Samen kregen zij zes kinderen, die in Schiedam werden gedoopt. Drie van hen overleden kort na de geboorte. De andere drie kinderen, onder wie de oudste zoon Hendrik, die in Leiden rechten studeerde, stierven ongehuwd.[171] Uit het eerste huwelijk van Hendrik de Man met Hillegonda Reael waren ook kinderen geboren, maar van hen zijn mij geen namen bekend.[172] Evenmin is het mij bekend of er familieleden van Hendrik de Man in Vlaardingen of Schiedam hebben gewoond.

Johan Roggeveen

De vader van Johan (ook wel Jan genaamd) Roggeveen, Bastiaan Jansz. Roggeveen, was afkomstig van Delfshaven, zijn vrouw Trijntje Cornelisd. van Leeuwen kwam uit Delft. Het paar ondertrouwde te Delfshaven en kreeg op 11 mei 1642 een attestatie om in Delft in het huwelijk te kunnen treden, hetgeen op 18 mei geschiedde.[173] Kort na hun huwelijk zullen zij naar Vlaardingen zijn vertrokken, want daar werd Bastiaan Jansz. Roggeveen als poorter ingeschreven op 17 november 1642.[174] Johan Roggeveen werd dus vermoedelijk te Vlaardingen geboren, maar zijn doopinschrijving is aldaar niet te vinden. Misschien is dit te wijten aan het reeds eerder genoemde hiaat in de doopboeken in de periode 1650-1660. Voor wat betreft zijn familieleden van vaderszijde weten we dat zijn oom Pieter Jansz. Roggeveen schipper was en te Delfshaven woonde. Ook zijn tante Neeltje Jansd. Roggeveen woonde daar. Zij was gehuwd met Jan Michielsz. Veen, grofsmid van beroep. De vader van Johan Roggeveen was brandewijnbrander en kuiper.

In 1676 huwde Johan Roggeveen met Bregje Catijn, een weduwe die toen in Amsterdam woonde. De ondertrouw vond plaats op 30 oktober 1676 te Vlaardingen.

De ouders van Johan Roggeveen overleden vermoedelijk kort na elkaar vóór 25 september 1679. De erfenis bestond voornamelijk uit schulden. Vanuit zijn woonplaats Spijkenisse liet Johan weten dat hij zich met de boedel van zijn ouders *"niet en bemoeije ende dat de heere van de Weth daerin gelieven te doen naer haer welgevallen"*.[175]

Verder is er van Johan Roggeveen in de Vlaardingse archieven niet veel te vinden. In december 1709 verhuisde hij naar Schiedam, waar hij op 1 oktober 1710 werd begraven.

Jacobus Braet

Jacobus Braet werd op 7 juni 1682 te Vlaardingen gedoopt als zoon van Nicolaas Braet en Neeltje Jansd. van Dijk. Nicolaas Braet was schepen van Vlaardingen in 1685 en 1687. Later bekleedde hij ook het schout- en burgemeestersambt.

Neeltje Jansd. van Dijk was zijn derde vrouw. In totaal zijn uit dit derde huwelijk vijf kinderen bekend waarvan er drie volwassen werden. Naast Jacobus waren dat zijn zussen Johanna en Lena. Beide zusters traden enkele malen als

Afbeelding 13: Inschrijving van Catharina Johanna Braet, dochter van Jacobus Braet en Johanna de Jongh in het doopboek van Vlaardingen op 9 mei 1717. Doopgetuigen waren Johan van Ruytenburch en Catharina van der Nisse, de ambachtsheer en vrouwe van Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht.

getuige op bij de doop van kinderen van Jacobus. Ook Johan van Ruytenburch en Catharina van der Nisse, ambachtsheer en -vrouwe van Vlaardingen traden een keer als doopgetuige op. Of we de ambachtsheerlijke familie tot de familie- of kennissenkring van Jacobus Braet moeten rekenen, is echter niet duidelijk. Mogelijk waren de ambachtsheer- en vrouwe doopgetuige omdat het hier het zevende kind in het gezin betrof, terwijl de eerder geboren broertjes en zusjes nog in leven waren. Dit was een oude traditie waarbij de zevende zoon, of ook wel het zevende kind, werd vernoemd naar de soeverein, de plaatselijke heer of vrouwe, de stadspatroon of de familieheilige[176]. In dit geval was het kind een meisje dat Catharina Johanna werd genoemd. De moeder van de kinderen van Jacobus was Johanna de Jongh, afkomstig uit Maassluis.
In 1725 nam Jacobus ontslag als secretaris en notaris van Vlaardingen. Uit zijn ontslagbrief blijkt dat hij hiermee het advies van de ambachtsheer opvolgde.[177] Wat precies de reden is geweest van zijn ontslag wordt niet echt duidelijk uit de bronnen. Het huis aan de Hoogstraat verkocht hij aan zijn opvolger Michiel de Vooght. Jacobus Braet vertrok echter niet onmiddellijk uit Vlaardingen, want op 3 september 1726 werd zijn jongste zoon Adrianus nog te Vlaardingen gedoopt.

Het verging de familie Braet klaarblijkelijk niet slecht nadat Jacobus zich uit het openbare leven van Vlaardingen had teruggetrokken. Toen hij op 2 november 1745 overleed, werd hij in de Nederlands Hervormde kerk te Oostvoorne begraven. Zijn graf wordt bedekt met een zerk, waarop het familiewapen is afgebeeld en de tekst: "*Hier leyt begraven/ De heer Jacobus Braet/ in sijn leven vrijheer/ van Sevender overleden/ den 2 november 1745 in/ den ouderdom van 63 jaren/ 4 maanden en 27 dagen*".[178]

Afbeelding 14: Familiewapen Braet zoals dit is afgebeeld op een zegel van Nicolaas Braet, de vader van notaris Jacobus Braet, in 1686.
Collectie Stadsarchief Vlaardingen, tekening door A. Bijl Mzn.

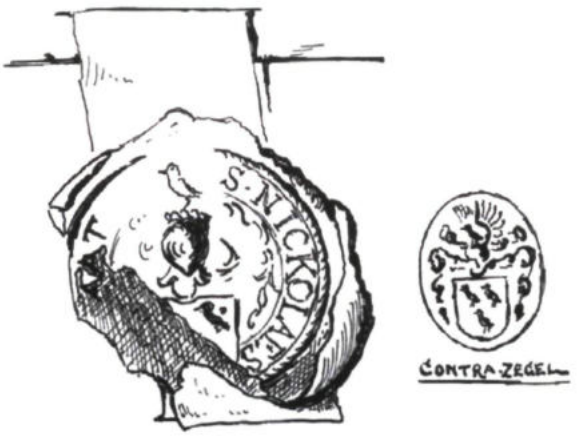

Zijn schoonzoon Isaac Tromer meldt echter in de familiebijbel dat "*onse vader*'" Jacobus Braet is overleden op 2 december(!) 1745 op "*desselfs buijteplaets onder Oostvoorn*" en dat hij in de kerk van Brielle is begraven.[179] Dit laatste lijkt in ieder geval niet correct, want de grafzerk bevindt zich in de kerk van Oostvoorne. Zijn weduwe Johanna de Jongh overleed volgens de familieaantekeningen drie jaar na haar man op 23 november 1748 te Brielle.[180]
In de kerk van Oostvoorne bevindt zich ook nog een raam met daarop in blauw drie zilveren duiven (2,1) rood gebekt en gepoot. De bijbehorende tekst luidt: Heer Jacobus Braet vrijheer van Zevender.[181] Dit wapen met de drie duiven voerde zijn vader Nicolaas ook als schout en burgemeester van Vlaardingen.[182]

Michiel de Vooght
Michiel de Vooght was vermoedelijk afkomstig uit Den Haag.[183]
Hij werd in 1725 als opvolger van Jacobus Braet benoemd. Op 30 september 1725 werd zijn zoon Jacobus te Vlaardingen gedoopt. Het is echter niet gezegd dat Jacobus zijn oudste zoon was, omdat de huwelijksdatum en plaats van Michiel de Vooght en zijn vrouw Alida Vermaten mij niet bekend is. Alida Vermaten was waarschijnlijk een dochter (of anders een zuster) van mr. Laurentius Vermaten. Deze oefende gedurende enige jaren het schoutambt uit te Vlaardingen, maar was niet uit Vlaardingen afkomstig. In totaal werden er negen kinderen van het echtpaar De Vooght-Vermaten te Vlaardingen gedoopt. Onder de doopgetuigen bevonden zich verscheidene leden van de familie De Vooght, zodat Michiel in ieder geval contact met hen moet hebben gehad.
Op 11 maart 1757 wordt een zekere Elisabeth Catharina Vermaat [in 1778 heet zij *Vermaten*] "*zuster*" genoemd van "*Magiel de Voogdt, schout en secretaris te Vlaardingen*." Hier zal wel schoonzuster zijn bedoeld. Elisabeth is dan ongehuwd. In 1778 wordt zij in een leen opgevolgd door haar minderjarige zoon Jan van der Werf.[184] Zijn vader was Nicolaas van der Werf, in de jaren 1753-1777 substituut baljuw van Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht.[185]

Michiel de Vooght oefende het notarisambt ongewoon lang uit, van 1725 tot en met 1775. In 1775 nam hij ontslag, vermoedelijk op grond van zijn hoge leeftijd. Op 10 april 1776 was Michiel nog in leven want toen was hij nog doopgetuige bij de doop (te Vlaardingen) van een naar hem genoemde kleinzoon.
In 1742 werd Michiel de Vooght in zijn functie van schout en secretaris door het stadsbestuur van Vlaardingen voor het Hof van Holland gedaagd waarbij hij werd veroordeeld om "*ter vergadering van de Wet derzelver Stede in deliberatie te brengen het maken en arresteeren van een nieuw Reglement op het salaris van den Secretaris aldaar*"[186] Klaarblijkelijk was er onenigheid ontstaan tussen de het stadsbestuur en de door de ambachtsheer Diederik van Leyden benoemde

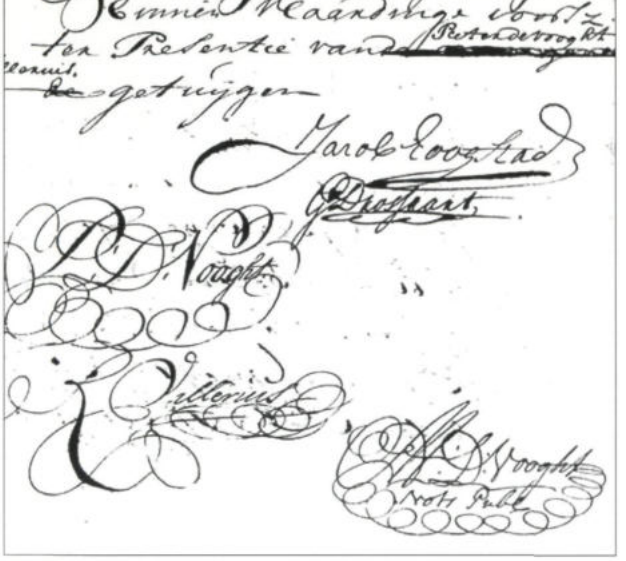

Afbeelding 15: Handtekening van Michiel de Vooght, met de toevoeging "notaris publicq", onder een notariële akte d.d. 1 augustus 1750. Zijn zoon Pieter de Vooght en Rochus Villerius tekenden als getuigen.
SAV, NAV inv. nr. 41

schout/secretaris over de tarieven die werden gehanteerd.
In 1745 was er nog altijd niets geregeld en overhandigde het stadsbestuur ten overstaan van de commisarissen van het Hof van Holland een "*project Reglement op het salaris van en Stede Vlaardingen*".[187] Dit reglement werd door de commisarissen overgenomen als een tijdelijke overeenkomst waar de secretaris zich aan zou moeten houden tot er een definitieve uitspraak zou zijn in het conflict tussen Diederik van Leyden en het stadsbestuur. In 1749 bleek Michiel toch wat problemen te hebben met dit reglement en werden er, in overleg met beide partijen, wat wijzigingen in aangebracht.[188]

Pieter de Vooght
De levensloop van Pieter de Vooght doet een beetje denken aan die van Arent Dwinglo. Beiden waren zoons van een op lokaal niveau succesvolle vader, beiden volgden hun vader niet op als secretaris maar wel als notaris, beiden huwden een goede partij en beiden gingen uiteindelijk failliet.
Pieter de Vooght werd gedoopt te Vlaardingen in 1729. Van 1751 tot 1761 was hij werkzaam als notaris te Vlaardingen. In 1761 ging hij in ondertrouw met Maria van der Hout, gedoopt op 23 maart 1735 te Maassluis als dochter van Pancras van der Hout en Jannetje Berkel. Tussen 1766 en 1785 werden tien kinderen te Vlaardingen gedoopt. Intussen hield Pieter de Vooght als notaris praktijk te Spaland, maar klaarblijkelijk woonde hij nog steeds te Vlaardingen. Daar woonde hij in ieder geval op 6 augustus 1794 toen hij en zijn echtgenote Maria van der Hout zich tot het Vlaardings stadsbestuur wendden. Pieter verklaarde dat hij *"door geleeden disfortuijn"* niet langer in staat was zijn crediteuren te voldoen. Omdat hij vreesde vervolgd te worden door zijn schuldeisers verzocht hij het stadsbestuur om hem failliet te verklaren. Na een onderzoek door de Heren van de Wet werd de boedel insolvent verklaard en werden er curatoren aangesteld[189]. Dit resulteerde in 1795 in de verkoop van zijn huis, pakhuis en erf aan het Zwarteveld.[190] We zagen al dat dit onroerend goed door zijn schoonmoeder Jannetje Berkel was gekocht en dus door vererving in zijn bezit was gekomen.[191]

Philippus de Heer
De gegevens over Philippus de Heer in de Vlaardingse bronnen zijn schaars. We weten dat hij gehuwd was met Catharina van Gijl en dat hij te Vlaardingen twee kinderen liet dopen, Cornelis in 1776 en Johannes in 1778. Een toevalstreffer leverde indertijd echter toch nog enkele aanvullende gegevens op en gaf de richting aan waar ik meer over hem zou kunnen vinden. Philippus de Heer was de oudste zoon van Gerrit de Heer, in leven secretaris van Maasland en Rozenburg.[192] Philippus schijnt in 1731 geboren te zijn, maar zijn doop heb ik te Maasland niet gevonden. Zijn ouders moeten dus van elders zijn gekomen. Wel vond ik te Maasland de dopen van enkele van zijn broers en zusters waaruit de naam van de vrouw van Gerrit de Heer en de moeder van Philippus blijkt: Anna Christina Amelonse(n).
Waar zijn ouders gewoond hebben voor hun komst naar Maasland blijkt uit de ondertrouwintekening van Philippus d.d. 24 juli 1772, die ik wel in Maasland aantrof. Hij wordt dan *"jongman van 's Hage"* (= Den Haag) genoemd. Zijn bruid, Catharina van Gijl, was afkomstig uit Maassluis. Haar vader, Martinus van Gijl, was weduwnaar toen in Maasland met haar moeder, Jannetje Jansd. Biemondt, een Maaslandse, trouwde.

Philippus was vermoedelijk een kleinzoon van Philippus de Heer en Cornelia van Hove. Laatstgenoemde was in 1735 en 1737 namelijk doopgetuige in Maasland bij een zoon en een dochter van Gerrit de Heer. Cornelia van Hove en Philippus de Heer trouwden in 1705 in Den Haag.[193]

Philippus was dus weliswaar geboren in Den Haag, maar kwam al als kleuter naar Maasland. Klaarblijkelijk hebben Philippus en Catharina de eerste tijd na hun huwelijk ook nog in het dorp aan de Gaag gewoond. Hier werden tenminste in de jaren 1772 en 1774 twee zoontjes gedoopt: Gerrit en Martinus.
Philippus had in ieder geval drie broers die volwassen werden, waarvan er één, Cornelis de Heer doopgetuige was toen Philippus een zoontje Cornelis liet dopen in 1776. Broer Cornelis was gehuwd met Cornelia Maria Badon, een dochter van Johannes Badon[194], de in 1735 aangestelde commissaris der notarissen die hiervoor reeds werd genoemd. Cornelis woonde met zijn vrouw in Maassluis, waar hij een apotheek en een postmeesterschap had overgenomen. De jongste broer van Philippus, Herman de Heer, bleef ongehuwd en

bracht het tot adjunct-schout van Maasland. Van de derde broer is niets bekend.[195]

Toussijn Woordhouder

Ondanks het feit dat Toussijn Woordhouder slechts een korte periode doorbracht in Vlaardingen is er toch vrij veel over hem bekend.

Zo verscheen er in het Rotterdams Jaarboekje van 1938 een artikel over hem door Mr. H.C. Hazewinkel naar aanleiding van het feit dat het gemeentearchief Rotterdam in het bezit was gekomen van de portretten van Mr. Toussijn Woordhouder en zijn echtgenote Constantia Vonck de Neyn, maar ook in de Vlaardingse bronnen is een aantal aardige vermeldingen over hem te vinden.

Toussijn werd gedoopt te Rotterdam op 1 augustus 1748, als zoon van François Woordhouder en Cornelia Beijnen. Hij werd vernoemd naar zijn grootvader van moederszijde, Toussijn van Beijnen. De vader van Toussijn Woordhouder, François, gaf bij zijn huwelijk op afkomstig te zijn van Leeuwarden. Hij zal echter al jong met zijn ouders naar Rotterdam zijn verhuisd, want ook dezen, Nicolaas Woordhouder en Anna Maria van der Leij, kennen we uit de Rotterdamse DTB-registers. In 1724 werd nl. hun dochter Johanna Maria gedoopt. Het echtpaar Woordhouder-Van der Leij woonde toen op de Kaasmarkt te Rotterdam. Grootvader Nicolaas overleed in 1737. Hij was organist van de Grote kerk (St. Laurens) te Rotterdam.[196] De vader van Toussijn was eveneens organist in diezelfde kerk en tevens commissaris van het Amsterdamse binnenveer en klerk van de rentmeester van de Gereformeerde kerk. In deze laatste functie had hij zich aan de kas vergrepen, hetgeen na zijn dood in 1764 uitkwam.[197]

Hazewinkel vermoedt dat pensionaris Meerman van Rotterdam het mogelijk maakte dat Toussijn in Franeker rechten ging studeren. Hazewinkel maakt echter nergens melding van het feit dat Toussijn een oom had, Coenraad Woordhouder, die als secretaris en notaris werkzaam was te Bleiswijk en mogelijk ook nog invloed heeft uitgeoefend op de opleiding van Toussijn. Ook Coenraad's zoon Nicolaus Johannes oefende het notarisambt uit, te Bleiswijk en Moerkapelle. Dat Toussijn na zijn studie werd aangesteld als notaris in het nabij Bleiswijk gelegen Zoetermeer (en Zevender) zal dan ook zeker geen toeval zijn geweest. Het gat in Toussijn's loopbaan van 1773 tot 1783 dat Hazewinkel in zijn artikel constateerde wordt hiermee wel verklaard.[198]

Afbeelding 16: Portret van mr. Toussijn Woordhouder door een anonieme kunstenaar.
Collectie Stadsarchief Vlaardingen

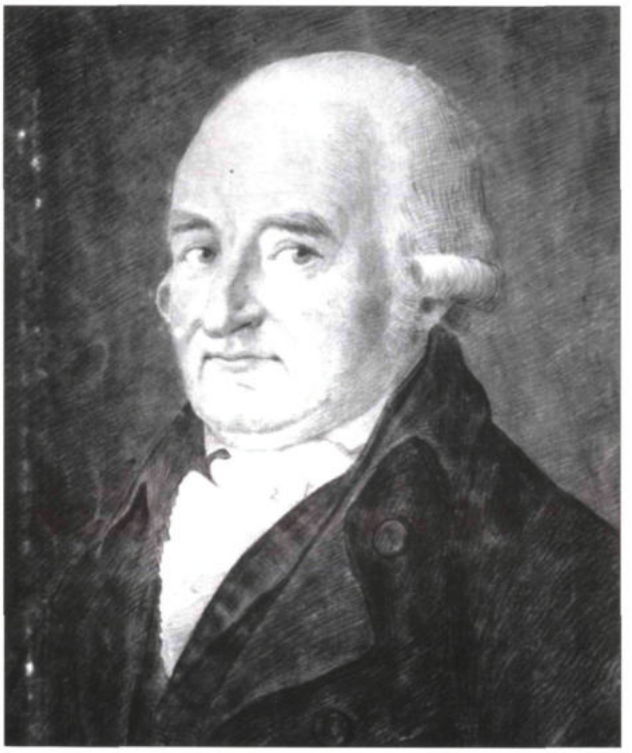

In 1783 werd Toussijn Woordhouder door de Vlaardingse ambachtsheer beëdigd als secretaris van de stad Vlaardingen en het bijbehorende ambacht. Naast het secretarisambt en het notarisambt oefende hij ook nog de functie van schout uit.

Eerder zagen we al dat er geen woonhuis bekend is van Toussijn omdat hij vermoedelijk in een huis van de stad woonde, wèl weten we dat hij in 1786 de helft van een snuifdrogerij en een pelmolen en gebouwen kocht aan de Galgkade.[199] De andere helft van dit perceel had hij reeds in 1784 aangeschaft.[200] Toussijn was dus iemand die investeerde in de lokale nijverheid.

De echtgenote van Toussijn, Constantia Vonck de Neyn, dochter van een Rotterdamse koopman[201], bekleedde te Vlaardingen de functie van regentes van het weeshuis.[202] Zij was zeker tien jaar ouder dan Toussijn en werd gedoopt op 19 oktober 1738 te Rotterdam als dochter van Hendrik Vonck de Neyn en Adriana Coopstadt. Haar vader was o.a. schepen te Rotterdam.[203]

We zagen al dat de Vlaardingse bevolking zich tegen Toussijn Woordhouder keerde, nadat deze zich beledigend had uitgelaten over de Prins van Oranje. Bij de woning van de ambachtsheer te Vlaardingen, werd door enkele afgevaardigden van de bevolking een petitie aangeboden waarin werd verzocht dat *"de persoon van Mr. Tousijn Woordhouder, schout en secretaris dezer steede en van Vlaardingerambacht in beyde voorn. qualiteiten mag worden ontslagen en hoe eerder hoe liever een ander persoon mag worden gequalificeert."*[204]

Hiermee eindigde de carrière van Toussijn Woordhouder in Vlaardingen. Op 27 september 1787 bleken hij en zijn

vrouw Vlaardingen reeds verlaten te hebben. Toussijn Woordhouder keerde terug naar Rotterdam, waar hij zich als advocaat vestigde. Op 22 maart 1789 werd hem een attestatie verleend door de kerkeraad van de Gereformeerde kerk te Vlaardingen. Deze attestatie was echter niet onverdeeld gunstig getuige de zinsnede dat Toussijn en zijn huisvrouw Constantia *"voor zooverre ons bekend, rechtzinnige ledematen in de leere onzer kerke geweest zijn, maar ten aanzien van hun gedrag niet anders kunnen als verklaren, dat zij lieden aan een groot verzuim van den openbaren godsdienst en deszelfs geweide plechtigheden zich hebben schuldig gemaakt"*.[205]
Het lijkt erop dat de kerkeraad vergeten was dat Toussijn kort na zijn benoeming in 1783 een fraai gedicht had geschreven naar aanleiding van het overlijden van de predikant Leendert Kortenhoef, waarin hij zowel de overledene als zijn nieuwe woonplaats in fraaie volzinnen roemde.[206] Toussijn Woordhouder was in zijn tijd en omgeving bekend om zijn gelegenheidsgedichten. Hazewinkel noemt er enkele, maar die stammen uit de jaren die Toussijn in Rotterdam doorbracht. Het gedicht ter nagedachtenis aan predikant Kortenhoef dateert echter duidelijk uit zijn Vlaardingse periode.

Jan Kramer
Hoewel de naam Kramer in Vlaardingen wel voorkwam in de 18e eeuw, lukte het mij niet om iets over de familie van Jan Kramer te weten te komen. Al spoedig bleek de reden. Uit de transportakten bleek namelijk dat zijn weduwe Charlotte Willemina Susanna de Charon de St. Germain heette. Omdat een dergelijke achternaam veel meer perspectieven biedt voor genealogische naspeuringen dan de veel voorkomende naam Kramer, besloot ik het echtpaar van de andere kant te benaderen. Via de Beresteyn[207] werd ik verwezen naar een uitgebreid artikel in de Nederlandsche Leeuw van 1932. Charlotte Wilhelmina Susanne de Charon de St. Germain werd in 1722 gedoopt te Den Haag als dochter van Guillaume (Willem) de Charon de St. Germain en van Maria Josepha d'Aredondo.[208] Guillaume kwam uit Frankrijk en stamde uit een aanzienlijk adellijk geslacht, Maria Josepha stamde uit een Spaans geslacht.[209] Op 29 juli 1760 huwde Charlotte te Warnsveld met Jan Kramer. Zij gaf toen op 30 jaar te zijn, maar in werkelijkheid was zij reeds 37. Jan Kramer daarentegen was pas 26(!). Het echtpaar was in Amsterdam in ondertrouw gegaan en volgens de ondertrouwinschrijving kwam Jan Kramer uit Hamburg.[210] Het was dus niet zo vreemd dat in de Vlaardingse archieven niets over zijn familie te vinden was.
Jan Kramer en zijn echtgenote woonden aanvankelijk in Den Haag. Toen hij als notaris werd benoemd in Vlaardingen, zal hij daar ongetwijfeld domicilie hebben gekozen. Na zijn overlijden op 19 april 1803 verhuisde zijn weduwe echter snel terug naar Den Haag, waar zij een jaar later op 18 mei 1804 overleed.

Pieter Verkade
Pieter Verkade werd geboren te Nootdorp, maar gedoopt in het nabijgelegen Zoetermeer. De doopplechtigheid vond plaats op 22 februari 1767. Hij was een zoon van Pieter Pietersz. Verkade en Jaapje Vranckend. van der Vaart. Zijn vader was meester broodbakker en oefende tevens de functie uit van schepen te Zegwaard.[211] De familie Verkade is van oorsprong afkomstig uit Maasland.
Pieter was dus in tegenstelling tot zijn directe voorgangers van veel eenvoudiger 'komaf'. Hij werd op het advocatenkantoor van Toussijn Woordhouder te Rotterdam opgeleid.[212] In 1795 werd hij secretaris van Vlaardingen en op 15 juli 1796 aldaar geadmitteerd als notaris. Hij oefende het notarisambt uit tot aan zijn dood in 1848, in totaal dus maar liefst 52 jaar lang! Hij maakte de overgang mee van het 'oude' notariaat naar het 'nieuwe' notariaat, waarbij veel nieuwe regels werden ingevoerd.

Afbeelding 17: Pieter Verkade, notaris te Vlaardingen 1795-1848
Collectie Stadsarchief Vlaardingen

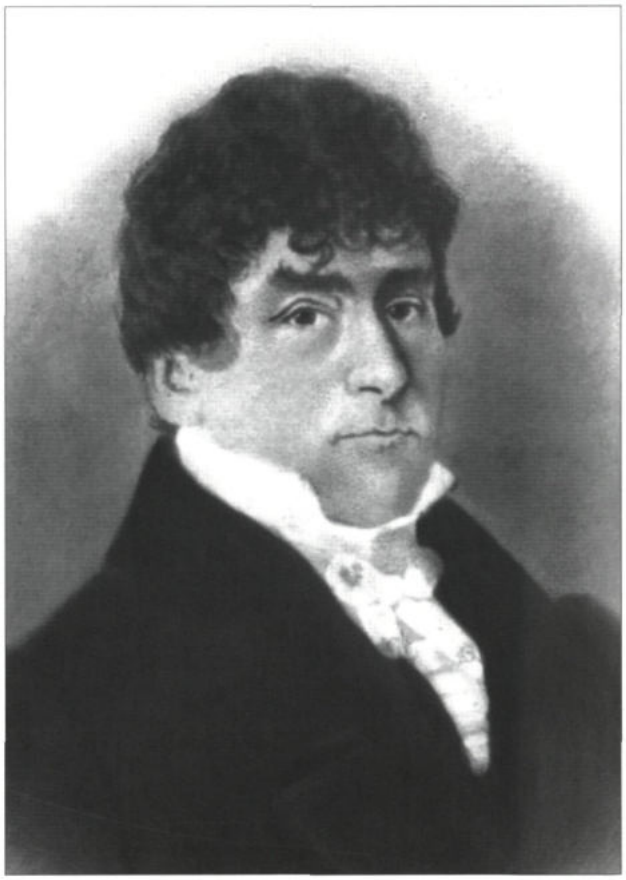

Pieter Verkade was overigens naast zijn werkzaamheden als notaris in zijn tijd ook bekend als numismaat (= munten- en penningenverzamelaar). In 1848 verscheen van zijn hand het *'Muntboek, bevattende de namen en afbeeldingen van munten, geslagen in de zeven Vereenigde Nederlandsche provinciën sedert den vrede van Gent tot op onzen tijd'*.[213]

Op 13 december 1795, dus kort na zijn benoeming als secretaris van Vlaardingen, trouwde Pieter met Pietronella Leonarda de Lang. In totaal kregen zij negen kinderen, drie zonen en zes dochters. Twee van zijn zonen, te weten Jacobus Casparus en Ericus Gerhardus, waren eveneens notaris te Vlaardingen. Beiden overleden echter voor hun vader in respectievelijk 1838 en 1835. Pieter zelf overleed te Vlaardingen op 2 januari 1848, slechts twee dagen na zijn echtgenote.[214]

Pieter Verkade is de enige notaris van vóór 1811 wiens naam nog tot in de jaren 70 van de vorige eeuw heeft voortgeleefd in een straatnaam.

Conclusie:

Concluderend kunnen we zeggen dat de Vlaardingse notariële archieven zoals die ons nu ter beschikking staan, met name voor wat betreft de 17e-eeuwse protocollen, niet in de huidige vorm via de gangbare weg, dat wil zeggen door inlevering van de protocollen bij de secretarie, aan ons zijn overgeleverd. Uit de overdrachtslijst van 1803 blijkt dat van de 17e-eeuwse notarissen alleen de protocollen van Johan Dwinglo II zich toen op de Vlaardingse secretarie bevonden. De 17e-eeuwse protocollen die nu wel aanwezig blijken te zijn, moeten bij de grootscheepse inventarisatie, die door de Broederschap der Notarissen werd uitgevoerd aan het begin van de 20e eeuw, tevoorschijn zijn gekomen.

Tijdens deze inventarisatie bleek dat notarissen die van standplaats veranderden hun protocollen gewoon hadden meegenomen, waardoor deze in particuliere archieven of op secretarieën elders terecht waren gekomen.

Door maatregelen van de Staten van Holland en Westfriesland werd op het inleveren van de protocollen in de loop van de 18e eeuw meer controle uitgeoefend, zodat de 18e-eeuwse notariële protocollen wel compleet via de secretarie in het Vlaardings Stadsarchief terecht zijn gekomen.

Soms bestaat de mogelijkheid om via andere archiefbronnen iets te weten te komen over de verloren gegane protocollen. Zo worden tenminste vijftien door Arent Paspoort opgestelde testamenten genoemd in de Vlaardingse weeskamerarchieven.

Voor wat betreft de persoon van de notaris kunnen we zeggen dat deze in het algemeen niet uit Vlaardingen zelf kwam. Van de notarissen die wel in Vlaardingen werden geboren, is bekend dat hun ouders niet uit deze stad kwamen. Ook de echtgenotes van de notarissen kwamen op een enkele uitzondering na niet uit Vlaardingen.

Vijf van de negentien Vlaardingse notarissen hadden zelf een universitaire opleiding genoten. Diegenen die zelf geen universitaire opleiding hadden, vonden dit voor hun zo(o)n(en), voor zover zij die hadden, echter wèl een goede basis.

De meeste notarissen die in Vlaardingen resideerden in de hier behandelde periode waren zonen van ambachtslieden of van vaders die openbare functies bekleedden. Het lijkt erop dat de huwelijkspartners van de notarissen die tevens het secretarisambt vervulden of wier vader notaris en secretaris was geweest, uit hogere sociale kringen stamden dan die van de notarissen die alleen maar notaris waren. Ook het feit dat die laatstgenoemde categorie veel minder voorkomt in de bronnen dan de eerstgenoemde categorie, doet vermoeden dat er tussen de twee categorieën notarissen sociale verschillen waren.

Uit het onderzoek naar de bewoners van het rijtje huizen, waar het notarishuis toebehoorde, blijkt dat hier aanvankelijk veel ambachtslieden woonden. Vanaf midden 17e eeuw komen we hier echter steeds meer bewoners tegen die hogere posities bekleedden zoals chirurgijn, reder of koopman òf die een functie in het stadsbestuur uitoefenden. Het is duidelijk dat zich op dit stukje Hoogstraat de elite van de stad vestigde en dat de Vlaardingse notarissen, zeker zij die het notarisambt uitoefenden in combinatie met het secretarisambt, daartoe behoorden.

Gebruikte afkortingen:

ASV	Archieven Stadsbestuur Vlaardingen
CBG	Centraal Bureau voor Genealogie
NA	Nationaal Archief (voorheen: ARA, Algemeen Rijksarchief)
NAd	Nederlands Adelsboekje
NAD	Notariële Archieven Delft
NAV	Notariële Archieven Vlaardingen
ONAS	Oud Notariële Archieven Schiedam
RAV	Rechterlijke Archieven Vlaardingen
SAV	Stadsarchief Vlaardingen

Verklarende woordenlijst:

admissie	toelating
attestatie	verklaring
comparant	persoon die bij een notaris verschijnt om een akte te laten opmaken
DTB-registers	Doop-, Trouw- en Begraafregisters. Deze dateren van vóór de invoering van de Burgelijke Stand.
geadmitteerd	toegelaten
procuratie	schriftelijke volmacht
procureur	vertegenwoordiger van de procederende partij
protocol	1. boek waarin akten en oorkonden worden geschreven 2. het archief van (klad)akten: het notarieel protocol = het archief van de notaris
postulant	kandidaat

Bijlage 1.

Gelegenheidsgedicht gemaakt door Toussijn Woordhouder.

Op het afsterven van den weleerw: zeergel: Heere Leendert van Kortenhoef, gelieft leeraar in de gemeente van Vlaardingen;
overleeden in den ouderdom van 29 jaar en 5 weken den 22 nov: 1783.

Moest gij dus onverwagt voor 't wreede noodlot bukken!
Zien we U in uwe jeugd
Aan uwe maagen, aan uw Gade, en ons ontrukken
o Pronkbeeld van de deugd!
Opregte Kortenhoef! Die minsaamheid met ijver,
Geleerdheid met verstand
Regtzinnig paarde: niet als een vervolgziek drijver,
Hoe ras keerd vreugd in druk!
Wat heil mogt Vlaarding zich niet van uw komst voorspellen.
Elk wenschte zich geluk.
Gij wierd, eenparig door de broederschap verkozen,
Eenparig goedgekeurd.
Men vond van zulk een keus naar voorbeeld hier te vooren,
Wijl 't zeltzaam zoo gebeurd
Zag dese stad met smert haar VIERVANT zig ontrooven,
Door haar zoo teer bemind;
Zij mogt zich zelven weer van U veel goeds beloven,
van U, haar Viervants vrind.
Hoe christlijk eensgezind zag ze U met Esveld leeren,
uw waarden amptgenoot!
Wat kon uw komst zijn ziel al vergenoegen geeven;
Hoe treurt hij om uw dood!
Uw dood! ....'t is als een droom: dat woord klinkt ons en de onzen
Gelijk een donderstem:
Men denkt de heilleer nog uit uwen mond te hooren,
Zoo rijk van kragt en klem.
Nauw zijn twee maanden sinds ge uw intreê deed, verloopen,
En Gij!... Gij zijt niet meer!
Wat mogt men van uw werk een rijke zeegen hoopen,
Ter dienst van uwen Heer.
Nog riekt uw wierrook, naar den Hemel opgezonden,
Voor Vlaardings rijke Vloot,
Door Gods Voorsienigheid bewaart, en ongeschonden
Gekeerd in haaren schoot.
De jongste rustdag zag u bezig in uw poogen,
Ter kansel tweemaal treên
Hoe treflijk maalde gij de broosheid, voor elks oogen,
van 't leven hier beneên
Ge ontried toen elk voor 't laatst zijn hoop op 't Hof te bouwen;
Gij schetste 't Zalig lot
Van hem, wiens Ziel gerust zich durft op God betrouwen,
Der Heijerscharen God (*)
Dat lot (dits'onse troost) geniet Gij door uw sterven
Volmaakter dan voorheen.
Dus slaaken wij, hoe noowê, o Kortenhoef! U derven,
ons kermen en geween.
Wierd ge aan uw braaf geslagt, wierd Gij te vroeg ontoogen
Aan uwe Weduwvrouw,
't Geluk, dat Gij geniet, zweer ons gestaag voor d'oogen
In onsen bittren rouw!

TOUSSIJN WOORDHOUDER

(*) des overledene laaste textwoorden int Psalm 84 vers 13.

Voetnoten

1. Dit artikel is een bewerking van een werkstuk dat gemaakt werd in opdracht van prof. dr. F.C.J. Ketelaar voor het keuzevak Archiefwetenschap aan de Universiteit Leiden in het studiejaar 1993-1994. In deze bewerking zijn tevens nieuwe gegevens verwerkt die in de afgelopen jaren werden verzameld.
2. A.F. Gehlen, Notariële akten uit de 17e en 18e eeuw. Handleiding voor gebruikers, (Zutphen 1986) [Werken der Stichting tot uitgaaf der bronnen van het oud-vaderlands recht 12], 11
3. Tentoonstellingscatalogus (Bibliotheek Stadsarchief Vlaardingen inv. nr. III-H-283)/ Gehlen, 11
4. Gehlen, 11
5. Tentoonstellingscatalogus, 1
6. Nationaal Archief (NA), Notariële Archieven Zuid-Holland, toegang 3.04.01, blz. 333
7. Het kwam regelmatig voor dat er twee kinderen in één gezin dezelfde naam droegen door de strenge vernoemingsregels die werden gehanteerd. Vaak werden deze kinderen dan onderscheiden met toevoegingen als 'jonge', 'oude', 'grote', 'kleine', dus 'jonge' Jan ter onderscheiding van 'oude' Jan.
8. M.C. Sigal, Archiefsprokkels, Eerste honderdtal nr. 91/Tentoonstellingscatalogus, 2/ASV inv. nr. 44, 22v-23
9. N.J.M. Dresch, De archieven der colleges, die over het tegenwoordig gebied der Gemeente Schiedam rechtspraak hebben uitgeoefend en van de notarissen die er hebben gefungeerd, 1344-1811 (Schiedam 1918), 83
10. ASV inv. nr. 275, f. 72-75v
11. RAV inv. nr. 148, f. 38
12. NAV inv. nr. 3a
13. ONAS 766, f. 1237. Annetje Willemsd. van Diepen, laatst wed. van Simon Leendertsz. van der Meer, wonende in de heerlijkheid van de Souteveen blijkt een testament gepasseerd te hebben op 15 mei 1676 voor Johan Roggeveen, notaris tot Vlaardingen. Akte d.d. 21 november 1682
14. RAV inv. nr. 146, f. 10-11vo
15. ASV inv. nr. 277, f. 237v
16. Dresch, 94
17. C. Hoek, Acten in het familie-archief de Clercque Wissocq de Sousberghe in het Rijksarchief te Gent, Ons Voorgeslacht 1979, 120-121
18. P.C.M. Schölvinck, Die van Delff en die van Delfland voor de Grote Raad 1471-1577 (Delft 1986), 146
19. ASV inv. nr. 65, f. 162
20. ASV inv. nr. 60, f. 54
21. NA, Archieven Staten van Holland vóór 1572, inv. nr. 1460, f. 5v (Kopie Stadsarchief Vlaardingen)
22. Ibidem, f. 2
23. RAV inv. nr. 92, f. 377r
24. ASV inv. nr. 274, f. 39
25. C. Hoek en J.H. Brakke, Repertorium op de lenen van Mathenesse 1344-1798, Jaarboek Ons Voorgeslacht 1956, 53
26. RAV inv. nr. 93, f. 25v
27. RAV inv. nr. 93, f. 25v
28. Rechterlijk Archief Vlaardinger-Ambacht, inv. nr. 23, losse akte tussen folio 267v en 268
29. ASV inv. nr. 65, Schouwboek brandgeweer, f 162
30. NAV inv. nr. 1, f. 46
31. NA, Inventaris notarieel archief Leiden
32. Dit is de oudst bekend datum van een akte verleden door Arent Paspoort waar in de bronnen sprake van is. Mogelijk oefende hij het notarisambt echter al in 1647 uit.
33. Van Linden v.d. Heuvell, Uit de geschiedenis van het weeshuis te Vlaardingen, 217
34. ASV inv. nr. 275, f. 283; 288; 292; 292v; 293; 295v; 296; 311; 313v; 317v; 319; 325; 321; 324v ASV inv. nr. 277, f. 12
35. ONA Rotterdam, inv. nr. 212 akte 142
36. NAV inv. nr. 5, f. 28
37. J.H. van Linden v.d. Heuvell en J. Hoogendijk Kzn., De regeering van Vlaardingen ('s Gravenhage 1913). In een andere bron blijkt hij Jan Korsz. Schep te heten, Ons Voorgeslacht 1989, 7
38. Gehlen, 12
39. NAV inv. nr. 1, f. 163
40. NAV inv. nr. 1, f. 168
41. NAV inv. nr. 3, f. 2
42. NAV inv. nr. 3, f. 41/45/131
43. NAV inv. nr. 3, f. 195/219/223
44. NAV inv. nr. 3, f. 219
45. ASV inv. nr. 34, f. 8v
46. RAV inv. nr. 34, f. 77
47. J.G. Frederiks en F. Jos van den Branden, Biografisch woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse letterkunde (Amsterdam 1888), 818
48. ASV inv. nr. 42, f. 26
49. Van Linden v.d. Heuvell, 'regeering', 8-10
50. Van Linden v.d. Heuvell, 'weeshuis', 217
51. Van Linden v.d. Heuvell, 'regeering'. Johan Dwinglo 1617-1619 (waarnemend), Jacobus Braet 1709-1724, Michiel de Vooght 1734-1775 (en in 1728 waarnemend), Philippus de Heer 1775-1782, Toussijn Woordhouder 1783-1787, Albertus Henricus Engelbert van Banchem 1787 (waarnemend), Jan Kramer 1787-1795.
52. Gehlen, 12
53. Album studiosorum academiae Lugduno Batavae MDLXXV - MDCCCLXXV ('s-Gravenhage 1875), 286, 312, 642, 1079/1107, 1132
54. Dresch, 81
55. Archieven van de ambachtsheer inv. nr. 56
56. ASV inv. nr. 2, 34v-37v
57. ASV inv. nr. 2, 39v-40v
58. M.C. Sigal, De drie Maassteden Schiedam - Vlaardingen - Maassluis (Amsterdam 1948), 121
59. Met de "*Heeren van de Weth*" werd het stadsbestuur bedoeld: de schout, burgemeester en schepenen van de stad Vlaardingen.
60. ASV inv. nr. 36, f. 180v-181
61. ASV inv. nr. 38, f. 112v-113
62. J. van Lennep en J. ter Gouw, De uithangteekens in verband met geschiedenis en volksleven beschouwd ('s-Gravenhage 1974), dl. 1, 103
63. NAV inv. nr. 3, f. 136v
64. NAV inv. nr. 5, f. 28
65. RAV inv. nr. 93, f. 25v/ ASV inv. nr. 65, f 162
66. RAV inv. nr. 98, f. 262v
67. RAV inv. nr. 99, f. 355r
68. RAV inv. nr. 94, f. 26v
69. RAV inv. nr. 93, f. 259v
70. RAV inv. nr. 95, f. 236v
71. RAV inv. nr. 100, f. 123v
72. Ibidem
73. RAV inv. nr. 70, f 299v/300r
74. RAV inv. nr. 75, f. 178v
75. RAV inv. nr. 77, 17r
76. RAV inv. nr. 83, f. 310v
77. RAV inv. nr. 86, f. 75
78. RAV inv. nr. 93, f. 259v
79. Ibidem, f. 105v
80. RAV inv. nr. 97, f. 28r
81. RAV inv. nr. 96, f. 255v
82. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 63
83. RAV inv. nr. 100, f. 22
84. RAV inv. nr. 76, f. 182r
85. RAV inv. nr. 88, f. 88v
86. RAV inv. nr. 83, f. 39
87. RAV inv. nr. 99, f. 149v
88. ASV inv. nr. 35, f. 23v-24
89. RAV inv. nr. 87, f. 127v/ RAV inv. nr. 88, f. 72r
90. RAV inv. nr. 88, f. 72r/RAV inv. nr. 89, f. 168r
91. RAV inv. nr. 89, f. 168r/RAV inv. nr. 91, f. 159r
92. RAV inv. nr. 87, f. 126v/RAV inv. nr. 89, f. 105r
93. RAV inv. nr. 85, f. 247v. Uit de transportakte blijkt niet waar het huis gelegen was.
94. RAV inv. nr. 86, f. 92v
95. RAV inv. nr. 86, f. 93v
96. H.C. Hazewinkel, Bij de portretten van Mr. Toussaint Woordhouder en zijn vrouw, Rotterdams Jaarboekje 1938, 128
97. NAV inv. nr. 1, f. 9
98. NAV inv. nr. 1, f. 16
99. NAV inv. nr. 1, f. 127
100. NAV inv. nr. 1, f. 224
101. NAV inv. nr. 2, f. 120
102. NAV inv. nr. 4, f. 2/ NAV inv. nr. 5, f. 3
103. NAV inv. nr. 4, f. 26
104. NAV inv. nr. 4, f. 163
105. NAV inv. nr. 5, f. 69
106. NAV inv. nr. 5, f. 34/128/129/129v
107. NAV inv. nr. 4, f. 145
108. Dresch, 89
109. NAV inv. nr. 3, f. 51v
110. NAV inv. nr. 1, f. 52/ NAV inv. nr. 4, f. 9/NAV inv. nr. 5, f. 22
111. NAV inv. nr. 1, f. 81/102/ NAV inv. nr. 5, f. 2
112. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 63
113. Ibidem
114. Ibidem
115. NAV inv. nr. 1, f. 45
116. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 56
117. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 63
118. Ibidem
119. NAV inv. nr. 3, f. 189
120. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 63
121. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 56
122. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 56
123. ASV inv. nr. 331*, Inventaris van de archiefbescheiden door de weduwe van secretaris Jan Kramer aan de municipaliteit van Vlaardingen, 1803.
124. Toen nog Algemeen Rijksarchief (ARA)

125. F.L. Hartong, Register der Protocollen van Notarissen in Nederland; samengesteld in opdracht van de Broederschap der Notarissen in Nederland van plm. 1550 tot heden, XIV
126. ASV inv. nr. 34,f. 12-12v
127. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 56
128. ASV inv. nr. 34, f. 23v-24
129. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 56
130. Franchois Molenijser, weduwnaar, otr/tr. Delft 21 oktober1628/15 november 1628 Delft met Maria Heyndrickxdr. Vuytom weduwe van Heyndrick Cloetingen. Trouwboek Oude Kerk inv. nr. 20. Deze Franchois is vermoedelijk identiek aan de Vlaardingse notaris.
131. Zijn uitgebreide levensbeschrijving is te vinden in het Biografisch woordenboek van Van der Aa
132. Algemeen Nederlands Familieblad 1891, 210
133. De aanname die dhr. Struijs doet dat Johan 'kennelijk' een tweede voornaam 'Arnoldi' had moet berusten op een misverstand. Arnoldi is de tweede naamvalsvorm in het Latijn en er staat dus gewoon 'Johannes Arnoldusz. Dûinglo' ofwel in het Nederlands: Johan Arnoldusz. (Arentsz.) Dwinglo. P.G. Heinsbroek en M.A. Struijs, De zerken in de Nederlandse Hervormde Grote Kerk te Vlaardingen, Vlaardingen 1999, deel II, 89
134. ASV inv. nr. 60, f. 104
135. Heinsbroek en Struijs, 'zerken', deel II, 97
136. Ibidem, 98
137. Ibidem, 98
138. J.J. Vervloet, De parenteel van Doen Beijensz., Zuidhollandse vereniging voor genealogie, (Rotterdam 1989), 13
139. Album Studiosorum, 275/286, 275/312, 298
140. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 56
141. Van Linden v.d. Heuvell, 'weeshuis', 217
142. NAV inv. nr. 5, f. 106
143. Album Studiosorum, 286 en 312
144. RAV inv. nr. 149, f. 71v/RAV 148, f. 32v
145. RAV inv. nr. 154, f. 8v.
146. ASV inv. nr. 277, f. 72v
147. ASV inv. nr. 277, f. 216
148. Thuenis Zymonsz. jongeman, afkomstig van Cortrijk in Vlaanderen, slootmaker, met Lysbetge Dircx, jongedochter. Delft, Ondertrouwboeken gerecht, inv. nr. 123
149. DTB Schipluiden, Gereformeerd doopboek van 't Woudt, S15, f. 136
150. Ibidem, f. 139.
151. Haar familienaam blijkt uit een akte d.d. 11.09.1631 in NAV inv. nr. 5, f. 129v
152. ASV inv. nr. 60, f. 117
153. NAV inv. nr. 4, f. 143.
154. NAV inv. nr. 4, f. 159.
155. Nederlands Adelsboekje (Nad) 1916, 48
156. ASV inv. nr. 108, Thesauriersrekeningen 1628-1639
157. NAd 1916, 48
158. De ondertrouw vond plaats te Delft op 10 augustus 1647 in de Nieuwe Kerk. Delft DTB inv. nr.71
159. In het Nederlands Adelsboekje van 1916 zowel als in Levensberichten van Zeeuwen staan als haar ouders vermeld Pieter Reael en Alida van Ruytenburch. In het Nederlands Adelsboekje van 1949 is dit gecorrigeerd.
160. Volgens het Nederlands Adelsboekje 2000-2001 werd hij begraven in september 1658, maar deze inschrijving werd niet te Vlaardingen aangetroffen. In ieder geval overleed hij niet in 1673 zoals staat vermeld in F. Nagtglas, Levensberichten van Zeeuwen (Middelburg 1890) [Zeeuws genootschap der wetenschappen], dl. 2, 348.
161. ASV inv. nr. 276, f. 1v
162. Levensberichten van Zeeuwen dl. 2, 348
163. Ibidem, 350/ Nederlands Adelsboekje 1916, 48
164. NAV inv. nr. 15, f. 92
165. De belangrijkste genealogische tijdschriften als Ons Voorgeslacht, Gens Nostra en De Nederlandsche Leeuw zijn op CD-ROM te koop en kunnen met een beetje handigheid heel snel op naam of trefwoord worden doorzocht.
166. Ons Voorgeslacht 1977, 153
167. ASV inv. nr. 34, f. 8v
168. ASV inv. nr. 34, f. 16. Zie ook het geschil tussen Hendrik de Man en Alida Jonckheijn, ambachtsvrouwe van Vlaardingen
169. Op die datum vertoonde Hendrik de Man voor de weeskamer namelijk een acte van voogdij verleden voor schepenen te Vlaardingen. ASV 276, 25v. Zij overleed dus niet in april 1674 zoals het Nederlands Adelsboekje ons wil doen geloven (NAd 1916, 48 en NAd 1949, 395, NAd 2000/2001, 399).In 1674 werd in het begraafregister van Vlaardingen geschreven *"april 1674 de zuster van mr. Pieter Rejael"*. Dit moet dus op een andere zuster betrekking hebben gehad. Vermoedelijk op Elisabeth Reael, die volgens het dossier Reael (CBG), ongehuwd overleed.
170. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 56
171. D.G. van Epen, Familieaanteekeningen Fockendijck, de Man, van Middeland en Engelbergh, Nederlandse Leeuw 1925, 247-250
172. ASV inv. nr. 276, f. 25v
173. DTB Delft, inv. nr. 70 Trouwboek Nieuwe Kerk
174. ASV inv. nr. 60, f. 127
175. ASV inv. nr. 35, f. 23v-24
176. Zie over dit gebruik o.a. http://members.home.nl/hupkens/denaam.htm
177. Archieven van de ambachtsheer, inv. nr. 63
178. Bloys van Treslong Prins, Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Zuid-Holland, deel 2A, 266
179. A. van der Poest Clement, Aantekeningen uit een familie-bijbel betreffende het geslacht Tromer, Nederlandsche Leeuw 1910, 296
180. Ibidem, 297
181. Ibidem
182. Vroedschappen der stad Vlaardingen, handschrift Stadsarchief Vlaardingen.
183. Petrus de Vooght, een broer van Michiel, werd als poorter te Vlaardingen ingeschreven op 04.10.1734. Deze Petrus was afkomstig uit Den Haag. ASV inv. nr. 61, f. 24
184. Hoek en Brakke, 'lenen Matenesse', Jaarboek Ons Voorgeslacht 1956, 62
185. A.M. Verbeek, Het geslacht Villerius, Ons Voorgeslacht 1973, 209/ Linden v.d. Heuvell, 'regeering', xxx
186. Stadsarchief Vlaardingen, Archiefbibliotheek VII-C-137
187. Ibidem
188. Ibidem
189. ASV inv. nr. 43, f. 158v-164
190. RAV inv. nr. 88, f. 88v
191. RAV inv. nr. 83, f. 39
192. D.J. Noordam, Leven in Maasland, Een hoog ontwikkelde plattelandssamenleving in de achttiende en het begin van de negentiende eeuw, 200
193. NL 1893, 129
194. SAV, Genealogie Badon
195. Noordam, Leven in Maasland, 200
196. Hazewinkel, 128
197. Ibidem
198. Hazewinkel 128. Hij maakt ook een fout door te zeggen dat Toussijn in 1773 geadmitteerd werd te Vlaardingen als notaris, dit moet zijn te Zevender.
199. RAV inv. nr. 86, f. 233r
200. RAV inv. nr. 86, f. 163v
201. Hazewinkel, 129
202. Hazewinkel, 129/ Van Linden v.d. Heuvell, 'weeshuis', 206
203. W.A. van Rijn, Genealogie van het Rotterdamsche geslacht Van Coopstadt, Nederlandsche Leeuw, 1941, 266
204. Hazewinkel, 129/ Archieven van de ambachtsheer inv. nr. 23c
205. Sigal, 2e hondertal, 8
206. Stadsarchief Vlaardingen, Vlaardingse Handschriften en Documentatieverzameling inv. nr. 524. Voor de tekst zie bijlage 1
207. Met De Beresteyn wordt een genealogisch repertorium bedoeld waarin je kunt zoeken wat er over bepaalde families is gepubliceerd en in welke boeken en tijdschriften.
208. W. Wijnaendts van Resandt, Willem de Charon de Saint Germain en zijne nakomelingen, Nederlandsche Leeuw 1932, 269
209. Ibidem, 227-228
210. Ibidem, 278
211. Nederlands Patriciaat 1954, 374
212. Zie noot 47.
213. Frederiks, 818/819
214. *Nederlands Patriciaat 1954, 374/375*

Cobi Bot

Kroniek van Vlaardingen

1953

Januari

1 Aantal inwoners 52.420.

De plaatselijke verenigingen Het Groene Kruis en Het Oranje-Groene Kruis verenigd onder de naam Vlaardingse vereniging voor gezondheidszorg Het Groene Kruis-Het Oranje-Groene Kruis.

3 In de geheel gevulde zaal van de Visbank geeft schilder Jan van Heel een uiteenzetting over de achtergrond van zijn werk, hiertoe uitgenodigd door de commissie die exposities in de Visbank organiseert. Dit naar aanleiding van eerder door ingezonden-stukken-schrijvers geuite kritiek op de moderne schilderkunst in het algemeen.

Een kip van de heer W. Struijs heeft een ei van 113 gram gelegd.

4 Het echtpaar J. van Krimpen-De Heer 60 jaar getrouwd.

5 Pastoor H. Theissen benoemd tot pastoor van de Parochie van de H. Jozef te Hillegom. In zijn plaats benoemd pastoor H.A.A. Rouw uit Ierseke.

6 Reisvereniging Transvaal viert haar eerste lustrum.

7 In de Stadsgehoorzaal jubileumuitvoering door toneel- en letterlievende vereniging Varia ter gelegenheid van haar 80-jarig bestaan. Vertoond wordt 'Roversverhaal' van Edmond Wolf.

8 In overleg met de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas houdt de secretaris van de Nederlandse Kamer van Koophandel voor Amerika, drs. P.C.A.M. de Bruijn, in het Handelsgebouw zitting voor hen die in de export naar en de import uit de Verenigde Staten geïnteresseerd zijn.

Mej. H. Jacobs benoemd tot onderwijzeres aan de Van der Palmschool aan de Van der Duyn van Maasdamlaan.

9 Een aantal Belgische diplomaten bezoekt Vlaardingen en heeft een bijeenkomst met het gemeentebestuur en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven.

Groenten- en fruithandel W. Post, Oranjelaan 40, overgenomen door S. Boer.

13 In de Stadsgehoorzaal optreden van het Ballet der Lage Landen voor de afdelingen Schiedam, Vlaardingen en Maassluis van de Algemene Ned. Grafische Bond.

Tussen Vlaardingen en Maassluis is de boottrein van Hoek van Holland naar Amsterdam op de D-trein naar Hamburg gereden. Persoonlijke ongevallen bleven beperkt tot twee (niet ernstig) gewonden.

14 Het politieke lekencabaret De Knijpkat treedt in de Stadsgehoorzaal op voor de afdeling Vlaardingen van de Partij van de Arbeid.

Gevestigd als huisarts L.T. de Vries, Goudsbloemstraat 32a.

15 In de Oosterkerk propaganda-avond van de vereniging Blinden-Penning, met medewerking van het Amsterdams blindenkoor.

16 Gevestigd mr. H.M.M. van de Pas, advocaat en procureur, Westhavenkade 104.

Advertentie:
"Willen de ouders van het jongetje, gekleed in grijs jasje, welke maandagavond ± 5 uur een step meenam, deze terugbezorgen: Parkweg 148."

16-17 Postduivenhoudersvereniging De Adelaar organiseert een nationale postduivententoonstelling.

17 In Excelsior solistenconcours, georganiseerd door de federatie van Vlaardingse muziekgezelschappen.

Leden van de Vlaardingse Gemeenschap brengen een bezoek aan de gemeenschap te Zaandam, om van gedachten te wisselen over het werk van beide gemeenschappen.

18 H.A.A. Rouw als pastoor van de Parochie van St. Joannes de Dooper geïnstalleerd.

19 H. de Bordes, oud-burgemeester van Vlaardinger-Ambacht, viert zijn 80ste verjaardag in zijn woonplaats Bussum.

21 Te laat op straat. Op het Westerhoofd trof een politieman dinsdagavond om 9 uur twee jongens aan van 9 en 8 jaar, die rustig een sigaretje aan het smoken waren... Vermoedelijk had één van de jongens de sigaretten weggenomen. De ouders hebben hun kroost van het bureau opgehaald.

L. Bakelaar, baas van de afdeling oud touw en zeildoek, 25 jaar in dienst van de Zuid-Hollandse metaalmaatschappij Zethameta N.V.

Op de Markt legt een officier van de Nationale Reserve de officierseed af (31 januari).

22 De afdeling Vlaardingen van het Centraal Comité van kerkelijk en particulier initiatief voor sociale zorg ten behoeve van gerepatrieerden organiseert een contactavond in Excelsior.

24 In het R.K. verenigingsgebouw viert Oranjevereniging Jacob van Dijkstraat haar 15-jarig bestaan.

Geopend het jeugdhuis van het Leger des Heils in de Baanstraat.

26 In de Harmonie viert de Chr. Middenstandsbond zijn eerste lustrum met een poppenspel door Guido van Deth.

Ds. Th.H. van Andel, gereformeerd predikant, heeft het op hem uitgebrachte beroep naar Amsterdam aangenomen.

Havenbedrijf Vlaardingen-Oost neemt een nieuwe kantine en een recreatiegebouw in gebruik.

28 Opgericht de Vlaardingse Federatieve Commissie voor vrouwelijke vrijwillige hulpverlening.

31 Opgericht de afdeling Vlaardingen van de Nederlandse Vereniging voor Sexuele Hervorming (N.V.S.H.).

Twee officieren van de Nationale Reserve, reserve-kapitein O.A.A. Kesselring en reserve-tweede luitenant P. Zoon, leggen op de Markt de officierseed af in handen van de plaatsvervangende inspecteur der Nationale Reserve, luitenant-kolonel S.P. van 't Hof.

In de Harmonie leerlingenbal, georganiseerd door A. Korpershoek, die 12½ jaar geleden zijn carrière als dansleraar begon met vijf leerlingen. In de zaal zijn ruim 300 leerlingen aanwezig.

Februari

1 Een watersnoodramp teistert Zeeland en de Zuid-Hollandse eilanden. Het Noordzeewater, opgestuwd door een combinatie van springtij en een noordwestenwind van orkaankracht, slaat bressen in dijken en waterkeringen. Grote gebieden staan blank.

In Vlaardingen stijgt het water tot 3,72 NAP en blijft slechts enkele centimeters onder de bovenzijde van de sluisdeuren. De waterkerende spoordijk tussen de sluizen en Vlaardingen-Oost heeft het zwaar te verduren. Er wordt koortsachtig gewerkt om doorbraak te voorkomen. De bewoners van de Vettenoordsepolder en het oude Oosten worden gewaarschuwd dat zij zich bij het volgende tij gereed moeten houden om, als het alarmsignaal klinkt, een veilige plek te zoeken. Gelukkig is dit niet nodig.
Buitendijks is de schade groot. Terreinen en gebouwen van de industrieën staan onder water.
Politie, brandweer, de Nationale Reserve, de reserve-politie, het Rode Kruis, het Leger des Heils en vele gemeentediensten zijn de gehele dag in touw. Een groep van 90 militairen van het garnizoensdetachement 's-Gravenhage wordt naar Vlaardingen gezonden om zonodig hulp te bieden.

Zandzakken moeten het Handelsgebouw en omgeving beschermen tegen het water, dat uit de sluiskolk omhoog dreigt te komen (1 februari).

WATERSNOOD 1953

Vorige week op 28 Januari is hier in Vlaardingen opgericht de Plaatselijke Federatieve Commissie voor Vrouwelijke Vrijwillige Hulpverlening in navolging van de Provinciale, Landelijke Federatie. De Fed. stelt zich ten doel sociale hulp te verlenen in de meest ruime zin van het woord, zonder te komen op het terrein van de bestaande organisaties. Mevr. Heusdens is presidente van de commissie. Niet verwacht werd dat de federatie zo spoedig metterdaad zou moeten gaan werken i.v.m. de watersnood die ons nu getroffen heeft. Ook in Vlaardingen worden inzamelingen gehouden en wel voor geld op Dinsdag 3 Februari en voor kleding, dekking en huisraad op Woensdag 4 Februari. Zoveel mogelijk vrijwilligers(sters) worden verzocht zich morgenochtend 9 uur aan het Handelsgebouw, kamer no 4, op te geven voor Dinsdag en gaarne ook voor Woensdag, voor de goederen-actie. Ook kunnen collectrices en collectanten zich opgeven bij vertegenwoordigers van de plaatselijke federatie. Voorts wordt gevraagd om 25 vrachtauto's met chauffeur die enkele straten krijgen aangewezen voor inzameling, bijgestaan door collectanten.

Het geld en goed zullen in overleg met het Gem. Bestuur, dat op zijn beurt overleg pleegt met het Provinciaal Bestuur en het Nationale Rampencomité, worden gezonden naar die gebieden die aangewezen worden. Wanneer het ooit nodig was zich te melden dan toch zeker nu. Aan enkele bedrijven wordt gevraagd ruimte beschikbaar te stellen voor opslag, (zich te melden aan Sociale Raad, Telef. 2182). Giften per giro kunnen worden overgemaakt op nr. 380613 Sociale Raad Vlaardingen of 318657 Gemeentelijke Dienst Sociale Zaken. Vele verenigingen zijn reeds ingeschakeld, aanmelden telefoon nr 2182.

Oproep vrijwilligers voor inzamelingsacties (Nieuwe Vlaardingsche Courant, 2 februari).

2 De door N.V. W. Kwakkelstein ter beschikking gestelde VL 70 met volledige bemanning onder schipper Keus is uitgevaren voor een oriënteringsvaart naar de overstroomde gebieden van Middelharnis, Stellendam, Den Bommel en Ooltgensplaat.

3 Ruim 600 collectanten melden zich in het Handelsgebouw voor de geldinzameling voor de watersnoodslachtoffers. Opbrengst ruim *f* 68.000,-, inclusief de bijdragen van personeel en directie van HVO en Gerfa (*f* 15.000,-) en van de Vlaardingse aannemers (*f* 5.000,-).

Inzameling huisraad voor de watersnoodslachtoffers (4 februari).

Het echtpaar C.J. van der Windt-Van Oeveren 60 jaar getrouwd.

4 Inzameling van kleding, dekking en huisraad voor de watersnoodslachtoffers.

Advertentie:
"Dankbetuiging. Aan allen, die ons hebben bijgestaan en nog hulp verlenen in de moeilijkheden, waarin wij door de stormvloed kwamen te verkeren, betuigen wij onze welgemeende dank. Een eervolle vermelding verdienen in dit verband de fam. Pauw, Westerhoofd 109, en de fa. Van Heusden, Dayer. Firma Brons, Westerhoofd 110."

Vele activiteiten in de stad hebben tot doel hulp te verlenen ten behoeve van de slachtoffers van de watersnoodramp. De meeste feestelijke evenementen worden afgelast.

5 De gemeenteraad besluit tot het plaatsen van geisers in gemeentewoningen met badcel.

6 Het personeel van A. de Jong N.V., scheepswerf, machinefabriek en constructiewerkplaats, zal op de vier zaterdagmiddagen in de maand februari vier uur per middag overwerken. Het verdiende bedrag wordt door de directie met een gelijk bedrag verhoogd en ter beschikking gesteld aan het Nationaal Rampenfonds.

De commissaris van politie doet een dringend beroep op gebruikers van stofzuigers en andere storingverwekkende apparaten in de omgeving van de Richard Holstraat, om deze instrumenten zo weinig mogelijk te gebruiken, omdat de daar opgestelde radiozender, die verbindingen met het getroffen gebied onderhoudt, door dat gebruik ernstige moeilijkheden ondervindt.

De waterstokerij en tabakshandel van B.L. Salij, Emmastraat 61, overgenomen door J. Vermeulen.

7 Opening van een filiaal van de firma Lengkeek, huishoudelijke artikelen, Hoogstraat 85.

8 Ten bate van het Nationaal Rampenfonds worden collectes gehouden in de kerken. Opbrengst *f* 29.242,56.

9 M. den Breems, medeoprichter van voetbalvereniging Fortuna en oud-voorzitter van watersportvereniging Vlaardingen, op 66-jarige leeftijd overleden.

10 P. Maat 50 jaar in dienst bij de firma G. Struijs.

12 Geopend de gemoderniseerde vishandel Neptunus van Joh. Pronk, Rotterdamseweg 3.

14 Het eerste deel van de hulpverlening van Vlaardingen aan de slachtoffers van de watersnoodramp is beeindigd door de overdracht van het ingezamelde geld en de bijeengebrachte goederen aan de afdeling Vlaardingen van het Ned. Rode Kruis.

15 Het collectantencollege St. Hilarius van de parochiekerk St. Joannes de Dooper bestaat 50 jaar.

16 W.F. Jansen, secretaris van het hoofdbestuur van de centrale organisatie van voetbalscheidsrechters, spreekt voor de Vlaardingse voetbalscheidsrechters over 'De scheidsrechter en zijn sport'.

17 Aanbesteed de bouw van het flatgebouw voor bejaarden aan de Burg. Pruissingel.

19 Geopend een filiaal van bakkerij Verburg aan de Kemperstraat 26.

19-26 In de Visbank tentoonstelling 'Boek en Jeugd', georganiseerd door de Chr. openbare en de Openbare leeszaal en bibliotheek.

20 Levensmiddelenhandel J.A. Leenders, Van Riebeeckstraat 86, overgenomen door A. van de Pol.

Arbeiderszangvereniging De Stem des Volks en toneelvereniging OVU treden op in de Stadsgehoorzaal.

23 Schrijver Leonard Roggeveen houdt een lezing in Excelsior op uitnodiging van boekhandel A. Pontier.

In de Harmonie spreekt de heer Tilenius Kruithof namens de Stichting tot bevordering der Bescherming Bevolking voor de Federatie voor vrouwelijke vrijwillige hulpverlening over de dienst sociale verzorging in het kader van de bescherming burgerbevolking.

24 J. Buis neemt afscheid als penningmeester van de Stichting Volksgebouw.

De Commissie sanering, uitbreiding en vestiging winkelbedrijven van de Vlaardingse Middenstands Centrale heeft aan deze centrale het manuscript overgedragen van een boek over het vraagstuk van de stadsuitbreiding, alsmede van nieuwbouw, verbouw en vestiging van winkel- en ambachtsbedrijven in Vlaardingen.

J.G. Kolkman en wethouder T. de Bruijn spreken voor de Zakenstudiekring Vlaardingen respectievelijk over 'Vlaardingen, zoals het was' en 'Vlaardingen, zoals het wordt'.

25 De afdeling Vlaardingen van de Chr. Metaalbewerkersbond houdt een feestavond in de Stadsgehoorzaal ter gelegenheid van haar 35-jarig bestaan.

In de Harmonie finale van de schooldeclamatiewedstrijden.

A. Visser, 40 jaar als schipper in dienst van de Visserij Maatschappij Vlaardingen, onderscheiden met de eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

De Rotterdamse Tour de France-renner André de Korver spreekt voor de Vlaardingse rennersclub De Coureur in het Volksgebouw.

Het Ned. Jeugdtoneel vertoont in de Stadsgehoorzaal het spel 'Monus, de man van de maan' van A.D. Hildebrand.

Gesticht door de verenigingen die deelnemen aan de tafeltenniscompetitie de Combinatie van Vlaardingse Tafeltennisverenigingen.

In Excelsior contactavond voor evacués. In Vlaardingen verblijven er in totaal 450.

27 De bedrijfschapsprijs voor de best verzorgde haring of vis gedurende de teelt 1952 is in Vlaardingen toegekend aan schipper K. Poot van de VL 172 Clara van Visserij Maatschappij Vlaardingen. De bedrijfschapsprijs voor visconserven is toegekend aan visconservenfabriek Delfinus.

N.V. Hotelexploitatie Maatschappij Vlaardingen i.o. heeft het gemeentebestuur verzocht een hotel-café-restaurant te mogen bouwen in en aan het water van de Nieuwe Maas, ten westen van het wagenveer.

Heropend rijwiel- en radiozaak J. Pluimgraaff, Hoogstraat 93.

28 Geopend een filiaal van de firma J. Sas v/h P. Sas in huishoudelijke artikelen, Westnieuwland 11.

28-10 maart
In de Visbank tentoonstelling van wandtapijten, afkomstig uit het atelier van handweverij De Knipscheer. De tentoonstelling wordt geopend door Pierre Jansen, redacteur beeldende kunsten van Het Vrije Volk.

Maart

1 Gemeentearchivaris M.C. Sigal neemt afscheid in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

2 De winkel in melk, boter, kaas enz. van A. Verkade, Mahlerstraat 28, overgenomen door W.J. Suijker.

Op verzoek van personeel van de Ned. Spoorwegen is op station Vlaardingen-Oost een man door de politie uit de trein verwijderd. Hij had geen plaatsbewijs en weigerde de trein te verlaten. Proces-verbaal is opgemaakt.

Wethouder T. de Bruijn slaat de eerste paal voor de bouw van 55 middenstandswoningen in de Babberspolder.

4 Ds. Van Veenen uit Rotterdam en reserve-officier van gezondheid H. Hasper spreken op een voorlichtingsavond in Obadja voor militairen van de lichting 1953.

In het kader van de boekenweek draagt toneel- en romanschrijver A. van der Lugt voor uit eigen werk voor de afdeling Vlaardingen van de Katholieke arbeidersjeugd. De bijeenkomst wordt gehouden in het R.K.-jeugdhuis en is toegankelijk voor alle R.K. jongemannen vanaf 16 jaar.

5 De afdeling Vlaardingen van de Ned. Chr. reisvereniging organiseert een filmavond over luchtvaart en toerisme in de aula van het Groen van Prinstererlyceum.

6 Het oefenverband Vlaardingen van de Nationale Reserve organiseert een propagandafilmavond in Excelsior.

Advertentie:
"Biedt zich aan een nette JONGEN om opgeleid te worden in het boerenvak. Brieven onder nr. 3030 aan Dorsman & Odé."

In Concordia afscheidsreceptie van gemeentearchivaris M.C. Sigal.

Mej. M. van der Vlis geslaagd voor het doctoraalexamen geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Leiden.

7 Feestavond in de Stadsgehoorzaal voor supportersvereniging Fortuna en ontspanningsvereniging Fortuna-Boys, ter gelegenheid van respectievelijk het 25-jarig en het 20-jarig bestaan.

9 J. Wolters uit Rotterdam benoemd tot dirigent van de Chr. Harmonievereniging Sursum Corda.

11 Declamatiewedstrijd voor volwassenen in de Harmonie.

13 De afdeling Vlaardingen van de Ned. vereniging van ex-politieke gevangenen houdt een herdenkingsbijeenkomst in Soli Deo Gloria.

De zondagsschool van de Ned. Protestantenbond bestaat 60 jaar.

De politie wijst het publiek er op dat het op de openbare weg plaatsen van vuilnisemmers slechts is toegestaan vanaf een kwartier voordat de afhaaldienst arriveert. De geledigde emmer dient terstond te worden binnengebracht.

14 Het gezelschap Ons Toneel vertoont in de Stadsgehoorzaal het stuk 'En zo begon het' van Philip King, ten bate van hospitaalkerkschip De Hoop. Opbrengst *f* 723,06.

17 Onder auspiciën van het Vlaardings Kunstcentrum vertoont het Rotterdams Toneel in de Stadsgehoorzaal 'Hendrik de Vierde' van Luigi Pirandello. In de hoofdrol Ko van Dijk.

Wethouder H.K. van Minnen opent in het Handelsgebouw de tentoonstelling van dameshandwerken van het comité Naald en Draad.

18 In de Harmonie declamatiewedstrijd voor jonge mensen.

19 In de Visbank onderwijstentoonstelling 'De Linoleumindustrie'.

Geopend het clubhuis van de Vlaardingse ontspanningsvereniging in de Havenstraat 56.

20 In het Handelsgebouw reikt burgemeester Heusdens aan 89 oud-militairen, die in Indonesië hebben gediend, een militaire onderscheiding uit.

H. van Kooy's loodgietersbedrijf verplaatst van Markt 54 en Rembrandtstraat 2 naar Oosthavenkade 14.

N. Sparrius recipieert ter gelegenheid van zijn afscheid als directeur van N.V. Hollandia in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Tot zijn opvolgers zijn benoemd mr. A. Hooites Meursing en I.A. Stuit.

21 Geopend het gemoderniseerde modehuis Van Bever, Hoogstraat 179-181.

Dameskapsalon G. Nachtegaal, Emmastraat 86, bestaat 25 jaar.

Geopend schoenherstellersbedrijf C.A. Janse, Van der Spiegelstraat 18a.

24 Het Vlaardingse politie-elftal heeft door een 3-1 overwinning op de Rotterdamse Kon. Marechaussee het kampioenschap van zijn afdeling behaald.

In de zaal van café Mes spreekt J. van Swaemen, konijnenkeurmeester uit Eindhoven, voor de Vlaardingse pluimvee- en konijnenliefhebbersvereniging over de teelt van raskonijnen.

25 In Amicitia propaganda-avond van wandelsportvereniging Flardinga.

In de Stadsgehoorzaal feestavond voor de afdeling Vlaardingen van de Algemene Ned. Metaalbedrijfsbond, waarop 30 leden wegens hun 25-jarig lidmaatschap worden gehuldigd.

In een zaal van de Emmaüskerk spreekt zuster F.G. de Veer, directrice van het Algemeen Ziekenhuis, voor de afdeling Vlaardingen van de Ned. Chr. Vrouwenbond over de ziekenverpleging.

Geopend ijs- en patat-fritessalon van Leen Kalkman & Zoon, Westhavenplaats 6.

27 M. den Admirant jr. geslaagd voor het doctoraal examen in de economische wetenschappen aan de Economische Hogeschool te Rotterdam.

In Excelsior spreekt zuster C. van Beek-Zijp voor de afdeling Vlaardingen van de N.V.S.H. over moederschap en voortplanting.

In de raadszaal van het stadhuis officiële opening door dr. H.P. Bremmer van een tentoonstelling over Vincent van Gogh, georganiseerd door de Commissie voor beeldende kunsten ter herdenking van de honderdste geboortedag van de schilder, gevolgd door een lezing over de kunstenaar en zijn werk.

28-19 april
De Van Gogh-tentoonstelling is opengesteld voor het publiek. Toegangsprijs *f* 0,50.

28 Abraham J.A. Qualm, dierenarts, op 43-jarige leeftijd overleden.

29 De heer Latour, conservator van het museum te Arles (Frankrijk), en de heer Taalbaut, ex-conservator van het Musée d'Art te Antwerpen, brengen een bezoek aan de Van Gogh-tentoonstelling.

Affiche voor de Van Gogh-tentoonstelling in de Visbank (28 maart-19 april).

April

1 In de Harmonie een door het Vlaardings Kunstcentrum georganiseerde muziekavond met Herman Krebbers, viool, en Marinus Flipse, piano.

Eerste paal geslagen voor de bouw van het Unilever Research Laboratorium.

S. Verburg 50 jaar liefdedrager van de R.K. dragersvereniging St. Barbara.

4 Geopend de nieuwe ijssalon Winzo aan het Van Schravendijkplein.

In het R.K. verenigingsgebouw vertoont toneelgroep De Rederijkers voor de rennersclub Vlaardingen 'De Martelgang van Kromme Lindert' van A.M. de Jong.

De afdeling Vlaardingen van het Instituut voor arbeiders-

ontwikkeling houdt een culturele avond ter gelegenheid van haar eerste lustrum in Excelsior.

Heropend het gemoderniseerde kledingmagazijn The Boston House, Schiedamseweg 61.

De Hotcha's en de Chromonicats verzorgen een programma van mondorgelmuziek in de Stadsgehoorzaal.

5 Slagerij Abr. Blenk, Rozenlaan 63, bestaat 25 jaar.

9 Pierre Jansen, medewerker beeldende kunsten van Het Vrije Volk te Rotterdam, spreekt in Excelsior over 'Die onbegrijpelijke moderne kunst'.

Grossierderij in tabak en tabaksartikelen Joh. Korpershoek & Zonen, Westhavenkade 3, bestaat 50 jaar.

10 In Excelsior houdt de afdeling Vlaardingen van de Algemene bond van ambtenaren een feestelijke bijeenkomst in verband met de huldiging van enige leden voor hun 40- en 25-jarig lidmaatschap.

J. Vogel heeft op de Flora te Heemstede voor de verzorging van een ongeveer 40 m lange groep de ereprijs gewonnen, een door Prins Bernhard ter beschikking gestelde medaille.

Gevestigd houthandel Gebr. Breederveld, Van der Spiegelstraat 38.

11 In De Oude Markt feestavond van voetbalvereniging HVO ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan.

Het Vlaardings Koperkwartet verzorgt een muziekavond in de muziekzaal van het Volksgebouw.

12 Ds. W.J.H. Hubeek houdt een afscheidspredikatie voor de Remonstrants Gereformeerde gemeente in verband met zijn vertrek naar de gemeente Leiden-Oegstgeest.

14 De Chr. Lyceïstenvereniging Universia houdt een feestavond in de Stadsgehoorzaal ter gelegenheid van haar eerste lustrum. Vertoond wordt het spel 'In de schaduw van de guillotine' door Will Brakenburg.

16 F.H. Post, chef van de Albert Heijn-winkel aan de Schiedamseweg, 25 jaar in dienst van dit bedrijf.

18 In Excelsior spreekt de heer Langer van de Arbeidsinspectie voor het personeel van de ENCK over de veiligheid in het bedrijf.

Collecte voor de samenwerkende Prot. Chr. kinderbeschermingsorganisaties. Opbrengst *f* 1.706,21.

20 De Van Gogh-tentoonstelling in de Visbank heeft ongeveer 3.000 bezoekers getrokken, waarvan ca. 1.200 van buiten de stad.

22 Het Vlaardings Symphonie Orkest en het Shellmannenkoor geven een concert in de Grote Kerk ten bate van het Rampenfonds. Opbrengst *f* 514,42.

Geopend Speciaal Beddenhuis, Westhavenkade 2.

23 In de Emmaüskerk spreekt ds. G. Meijnen te Hilversum op de 35ste jaarvergadering van de meisjesvereniging Sticht elkander over het onderwerp 'Jij meisje, waarom, waar en hoe sta je in het leven?'

A.L. Nouwens, hoofd van de Dienst Bescherming Bevolking in de A-kring Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen, houdt een lezing over deze organisatie in het R.K. verenigingsgebouw.

24 Advertentie:
"Waarschuwing! Degene, die zondag n.m. te 9-10 u. mijn fiets wegnam bij Concordia, wordt aangeraden deze alsnog terug te bezorgen: Goudsbloemstraat 24c, daar de dader bekend is."

Geopend kledingmagazijn Van der Borden, Fransenstraat 1.

25 De Statenkring Delft van de Chr. Hist. Unie houdt een vergadering in de Harmonie, waar mr. H.K.J. Beernink, lid van de Tweede Kamer, spreekt over 'Het belang der a.s. gemeenteraadsverkiezingen'. Wethouder H.K. van Minnen spreekt over 'Vraagstukken bij de ontwikkeling van een stad'.

28 M. van der Gaag, hoofdcommies eerste klasse, 50 jaar in gemeentedienst.

In de Emmaüskerk voorjaarsconcert, georganiseerd door de Federatie van zangverenigingen.

29 Het echtpaar J. Groeneveld-De Kok 60 jaar getrouwd.

Voetbalvereniging RK WIK gepromoveerd naar de eerste klasse R.V.B.

H. van Boxtel, dirigerend officier der Rijkspolitie 2de klasse, commandant van het district Zuid der politie te water, benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nas-

sau. De eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, verleend aan A. Buis, lid van de Chr. Harmonievereniging Sursum Corda, en de medaille in brons aan P. Maat, kuiper-haringpakker bij de firma G. Struijs.

30 Koninginnedag. Vlaggenceremonie, poppenkastvoorstellingen, wagenspelen, wielerwedstrijden, toneelvoorstellingen, havenloop, muziekuitvoeringen, filmvertoning en vuurwerk.

Mei

1 M. Hofman, beherend vennoot van de C.V. Magnesiet- en Amarilfabrieken, is afgetreden.

J. van der Heul treedt in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd af als directeur van het kantoor Vlaardingen van de Ned. Middenstandsbank N.V. Hij wordt opgevolgd door zijn zoon D. van der Heul.

2 Geopend schoenherstellersbedrijf G.Th. van Breukelen, Waalstraat 43.

4 Herdenking der gevallenen.

5 Viering van Bevrijdingsdag.

6 Een groep Zwitserse keurturnsters uit het kanton Basel geeft op uitnodiging van gymnastiekvereniging Hollandia een uitvoering in de Stadsgehoorzaal.

7 De ledenvergadering van de afd. Vlaardingen van de Ned. Ver. tot bescherming van dieren besluit, voor de bouw en exploitatie van een dierenasiel, over te gaan tot oprichting van de Stichting Vlaardings Dierentehuis.

8 Het Comité voor auto- en boottochten organiseert een autotocht voor invaliden.

9 Jeugdhuis De Haven geopend in het voormalige Zeemanshuis aan de Westhavenplaats.

L. Andriessen, inkoper, 25 jaar in dienst van N.V. W.H. v.d. Toorn's industriële ondernemingen te Schiedam.

12 Geopend de zaak in herenmode-artikelen van Jan de Koning, Fransenstraat 13.

14 Op het Nationaal zaalconcours te Aalsmeer behaalt harmonievereniging HVO een eerste prijs met lof van de jury. Door dit succes gaat de vereniging over naar de Vaandelafdeling, de hoogste afdeling in de Nederlandse federatie van harmonie- en fanfaregezelschappen. Als extra prijs ontvangt de vereniging een door H.M. Koningin Juliana geschonken medaille.

17 J. Breur 40 jaar als kapper verbonden aan het Algemeen Ziekenhuis.

19 In de Stadsgehoorzaal vertoont toneelgroep Het Vrije Toneel, onder auspiciën van het Vlaardings Kunstcentrum, het spel 'Engelen zonder vleugels' van Albert Husson.

20 W.M.W. Don 40 jaar voorzitter van de afd. Vlaardingen van de Nat. Chr. geheelonthoudersvereniging.

22 Kranslegging bij het Vissersmonument ter herdenking van hen die op zee gebleven zijn. Met medewerking van het Vlaardings mannenkoor Orpheus.

P. van Meurs neemt afscheid na een 55-jarig dienstverband bij Hollandia N.V.

Burgemeester Heusdens hijst de bedrijfschapswimpel op de VL 172 Clara, daarbij gadegeslagen door schipper K. Poot (23 mei).

23 Vlaggetjesdag. Burgemeester Heusdens hijst de bedrijfschapswimpel op de VL 172 Clara, voor de best verzorgde haring van de Vlaardingse vloot gedurende de teelt 1952. 's Avonds verlichting van de gepavoiseerde vloot in de Koningin Wilhelminahaven en verschillende festiviteiten, met als afsluiting taptoe.

Zesde haringrit, georganiseerd door de Motor- en Autoclub Vlaardingen, onder auspiciën van de Kon. Ned. motorrijdersvereniging.

Feestelijke opening van de winkelgalerij aan de Fransenstraat. Nic. Hartog, woninginrichting, de firma Lengkeek, huishoudelijke artikelen, Th. Vermeulen & Zoon, naaimachinehandel, en A. Vons, horlogerie, openen hun deuren.

23-30 Een groep Duitse bazuinblazers uit Hage-Haspe is te gast bij de Federatie van Chr. Jeugdverenigingen Liefde en Vrede.

24 Pinksterreveil op de Markt met ongeveer 5.000 deelnemers.

26 Om 6 uur vaart de haringvloot uit.

J. Ligthart, eigenaar van speelgoedmagazijn Het Kinderparadijs en van sigarenmagazijn en leesbibliotheek J. Ligthart, recipieert in de zaal van café Mes ter gelegenheid van zijn 25-jarig zakenjubileum.

27 Gemeenteraadsverkiezing.
Nieuwe zetelverdeling van de raad:

PvdA	13	AR	5	SGP	1
CHU	7	KVP	3	VVD	2

Met de opening van de nieuwe kapperszaak Jan Verhagen in de Fransenstraat wordt tevens het 75-jarig bestaan van dit bedrijf herdacht.

28 De eerste steen gelegd voor de bouw van een nieuwe ambachtsschool aan de Veersingel (de latere Deltaweg).

Het dameskoor Viva Melodia onder leiding van Jo Mulder geeft onder auspiciën van de afd. Vlaardingen van de Volksbond tegen drankmisbruik een uitvoering in Excelsior.

29 Als eerste Vlaardingse schip heeft de VL 97 Prinses Juliana, schipper A. van Roon van de N.V. Doggermaatschappij, in IJmuiden 22 kantjes nieuwe haring aangevoerd.

30 Tamboers- en pijperskorpsen De Pijpers en De Jonge Pijpers geven een concert op het Feestterrein.

31 F.J. Broers, rustend geneesheer te Oegstgeest, voormalig huisarts te Vlaardingen, is op 84-jarige leeftijd overleden.

Juni

1 Ir. W.J.P. Pelle is 40 jaar in dienst bij Hollandia N.V.

3 Pastoor H.A.A. Rouw van de parochie van St. Joannes de Dooper viert zijn zilveren priesterfeest.

F. van Dorp, vijler en slijper, 25 jaar in dienst van de firma C. van der Burg & Zonen.

4 M. Korver 25 jaar als incasseerder in dienst bij R. Mees & Zoonen.

5 In de Stadsgehoorzaal 42ste Spaarbankcongres, waaraan 614 bestuurders van 145 spaarbanken deelnemen.

6-9 In de Visbank internationale spaarbanktentoonstelling 'Zo spaart de wereld'.

8 Op Paleis Soestdijk wordt de Koninginneharing aan koningin Juliana aangeboden door schipper P. Keus

Onder toeziend oog van burgemeester Heusdens overhandigt schipper P. Keus van de VL 70 Hendrik en Jan de Koninginneharing aan koningin Juliana (8 juni).

van de VL 70 Hendrik en Jan van de N.V. Visserij Maatschappij Holland.

In het Handelsgebouw spreekt drs. P. de Jong, socioloog, directeur van het Sociologisch instituut der Ned. Hervormde Kerk te Utrecht, in verband met het instellen van een sociologisch onderzoek in Vlaardingen, in opdracht van de Ned. Hervormde gemeente en de gemeente Vlaardingen.

9 Opbouwdag:
- De eerste steen gelegd voor de bouw van een huishoud- en industrieschool voor meisjes aan de Van Hogendorplaan door Ellen van Noort en Marianne Kwakkelstein;
- De eerste paal geslagen voor de bouw van 176 woningen aan de Van Beethovensingel;
- De eerste paal geslagen voor de bouw van een flatgebouw voor bejaarden aan de Billitonlaan door de minister van wederopbouw en volkshuisvesting, ir. H.S.J. Witte;
- Geopend de brug over de Vlaardingse Vaart nabij de Delftseveerweg;
- De eerste paal voor de bouw van woningen aan de Delftseveerweg kan niet worden geslagen, omdat nog geen vergunning is verleend. De volgende dag is dit wel het geval en wordt de eerste paal alsnog geslagen.

9 Monseigneur J.P. Huibers, bisschop van Haarlem, consacreert de Willibrorduskerk aan de Insulindesingel.

10 L.M. Sluijs uit Leiden benoemd tot kapelaan van de parochie van St. Joannes de Dooper.

Heropening van de gemoderniseerde slagerij J. Maarleveld, le Van Leyden Gaelstraat 50, die 50 jaar bestaat.

11 De Vereniging voor Veilig Verkeer houdt een verkeersexamen voor bestuurders van auto's, motorfietsen, brommers en rijwielen.

13 Collecte ten bate van de Ned. vereniging De Reddingsmedaille. Opbrengst *f* 2.298,06.

15 Als eerste leerling aan het Groen van Prinstererlyceum is geslaagd voor het examen gymnasium-B mej. W.C. van der Windt.

Op het VFC-sportpark opent wethouder H.K. van Minnen de sportweek, georganiseerd door voetbalvereniging VFC ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan.

16 De nieuwe ambulance van de gemeente wordt in gebruik genomen.

17 Op het VFC-sportpark motorpolowedstrijd tussen de Vlaardingse Meteors en The Thunderjets uit Breda.

18 De gymnastiekverenigingen Leonidas-Dovido en LVT geven een uitvoering op het VFC-sportpark.

19-25 In een speciale middagvoorstelling wordt in het Luxortheater de kleurenfilm van de kroning van Elisabeth II van Engeland vertoond.

20 Tot besluit van de VFC-sportweek op het Feestterrein variétéprogramma door supportersvereniging VFC.

25 Gymnastiekvereniging Hollandia geeft een uitvoering in park 't Nieuwelant. Elf personen, die 25 of meer jaren lid zijn van deze vereniging, ontvangen het zilveren insigne van de vereniging.

29 Verschenen een stratengids van de gemeente Vlaardingen.

30 A.G. Bax, directeur van R. Mees & Zoonen te Vlaardingen, neemt afscheid in verband met de pensioengerechtigde leeftijd.

Chr. Harmonievereniging Sursum Corda, het Vlaardings mannenkoor Orpheus, het politiemannenkoor Hermandad en het Oostvoorne's mannenkoor verzorgen een concert in de Grote Kerk ten bate van het Nationaal Rampenfonds.

Juli

1 Het bijkantoor Vlaardingen van het Gewestelijk Arbeidsbureau verheven tot zelfstandig Gewestelijk Arbeidsbureau. Tot directeur is benoemd J.C. Buis.

Slagerij L. Booster, Kuiperstraat 80, bestaat 25 jaar.

3 De kerkenraad van de Gereformeerde Kerk, onderhoudende artikel 31 der kerkenorde, heeft het gemeentebestuur verzocht om verkoop van een perceel gemeentegrond aan de Groen van Prinstererstraat voor de bouw van een kerkgebouw.

6 Aan de Industrieweg voetbalwedstrijd tussen een elftal van schildersbedrijf Kloet en een combinatie uit de overige Vlaardingse schildersbedrijven.

7 Voor de arrondissementsrechtbank te Rotterdam een geval van fraude van *f* 60.000,- bij het Algemeen Ziekenhuis behandeld.

9 J. van der Schaar, leraar Nederlands aan het Groen van Prinstererlyceum, promoveert aan de Rijksuniver-

Dr. J. van der Schaar, leraar Nederlands aan het Groen van Prinstererlyceum (9 juli).

siteit te Leiden cum laude tot doctor in de Nederlandse letteren en wijsbegeerte op een proefschrift, getiteld 'Uit de wordingsgeschiedenis der Hollandse doop- en familienamen'.

10 Advertentie:
"Gratis snoepen en zeer goede huur, voor wie jonggehuwden (bbhh) aan inwoning helpt. Brieven onder no. 7169 aan v.d. Kooy, Oosterstraat."

Burgemeester Heusdens benoemd tot erevoorzitter van het Vlaardings mannenkoor Orpheus.

13 Dameskapsalon G.O. Pinck, Westhavenplaats 18, bestaat 25 jaar.

14 K. Moerman aan de vakschool Station voor Malerij en Bakkerij te Wageningen geslaagd voor het diploma handelskennis en het vakdiploma brood- en banketbakker.

M. van der Gaag, hoofdcommies eerste klasse, chef van de afdeling onderwijs en personeelszaken ter gemeentesecretarie, neemt afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

15 Chr. Harmonievereniging Sursum Corda en het Vlaardings mannenkoor Orpheus geven een concert in het Hof.

Opgericht aquariumvereniging Betta Splenders.

Stadsbeiaardier Cor Don aan de beiaardiersschool te Mechelen geslaagd voor het diploma beiaardier.

16 Heropend na verbouwing slagerij A. Zeeuw, Eendrachtstraat 7. Openingsreclame 500 gram runderlappen en 250 gram vet voor *f* 2,-.

17 Geopend de gemoderniseerde dameskapsalon H. Roodenburg, Eendrachtstraat 4.

23 Aan J. Hartog, die met ingang van 1 juli jl. eervol is ontslagen als controleur bij de Dienst der Nederlandse Haringcontrole, wordt de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, toegekend.

24 Ds. Th.H. van Andel, gereformeerd predikant, neemt afscheid in de Oosterkerk in verband met zijn vertrek naar Amsterdam-West.

25 Collecte ten bate van de Stichting Vlaardingse bejaardenzorg. Opbrengst *f* 626,37.

Op het Feestterrein jubileumfeest van de Vlaardingse Bestuurdersbond ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan.

27 De president van de arrondissementsrechtbank te Rotterdam doet uitspraak in een kort geding naar aanleiding van de scheuring in de Gereformeerde gemeente ten aanzien van de toewijzing van het kerkgebouw in het Westnieuwland.

W.F. Berkhout, secretaris van de redersvereniging en bestuurslid van de afdeling Vlaardingen van de Volksbond tegen drankmisbruik, op 70-jarige leeftijd overleden.

29 Laatste Hofconcert van het seizoen door arbeiderszangvereniging De Stem des Volks en Van Dijk's amusementsorkest.

Schildersbedrijf J. Kramer verplaatst van Hoogstraat 106a naar Willem Beukelsznstraat 16a.

Augustus

1 Op de Markt opent mevrouw Heusdens de vakantieweken door het hijsen van de vlag van het Vacantiecomité naar de omloop van de toren. Na de openingsplechtigheid maskerade-optocht voor de jeugd. De eerste prijs gaat naar Betta van Weenen en Piet de Buck voor de

De medewerkers van het Vacantiecomité zitten klaar om de duizenden bezoekers van de vakantieweken te ontvangen (1-15 augustus).

uitbeelding van een Spaans paar. Tot koning en koningin van de vakantieweken worden gekozen Hans en Louiske de Rond.

Op het Feestterrein concert door de Koninklijke Militaire Kapel.

H. Hoogerboord, incasseerder, 40 jaar in dienst van het gemeentelijke Energie- en Waterleidingbedrijf.

C.M. van Wijngaarden, directeur van de Rotterdamse Bank Vlaardingen, 25 jaar in dienst bij deze bank.

Sierviskwekerij De Maanvis opent een nieuwe zaak aan de Binnensingel 166.

1-15 In de Visbank houdt schildersvereniging De Vlaardingse Kunstkring een tentoonstelling van eigen werk.

3 Op het Feestterrein treden ruim 60 Vlaardingse amateur-artiesten op onder de titel 'Door Vlaardingers voor Vlaardingers'.

Rondrit door de stad van versierde fietsen.

4 Filmvoorstelling en hersengymnastiekwedstrijd voor verloofde en gehuwde paren op het Feestterrein.

Jeugdwandelmars in en rond Vlaardingen met 500 deelnemers.

Onderlinge voetbalwedstrijd van Vlaardingse middenstanders op het VFC-sportpark.

5 De Vereniging van Haringhandelaren heeft besloten haar vereniging te ontbinden en zich aan te sluiten bij de Vereniging ter bevordering van visserij, handel en nijverheid.

6 In de Stadsgehoorzaal optreden van de Wiener Sängerknaben.

Op het stampvolle VFC-sportpark motorpolowedstrijd.

In de Voorstraat spannende zeepkistenraces.

7 Gaston van den Bergh, hulpbeiaardier van het Belgische Mechelen, bespeelt het Oranjecarillon.

Op het Feestterrein vertoont Speelgroep Phoenix het spel 'De voetbalpool' van Arnold Ridley.

8 Het nieuwe kantoor van de Coöperatieve Boerenleenbank aan de Kethelweg geopend.

Op het terrein van de Van der Palmschool demonstraties judo, jioe-jitsoe en basketbal.

Schipper H. Plugge 25 jaar in dienst van de N.V. Stoomvisserij Flevo III.

10 Een twee kilometer lange lampionoptocht, waaraan duizenden kinderen deelnemen, trekt door de stad.

11 Politiedag. Op het VFC-sportpark voetbalwedstrijd tussen elftallen van de politie en de Vlaardingse pers. De kapel van de Rijkspolitie houdt een mars door de stad en geeft een concert op het Feestterrein.

12 In de Stadsgehoorzaal optreden van het negerensemble Keita Fodéba uit Frans Equatoriaal Afrika met de negerrevue 'Donker Afrika'.

Op het Feestterrein vertoont toneelgezelschap De Witte Vogel het spel 'De nieuwe kleren van de keizer' van Rolf Petersen.

Watervreugd voor de jeugd in de Vlaardingse Vaart.

13 Overleden toneelspeler Jan van der Linden, regis-

seur van de R.K. gemengde toneelvereniging Vondel.

De Oostenrijkse Olympische damesgymnastiekploeg geeft een turnuitvoering op het Feestterrein, in samenwerking met de R.K. sportvereniging WIK en de herenkeurgroep Hollandia.

14 Opgericht N.V. Hotelexploitatie Maatschappij Vlaardingen. Directeur is C.H. Buschmann.

Demonstratie rolschaatsen op de geïmproviseerde baan aan de Insulindesingel.

15 Tot slot van de vakantieweken op het Feestterrein optreden van Breda's Amusementsorkest Fiësta en het Confettikwartet uit Den Bosch.

19 De Stichting Vlaardingse Bejaardenzorg heeft een reisclub opgericht.

Kapelaan J.C. Loerakker uit Bennebroek benoemd tot kapelaan van de St. Willibrorduskerk.

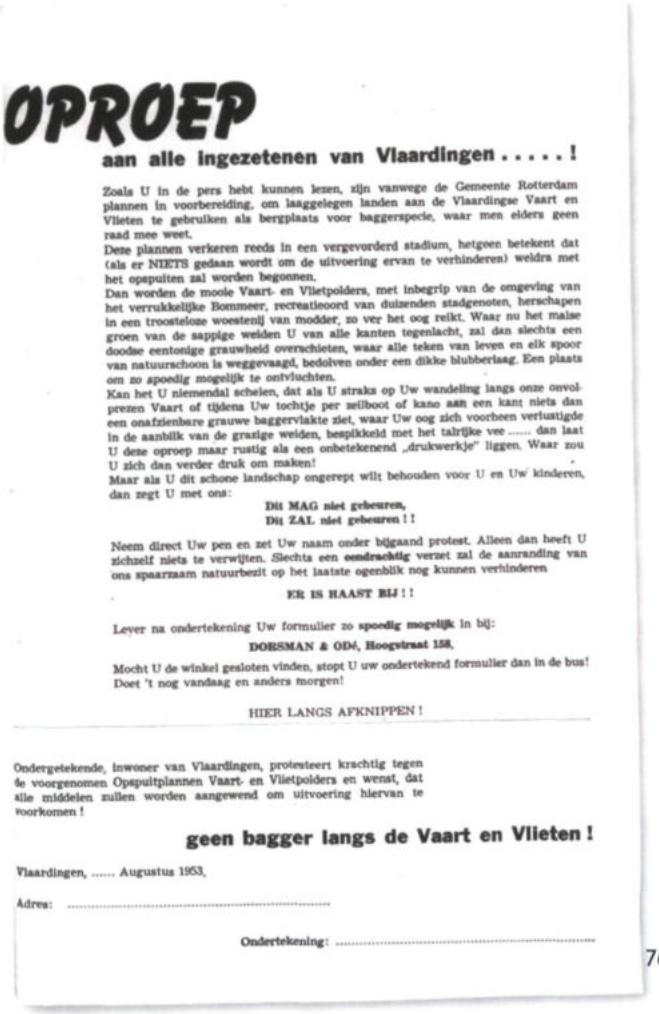

OPROEP

aan alle ingezetenen van Vlaardingen . . . . . !

Zoals U in de pers hebt kunnen lezen, zijn vanwege de Gemeente Rotterdam plannen in voorbereiding, om laaggelegen landen aan de Vlaardingse Vaart en Vlieten te gebruiken als bergplaats voor baggerspecie, waar men elders geen raad mee weet.
Deze plannen verkeren reeds in een vergevorderd stadium, hetgeen betekent dat (als er NIETS gedaan wordt om de uitvoering ervan te verhinderen) weldra met het opspuiten zal worden begonnen.
Dan worden de mooie Vaart- en Vlietpolders, met inbegrip van de omgeving van het verrukkelijke Bonmeer, recreatieoord van duizenden stadgenoten, herschapen in een troosteloze woestenij van modder, zo ver het oog reikt. Waar nu het malse groen van de sappige weiden U van alle kanten tegenlacht, zal dan slechts een doodse eentonige grauwheid overschieten, waar alle teken van leven en elk spoor van natuurschoon is weggevaagd, bedolven onder een dikke blubberlaag. Een plaats om zo spoedig mogelijk te ontvluchten.
Kan het U niemendal schelen, dat als U straks op Uw wandeling langs onze onvolprezen Vaart of tijdens Uw tochtje per zeilboot of kano aan een kant niets dan een onafzienbare grauwe baggervlakte ziet, waar Uw oog zich voorheen vertustigde in de aanblik van de grazige weiden, bespikkeld met het talrijke vee ..... dan laat U deze oproep maar rustig als een onbetekenend „drukwerkje" liggen. Waar zou U zich dan verder druk om maken!
Maar als U dit schone landschap ongerept wilt behouden voor U en Uw kinderen, dan zegt U met ons:

Dit MAG niet gebeuren,
Dit ZAL niet gebeuren ! !

Neem direct Uw pen en zet Uw naam onder bijgaand protest. Alleen dan heeft U zichzelf niets te verwijten. Slechts een **eendrachtig** verzet zal de aanranding van ons spaarzaam natuurbezit op het laatste ogenblik nog kunnen verhinderen

ER IS HAAST BIJ ! !

Lever na ondertekening Uw formulier zo **spoedig mogelijk** in bij:

DOESMAN & ODé, Hoogstraat 158.

Mocht U de winkel gesloten vinden, stopt U uw ondertekend formulier dan in de bus! Doet 't nog vandaag en anders morgen!

HIER LANGS AFKNIPPEN !

Ondergetekende, inwoner van Vlaardingen, protesteert krachtig tegen de voorgenomen Opspuitplannen Vaart- en Vlietpolders en wenst, dat alle middelen zullen worden aangewend om uitvoering hiervan te voorkomen !

geen bagger langs de Vaart en Vlieten !

Vlaardingen, ... Augustus 1953,

Adres: .....

Ondertekening: .....

21 Bij de Nieuwe Vlaardingsche Courant wordt een oproep gevoegd, gericht aan de inwoners van Vlaardingen, om te protesteren tegen de voorgenomen opspuitplannen van de Vaart- en Vlietpolders.

22 Officiële opening van het BPM-sportpark De Vijf Sluizen, dat door de directie van de BPM wordt geschonken aan de directie van de installaties Pernis, Vlaardingen en Maassluis, ten behoeve van de leden van de personeelsvereniging ROVS.

De afdeling Vlaardingen van de Ned. Chr. Bouwbedrijfsbond bestaat 40 jaar en houdt een receptie in het gebouw van de Vlaardingse Chr. Besturenbond, P.K. Drossaartstraat 69.

29 Variété-avond in de Stadsgehoorzaal met medewerking van Joop de Knegt, The Chico's, Tobi Rix, Roland Wagter, Max van Praag en Dick Harris.

Collecte ten bate van het Koningin Wilhelmina Fonds. Opbrengst *f* 2.228,62.

31 Bij de nieuwbouw van het stadhuis wordt een gedenksteen onthuld door burgemeester Heusdens en een loden koker met oorkonde en twee geldige Nederlandse munten ingemetseld door de nestor van de gemeenteraad, J.C. Hoorweg.

Laatste vergadering van de gemeenteraad in de oude samenstelling. Vastgesteld wordt de verordening tot instelling van een onderscheidingsteken van de gemeente Vlaardingen. Voor onmiddellijke toekenning van dit onderscheidingsteken komen in aanmerking wethouder J. Buis, die helaas door ziekte afwezig is, met de penning in goud en de leden M. den Admirant en W. Don met de penning in zilver.

In het Hof optreden van de Marinierskapel van de Koninklijke Marine.

P. Wapenaar, technisch hoofdambtenaar eerste klasse, neemt afscheid van de Dienst gemeentewerken in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

September

1 Dr. J.P. Moet benoemd tot conrector van het Groen van Prinstererlyceum in de plaats van J.G. Minkhorst.

Oproep om te protesteren tegen de plannen om de Vaart- en Vlietpolders te gebruiken als bergplaats voor baggerspecie (Nieuwe Vlaardingsche Courant, 21 augustus).

BPM-sportpark De Vijf Sluizen (22 augustus).

J.C. Hoorweg metselt de oorkonde in onder de trap, die naar de ingang in de Paterstraat leidt. De gemeentesecretaris, de heer C. van der Linden, geeft aanwijzingen (31 augustus).

Gemeenteraadsvergadering. Beëdiging en installatie van de nieuw benoemde raadsleden, benoeming van de wethouders (waarvan nieuw benoemd G. Walstra), benoeming van de commissieleden en samenstelling van de secties tot onderzoek van de gemeentebegroting 1954.

Gymnastiekvereniging LVT bestaat 25 jaar. Medeoprichter J. van Rossen is nog steeds actief lid van de vereniging.

3 Minister Zijlstra van Economische Zaken en de directeur-generaal van het ministerie, dr. Kramer, brengen een bezoek aan Vlaardingen. Op het programma staan een bespreking met het gemeentebestuur en een bezoek aan de in aanbouw zijnde fabriek van Cincinnati Nederland N.V., waarbij ook de Amerikaanse president-directeur, F.V. Geier, aanwezig is.

In het Handelsgebouw aanbesteding van de bouw van een hotel aan de Maasboulevard voor de N.V. Hotelexploitatie Maatschappij Vlaardingen.

4 Op het BPM-sportpark De Vijf Sluizen officiele opening van het schaaktoernooi om het persoonlijk kampioenschap van Vlaardingen, georganiseerd door de schaakverenigingen HVO, ROV Shell en VSG.

5 P. Vink en C. van der Windt, beiden 50 jaar in dienst van de firma IJzermans & Co., onderscheiden met de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

In Excelsior feestavond ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de afdeling Vlaardingen van de Centrale organisatie van voetbalscheidsrechters.

6 Ds. J.G.J. van Iterson, remonstrants predikant, bevestigd door ds. W.J. Wegerif uit Oosterbeek, doet zijn intrede.

9 Op de werf I.S. Figee tewaterlating van de Albert Humphries, een landingsvaartuig dat voor het Shell-concern is gebouwd voor gebruik in Nigeria.

10 Tweemaal moet de brandweer uitrukken voor een brand in reclamebureau annex winkel in plastic speelgoed M. Jans, Hoogstraat 82.

De afdeling Vlaardingen van de Nederlandse aannemers- en patroonsbond voor de bouwbedrijven viert het 50-jarig jubileum.

12 Tamboers- en pijperskorps De Jonge Pijpers organiseert een jeugdpijpersmiddag ter gelegenheid van het

De brandweer in actie bij een brand in reclamebureau M. Jans aan de Hoogstraat (10 september).
(Foto P. van den Berg, Collectie Stadsarchief)

5-jarig bestaan, waaraan korpsen uit Amersfoort, Dordrecht, 's-Gravenhage, Rotterdam en Schiedam deelnemen.

Tennispark Soenda aan de Soendalaan geopend door mevrouw Th.A. Heusdens-Mansholt.

Mej. D. Biesheuvel 40 jaar in dienst van Van Toor's Oliegoedfabriek.

14 Hengelaarsvereniging De Zwervende Visser bestaat 30 jaar.

16 Buurtvereniging Beatrix bestaat 15 jaar.

17 Vier nieuwe winkels geopend aan de Van der Duyn van Maasdamlaan: op nr. 99 A.N. Knijnenburg, slagerij; op nr. 105 F. Mooy, melk- en zuivelhandel; op nr. 101 C. Poot, kruidenierswaren en op nr. 103 R. Bakker, schoenherstelbedrijf.

18 Gevestigd grammofoon- en radiohandel G.P. van Daalen & Zn., Hoogstraat 106.

19 De politiehondenvereniging Vlaardingen geeft een demonstratie op een terrein aan de Veersingel.

20 Het echtpaar N. Verboon-Van der Spek 60 jaar getrouwd.

21 Start van een cursus voor de noodwachters van de Dienst Bescherming Bevolking.

22 In het Volksgebouw spreekt wethouder T. de Bruijn op een PvdA-ledenvergadering over de "geruchten omtrent de baggerspecie".

23 De Ned. Chr. Bouwbedrijfsbond, afd. Vlaardingen, houdt een feestavond in de Stadsgehoorzaal ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan.

Advertentie:
"Wij zoeken voor onze hoofdjuffrouw nette kamer met wasgelegenheid, al of niet gemeubileerd. Liefst met huiselijk verkeer. Brieven onder nr. 7338 aan Dorsman & Odé."

23-24 Wol- en kousenhuis L. v.d. Broek organiseert een modeshow van handgebreide kleding in de Harmonie.

24 Spoedeisende raadsvergadering over een voorstel tot het instellen van beroep tegen het besluit van Gedeputeerde Staten met betrekking tot de plannen tot opspuiting van de Aalkeet-Buitenpolder en de Broekpolder.

25 Dames- en herenkapsalon Het Permanenthuis, Vaartweg 6, van P. Stal overgenomen door zijn zoon, H. Stal, en thans heropend onder de naam Maison Ina.

In het Handelsgebouw aanbesteding van de bouw van een complex bedrijfsgebouwen voor het gemeentelijke Energie- en Waterleidingbedrijf aan de Hoflaan.

De firma C. Buisman, woninginrichting, Schiedamseweg 10d, bestaat 50 jaar.

26 In de Stadsgehoorzaal kindervoorstelling 'De avonturen van Pinokkio' van Peter van der Linden.

Toneelgroep De Phoenix vertoont in de Stadsgehoorzaal het spel 'Zwarte koffie' van Agatha Christie.

27 Mevrouw A.C. Bakker-Nebbeling 35 jaar officier van het Leger des Heils.

30 K. Hofland 25 jaar in dienst van de firma C. van der Burg & Zonen.

Oktober

1 Geopend het clubhuis voor bejaarden van de Stichting Vlaardingse bejaardenzorg aan de Oosthavenkade.

Mevrouw Th.A. Heusdens-Mansholt opent een bazaar

van de Vereniging voor volksonderwijs in de kleuterschool aan het Westnieuwland.

Feest in de weefkamer van de Herman Frantsenstichting ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van helpster M. Penning.

2 Opening magazijn Artistique, luxe- en kunstnijverheidsartikelen, Hoogstraat 104.

Reclame voor de melkproducten van de Vlaardingse Melkcentrale (Nieuwe Vlaardingsche Courant, 2 oktober).

3 Leerlingen van muziekschool Tyn Pangalila geven een concert in Excelsior.

Collecte voor de gezamenlijke reclasseringsinstellingen. Opbrengst *f* 1.746,50.

6 Kledingmagazijn De Bijenkorf, Schiedamseweg 55, bestaat 30 jaar.

Zakenstudiekring Vlaardingen viert zijn 10-jarig bestaan in de Harmonie.

8 Hoofdstad Operette vertoont in de Stadsgehoorzaal de operette 'Wiener Blut' van Johann Strauss.

L. Nuyt 25 jaar als kuipersbaas in dienst van de firma Warmelo en Van der Drift.

9 Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Ned. Chr. Grafische Bond houden de afdelingen Vlaardingen, Schiedam en Maassluis een gezamenlijke feestavond in zaal Irene te Schiedam. Medewerking verlenen de voordrachtskunstenaar J.B. Oosterwelder uit Amsterdam en de Vlaardingse accordeonvereniging Concertino.

In de Visbank een tentoonstelling over het werk van de Bescherming Bevolking.

10 A. van 't Oor, voorman-monteur, 40 jaar in dienst bij het gemeentelijke Energie- en Waterleidingbedrijf.

13 De Vlaardingse Chr. Besturenbond houdt een feestavond in de Stadsgehoorzaal ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan.

Slagerij J. Meeder, Hoogstraat 119, bestaat 25 jaar.

14 In de Billitonlaan heeft de PTT een publieke telefooncel geplaatst, zodat het niet meer nodig is voor een telefoongesprek bij de winkeliers aan te kloppen.

Op uitnodiging van Varia vertoont De Haagse Comedie in de Stadsgehoorzaal het spel 'Staatszaken' van Louis Verneuil.

Medewerkers en medewerksters bij de hulpverlening tijdens de watersnoodramp van 1 februari jl. houden een reünie in Excelsior.

15 Een tweede filiaal van groentenhandel W.J. van der Knaap & Zonen geopend in de Van der Spiegelstraat 62.

16 In Concordia kennismakingsbijeenkomst van de in januari jl. opgerichte afdeling van de N.V.S.H., met een lezing door de secretaris van het hoofdbestuur over 'Noodzaak en praktijk van de sexuele hervorming'.

In de Stadsgehoorzaal propaganda-avond van het Gereformeerd Jeugdverband, met vertoning van het spel 'Djoeke Hilberts' van Dirk Verèl.

17 Het Bevrijdingskoor geeft een concert in de Stads-

gehoorzaal met medewerking van de pianisten Pierre Palla en Peter Kellenbach.

H.J. Stuvel houdt een lezing en vertoont een film over de watersnoodramp voor personeelsvereniging Hollandia in de Harmonie.

20 De eerste paal geslagen voor de turnzaal van de Dr. H. Colijnschool in de Huijgensstraat.

In de Visbank opent H.K. van Minnen als voorzitter van de Stichting Vlaardingse Gemeenschap een tentoonstelling van werken, die zijn vervaardigd door leden van teken- en schilderclub Centaur.

21 In Liefde en Vrede spreekt mej. J. Reinders uit Zeist voor de afdeling Vlaardingen van de Ned. Chr. Vrouwenbond over het onderwerp 'Van een oud volk en een jonge kerk'.

Reclame voor het rokertje! (Nieuwe Vlaardingsche Courant, 21 oktober).

22 De eerste paal geslagen voor de bouw van een hotel aan de Maasboulevard.

F. de Stoppelaar, longarts en geneesheer-directeur van het districtsconsultatiebureau te Schiedam, spreekt voor de afdeling Vlaardingen van de C.H.-kiesvereniging over 'Overheid en volksgezondheid'.

23 Ter herinnering aan de hulpverlening door het personeel om de fabriek te redden bij de watersnoodramp van 1 februari jl., is door de directeuren van enkele zusterfabrieken een gedenkraam overgedragen aan de N.V. Lever's Zeep Maatschappij te Vlaardingen.

Advertentie:
"De wedstrijd Holland–België is bij ons a.s. zondag op de televisie te zien! Komt u kijken?? Café Schoenmakers, Schiedamseweg 37."

Wegens een excursie van de Vlaardingse rijwielhandelaren, aangesloten bij de V.V.R., zijn deze zaken a.s. dinsdag gesloten.

24 In de Stadsgehoorzaal optreden van de Compagnia d'Opera Italiana met de opera 'Madame Butterfly' van Giacomo Puccini.

27 Evert Vermeer, lid van de Tweede Kamer, spreekt in de Stadsgehoorzaal op een propagandavergadering van het Nationaal instituut Steun Wettig Gezag. De drumband van de Nationale Reserve verleent medewerking.

28 Geopend een zendingsbazar in het gebouw van het Leger des Heils in de Baanstraat.

29 De Provinciale Commissie Zuid-Holland inzake het woonruimtevraagstuk houdt haar najaarsvergadering in de Harmonie. J. v.d. Griend, chef van het bureau huisvesting in Schiedam, spreekt over 'De betekenis van het puntenstelsel bij de verdeling van woongelegenheid'.

29-30 Gespreksforum in de Harmonie, georganiseerd door de Interkerkelijke Evangelisatiecommissie in het kader van de gezinsweek. Een forum onder voorzitterschap van mr. Roel Houvink bespreekt en beantwoordt vragen over huwelijk en gezin.

30 Aanbesteed te Utrecht de bouw van een tunnel onder de spoorbaan bij het station Vlaardingen-Oost.

Advertentie:
"Handschoenen verven, alléén diepzwart, schoon van binnen, kleefvrij, reukloos en glanzend. C.W. Schoenmakers, Schiedamseweg 67, Markt 28."

Aanbesteed de bouw van een kerkgebouw met bijlokalen op een terrein aan de Groen van Prinstererstraat voor de Gereformeerde Kerk art. 31 K.O.

31 De R.K. gemengde toneelvereniging Thalia vertoont het spel 'Stormeiland' in het R.K. verenigingsgebouw.

November

4 In café Waardenburg aan het Emaus houdt de Chr. Boeren- en Tuindersbond, afd. Vlaardingen, een vergadering, waarop C. van Dijk uit 's-Gravenzande spreekt over 'Onteigening, slibberging en belastingconsequenties'.

De brood- en banketbakkerij van A.J.W. Bruggeman, Hoogstraat 59, overgenomen door zijn zoons A.C. en J.B. Bruggeman.

6 In de Stadsgehoorzaal optreden van toneelgezelschap De Haagse Comedie met het blijspel 'Luistert u niet dames' van Sacha Guitry. Acteur Cees Laseur wordt gehuldigd in verband met zijn 35-jarige toneelloopbaan. Burgemeester Heusdens biedt als voorzitter van het Vlaardingse huldigingscomité gelukwensen en een cadeau onder couvert aan.

Oproep: het bestuur van voetbalvereniging VFC verwacht alle leden morgenmiddag op het terrein in verband met werkzaamheden aan de nieuwe afrastering. Men wordt verzocht een combinatie- of nijptang mee te brengen.

7 Watersportvereniging De Bommeer en de Delftse watersportvereniging houden een bijeenkomst in hotel De Maas, waar de prijzen, behaald in het afgelopen seizoen, worden uitgereikt.

Door de ingebruikneming van een nieuwe distillatie-eenheid is de Bataafse Petroleum Maatschappij te Pernis de grootste van Europa geworden.

10 De sopraan Leni Hoogland treedt op als soliste bij een concert door het Promenade-orkest voor de KRO-radio.

11 In de Stadsgehoorzaal uitvoering door gymnastiekvereniging Leonidas-Dovido.

C. Niemantsverdriet geslaagd voor het doctoraalexamen tandheelkunde aan de Rijksuniversiteit Utrecht.

11-12 De dameshandwerkclub van de Remonstrants Gereformeerde gemeente houdt een bazar in de Remonstrantse Kerk ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan.

Sint-Nicolaas wordt welkom geheten (18 november).

13 Advertentie:
"H.H. Tenoren en Bassen. De heren van C.O.V. Gloria en Toonkunst willen gaarne versterking. Wie komt hen helpen? In studie de Johannes Passion en de Mis van Bruckner. Ook dames zijn welkom. Repetitie vrijdagsavonds van 8–10 uur in de grote zaal van het Handelsgebouw."

In Excelsior feestavond van de Algemene Ned. Grafische Bond, afd. Vlaardingen, ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan.

Een Haagse dame heeft de afdeling Vlaardingen van de Ned. Vereniging tot bescherming van dieren een bedrag van *f* 500,- geschonken voor de bouw van een dierentehuis.

14 In De Oude Markt feestavond van hengelaarsvereniging De Zwervende Visser ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan.

Klaprooscollecte ten bate van het Nederlands Oorlogsgravencomité. Opbrengst *f* 779,02.

15 Het R.K. zangkoor St. Caecilia viert het 50-jarig bestaan.

16 Bakkerij Den Boer en Van der Houwen heeft als

eerste Vlaardingse bedrijf apparatuur aangeschaft voor het vervaardigen van verpakt en gesneden brood.

18 De kerkenraad van de Remonstrants Gereformeerde gemeente heeft (met ingang van 1 januari 1954) benoemd tot tweede predikant in tijdelijke dienst mej. ds. G.S. Westerouen van Meeteren.

In de Stadsgehoorzaal zang- en toneeluitvoering door het Chr. mannenkoor De Lofstem en de Chr. toneelvereniging Animo.

Burgemeester en wethouders hebben de gemeentebegroting 1954 gepubliceerd.

In de Visserijschool inschrijving van leerlingen voor de cursussen motordrijvers en stuurlieden.

Intocht van Sint-Nicolaas. Aan de Maasboulevard wordt de Sint met luid gezang begroet. Daarna trekt de stoet, voorafgegaan door de hofkapel van de Sint en gevolgd door zwarte, hoge en andere pieten, stadwaarts.

19 Opgericht de afdeling Vlaardingen van de R.K. Bond van bejaarden en gepensioneerden.

C. Roest 25 jaar als zetter in dienst van N.V. Handelsdrukkerij Verboom.

20 De bloemisterij en kwekerij van de firma Steijgeman aan de Floreslaan wordt voortgezet door J.J. Roestenburg.

In de muziekzaal van het Volksgebouw spreekt E.P. Goldschmidt, tweede secretaris van de Stichting De Zonnebloem, voor de afdeling Vlaardingen van de Vrouwenbond van het NVV over het werk van deze stichting.

De afdeling Vlaardingen van de Kon. Ned. vereniging E.H.B.O. bestaat 25 jaar. Op de feestavond in de Stadsgehoorzaal worden vijf leden, die sinds de oprichting lid zijn, door het hoofdbestuur onderscheiden met de Dr. C.W. Tilanuspenning.

23 Opnieuw heeft W. Korpershoek het kampioenschap schaken van Vlaardingen behaald.

Het Amerikaanse schip Hurricane is op de Nieuwe Waterweg tussen Maassluis en Vlaardingen aan de grond gelopen. Met sleepboothulp van L. Smit & Co. is het weer vlotgetrokken.

24 In De Oude Markt bespreekt de Vlaardingse Middenstandscentrale de vakantieregeling.

Het Vlaardingse politie-elftal behaalt het kampioenschap van de afdeling 1ste klasse West A.

25 Van Berkels Patent Constructie Mij. N.V. in oprichting heeft het gemeentebestuur 2.000 m2 grond in de industriepolder gevraagd voor het vestigen van een onderneming voor de vervaardiging van weegbruggen en meetinstrumenten voor de industrie.

De Vlaardingse Bestuurdersbond organiseert kinderfeesten in de Stadsgehoorzaal.

26 Expeditiebedrijf A. Zwanenburg op de Markt bestaat 30 jaar.

Banketbakkerij W. Scholtes, Callenburgstraat 96, heropend na modernisering.

Het eerste winkelblok aan de Van Hogendorplaan geopend door burgemeester Heusdens (27 november).

27 Burgemeester Heusdens opent de eerste 20 winkels van winkelgalerij Van Hogendorplaan. Het betreft de volgende bedrijven:

1 Piet Engelse, fotostudio;
3 P. Both, luxe en huishoudelijke artikelen;
5 Hoogland, optiek;
7 A.M. de Ruiter, sigarenmagazijn;
9 Albert Heijn, levensmiddelen;
11 Gemeente Vlaardingen, propaganda (in dit pand is een expositie ingericht met maquettes e.d. over de stadsuitbreiding);
13 J.J. Sluis, horloger-juwelier;
15 De Beddenbeurs, woninginrichting;
17 Maison Kok, dames-, heren- en kinderkapper;
19 J.A. Herlaar, drogist;
21 G. Broek, slager;
23 J. Storm, speelgoedmagazijn Meccano;
25 De Kaashal, kaashandel;
27 Korpershoek, groenten- en fruithandel;
29 C. Smulders, banketbakkerij;
31 Firma F. Oversluizen, woninginrichting;
33 Boogaard, licht, kracht, radio, televisie;
35 Van der Meer & Schoep, brood en banket;
37 Firma W. de Wilt, levensmiddelen;
39 Magazijn Twenberg, textiel.

In de Stadsgehoorzaal huldiging van mevrouw K. Verhoeff-Torn ter gelegenheid van haar 40-jarig jubileum als muziekonderwijzeres.

De Vereniging voor volkshuisvesting Patrimonium's Woningen heeft het gemeentebestuur gevraagd om uitgifte in erfpacht van gemeentegrond aan de Burg. Pruissingel voor de bouw van 124 etagewoningen, tien eengezinswoningen en vier winkels.

Radio Franken, Hoogstraat 72, is uitgebreid met een Music-hall voor het beluisteren van grammofoonplaten en radiotoestellen.

28 Burgemeester en wethouders van Geleen brengen een bezoek aan Vlaardingen. In de raadszaal worden zij welkom geheten door burgemeester Heusdens. Later maken zij een boottocht door de havens en een rondrit door de stad.

Collecte voor de Stichting Chr. blindenhulp De Fakkels Bijeen. Opbrengst *f* 1.121,44.

29 Slagerij Jan Spaans, Groen van Prinstererstraat 66, bestaat 25 jaar.

Melkhandel Ph.K. van der Kooy, Van Schravendijkplein 36, bestaat 25 jaar.

Hopelijk wordt het een strenge winter! (Groot Vlaardingen, 27 november).

Mevrouw K. Verhoeff-Torn wordt in de bloemetjes gezet bij haar 40-jarig jubileum als muziekonderwijzeres (27 november).

December

1 In de Stadsgehoorzaal volksconcert door het Rotterdam Philharmonisch Orkest, met medewerking van de cellist Samuel Brill.

2 J. Warnaar, 40 jaar in dienst van de firma Betz en Van Heyst, onderscheiden met de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

3 P.L. Streefkerk benoemd tot onderwijzer aan de Prins Hendrikschool. F.C. Wolfert benoemd tot onderwijzer en mej. G.H. Paskamp tot onderwijzeres aan de Meidoornschool.

4 Wethouder H.K. van Minnen opent sportschool Van Gorsel, Azaleastraat 2.

8 In de Stadsgehoorzaal vertoont toneelvereniging Vondel het spel 'Kermisvolk op Kerstmis' van H. Ghéon en geeft zangkoor St. Caecilia een uitvoering van het Kerstoratorium van B. Verhoeven.

9 Schietvereniging Wilhelmina bestaat 60 jaar.

In de Stadsgehoorzaal feestavond ter viering van het 100-jarig bestaan van het Chr. Jonge Mannen Verbond. C.J.V. Liefde en Vrede vertoont het spel 'Loes redt het toch'.

G. Spijkers opent een filiaal van zijn bloemenhandel aan de Schiedamseweg 55-1.

11 Drukkerij Van Dooren N.V. viert het 60-jarig bestaan met een feest in de Harmonie.

Het bestuur van de Vereniging voor ziekenverpleging heeft per 1 februari 1954 tot geneesheer-directeur van het Algemeen Ziekenhuis benoemd de arts J. Ris uit Schiedam.

F. de Stoppelaar, longarts, beëindigt per 1 januari 1954 zijn raadslidmaatschap wegens te drukke werkzaamheden als medicus.

De gemeenteraad heeft de gemeentebegroting 1954 met algemene stemmen goedgekeurd.

12 De gerestaureerde bovenzaal van de Harmonie (de voormalige sociëteitszaal) in gebruik genomen.

In de Stadsgehoorzaal optreden van het ballet Sonia Gaskell.

13 Kapelaan Jos. Koomen van de parochie St. Joannes de Dooper viert zijn koperen priesterfeest.

14 Het echtpaar C. Visser-Schuier 60 jaar getrouwd.

15 In de Stadsgehoorzaal vertoont Politietoneelvereniging Die Flardinga spelers voor de Ned. vereniging De Reddingsmedaille het spel 'Het Chinese landhuis'.

In de Emmaüskerk uitvoering van het kerstoratorium van Jos. Vranken.

18 Geopend in de Visbank een tentoonstelling van werken van de in 1949 overleden kunstschilder Jos Croin, georganiseerd door de Commissie voor Beeldende Kunsten.

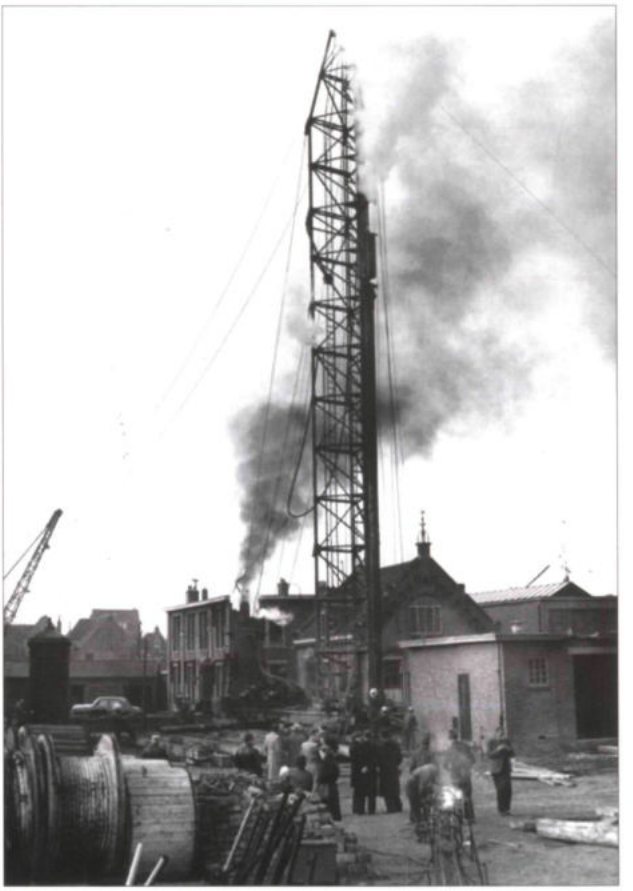

Aan de Hoflaan wordt de eerste paal geslagen voor de dienstgebouwen van het gemeentelijke Energie- en Waterleidingbedrijf (23 december).

G.D. Birnie, 30 jaar bestuurder van de Spaarbank, onderscheiden met de erepenning van de Nederlandse Spaarbankbond.

19 Geopend woninginrichting 't Woonhuis aan de Oosthavenkade 21.

In de turnzaal van het Handelsgebouw kersttoernooi van de Combinatie van Vlaardingse Tafeltennisverenigingen.

Mej. P.J. Beugelink is op 1 januari 1954 40 jaar onderwijzeres aan de Erasmusschool in het Westnieuwland. Dit feit wordt op de laatste schooldag van dit jaar op de school herdacht.

20 In de Stadsgehoorzaal feestavond van de VARA, afd. Vlaardingen, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan.

Het echtpaar F. Oversluizen-Ommering 60 jaar getrouwd.

21 Gevestigd modevakschool Amoda, Smalle Havenstraat 11.

23 De eerste paal geslagen voor de bouw van dienstgebouwen voor het gemeentelijke Energie- en Waterleidingbedrijf aan de Hoflaan.

26 In de Stadsgehoorzaal een kerstvariétéprogramma met bekende radioartiesten.

28 Ds. Joh. Lever te Sybrandaburen heeft het beroep, dat op hem is uitgebracht door de Gereformeerde Kerk, aangenomen.

W. Berveling 50 jaar in dienst van N.V. Hollandia.

31 Geopend breimachine- en kousenreparatiemachinehandel Miep van Leeuwen, Smalle Havenstraat 11.

W. van 't Woudt, magazijnmeester bij de dienst Gemeentewerken, verlaat de gemeentedienst wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Alle foto's: collectie Stadsarchief Vlaardingen.

Marianne van Papeveld-Hörst

Kroniek van Vlaardingen

2003

Januari

1 Vlaardingen telt 74.364 inwoners, 448 meer dan op 1 januari 2002.

Tijdens de oudejaarsnacht heeft de brandweer het druk met het blussen van kleine en grote brandjes. Aan de Dr. A. Kuyperstraat sneuvelen door het aansteken van het vreugdevuur zes ruiten. Burgemeester T. Bruinsma verkent in zijn eerste Vlaardingse oudejaarsnacht met politie, brandweer en enkele ambtenaren feestvierend Vlaardingen.

4-5 In de Stadsgehoorzaal uitvoering van de musical 'Eén en één = één' door het Vlaardings Musical Gezelschap. De musical over het gebakkelei rond het nieuwe fusieziekenhuis is van tekstschrijver Wil van der Meer, choreografe Mirjam Kroonenburg en arrangeur Bert Nicodem.

5 Overleden op 80-jarige leeftijd P.A. van Drimmelen, oprichter van de Vlaardingse Taxicentrale BV.

6 De gerestaureerde sleepboot De Hudson legt voor de eerste keer in haar 64-jarige leven voor langere tijd aan in Vlaardingen.

De Hudson meert aan in de Buitenhaven. Met veel moeite wordt de oude sleepboot vervolgens de Oude Haven binnengeloodst (6 januari, zie ook 25 januari).
(Foto Mirjam van der Hoek).

8 Gewapende overval op een herenmodezaak aan de Van Hogendorplaan. De dader vlucht naar een flat in de Goudsbloemstraat, waar hij later door een arrestatieteam van de politie wordt aangehouden.

9 Het aantal milieuklachten is vorig jaar fors afgenomen. De meldkamer van de DCMR ontving er 15.000 en dat zijn er 6.000 minder dan het jaar ervoor. Het grote verschil wordt vooral veroorzaakt door een incident dat in 2001 tot ruim duizend klachten leidde.

Sportcafé De Kroon aan de Hoogstraat is 25 jaar in het bezit van Mari van Hattem. Hij kocht de kroeg in 1977 van Gerard Liebrechts, die er 32 jaar heeft gewerkt. Daarmee is Van Hattem pas de tweede eigenaar sinds de Tweede Wereldoorlog.

Opgericht onder de vlag van het CJV het koor Multiple Voice. Dirigent Seth Heeren richt zich voornamelijk op liederen uit musicals.

10 Het oude Pandemonium aan de Zomerstraat is weer open. De uitbaters Cor van Klaveren en Jeroen van Driel vestigen in het al jaren leegstaande pand de KOMZO, een combinatie van muziekcentrum en uitgaansgelegenheid.

11 In De Joon officiële opening van de tentoonstelling 'Graven in de Markt' door wethouder B. van der Velde. Ter gelegenheid van het Vlaardingse jaar van de Archeologie worden Middeleeuwse grafkisten, die bij de opgravingen in het 'Gat in de Markt' werden aangetroffen, tentoongesteld.

Nieuwjaarsbijeenkomst van de Fryske Krite 'Lyts Begijn'. De krite, die op 12 februari 1953 werd opgericht door de heren Sjollema, Jorna, Walstra en Van der Woude, viert later dit jaar haar jubileumfeest.

11-12 In de Broekpolder clinic voor dressuurrijders, georganiseerd door Die Flardingha Ruiters. Bondscoach Mieke de Kok en de zilveren Olympisch kampioen Arjen Teeuwissen geven demonstraties.

Titelpagina:
Een sfeervolle opname van het vuurwerk tijdens oudejaarsnacht, gezien vanaf het Buizengat (1 januari).
(Foto Roel Dijkstra).

Schaatspret op de Vaart en de Vlieten. Westlanders komen ijsmoppen halen bij bakker Hazenberg aan de Hoogstraat.

13 Burgemeester Bruinsma ontvangt het eerste exemplaar van het proefschrift 'Drank en drinkgerei' van Cora Laan, die afgelopen vrijdag aan de Erasmus Universiteit hierop promoveerde. Startpunt van het onderzoek vormden de opgravingen aan de Markt bij de toenmalige herberg De Visscher en de daar aangetroffen beerput.

Op een bouwplaats aan de Professor Teldersstraat valt een heimachine op gereedliggende heipalen die als lucifers doormidden breken. Er raakt niemand gewond. De machinist komt met de schrik vrij.

De bewoners van de woonboten aan het Jaagpad en de Vaartweg gaan niet akkoord met de nieuwe tarieven die de gemeente in rekening brengt voor het gebruik van een stuk grond aan de Vaart. De gemeente verhoogt de huur met meer dan duizend procent.

14 De gemeente wil de komende vijf jaar de Hoogstraat serieus revitaliseren. Onderdeel daarvan is het project 'De HoogstraatMaker', waarvoor de provincie drie jaar lang 50.000 euro beschikbaar stelt. Deze week zijn twee kunstenaars aangesteld voor het organiseren van activiteiten.

In de hal van het oude stadhuis ontbijt het college met enkele tientallen Vlaardingers die goede voornemens hebben om het leven, wonen en werken in Vlaardingen in 2003 aangenamer te maken. Drie goede voornemens zullen worden beloond met een bedrag van 250 euro.

15 Leerlingen van basisschool 't Spectrum aan de Boslaan overhandigen ruim vierhonderd handtekeningen aan wethouder A. Attema voor de aanleg van een skatebaan in de wijk.

16 De renovatie van de Stadsgehoorzaal dreigt te stagneren vanwege asbest in de luchtkokers. De verwijdering hiervan komt op 2,3 miljoen euro extra. Het college vindt een dergelijke uitgave onverantwoord. Voorgesteld wordt om een onderzoek te starten naar nieuwbouw van het theater.

Bij Vopak in de Botlek lekt 1,6 miljoen liter orthocresol weg na een explosie. Een grote gifwolk drijft af in noordoostelijke richting over Vlaardingen. Acht inwoners worden naar het ziekenhuis gebracht in verband met ademhalingsmoeilijkheden. Sirenes worden óf door velen niet gehoord óf genegeerd. De DCMR ontvangt 350 stankklachten.

17 Volgens burgemeester Bruinsma moet de Vlaardingse bevolking nadrukkelijker worden gewezen op het afgaan van de sirenes. Er zijn veel klachten over de slechte hoorbaarheid van de sirenes en over de informatie op Radio Rijnmond.

18 Mevrouw J. Stolk–Van der Linden viert haar 102de verjaardag.

20 Woningen in de Schrijversbuurt die wegens de a.s. sloop leeg komen te staan, worden vanaf deze week tijdelijk bewoond. Waterweg Wonen is tot dit onverwachte besluit gekomen om verdere verloedering van de buurt tegen te gaan.

21 Het echtpaar P. van Oostenbrugge-C. van Es 65 jaar getrouwd.

22 De vier kerstboomverzamelaars Bart Canters, Jantiene Bax, Koen Beswerda en Brenda de Kaper ontvangen uit handen van burgemeester Bruinsma een prijs in het kader van de jaarlijkse Versnipperactie. In totaal werden dit jaar 3.168 kerstbomen ingeleverd tegen 4.500 vorig jaar.

Buitenlandse waarnemers kijken mee over de schouder van staatssecretaris A. van Ardenne, terwijl zij de stemcomputer bedient (22 januari).
(Foto Roel Dijkstra).

Een aantal buitenlandse waarnemers begeleidt CDA-staatssecretaris A. van Ardenne naar de stemcomputer. De politici uit Mozambique, Ghana, Bolivia, Guatemala en Tanzania willen zien hoe de Vlaardingse haar stem uitbrengt met een simpele druk op de knop.

Tweede Kamerverkiezingen. De PvdA is in deze regio

weer de partij met de grootste aanhang. Het verlies van vorig jaar is zo goed als ongedaan gemaakt. Opkomst in Vlaardingen 77% tegen 76,2% vorig jaar. Het CDA krijgt 22,7% (23,5%); LPF 10,3% (25,2%); VVD 16,5% (13,2%); PvdA 30,1% (15,5%); GroenLinks 4,3% (5,2%); D66 3,5% (4,1%); SP 7,6% (6,8%); Chr.Unie 1,8% (2,1%) en Leefbaar Nederland 0,4% (1,8%).

23 Adviesbureau Deloitte & Touche heeft geen bewijzen kunnen vinden waaruit blijkt dat ambtenaren van de Dienst Stadswerk onrechtmatig hebben gehandeld. Het bureau Hoffmann Bedrijfsrecherche gaat verder onderzoek instellen.

Het college heeft drie goede voornemens voor het nieuwe jaar beloond met een bonus van 250 euro. De drie bekroonde plannen zijn: de huisbezoeken van Florentina Mâtu, het organiseren van sociale contacten in de Antonie Duyckstraat door Ans Lagerwaard en Dirk Bakker en het uitbreiden van live concerten door de Stichting Waterweg Classic naar meerdere zorgcentra door Joop Houdijk.

24 In het Delta Hotel Salon de Harmonie. Liesbeth van der Kruit en Dick van der Lugt presenteren een praatshow onder het motto 'Wie verre reizen doet'. Medewerking verlenen o.a. Hans Molenkamp, Han van der Horst, Fadime Örgü en Mario Tomaello.

25 Amateur Omroep Wetering viert het 25-jarig bestaan met een concert in de Emmaüskerk. Medewerking verlenen het koor Deo Cantemus en de Ridderkerkse tiener- en kinderkoren. Orgel André de Jager en declamaties C. 't Hart.

Officiële opening van het museumschip De Hudson. De gerestaureerde zeesleper blijft ongeveer twee maanden voor het Visserijmuseum/Vlaardings Museum in de Oude Haven liggen. Het is een postuum eerbetoon aan vier Vlaardingers die in 1951 het leven lieten tijdens reddingswerkzaamheden in de Golf van Biskaje.

Het herstelwerk aan het Westerhoofd wordt na een pauze van twee jaar hervat. De gemeente verwacht voor de aanleg van de nieuwe damwand twee maanden nodig te hebben. Ondertussen loopt nog een bodemprocedure over de kwestie of het Chinese restaurant recht heeft op schadevergoeding.

28 Het besluit over de toekomst van de Stadsgehoorzaal wordt uitgesteld. De gemeenteraad heeft de keuze tussen renovatie of onderzoek naar nieuwbouw van de raadsagenda gehaald. Eerst willen de leden alle informatie over de kosten van sloop, renovatie of nieuwbouw op tafel hebben.

Bewoners van de historische panden aan de Kortedijk zijn onder voorwaarden bereid mee te gaan in de nieuwe plannen van de gemeente. In tegenspraak tot een besluit van de gemeenteraad dat de huizen behouden zullen blijven, worden de oude panden in de nieuwste versie van de bouwplannen gehalveerd.

29 Burgemeester Bruinsma en wethouder C. Bot bereiken een overeenkomst met dijkgraaf Schoute van het Hoogheemraadschap Delfland over de plaats van de voetgangersbrug over het Buizengat. De houten brugdelen staan al vier maanden in het water zonder de oevers te bereiken. De gemeente had verzuimd toestemming te vragen bij het hoogheemraadschap.

Een 29-jarige Vlaardinger wordt gearresteerd in verband met een valse bommelding bij het bedrijf Exxon Mobil Benelux. Het bedrijf in Pernis is gisteravond gesloten en ontruimd. Er zijn geen explosieven gevonden.

30 Vlaardingse poëziewedstrijd in café De Waal. De eerste prijs gaat naar Gerard Mutsaers, gevolgd door Eva Timmermans en Riet de Graaf.

31 Uit handen van burgemeester Bruinsma ontvangt Peter van Wilsem, oud-voorzitter van de Vlaardingse Raad voor Sport en Recreatie, de Stadspenning voor zijn jarenlange inzet voor de sportwereld.

Huldiging van de Vlaardingse Sportkampioenen 2002 in De Salon aan de Oosthavenkade. 'Sporttalent van het jaar' wordt zwemmer Jurriën Hartman vanwege zijn nationaal kampioenschap op de 100 en 200 m schoolslag. Het vrouwenteam van de onderwaterhockeyclub VRB krijgt de titel 'Sportploeg van het jaar'. Judoka Natascha van Gurp wordt uitgeroepen tot 'Sportman/vrouw van het jaar'.
Nieuw is de categorie 'Vrijwilliger van het jaar'. Voor deze eerste keer worden alle genomineerden (Bert Blaauw van tennisclub Holy, Sjaak Jansen van watersportvereniging Vlaardingen, Pieta Tieleman van voetbalvereniging DVO'32 en Piet Wolf van VFC) geëerd.

Februari

1 Burgemeester Bruinsma opent in Streekmuseum Jan Anderson de tentoonstelling 'De Watersnood van 1953 en de gevolgen voor Vlaardingen'. Tegelijkertijd presentatie van het boekje 'Door het oog van de naald, Vlaardingen en de Watersnoodramp van 1953', samengesteld door journalist Hjalmar Teunissen.

4 Ondanks protesten van de gemeenten Vlaardingen en Schiedam heeft de Stadsregio Rotterdam ingestemd

met verkleining van de openbaar vervoerzones 5319 en 5329.

De Stichting Ouderenwerk NWN heeft de Ouderenadvieswinkel in Vlaardingen gesloten. Door geldgebrek kan de stichting het succesvolle experiment geen vervolg geven. Maandelijkse spreekuren in de dienstencentra moeten het gat opvullen.

5 In een woning aan het Weeshuisplein ontmantelt de politie een hennepplantage met 320 planten. Tegen de 19-jarige bewoonster wordt proces-verbaal opgemaakt.

6 Zorgverzekeraar CZ heeft een lucratief contract gesloten met privé-kliniek Holystaete om wachtlijsten voor een ooglidcorrectie te omzeilen. De kliniek gaat CZ-verzekerden groepsgewijs behandelen tegen een lagere prijs.

Landelijke openingsmanifestatie van het 'Jaar van de Boerderij' in de historische hoeve Buitenplaats aan de Zuidbuurtseweg 85, door staatssecretaris C. van Leeuwen.

7 In de Stadsgehoorzaal optreden van de Ashton Brothers met hun cabaretprogramma 'Tragiek van de Onderman'. Eén van de vier acteurs is oud-Vlaardinger Pepijn Gunneweg.

9 Brand in een school aan de Deltaweg. Twee jongens van 14 en 15 jaar worden aangehouden als zij de school verlaten. Het tweetal had aan de achterzijde van het gebouw een ruit ingegooid om binnen te komen.

11 Nadat de storm van afgelopen oktober het dak van een blok woningen aan de Billitonlaan had gerukt, wordt het blok nu voorzien van nieuwe dakbedekking. In overleg met de gemeente en de aannemer is gekozen voor een exacte kopie van het oude dak.

12 Ondernemers aan de Van Hogendorplaan willen dat hun winkelcentrum snel beter wordt beveiligd. De angst voor overvallen, winkeldiefstallen en de dreigende sfeer op straat is inmiddels zo groot dat op vrijdagavond nog maar drie middenstanders hun winkel openhouden. Volgens de winkeliersvereniging laat de gemeente het afweten, zodat men zich genoodzaakt ziet om zelf camerabeveiliging te regelen.

In het kader van het mentoraatproject Baraaruijn vieren Schiedamse en Vlaardingse Somaliërs gezamenlijk het islamitische offerfeest in wijkcentrum 't Nieuwelant. Naar schatting wonen in de twee steden nu zo'n drieduizend Somaliërs.

Overleden op 72-jarige leeftijd voormalig huisarts H.A.R. Nikkels.

13 De werkloosheid is in Vlaardingen het afgelopen jaar sterker gestegen dan het gemiddelde in het Rijnmondgebied. Het aantal Vlaardingers op zoek naar werk steeg met 25 procent, terwijl het regionaal gemiddelde 16 procent bedraagt.

Het college van B&W heeft vergunning verleend voor het kappen van veertig wilgen aan de Zwanensingel. Op deze plek worden twee noodgymzalen gebouwd, die het tekort aan gymruimte moeten opvangen na sloop van het Holybad.

Onder het motto 'Het Centrum in beweging' kunnen centrumbewoners hun stemsticker plakken op het Wijkveiligheidsplan dat de gemeente samen met de politie en belangenorganisaties heeft opgesteld. Het zijn vooral de dagelijkse ergernissen, zoals hondenpoep en foutparkeren, die de meeste stemmen binnenhalen.

17 In het kader van een uitwisselingsproject brengen 23 leerlingen van de Duitse Realschule Neuenhaus een bezoek aan de Vlaardingse Openbare Scholengemeenschap (VOS) om hun Nederlands op te halen. De school uit het grensgebied bij Oldenzaal heeft Nederlands als keuzevak. Binnenkort bezoekt een delegatie VOS'sers de Duitse school.

19 Het digitale loket op de website van de gemeente is geopend. Voor het eerst kunnen Vlaardingers via deze weg de aangifte voor de hondenbelasting regelen. Tien mensen hebben inmiddels hun hond aangemeld.

21 De Rotterdamse rechtbank heeft het faillissement uitgesproken over Aannemingsbedrijf Werner. Voor de 46 personeelsleden is collectief ontslag aangevraagd.

23 In De Oude Lijnbaan strijden acht mannen om de titel 'Sterkste Man van Vlaardingen'. Eerste wordt Eduard Leeflang uit Vinkeveen, gevolgd door de Vlaardingers Marcel Speyer en Geoffrey van Rangelrooij.

27 Unilever heeft voor de vestiging van zijn Europese financiële servicecentrum gekozen voor Vlaardingen. In het centrum zullen de financiële processen van alle werkmaatschappijen worden gebundeld. Ook worden er activiteiten op het gebied van personeelszaken geconcentreerd. Het nieuwe servicecentrum biedt werk aan 250 werknemers.

Het college van B&W presenteert zijn visie op de stad. De 'ruimtelijke structuurschets' is een richtlijn en moet

de basis vormen voor bijvoorbeeld nieuwe bestemmingsplannen. Aan een sociale structuurschets wordt nog gewerkt.

Een 25-jarige medewerker van McDonalds aan het Veerplein heeft enkele tienduizenden euro's verduisterd. De man, die begin deze week werd gearresteerd, heeft de verduistering bekend.

Maart

1 In een bedrijfspand aan de Bellstraat heeft de politie een hennepkwekerij met 35.000 planten en de nodige apparatuur in beslag genomen. Naar de eigenaar wordt nog gezocht.

Vlaardingen is weer Buizengat. Burgemeester Bruinsma overhandigt de stadssleutel aan Prins Jacques de Eerste. De Leutloggers vieren carnaval in de Harmonie.

Wethouder Van der Velde opent het filmweekend in het Visserijmuseum/Vlaardings Museum aan de Westhavenkade.

Een uitslaande brand legt de voorraadloods van de Free Golf Club in de Zuidbuurt volledig in de as. De bluswerkzaamheden worden ernstig bemoeilijkt doordat er onvoldoende water in de sloten aanwezig is.

3 Burgemeester Bruinsma ontvangt het eerste exemplaar van het boekje 'Heden en Verleden Vlaardingen', uitgebracht door Flardingha BV, een onderneming van studenten van het Albeda College. Het boekje is in de boekhandel te koop.

4 Bijna zesduizend keer is er vorig jaar gebeld naar de speciale klachtenlijn van de gemeente voor o.a. openliggende straten en vuil op straat. Van de klachten is 62% binnen vier dagen afgehandeld en 84% binnen tien dagen.

5 Twintig hectare bos in de Broekpolder is gekapt om plaats te maken voor het nieuwe sportpark. De bomen stonden op de voormalige vuilstortplaats, waar nu een atletiekbaan en een ontsluitingsweg komen. Daarna worden op een deel van het terrein nieuwe bomen geplant. Volgens jagermeester Roel Blom kunnen vogels uit dit gebied nog voor de nestperiode een nieuwe stek vinden.

Negen Vlaardingers zijn vorige maand door de sociale recherche betrapt op fraude met een uitkering. In totaal ontvingen zij 80.245 euro teveel. Het geld wordt door de gemeente teruggevorderd.

6 Vlaardingen wordt de nieuwe thuishaven voor de driemastschoener Amazone. Het schip uit 1929 is het vlaggenschip van de Rotterdamse Partyschepencentrale, die het schip gebruikt voor recepties, feesten en dagtochten.

In de Stadsbibliotheek aan de Waalstraat leest de succesvolle schrijfster Lulu Wang voor uit eigen werk, beantwoordt vragen uit het publiek en signeert haar boeken.

In het Visserijmuseum/Vlaardings Museum opening van de tentoonstelling 'In Duigen' door J.L.J.M. van der Drift, oud-directeur van haringhandel Warmelo & Van der Drift. De expositie gaat in op alle aspecten en achtergronden van de kuiperij.

8 Inwoners van Vlaardingen die meer willen weten over de Provinciale Statenverkiezingen kunnen zich laten informeren op het Verkiezingsplein. Diverse politieke partijen presenteren zich op het Veerplein met allerlei informatiemateriaal.

8-9 23ste Groot Vlaardingen judotoernooi in Sporthal Westwijk met ruim 900 deelnemers.

9 In het gemeentelijke centrum voor Natuur- en Milieueducatie aan de Hofsingel kunnen kinderen zich verplaatsen in de prehistorie. In het centrum zijn o.m. een prehistorisch landschap met riet, een kreek, een huis en een tuin nagebouwd.

10 Het college presenteert een grondig renovatieplan voor de Stadsgehoorzaal. Het vernieuwde theater krijgt o.a. nieuw meubilair, de zichtlijnen naar het podium worden verbeterd en ook de klimaatbeheersing wordt onder handen genomen. Het theater moet dan weer twintig jaar mee kunnen.

11 Verkiezingen Provinciale Staten. Opkomst 41,1% tegen 38,6% in 1999. VVD 16,7% (was 25%); CDA 22,2% (17,3%); PvdA 28,5% (21,8%); GroenLinks 5,9% (9,7%); D66 3,6% (5,1%); SGP 3,2% (3,7%); SP 7,9% (8,2%); DPN 0,1%; CU 3,4% (4,8%); MZH/Gr 0,3%; LfbZH 1,5%; NTP 0,1%; LPF 5,6%; PPA 0,2%; VSP 0,7%; LNP 0,1%.

De jaarlijkse collecte voor Jantje Beton heeft een recordbedrag van € 10.366,17 opgeleverd. Nooit eerder werd zo'n bedrag bijeengebracht voor het Nationaal Jeugdfonds. De helft van de opbrengst gaat naar de verenigingen die hebben deelgenomen aan de collecte.

De weekmarkt van Dordrecht wordt tijdens het congres van de Centrale Vereniging voor de Ambulante Handel

uitgeroepen tot de Beste Nederlandse Markt van 2002. De markten van Vlaardingen en Doetinchem worden respectievelijk tweede en derde.

12 De RET gaat route en frequentie van de buslijnen in Holy wijzigen. Vanaf maandag zet het bedrijf op doordeweekse middagen meer bussen in tussen Holy en Vlaardingen-Oost/Vijfsluizen. Daarnaast zal binnenkort de hele Holysingel weer worden bereden. Hiermee komt de RET tegemoet aan de klachten van de daar gevestigde bejaardencentra.

13 De volière op de kruising Markgraaflaan/Schepenstraat verkeert in zo'n slechte staat dat het gebouwtje moet worden gesloopt. Ruim vijftien jaar geleden deed Jac. Verkuil het vogelverblijf cadeau aan de gemeente.

Uitreiking Geuzenpenning door mevrouw Sorgdrager aan J.V. Despujol, voorzitter van Defence for Children International (13 maart).
(Foto Mirjam van der Hoek).

In de Grote Kerk uitreiking van de Geuzenpenning door mevrouw W. Sorgdrager, secretaris van het algemeen bestuur van Unicef Nederland, aan Defence for Children International (DCI), vertegenwoordigd door Jorge Vila Despujol uit Bolivia. DCI krijgt de penning omdat de organisatie zich inzet voor de rechten van het kind, een zaak die niet overal in de wereld vanzelfsprekend is.

In de Atlas voor gemeenten 2003 staat Vlaardingen op een 41ste plaats. De atlas, waarin de vijftig grootste gemeenten met elkaar zijn vergeleken op veertig criteria, is uitgegeven door het economisch en wetenschappelijk onderzoeksbureau Nyfer. In Vlaardingen ontbreekt het o.a. aan een kwalitatief aantrekkelijke woningvoorraad en culinaire kwaliteit.

De gemeenteraad spreekt zich uit voor een grondige renovatie van de Stadsgehoorzaal en voor behoud van filmtheater Het Zeepaard. In de eerste plannen werd daar niet direct van uit gegaan.

14 Grote brand bij Vopak in het Europoortgebied. Wegens windstilte kan de DCMR geen metingen verrichten. De brand is het tweede incident van dit jaar.

Drie hondenhaltes, een fulltime poepzuiger en een verbod voor loslopende honden binnen de bebouwde kom. Met deze maatregelen wil het college proberen de overlast van hondenpoep in de stad terug te dringen.

15 De Hongaarse ambassadeur in Nederland Tibor Kiss opent in het Hollandiagebouw de tentoonstelling 'nl. hu Haring en Stierenbloed' met werk van acht Hongaarse en acht Nederlandse kunstenaars. Dezelfde tentoonstelling was eerder te zien in Boedapest en is een uitwisselingsproject op initiatief van beeldend kunstenaar Beaty Czetö en tekstschrijver Cornelis Pons.

17 Drukte op de kade langs de Koningin Wilhelminahaven. Voor ruim vijfenzestig inwoners van de regio Waterweg Noord begint de tocht met het vakantieschip Henry Dunant. De vakantiegangers – mensen die niet zonder medische verzorging op reis kunnen – worden bijgestaan door circa vijftig vrijwilligers van het Rode Kruis.

21 De gemeente en de politie zijn in gesprek met de ouders van de Marokkaanse jongeren, die in februari en maart werden gearresteerd wegens het op koopavonden veroorzaken van overlast in winkelcentrum Liesveld.

23 Judoka Edith Bosch wint op overtuigende wijze de Dutch Open in Rotterdam.

24 Met de aanhouding van negen verdachten in de leeftijd van veertien tot 22 jaar heeft de politie dertien zaken opgelost. Het gaat hierbij vooral om gewapende overvallen, zware mishandeling en heling.

25 De Stichting Rondvaarten Vlaardingen Vlietlanden ontvangt van Bouwbedrijf Van der Waal een cheque van 10.000 euro voor de fluisterboot.

26 Burgemeester Bruinsma ontvangt, net als al zijn ambtsgenoten, een nieuwe voorzittershamer van duurzaam hout. De hamers zijn een cadeau van het WNF en FSC Nederland. Het FSC keurmerk staat voor het gebruik

Burgemeester Bruinsma krijgt een nieuwe voorzittershamer van duurzaam hout (26 maart).
(Foto Fred Libochant).

van duurzaam hout en de strijd tegen het gebruik van tropisch hardhout.

Nationale Boomfeestdag. Leerlingen van verschillende basisscholen planten bomen aan de Gelderlandlaan, Arnold Hoogvlietstraat en de Kwartel- en Merellaan.

27 Voor iedereen die bezorgd is over de oorlog in Irak is er een Vredesdienst in de Grote Kerk met medewerking van ds. J. de Geus en pastor K. Koeleman. Zolang de oorlog in Irak duurt, wordt door het Vlaardings Vredesplatform elke tweede en vierde donderdag van de maand een dienst georganiseerd, telkens in een andere kerk of moskee.

28-29 In de Harmonie uitvoering van Peer Gynt door toneelgroep Het Masker.

29 In de Grote Kerk uitvoering van de Matthäus Passion van J.S. Bach door het Gemengd Rijnmondkoor en het Randstedelijk Begeleidings Orkest.

Met een 0-3 overwinning op voetbalclub PGS/Vogel wordt voetbalvereniging Zwaluwen in Den Haag kampioen in de derde klasse B.

Theatergroep Roth bestaat deze maand tien jaar en viert dit met een voorstelling in het Roth Theater aan de Kuipershof.

30 In de Pax Christikerk aan de Reigerlaan gaan Palestijnse jongeren uit Bethlehem en jongeren uit Vlaardingen een uur lang via een videoverbinding met elkaar in gesprek. De videosessie is één van de activiteiten van 'Vrede in Bethlehem', een multireligieus vredesproject van de landelijke Vastenactie, Pax Christi, IKV en het bisdom Rotterdam.

31 In de publiekshal van het stadhuis is vanaf vandaag cameratoezicht ingesteld voor de veiligheid van publiek en personeel en voor het vastleggen van eventuele incidenten.

April

1 Leefbaar Vlaardingen wil dat het rapport over mogelijk frauduleus handelen door ambtenaren door het college openbaar wordt gemaakt. Op 11 maart jl. hebben alleen de fractievoorzitters vertrouwelijk de bevindingen van Hoffmann Bedrijfsrecherche ontvangen.

2 Het college dient een aanklacht in tegen de raadsleden Leo ten Have en Edward van der Raaf wegens vermeende schending van de geheimhoudingsplicht. Ze zouden hebben gelekt uit het vertrouwelijke rapport van Hoffmann Bedrijfsrecherche.
Nadat overduidelijk is gebleken dat de gemeenteraad geen vertrouwen meer heeft in Leo ten Have, treedt de fractievoorzitter van Leefbaar Vlaardingen terug als waarnemend voorzitter van de raad.

Een buitengewoon opsporingsambtenaar ontsnapt aan zware mishandeling. Als de ambtenaar de bestuurder van een auto wil verbaliseren, rijdt deze op hem in. De politie probeert aan de hand van het kenteken de gevluchte man te achterhalen.

3 De Vlaardinger Saleem Dabours is onlangs met zijn verhaal 'Ooggetuige' winnaar geworden van de El Hizjra Literatuurprijs 2003.

5 Voetbalvereniging HVO viert het 75-jarig bestaan.

6 De finale van het Vlaardings Songfestival in de Stadsgehoorzaal wordt gewonnen door Lindy van Wanum uit Rhoon. De Vlaardingse Sandy Struijs wint de persprijs van Groot Vlaardingen en de publieksprijs van Omroep Vlaardingen.

9 Vijf wijken krijgen een eigen vrijwilliger, die spanningen en conflicten tussen verschillende culturen moet voorkomen of oplossen. De wijkbrigade is één van de activiteiten die in het kader van het convenant 'Vele Vlaardingers één huis' zijn opgezet.

10 Het voormalige NAM-terrein tussen bedrijventerrein 't Scheur en de waterzuivering aan de Maassluissedijk is door de gemeente aangekocht. De grond is nodig om bedrijven rond de Koningin Wilhelminahaven en de Buitenhaven in het kader van het Rivierzoneproject te kunnen verplaatsen.

Op onorthodoxe wijze heeft de gemeente een einde gemaakt aan de overlast van een koffiehuis, waar het bewonersplatform Oostwijk al jaren over klaagde. De gemeente heeft het pand van de eigenaar gekocht en waarschijnlijk krijgt het een woonbestemming.

Tafelronde Vlaardingen '56 en Hoogstad Autodealers hebben ervoor gezorgd dat de stichting Ipse een springkussen heeft gekregen voor leerlingen van de Zonnehof. Ipse biedt zorg en begeleiding aan mensen met een verstandelijke of meervoudige beperking.

11 Salon de Harmonie onder het motto 'Even afrekenen'. Liesbeth van der Kruit en Dick van der Lugt ondervragen het college over de behaalde resultaten. Gasten en publiek geven het college het voordeel van de twijfel.

Op het plein bij station Vlaardingen-Oost komen definitief geen camera's. Volgens burgemeester Bruinsma kunnen camera's misdrijven niet voorkomen. Hij wil inzetten op betere verlichting, een nieuwe inrichting van het stationsplein en extra toezicht van politie en stadswachten.

12 In de Harmonie viert toneelvereniging Varia het 130-jarig bestaan met de opvoering van 'Hedde 't al geheurd'. Het jubileumstuk met een Brabantse tongval wordt op Koninginnedag herhaald op diverse plaatsen in de stad.

12-13 Museumweekend. In het Visserijmuseum/Vlaardings Museum trekt het onderdeel 'Kunst of Kitsch' veel bezoekers.

13 Michel de Maat loopt de Marathon van Rotterdam in een tijd van net boven de 2 uur en 31 minuten. Hij is daarmee de snelste atleet uit het Rijnmondgebied.

14 Op een nieuwe plek in het Buizengat wordt begonnen met de aanleg van de houten voetgangersbrug. Nog deze week zal de brug in gebruik worden genomen.

15 Met het aanbieden van ''t Loggertje' aan het college van B&W start de actie 'Geef Vlaardingen een Stadslogger'. De Stichting Stadslogger Vlaardingen krijgt van elk verkocht broodje 0,25 cent. Het speciale broodje is ontwikkeld door de bakkers Hazenberg, Herweijer en Scholtes.

16 Peuterspeelzaal Peuterleut aan de Wilhelminastraat bestaat 30 jaar.

Wethouder Bot opent de vernieuwde speelplaats in het Oranjepark. De bijna 30 jaar oude speeltuin was hoognodig aan renovatie toe.

23 Eerste paal geslagen voor nieuwbouwproject De Vlijt. Op de hoek Hoogstraat/Korte Hoogstraat komen veertien appartementen en vijf winkels met ondergrondse parkeerruimte. De Jugendstilgevel van het oude pand De Vlijt wordt verwerkt in de nieuwbouw.

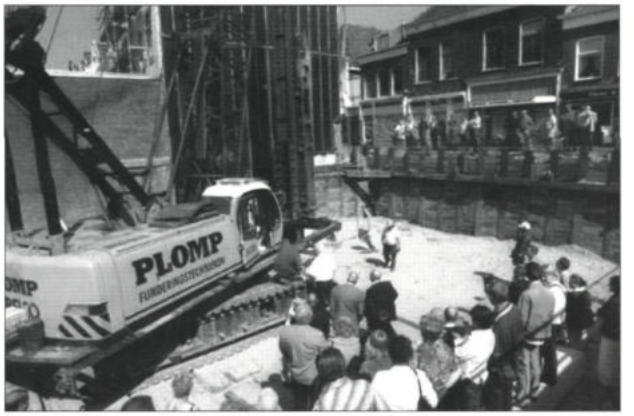

De eerste paal wordt geslagen voor het nieuwbouwproject De Vlijt op de hoek van de Hoogstraat en de Korte Hoogstraat (23 april).
(Foto Marie Suzanne Assié).

De aanleg van de voetgangersbrug over het Buizengat is eindelijk begonnen (14 april).
(Foto Fred Libochant).

28 Het college presenteert het rapport 'Stank en Sirenes', dat door de Haagse B&A Groep is opgesteld naar aanleiding van het incident bij Vopak op 16 januari jl. Daaruit blijkt dat - hoewel politie en brandweer snel paraat waren - de alarmering en de publieksvoorlichting behoorlijk tekort zijn geschoten.

29 De horeca rond de Westhavenplaats viert voor het eerst 'Koninginnenacht'. Tot tien uur 's avonds zijn er optredens van bands op het podium op de Westhavenplaats, waarna het feest binnen wordt voortgezet. Het feestje moet de horeca o.m. compenseren voor het verlies van het Haring en Bierfeest.

In zwembad De Kulk heeft de Vlaardingse Reddingsbrigade onlangs een nieuwe reddingsboot in gebruik genomen. Het vaartuig zal vooral ingezet worden bij de bewaking van evenementen en bij calamiteiten, bij voorkeur in samenwerking met politie en brandweer. De Vlaardingse Reddingsbrigade is geen overheidsinstelling, maar van oorsprong een zwemvereniging.

Koninklijke onderscheidingen 2003.
J. Baris, mevr. M.H. Hordijk, A. van Keulen, B. Kluiters-Albers, T. Rolfes en A. van Rij-Punt worden Lid in de Orde van Oranje-Nassau. H. van Dijk en ds. T. Zevenbergen worden benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.
In 's-Gravenzande ontvangt Wim van den Burg, docent van het Accent College afd. Groen van Prinsterer, uit handen van staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking A. van Ardenne een koninklijke onderscheiding. Hij is benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau voor zijn bijdrage aan de ontwikkeling van de armste bevolkingsgroepen in Kenia.

30 Koninginnedag staat dit jaar voor een groot deel in het teken van de Middeleeuwen, folklore en oldtimers. De Compagnie van Brederode creëert de sfeer van rond 1500 in het Oranjepark en hartje stad. De 57ste Havenloop wordt gewonnen door de Rotterdammer Sayid Ayada. Bij de vrouwen wint Petra Sloots.

Mei

1 Jaarverslag gemeentelijke ombudsman 2002. Het aantal klachten over de gemeente is van 108 in 2001 gedaald naar 67 klachten in 2002. Volgens de gemeente is dit mede te danken aan de invoering van klachtenfunctionarissen. De afdeling Burgerzaken heeft eenderde van de klachten opgeleverd, hoofdzakelijk vanwege lange wachttijden en trage behandeling van verzoeken.

4 Dodenherdenking bij het monument voor de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog op het Verploegh Chasséplein. Voorafgaand aan de kranslegging dragen leerlingen van het Accent College afd. Groen van Prinsterer een kort gedicht voor. De herdenkingstoespraak wordt gehouden door oud-Vlaardinger Koos Postema.

5 Bevrijdingsdag. Door de slechte weersomstandigheden wordt slechts met één vlieger deelgenomen aan de vliegerdemonstraties bij de Surfplas. De 43ste Bevrijdingsronde wordt gewonnen door Niki Terpstra uit Krommenie. Avondmarkt op de Westhavenkade.

6 Leo ten Have, fractievoorzitter van VV2000/Leefbaar Vlaardingen, vecht de strafvervolging aan die het college onlangs tegen hem instelde.

7 De gemeenteraad kiest VVD'er Jan van Hemert als waarnemend voorzitter van de raad. Hij is de opvolger van Leo ten Have.

8 Een gemiddeld Vlaardings meerpersoonshuishouden betaalt dit jaar 658 euro aan lokale lasten. Dat is 30 euro meer dan het landelijk gemiddelde, zo blijkt uit de Atlas van de lokale lasten 2003.

Heiko Kuiper, directeur van de Stadsgehoorzaal, presenteert m.m.v. cabaretier Berry Lussenburg het programma voor het 'Theater van Vlaardingen' voor het seizoen 2003/2004. Ook de Harmonie zal voortaan bekend staan onder deze naam.

De jaarlijkse Lentemarkt rond de Grote Kerk op de Markt trekt traditiegetrouw veel bezoekers (10 mei). (Foto Roel Dijkstra).

10 Op de Foppenplas houden de zeekadetten het jaarlijkse Zeilereensuit, een waterfeest voor de jeugd van elf tot vijftien jaar.

Achtste Lentemarkt rond de Grote Kerk. Naast de gebruikelijke kramen met een groot aanbod voor tuin en terras kan het publiek genieten van demonstraties van oude rijtuigen van 'Aanspanning 't Westland' en een bezoek brengen aan de Grote Kerk en de Waag.

Landelijke Fiets- en Molendag. Bij molen Aeolus aan de Kortedijk start van de fietsroute door Midden-Delfland, waar in het kader van het 'Jaar van de Boerderij' enkele boerderijen kunnen worden bezocht.

13 Café Anatolia aan de Hoogstraat moet tot maandag gesloten blijven. Inmiddels is het café al zes keer in overtreding geweest en de volgende keer kan burgemeester Bruinsma het definitief laten sluiten.

14 Onder grote belangstelling openen juffrouw Dotje en juffrouw Lotje in kinderdagverblijf Pluisje de tiende Nationale Voorleesdag.

Officiële opening van de nieuwbouw van de St. Jozefschool voor Mavo aan de Willem de Zwijgerlaan door A. van Ardenne, staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking. De Afrikaanse zusterschool in Mbita (Kenia) wordt bij de opening betrokken en krijgt een cheque van 10.243 euro voor een extra (computer)lokaal.

15 Wethouder Van der Velde legt in de Broekpolder de eerste steen voor het nieuwe clubgebouw van voetbalvereniging Victoria '04, ontstaan uit de fusie van Fortuna en TSB.

Bij zijn afscheid als voorzitter van de Stichting Terminale thuiszorg ontvangt S. Polderman de Stadsspeld uit handen van loco-burgemeester H. Roijers. Daarnaast is hij actief geweest voor de Cliëntenraad Sociale en Economische Zaken, de Arme Kant van Vlaardingen, het Noodfonds Vluchtelingenwerk en als lid van de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk.

17 Bij de Stadskraan aan de Westhavenkade doopt Fabiënne Bruinsma, echtgenote van de burgemeester, de nieuwe fluisterboot met de naam 'Andante'. Bedenker van de naam is de 12-jarige scholier Vinny van Us.

Burgemeester Bruinsma opent in de Zuidbuurt het met negen holes uitgebreide Freegolfterrein. Het complex bestaat nu in totaal uit 27 holes.

Het NIVON viert het 40-jarig bestaan met de overhan-

Wethouder Ben van der Velde metselt de symbolische 'eerste steen' voor het nieuwe clubgebouw van Victoria '04 in de Broekpolder (15 mei).
(Foto Roel Dijkstra).

De zojuist gedoopte fluisterboot 'Andante' glijdt de Oude Haven uit op weg naar de Vaart en de Vlieten (17 mei).
(Foto Roel Dijkstra).

diging van het boek 'De Hoogkamer, van boerderij tot natuurvriendenhuis' aan burgemeester Bruinsma, een receptie en een Open Dag.

Met een gezamenlijke vaartocht van watersportverenigingen De Kulk, De Bommeer, Buitenlust, De Fuut en De Kleiput wordt het vaarseizoen 2003 geopend. Bijna 100 gepavoiseerde boten maken een tocht over de Vaart en de Vlieten.

18 In sportpark 't Nieuwelant 'Kleurrijk Voetbaltoernooi', georganiseerd door de Interculturele Vereniging Babberspolder. Naast voetbal is er muziek uit diverse culturen, een barbecue en diverse kinderactiviteiten.

Het echtpaar De Heer-Van der Krans 65 jaar getrouwd.

22 Tijdens een speciale raadsvergadering, waarin de aanpak van het Vopak-incident wordt geëvalueerd, maakt burgemeester Bruinsma bekend dat zodra de sirenes afgaan Radio Rijmond onmiddellijk dienst doet als rampenzender.

24 Tweede editie van het sportevenement 'Aangepast Bewegen' in sporthal Westwijk. Grootste publiekstrekkers zijn tafeltennisster Bettine Vriesekoop en zanger Koos Alberts. Uit handen van wethouder Van der Velde ontvangt Peter Bernhart de Stadsspeld voor zijn inzet voor de gehandicaptensport.

Officiële opening van het HoogstraatMakerspand, met het project 'Conversation with the sky'.

Achttien chauffeurs maken met hun bedrijfswagens een rondrit door Vlaardingen en Schiedam met bewoners van de Herman Frantsenhuizen.

27 Een 53-jarige Vlaardinger doet aangifte van diefstal van een bijenkast inclusief bewoners uit zijn volkstuin in de Zuidbuurt.

28 De Westhavenplaats is vanaf het komend weekeinde tot begin juli tussen 22.00 en 2.30 uur afgesloten voor het verkeer. De bedoeling van deze proef is het uitgaan veiliger te maken.

29 In de Broekpolder houdt de Radio Modelvlieg Vereniging haar jaarlijkse Recreade om de modelvliegsport te promoten.

30 De 98-jarige mevrouw Mostert-Rocourt viert een bijzonder jubileum. Zij huurt al 75 jaar een woning van Waterweg Wonen, waarvan de laatste 36 jaar aan de Sperwerlaan.

Turnster Kiem Jie behaalde onlangs een bronzen medaille tijdens de NK in Utrecht, de eerste in de geschiedenis van gymnastiekvereniging Leonidas Dovido.

31 Een woedende automobilist mishandelt een 12-jarige jongen, die op de hoek Albert Schweitzersingel/ Aletta Jacobskade met een waterpistool naar voorbijrijdende auto's schoot. De jongen loopt hierbij een zware hersenschudding en een gebroken neus op.

Juni

1 Wethouder Bot onthult het publicatiebord tussen kerkcentrum Holy en de Pax Christikerk aan de Reigerlaan. Het bord staat symbool voor de hernieuwde samenwerking tussen beide kerken.

16de Van der Knaap Horecatoernooi op het terrein van Deltasport in de Broekpolder. Winnaar wordt Tapperij De Stulp door een 2-0 overwinning op De Salon.

2 In café De Waal neemt burgemeester Bruinsma het eerste vaatje nieuwe haring in ontvangst, de start van een nieuwe traditie 'burgemeestersharing'. De opbrengst van de veiling van het eerste vaatje Hollandse Nieuwe (1.650 euro) komt ten goede aan het fonds 'Geef Vlaardingen een Stadslogger'.

4 Wethouder Bot presenteert in de regioraad het voorstel om meer huurwoningen aan Vlaardingers toe te wijzen. De gemeente vindt dat de afgelopen jaren teveel woningen naar mensen van buiten de stad zijn gegaan.

5 De VVD wil opheldering over de gevaarlijke situatie bij de Vaart, waar kinderen van de brug springen en zich laten voorttrekken door pleziervaartuigen. Aanleiding is een ernstig ongeval, waarbij een 12-jarige jongen met zijn voet in de schroef van een boot terechtkwam.

Bloemist Jac. Verkuil ontving deze week de Gouden Fleuropspeld. De bloemist uit de Markgraaflaan kreeg de onderscheiding omdat hij al meer dan 25 jaar lid is van deze organisatie.

Rampenoefening in de Broekpolder, met een neergestort vliegtuig en een lekkende chloortankwagen. Hieraan wordt deelgenomen door ongeveer 150 vrijwilligers van brandweer, scouting en Rode Kruis en door medewerkers van gemeente en brandweer.

6 In het Theater van Vlaardingen eerste editie van 'Culture Goes Public', voor liefhebbers van poëzie, muziek, theater en cultuur.

De rotonde Van Hogendorplaan/Mr. L.A. Kesperweg opengesteld voor alle verkeer. Vooruitlopend op de definitieve herinrichting van het plein voor station Vlaardingen-Oost is er een aansluiting gemaakt op de vrijliggende busbaan.

In Galerie Hollandia opent wethouder Van der Velde een tentoonstelling van olieverfschilderijen en linosneden van Hana Horská, beeldend kunstenaar uit de Tsjechische zusterstad Moravská Trebová.

10 Wethouder Bot overhandigt A. Fontijne, directeur van machinefabriek Fontijne Grotnes, de allereerste Vlaardingse 'vergunning op maat'. In aanmerking hiervoor komen alleen díe bedrijven die de uitvoering van milieuaspecten integreren in hun bedrijfsvoering.

12 De Vlaardingse stichting die zich verzet tegen sluiting van het Holy Ziekenhuis weigert zich neer te leggen bij de bouw van een fusieziekenhuis in Schiedam-Bijdorp. De stichting heeft alsnog beroep aangetekend bij de Raad van State. Een eerder beroep was door het ministerie van Volksgezondheid ongegrond verklaard, omdat de stichting toen geen wettelijke basis had.

Babberspolder-West is een kunstwerk rijker. Op de hoek van de Rotterdamseweg en de Van der Duynstraat staat een struisvogel van de hand van beeldend kunstenaar Herman Lamers. Naast de vogel zijn nog drie groepen marmeren eieren geplaatst in andere delen van de wijk.

Babberspolder-West is verrijkt met een nieuw kunstwerk in de vorm van een struisvogel (12 juni). (Foto Fred Libochant).

13 Er komt een postbus voor zwervers en daklozen in Aanloophuis De Groene Luiken. De gemeente Vlaardingen is als centrumgemeente Maatschappelijke Opvang verantwoordelijk voor deze groep in de regio en verplicht een postadres in te stellen.

14 De finale van het Vlaardings Voetbalkampioenschap op het terrein van sportpark De Vijfsluizen wordt gewonnen door Delta Sport door een 4-0 overwinning op CION. Ook de Penaltybokaal wordt gewonnen door de club.

Het Zeekadetkorps wint voor de derde achtereenvolgende keer de Foppencup. In de vierde editie van de zeilregatta op de Foppenplas winnen de Vlaardingers overtuigend van de teams van Schiedam, Maassluis en Rotterdam. De wisseltrofee mag nu voorgoed in de prijzenkast worden gezet.

15 In het programma RadioMagazine van Omroep Vlaardingen interviewt Bram van Dorp stadgenote én kersverse minister van Ontwikkelingssamenwerking Agnes van Ardenne.

16 Presentatie Perspectiefnota, vooruitlopend op de begroting voor het komende jaar. Het college wil zes miljoen euro bezuinigen, waarvan de helft moet worden opgebracht door besparingen op de loonkosten van het ambtenarenapparaat. Alle diensten worden de komende maanden doorgelicht.

In een afzuiginstallatie van de Nederlandse Erts- en Mineraalbewerking (NEM) aan de Koningin Wilhelminahaven woedt een korte brand. Wegens explosiegevaar wordt het treinverkeer stilgelegd, het station Vlaardingen-Oost ontruimd, de Vulcaanweg afgesloten en het personeel geëvacueerd. Even na 13.00 uur is het gevaar geweken.

18 In Zorgcentrum De Wetering wordt een preview gegeven van de film 'Als alles duister is'. De film dient ter ondersteuning van de scholing van vrijwilligers en leerlingen in verzorgingshuizen en in de ouderenzorg. De film werd gemaakt door Van Hemert Producties en is opgenomen in De Wetering zelf.

19 Fortuna-atleet Teo Maat veroverde onlangs tijdens de Nederlandse kampioenschappen atletiek voor veteranen niet minder dan vier titels bij het kogelstoten, discuswerpen, hoogspringen en speerwerpen. Bij het polsstokhoogspringen bereikte hij een derde plaats, maar verbeterde wel het Nederlandse record in zijn leeftijdsklasse.

Opgericht de Lijst Pim Fortuyn Vlaardingen. Het bestuur bestaat uit voorzitter Peter Hofman, penningmeester Jack Voordald, secretaris Jaap de Jongste en de leden Tim Thiel en Peter van Zeventer. Men hoopt op drie zetels bij de komende gemeenteraadsverkiezingen van 2006.

Aan de Floris de Vijfdelaan officiële opening van het Steunpunt Mantelzorg door wethouder Van der Velde. Bij dit steunpunt kunnen mantelzorgers terecht voor informatie, advies of emotionele steun en hulp.

21 Eerste editie van het stadsfeest Halen & Brengen. Na de opening stadsontbijt met tweehonderd genodigden aan de Westhavenkade. Naast maritieme ambachten en een nautische markt komt de historie tot leven in een fototentoonstelling, oude films en een reünie van oudvissers in het Visserijmuseum/Vlaardings Museum. De zeesleper Hudson doet dienst als centraal podium voor muziekoptredens en als bioscoop.

In de Vrije Academie opent wethouder Van der Velde 'Museum Oostwijk', het resultaat van het kunstproject 'Je weet pas waar je bent als je de verhalen kent' van beeldend kunstenaar Jacqueline Heerema. Het eerste museumstuk is de Oostwijkse Koekjestrommel.

De Oostwijkse Koekjestrommels van beeldend kunstenaar Jacqueline Heerema (21 juni). (Foto Roel Dijkstra).

24 Groot Vlaardingen verschijnt voor het laatst op dinsdag. Uitgeverij Wegener huis-aan-huisbladen heeft besloten de dinsdageditie te integreren in de donderdagkrant.

Projectontwikkelaar Proper Stok presenteert de bouwplannen voor de eerste fase Buizengat. Het Platform Buizengat vraagt om zorgvuldigheid in de uitvoering. De bedoeling is dat de eerste paal in het tweede kwartaal van 2004 de grond in gaat.

25 Een Vlaardingse delegatie brengt een bezoek aan de Tsjechische zusterstad Moravská Trebová. Voor verlenging van de stedenband met voorlopig drie jaar ondertekenen burgemeester Bruinsma en zijn Tsjechische collega een protocol.

26 Bij zijn afscheid als penningmeester van de NEVAS, de Nederlandse Vereniging voor de Activiteiten Sector, is H. Grooten benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

27 De Vlaardingse jeugdbrandweer viert in Duitsland het 25-jarig jubileum van de vriendschapsband met de jeugdbrandweer van Neureut.

Juli

1 Op het stadhuis eerste inloopavond over het hondenbeleid voor inwoners van Centrum-Zuid. Eerder op de dag geeft VVD-raadslid en fractievoorzitter Jacqueline van Es met de opening van de eerste hondenhalte aan de Schepenstraat het startsein voor een reeks gemeentelijke maatregelen tegen hondenpoep.

2 Oud-gemeenteraadslid Hugo Paalvast (SP) keert terug in de gemeenteraad. Hij neemt de plaats in van Ronald Wisse, die het gemeenteraadswerk niet meer kon combineren met zijn baan.

Woningcorporatie Waterweg Wonen heeft meer dan honderd aanmeldingen gekregen voor tijdelijke huur van sloopwoningen in de Babberspolder. De corporatie wil de leegstaande woningen laten bewonen om vernielingen en verpaupering te voorkomen.

3 De gemeenteraad heeft bijna unaniem ingestemd met het Integraal Uitvoeringsplan voor het project Rivierzone. De gemeente spreekt zich hiermee definitief uit voor de gefaseerde herontwikkeling van vijf kilometer rivieroever.

VVD-raadslid en –fractievoorzitter Jacqueline van Es opent – onder warme belangstelling van haar eigen hond – op ludieke wijze de eerste hondenhalte (1 juli). (Foto Fred Libochant).

4 Officiële opening van de gerenoveerde skatebaan aan de Amsterdamlaan door burgemeester Bruinsma. De half pipe, die vijf maanden geleden door vandalen in brand werd gestoken, is vervangen door een kwart ramp.

6 Cor Vollering, uitbater van café De Lijndraaijer, viert met al zijn vrienden, stamgasten en gebruikers van de Lijnbaanhal feest ter gelegenheid van zijn twintigjarig jubileum.

7 Wethouder Roijers, Termeer Bouw en de Stichting Ipse ondertekenen een samenwerkingsovereenkomst voor het ontwikkelen van de locatie van het voormalige Holybad aan de Reigerlaan. Na sloop van het oude zwembad wordt hier een nieuw dagactiviteitencentrum gebouwd voor volwassenen met een verstandelijke handicap.

De gemiddelde wachttijd bij de afdeling Burgerzaken is teruggebracht van één uur en zes minuten in mei, naar 31,5 minuten in juni. De laatste twee weken van juni is de wachttijd verder gedaald naar zeventien minuten en 24 seconden. Aantal bezoekers in mei 5.527 en in juni 6.533. Vooral het nieuwe afsprakensysteem voor het aanvragen van een paspoort heeft voor kortere wachttijden gezorgd.

8 In een bedrijfspand aan de Bellstraat arresteert de politie 47 illegale Bulgaren en een Vlaardinger. Zij worden op heterdaad betrapt bij de verwerking van honderden kilo's wiet tot handzame porties. Ruim tweehonderd kratten wiet staan gereed voor de handel. De Bulgaren zijn overgedragen aan de vreemdelingendienst.

11 Zeker 27.000 mensen hebben inmiddels een bezoek gebracht aan kunstproject De Strip in de Westwijk. Zij bezochten tentoonstellingen, namen deel aan workshops en projecten en woonden lezingen bij.

17 Het winkelcentrum aan de Van Hogendorplaan heeft een grote supermarkt nodig om neergang te voorkomen. Hiervoor moeten de groenstroken tussen de drie winkelblokken worden opgeofferd. Verder moet het winkelapparaat worden ingedikt. Dat is volgens het Nijmeegse onderzoeksbureau Droogh, Trommelen en Broekhuis de enige manier om de winkelstraat een toekomst te bieden.

18-20 In het kader van het 'Jaar van de Boerderij' kan gegeten worden bij de familie Hollaar aan de Zuidbuurt. Onder het motto 'Boerenwereldkeuken' koken gerenommeerde regionale koks traditionele streekgerechten.

21 Woningcorporatie Waterweg Wonen is vanaf vandaag gevestigd in de Vigilantistoren bij station Vlaardingen-Oost. De vestigingen Schiedamseweg en Emaus zijn gesloten.

Vlaardingen krijgt lokale televisie. Onder de naam Vlaardingen tv wordt in september a.s. gestart met een kabelkrant, afgewisseld met reclame. Een half jaar later moeten de eerste beelden op de kabel verschijnen. Hiervoor wordt samengewerkt met het Schiedamse Look tv.

22 De politie heeft een 84-jarige fietsendief ontmaskerd. De man bleek door de jaren heen 39 tweewielers te hebben gestolen en gebruikte zijn tuin om de buit te stallen. Van slechts twee fietsen zijn de eigenaren achterhaald. Of de man wordt vervolgd, is nog niet duidelijk.

25 Het Oranjepark staat de komende vier weekeinden weer in het teken van Het Zomerterras, het jaarlijks terugkerende festival met veel cultuur en muziek.

27-28 De majestueuze cruiseschepen ms Oosterdam en ms Rotterdam passeren Vlaardingen op weg naar Rotterdam om het 130-jarig bestaan van de HAL op te luisteren. De onlangs in Italië afgeleverde Oosterdam wordt daar door prinses Margriet gedoopt.

28 Molen Aeolus, het stadhuis en een boerderij aan de Zuidbuurt hebben van de provincie Zuid-Holland subsidie gekregen voor restauratie. De molen krijgt het grootste bedrag: 118.539 euro mag gestoken worden in het opknappen van het monument aan de Kortedijk.

Inbrekers blijven tijdens het mooie weer balkons als klimwand gebruiken om woningen binnen te komen. De

afgelopen nacht gebeurde dat weer in twee woningen aan de Eksterlaan. Eerder bezochten dieven al een flat op drie hoog aan de Aalscholverlaan.

29 Het echtpaar J. Voogd–C.C. Letterdam 65 jaar getrouwd.

31 Adriaan van Toor, van het clownsduo Bassie en Adriaan, is gestopt met de afscheidstournee omdat speekselklierkanker bij hem is geconstateerd.

De gemeente en ING Vastgoed hebben Multi Vastgoed, de projectontwikkelaar van het Liesveld, aansprakelijk gesteld voor de schade wegens wateroverlast die het winkelcentrum al sinds de oplevering teistert. De herstelkosten bedragen 175.000 euro.

Augustus

1 De VVV organiseert een arrangement met de fluisterboot om de vlootschouw van het Varend Corso bij te wonen.

Het wedstrijdbad van zwembad De Kulk is de afgelopen weken opnieuw betegeld. De aannemer had bij de bouw een verkeerde verhouding zand/cement gebruikt, waardoor de tegels begonnen los te laten. Binnenkort gaat het bad weer open.

Gewapende overval op het postkantoor aan de Dirk de Derdelaan. De overvaller maakt een onbekend bedrag buit.

6 Hans Out, eigenaar van Villa Musica/Maddox, heeft niets met het kunstwerk van Femke Schaap: de woorden DROOM, STEEL, BRAND en FLUIT op de gevel zijn afgedekt door een doek. De Schiedamse scholengemeenschap Schravenlant wil nu de creatie adopteren. Het kunstwerk won in 2000 de Fortis Beeldende Kunstprijs.

Neeltje Paalvast-Hordijk viert haar 100ste verjaardag.

8 De DCMR verwacht dat het warme weer de komende weken voor een toenemend aantal stankklachten zal zorgen. Deze week kreeg men op één avond 45 klachten binnen. Voornaamste veroorzaker van de stank was het bedrijf AVRAM, onderdeel van Afval Verwerking Rijnmond, dat GFT-afval verwerkt.

De in Vlaardinger-Ambacht geboren oorlogsmisdadiger Dirk Hoogendam is in zijn woonplaats Datterode in Duitsland op 81-jarige leeftijd overleden aan een hartkwaal. Diverse pogingen om de tot Duitser genaturaliseerde Hoogendam naar Nederland terug te halen mislukten, omdat Duitsland geen staatsburgers uitlevert. Hij werd na de oorlog bij verstek ter dood veroordeeld, een straf die later werd omgezet in levenslang.

9 Zomerterras met optreden van de Vlaardingse band The Sprouts, bestaande uit Geert de Graaf, Jan-Martin van der Zwan, Reid van Immerseel en Sjaak van Steenbergen.

Met de parodie 'Ik dacht dat ik een vrouw was' op de single 'Ik wou dat ik jou was' van Veldhuis & Kemper staat het Vlaardingse duo Arjan Drost en Robert Snel (De Hooglanders) op nummer 29 van de Pepsi Chart. De single is dé zomerhit in de vakantielanden rond de Middellandse zee.

Triatlete Ellen van den Maagdenberg behaalt een zilveren medaille bij het WK triatlon voor militairen in de groep 35+.

10 Het echtpaar M. Bot-C. Dijkshoorn 65 jaar getrouwd.

11-16 De 9de Internationale Orgelweek wordt geopend met een mis van J.S. Bach door de Franse organist François Espinasse en het koor Schola Cantorum uit het Belgische Sint-Niklaas. Centraal staat deze week de Franse componist Nicolas de Grigny.

12 Viskraam 'Graatje' van Rinus Lodder naast de Visbank is vannacht roze geverfd. De eigenaar is de hele dag bezig om de verf te verwijderen.

13 Minister-president J.P. Balkenende brengt samen met de staatssecretaris van Economische Zaken een werkbezoek aan Fontijne Grotnes, gespecialiseerd in de ontwikkeling en productie van machines voor de nucleaire industrie en de automobiel-, olie-, gas- en kunststofindustrie. De minister-president wil zich op de hoogte stellen van de gevolgen van de tegenvallende macro-economische ontwikkelingen voor bedrijven als deze.

14 Vanwege de aanhoudende warmte, waardoor er een hoge concentratie ozon in de lucht vrijkomt, heeft milieudienst DCMR een voorwaarschuwing aan de industrie gegeven. Bedrijven moeten verladingen koolwaterstoffen aan de milieudienst melden.

15-17 Laatste 'Zomerterras' van dit seizoen met o.a. optreden van de muziekgroep Sambacademico, de Werelddansgroep van Katinka Judels, de Oost-Europese volksdansgroep Karousel en salsaorkest Rumbata.

Minister-president Balkenende wordt tijdens zijn bezoek aan het bedrijf Fontijne-Grotnes rondgeleid door (oud-directeur) A. Fontijne (13 augustus). (Foto Roel Dijkstra).

De watertaxi passeert op volle snelheid het Delta Hotel (19 augustus). (Foto Marie Suzanne Assié).

16 Jaarlijks zomerfeest van Vluchtelingenwerk Vlaardingen in de Westwijk. Op het WIK-terrein kunnen Vlaardingers en cliënten samen sporten, dansen en eten.

17 Kraamvisite bij de herten in de Broekpolder, georganiseerd door jagermeester Roel Blom. Onlangs zijn er bij de roedel herten twee jongen geboren. Cadeautip voor de dieren: oud brood en fruit.

19 Officiële opening van de Watertaxisteiger naast het Delta Hotel door burgemeester Bruinsma. Watertaxi Rotterdam is tevreden over de vraag vanuit Vlaardingen. Op dit moment maken de geel/zwarte boten gemiddeld tien tochten per dag van en naar Vlaardingen.

20 Het college besluit het mentorentraject Ruman Grandi ('grote broer') 22.500 euro te geven voor de begeleiding van drie Antilliaanse jongeren die buiten de boot dreigen te vallen. De jongeren worden maximaal 18 maanden gevolgd.

De Raad van State verwerpt het laatste protest tegen de bouw van het nieuwe Vlietland Ziekenhuis in Schiedam-Bijdorp.

21 In het stadhuis wordt Rotterdammer J.C.J. Mak onderscheiden met een zilveren medaille van het Carnegie Heldenfonds. Vorig jaar redde hij twee mannen uit een schip in de Vulcaanhaven. Eén van de slachtoffers is ondanks de reddingspoging later overleden.

Gewapende overval op een apotheek aan de Schiedamseweg. Tijdens zijn vlucht berooft de overvaller een 23-jarige Vlaardinger van zijn scooter, die later door de politie in de Arubastraat wordt aangetroffen.

George Anderson, directeur van het 65-jarige bedrijf De Witte Garantiemakelaars, 30 jaar in dienst van het bedrijf.

22 Na jarenlang procederen overhandigt de Schiedamse burgemeester R. Scheeres de vergunning voor de bouw van het nieuwe Vlietland Ziekenhuis in Schiedam-Bijdorp aan L. Elting, voorzitter van de raad van bestuur.

Eerste Friday night skate en dance evenement op de nieuwe skatebaan aan de Amsterdamlaan. Niet minder dan 150 jongeren komen in uiteenlopende skatekleding in actie.

23 Bewoners van de Thorbeckestraat vieren het 75-jarig bestaan van de straat.

25 Werkzaamheden aan de brug over de Vaart bij de Burgemeester Heusdenslaan zullen zes weken in beslag nemen. De brug is verzakt, waardoor het asfalt slecht aansluit. Naast nieuw asfalt krijgt de brug ook een nieuwe, lichtere fundering.

26 Het Visserijmuseum/Vlaardings Museum heeft een zilveren vork en lepel in bezit gekregen, vervaardigd door Arnold Hoogvliet. Het is voor het eerst dat dergelijke stukken van de Vlaardingse zilversmid annex dichter zijn ontdekt.

27 Vlaardingen is volgens ondernemersblad Bizz en handelsinformatiebureau D & B momenteel de 16de zakenstad van Nederland. Vorig jaar stond Vlaardingen nog op plaats 42. De top honderd is samengesteld aan de hand van winst- en verliesrekeningen.

29 De gemeente gaat bekijken of het mogelijk is de Koninginnelantaarn voor station Vlaardingen-Centrum weer in oude glorie te herstellen. Enige tijd geleden is het rijksmonument door onbekenden zwaar beschadigd. De lantaarn is op 2 september 1901, enkele jaren na de troonsbestijging van koningin Wilhelmina in 1898, officieel in gebruik genomen.

In een brief aan de stadsregio Rotterdam, die het openbaar vervoer in de regio regelt, protesteert Vlaardingen tegen het verdwijnen van lijn 125 per 15 december a.s. De gemeente noemt dit een achteruitgang, omdat de lijn van groot sociaal belang is voor Maassluis en Vlaardingen. De bus rijdt namelijk via het Holy Ziekenhuis.

September

1 Kunstproject De Strip in de Westwijk mag nog tot mei volgend jaar doorgaan. Waterweg Wonen, eigenaar van de locatie aan de Floris de Vijfdelaan, en de gemeente trekken een klein bedrag uit voor de verlenging. Tweederde van het benodigde kapitaal voor nieuwe tentoonstellingen moet door sponsoring worden gefinancierd.

Burgemeester Bruinsma opent de feestweek ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van OBS De Singel, CBS Het Anker en peuterspeelzaal Heibel.

Het postagentschap aan de Dirk de Derdelaan is met directe ingang gesloten, volgens Postkantoren BV wegens een verschil van inzicht met de exploitant. Men probeert zo snel mogelijk een vervanger te vinden. De agentschaphouder vecht de sluiting aan.

Eerste raadsledenspreekuur. Elke eerste maandag van de maand zitten raadsleden in de Burgerzaal van het stadhuis klaar voor Vlaardingers die ideeën, klachten of opmerkingen over de stad hebben. De raadsleden J. Tsang en W. Baris luisteren naar de eerste en enige bezoeker.

4 Dierentehuis Nieuwe Waterweg start een actie voor nieuwbouw in de Lickebaert of in de Broekpolder. Voor vijf euro zijn bij o.a. dierenartsen, dierenwinkels en de plaatselijke horeca 'stenen' hiervoor te koop.

Het muzikale duo Le Petit Bleu (Jos Werkman en Hubert Bosua) dingt mee naar de maandprijs van het NCRV-programma 'Ongekend Talent' met het nummer 'Ik heb je lief'. Om in een volgende ronde te komen, moet het duo zoveel mogelijk stemmen verzamelen, die uitgebracht kunnen worden op www.ongekendtalent.nl.

5 Het bestuur van sportpark De Vijfsluizen is met Shell overeengekomen dat het openluchtzwembad nog een jaar open blijft, omdat er vertraging is opgetreden in de bouw van het vervangende sportcomplex in de Broekpolder.

6 In het Zonnehuis viert Vlaardings oudste inwoonster, Leentje van der Hidde-Hoftijzer, haar 105de verjaardag.

6-7 Vijfendertig beeldende kunstenaars zetten hun deuren open voor het publiek. Om een beter beeld te krijgen van het aanbod is er een overzichtstentoonstelling ingericht in Galerie Pervelle aan de Fransenstraat. De meeste kunstenaars hanteren een atelierkorting van 15%. De gemeente heeft de subsidie op aangekochte werken afgeschaft.

7 In museumpaviljoen De Joon opent stadsarcheoloog Tim de Ridder de tentoonstelling 'Veelzeggend Vuilnis', een kleine greep uit de vondsten die de medewerkers van Helinium en het VLAK de laatste vijftig jaar uit de grond hebben gehaald.

8 Het Volksbos aan de Maassluissedijk heeft niet langer de status van protestbos. De Reconstructiecommissie Midden-Delfland heeft besloten het bos te ontwikkelen tot een recreatiegebied.

Voor de tweede maal in drie maanden woedt er brand bij de NEM aan de Koningin Wilhelminahaven. Uit voorzorg wordt het treinverkeer tussen Schiedam en Vlaardingen enkele uren stilgelegd en wordt de Vulcaanweg afgesloten voor verkeer. Evenals bij het eerste incident kan de brandweer wegens explosiegevaar geen water gebruiken om te blussen.

9 De dijk langs de Vlaardingse Vaart ten noorden van

de wijk Holy is verstevigd met zandzakken. Inspecteurs van het Hoogheemraadschap Delfland constateerden tijdens de dagelijkse inspectie dat de dijk was vervormd. Pas als er door regen weer voldoende vocht in de dijken zit, kunnen de inspecties worden teruggeschroefd.

Eerste paal geslagen voor een nieuw schoolgebouw van het Accent College aan het Geuzenplein. In het nieuwe gebouw krijgen vanaf volgend jaar leerlingen les die extra zorg nodig hebben. Naast klaslokalen komt er een ruimte voor een psycholoog, een pedagoog en een logopedist.

10 De gemeente heeft een extern bureau ingeschakeld om sponsorgeld voor de restauratie van het Theater van Vlaardingen binnen te halen. Het gaat om drie tot vijf miljoen euro, de helft van de geschatte kosten van de totale renovatie.

In het Delta Hotel viert de Vlaardingse afdeling van BouwNed het 100-jarig bestaan. BouwNed is voortgekomen uit een fusie tussen VG Bouw en NOVB en is de grootste ondernemersorganisatie in één van de grootste bedrijfstakken van Nederland.

V&D Vlaardingen gaat per 1 augustus volgend jaar dicht. Volgens het moederconcern wordt het pand aan het Veerplein voorlopig nog niet afgeschreven, maar wordt gekeken naar een andere invulling.

Leerlingen van basisschool De Westwijzer luisteren in zorgcentrum De Wetering naar de verhalen van clown Bassie. Hij is de bindende factor tussen jong en oud, die in het kader van een schoolproject bij elkaar zijn gebracht.

11 De ponton waarop het kantoor van Holland Diving is gevestigd, wordt versleept. Het is het eerste bedrijf dat verhuist vanwege de plannen van de gemeente voor de Rivierzone. De westelijke helft van de Koningin Wilhelminahaven moet een nieuw uitgaansgebied worden.

12 Winnaar van de wedstrijd 'Wie schrijft een legende' wordt Bouke Procee met de legende 'Kapelaan Thibalds doodkist'. Tweede wordt Sandor Gora met het verhaal 'Maree zit op de plee'. De derde prijs is voor Lily Kloots-Touwen voor 'De verzonken rivier'. De bijbehorende prijzen van respectievelijk 200, 150 en 100 euro worden door burgemeester Bruinsma in het stadhuis uitgereikt aan de winnaars.

13 25ste Hoogendijkloop. Naast de traditionele afstanden zijn dit jaar de drie kilometer en een Fitwalk van zes kilometer toegevoegd aan het programma.

De Open Monumentendag staat in het teken van 'Boerenbouw', met o.a. in het centrale bezoekerspunt Boerderij Hoogstad een tentoonstelling over vroegere Vlaardingse boerderijen en landbouwwerktuigen. Daarnaast is nog het thema 'vooroorlogse Vlaardingse kerken' uitgewerkt.

14 Wethouder Van der Velde geeft het officiële startsein voor de eerste thuiswedstrijd van FC Mozaïek op het Fortunaterrein.

18 Judoka Edith Bosch wordt gehuldigd vanwege het behalen van een bronzen medaille tijdens de WK in Osaka. Met haar medaille heeft zij meteen een ticket verdiend naar de Olympische Spelen 2004 in Athene.

Het Openbaar Ministerie gaat de raadsleden Leo ten Have en Edward van der Raaf (Leefbaar Vlaardingen) vervolgen wegens schending van de geheimhoudingsplicht. Burgemeester Bruinsma heeft de twee aangeklaagd omdat zij gelekt zouden hebben over een vertrouwelijk rapport naar bijklussende ambtenaren.

De ponton van het duikbedrijf Holland Diving wordt de Koningin Wilhelminahaven uitgesleept (11 september). (Foto Fred Libochant).

Bewoners van de Wilhelminasingel en de Burgemeester Luijerinksingel verzetten zich tegen de gemeentelijke plannen om 122 bomen langs de Burgemeester Heusdenslaan te kappen. Dit is nodig omdat de boomwortels het naastgelegen fietspad vernielen. De gemeente wil de tegels vervangen door asfalt.

19 Café Hisar aan de Dr. Wiardi Beckmansingel moet dit weekeinde sluiten omdat het voor de vierde keer te laat dicht was gegaan. Het nieuwe café Liman aan het Wester-

hoofd heeft de sluitingstijd drie keer overtreden en moet daarom de deuren dit weekeinde om 24.00 uur sluiten.

20 Muziekvereniging Jong Avalance – in april 1948 opgericht als de Jonge Pijpers – viert het 55-jarig bestaan met een groot festival op het feestterrein aan de Broekweg.

De Vlaardingse zeekadetten winnen met overmacht de landelijke roeiwedstrijden in de Oude Haven. De wisselbokaal 'De gedolde riem' blijft dus voor het tweede achtereenvolgende jaar op de Assam 2. Kwartiermeester Dirk Baauw wordt wrikkampioen 2003.

22 Vlaardingse ambtenaren hoeven niet al hun bijbaantjes te melden. Alleen als men in nevenfunctie te maken heeft met de gemeente, moet toestemming worden gevraagd. De integriteit van ambtenaren was het afgelopen jaar een heet hangijzer.

23 Omroep Vlaardingen krijgt van de gemeente eenmalig 30.000 euro voor investeringen. Zo verhuist de studio naar museumpaviljoen De Joon. Ook is nieuwe apparatuur nodig om de weergave van de radioprogramma's te verbeteren.

Al voor de opening van de nieuwe skatebaan in het Oranjepark zijn er problemen. De vaste groep skaters en skateboarders wordt regelmatig lastig gevallen door andere jongeren die de baan gebruiken als hangplek. Ook zijn er vernielingen aangericht. De gemeente heeft inmiddels aangifte gedaan bij de politie.

H. Walsmit, voormalig directeur van de Ericaschool, ontvangt tijdens de officiële bijeenkomst ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de avondcursus, uit handen van burgemeester Bruinsma een koninklijke onderscheiding.

Gestart het project 'Huisbezoek Ouderen'. Honderden Vlaardingers van 75 jaar of ouder kunnen bezoek verwachten van vrijwilligers van de stichting Ouderenwerk. Na een afspraak gaat men bij de ouderen thuis praten over de voorzieningen.

24 Het Monument van Bezinning bij station Vlaardingen-Oost wordt in zijn geheel vervangen. Het kunstwerk is onherstelbaar beschadigd, doordat er vocht tussen de glazen platen is gekomen. Tijdens de herdenkingsplechtigheden ter gelegenheid van de Dag tegen Geweld wordt de witte vochtstreep afgeplakt met donkere tape.

25 Verschenen het achttiende album van The Amazing Stroopwafels, getiteld 'Van de Straat'. Teksten en muziek zijn geschreven door Wim Kerkhof.

Scooterrijders en bromfietsers die binnen twee jaar tweemaal worden aangehouden voor een strafrechtelijke overtreding zijn hun voertuig direct kwijt. Met deze inbeslagname ter plekke wil de politie Rotterdam-Rijnmond de scooteroverlast keihard aanpakken. Het speciaal voor dit doel geformeerde team was zondag actief in Vlaardingen, waar 27 bekeuringen en zeven waarschuwingen werden uitgeschreven.

26 Omdat er gehandeld zou worden in harddrugs moet discotheek Maddox op last van burgemeester Bruinsma met onmiddellijke ingang een jaar de deuren sluiten. Inmiddels is bekend geworden dat vorig weekeinde drie mensen zijn aangehouden wegens handel in pillen.

27 Verschenen de cd 'Logger in zicht' met 22 liedjes, instrumentals en Vlaardingse verhalen van o.a. The Amazing Stroopwafels, Bas van Toor, Lobo en Kees Alderliesten. De opbrengst is voor de Stadslogger Vlaardingen.

Hans Out, eigenaar van discotheek Maddox, is verbijsterd over de gedwongen sluiting die zijn zaak heeft getroffen. Hij vecht de beslissing van burgemeester Bruinsma volgende week aan bij de Rotterdamse rechtbank.

28 Vijfde landelijke Dag tegen Geweld. Leerlingen van het Accent College plaatsen fakkels bij het Monument van Bezinning. De bijeenkomst wordt verder bijgewoond door o.a. het schoolbestuur, het gemeentebestuur en het Tweede Kamerlid Orgü.

Een boot van de havendienst geeft de Burgemeester Van Lier een waterballet ten afscheid (30 september).
(Foto Marie Suzanne Assié).

28-19 oktober

De Vlaardingse band The Sprouts viert het 25-jarig bestaan met een tournee langs tien lokale cafés.

29 Bert van Bommel stapt uit de monumentencommissie van de gemeente. Hij laakt al geruime tijd de 'kortzichtige visie' van de politiek ten opzichte van het culturele erfgoed van Vlaardingen.

Mevrouw Johanna Zonne-Struis viert haar 100ste verjaardag.

30 Laatste dag voor de fietsveerpont Burgemeester Van Lier. Door de komst van de Tweede Beneluxtunnel is de pont overbodig geworden. Schipper Trouwel Fernhout en drie matrozen verliezen hun baan.

Oktober

1 Het Onderduikmonument is weer terug aan de muur van het waaggebouw aan de Markt. Het gedenkteken werd vorig jaar door vandalen van de muur getrokken. Om herhaling te voorkomen, heeft het monument een stalen drager gekregen.

2 Vijf maanden na opening is het doek al weer gevallen voor muziekpodium Komzo. De twee exploitanten konden de huur van het gebouw aan de Zomerstraat niet langer opbrengen.

Executieverkoop van de inventaris van restaurant De Hollandsche Tuin en café d'Oude Stoep. De val van het restaurant treft ook het café omdat beide in een vennootschap onder firma waren ondergebracht.

Burgemeester Bruinsma is met een 35-koppige delegatie op studiereis naar het Engelse Kent en het Amerikaanse Baltimore, waar de vooruitstrevende en toonaangevende werkwijze van de politie zal worden bestudeerd.

Het duo Le Petit Bleu heeft met het lied 'Ik heb je lief' met grote overmacht de septembervoorronde van NCRV's internetwedstrijd 'Ongekend Talent' gewonnen. De hoofdprijs van de finale op 5 mei 2004 is een optreden voor de radio.

3 Officieel in gebruik genomen het nieuwe trekpontje over de Vlaardingse Vaart. De pont is een nieuwe (oost-west) verbinding in Midden-Delfland. Veerpont De Kwakel behoudt haar vaste vaartijden. De pont vaart tussen 1 april en 1 oktober.

9 De twee geplande noodgymzalen aan de Zwanensingel gaan niet door. De vertraging van de bouw - door bezwaren van omwonenden - is van dusdanige aard dat het volgens het college van B&W de moeite niet meer loont ze te bouwen, omdat de nieuwe sportaccommodatie in de Broekpolder volgend jaar september klaar is.

10 In het Delta Hotel spreekt de Rotterdamse burgemeester I. Opstelten voor leden van de Vlaardingse afdeling van de VVD.

Enkele tientallen Vlaardingers, waaronder burgemeester en wethouders, nemen deel aan een ludiek ontbijt in café De Waal. In navolging van de landelijke actie 'Feast for Peace' staan het Oud Hollandsch Koffy & Pannekoekhuys, Hotel Ibis en bovengenoemd café een deel van de dagopbrengst af aan War Child. Vlaardingse artiesten treden belangeloos op.

Grote verkeersactie aan de Burgemeester Heusdenslaan ter hoogte van de stadswerf door politie, douane, parket, Vreemdelingendienst, 3VO en de Inspectie Verkeer en Waterstaat. In totaal worden dertien processen-verbaal en 166 bekeuringen uitgeschreven.

11 In de Grote Kerk uitvoering van de Carmina Burana van Carl Orff door Kamerkoor Animato met medewerking van Toonkunstkoor Bergen op Zoom en Vocaal Ensemble Pijnacker.

13 Het college van B&W presenteert de programmabegroting 2004-2007.

14 De bewoners van Babberspolder-Oost kunnen via een grote kijkdoos zien hoe de wijk de komende jaren

Een grote 'kijkdoos' in de Babberspolder-Oost moet de bewoners een beeld geven van hoe hun wijk er in de toekomst uit gaat zien (14 oktober).
(Foto Marie Suzanne Assié).

gaat veranderen. Het oorspronkelijke plan dat stedenbouwkundige Willem van Tijen in de jaren vijftig voor het gebied heeft gemaakt, is min of meer in oude glorie hersteld.

15 Ruim één op de vijf Vlaardingers is het afgelopen jaar slachtoffer geworden van inbraak, diefstal, vernieling, bedreiging of geweld. Voor de wijken Vlaardinger-Ambacht en Babberspolder gaat het om 29%. Dat blijkt uit de onlangs vrijgegeven Stadspeiling 2003.

16 De Rotterdamse voorzieningenrechter heeft bepaald dat burgemeester Bruinsma de uitgaansgelegenheid Maddox terecht voor een jaar heeft laten sluiten. Ook vindt de rechter dat, gezien de vereiste spoed van de situatie, de eigenaar niet vooraf gewaarschuwd hoefde te worden. Eigenaar Hans Out beraadt zich over een reactie op de uitspraak.

17 Burgemeester Bruinsma is tevreden over de nieuwe verdeling in het politiekorps Rotterdam-Rijnmond. Alle drie de wijkteams blijven op sterkte. Eerder was er sprake van dat het aantal agenten binnen een team van elf zou worden teruggebracht naar zes of zeven. Wel gaat een aantal taken over naar het centrale niveau.

18 Mevrouw Mosterd-De Klerk viert haar 100ste verjaardag.

19 Overleden op 84-jarige leeftijd P.A. van der Kooij, oprichter van het gelijknamige automobielbedrijf.

21 Ertsverwerker NEM levert ook bij het slechtst denkbare incident geen gevaar op voor omwonenden. Dit blijkt uit een onderzoek van de DCMR naar aanleiding van twee recente branden bij dit bedrijf.

22 De bewoners van de woonboten aan het Jaagpad blijven vasthouden aan hun voorstel om voor hun tuingrond één euro per vierkante meter te betalen. Wethouder Roijers heeft onlangs een prijs geboden van tweeënhalve euro. Al jaren betalen de bewoners 36 eurocent voor hun tuintjes.

In een bedrijfsruimte aan de Koningin Wilhelminahaven ontdekt de politie een hennepkwekerij met vijftigduizend planten. Een camera met microfoon boven de ingang gaf de illegale kwekers voldoende tijd om te ontsnappen.

25 Voetbalvereniging VFC viert het 90-jarig bestaan met een reünie op sportpark De Vijfsluizen.

27 De nieuwbouw van kringloopcentrum Het Goed gaat door het faillissement van de aannemer voorlopig niet door. Het Goed is nu op zoek naar een andere projectontwikkelaar en bouwer. Ook kijkt het centrum, in samenwerking met IRADO, naar een andere uitbreidingslocatie.

28 De voorbereidingen voor de tweede fase van woningbouwproject Buizengat worden zichtbaar. De voormalige kantoren van ENECO aan de Hoflaan worden nu gesloopt. Volgend jaar is het de beurt aan de benzinepomp, kantine en loods. De watertoren blijft gehandhaafd.

29 Het Vlaardings Vissersvrouwen Koor stopt na 25 jaar wegens gebrek aan opvolging. Al jaren kampt het koor met een dalend ledenaantal, terwijl de gemiddelde leeftijd hoog ligt. Het jongste lid is 55 jaar.

30 In het Visserijmuseum/Vlaardings Museum opent prof.dr. G. Rooijakkers de tentoonstelling 'Klederpracht' door de overhandiging van het eerste exemplaar van het gelijknamige boek aan Herman Roza, één van de auteurs.

31 Naar aanleiding van een grootscheepse horecacontrole, waarbij 39 bedrijven zijn gecontroleerd, sluit burgemeester Bruinsma na de vondst van softdrugs voorlopig de cafés Zeezicht en Zeespiegel.

November

1 Tientallen nazaten van de oude redersfamilie IJzermans komen naar Vlaardingen om de onderlinge familiebanden aan te halen. In de voormalige villa van de familie aan de Schiedamseweg worden ze door de heer Verbiest namens de huidige bewoner, het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o., op de koffie onthaald.

De Vlaardingse Pluimvee- en Konijnenliefhebbers Vereniging viert het 80-jarig bestaan met een jubileumtentoonstelling in de hal van de Jeu de Boules Club aan de Watersportweg.

3 Voor de tweede keer in twee weken is brand gesticht op het voormalige complex van Fortuna, waar nu FC Mozaïek is gevestigd.

Het Bewonerscomité Babberspolder-Oost en de SP overhandigen 900 bezwaarschriften tegen het Stedenbouwkundig Plan voor Babberspolder-Oost aan wethouder Bot. Het comité en de SP vinden het onbegrijpelijk dat de gemeente 1.400 woningen wil slopen en daarvoor in de plaats maar 1.100 nieuwe woningen wil bouwen.

Het college besluit het raadsvoorstel voor renovatie van

de Stadsgehoorzaal in te trekken en door te schuiven naar volgend jaar. Het college heeft meer tijd nodig om alle varianten voor renovatie nader te bestuderen.

De tandartsen André Brockhus en Paul van Vugt vertrekken met hun partners naar de zogenaamde Dental Camps in Nepal.

5 Moestapha Bouchrit (GroenLinks) keert terug in de gemeenteraad. Hij vervangt Corrie Kortleven die om gezondheidsredenen is gestopt.

De voltallige fractie van Leefbaar Vlaardingen stapt uit het debat over de begroting voor volgend jaar. Fractievoorzitter Leo ten Have zegt geen vertrouwen meer te hebben in de antwoorden van het college.

6 Schrijver Hafid Bouazza leest voor leerlingen van de VOS aan de Koninginnelaan voor uit eigen werk.

7 Kamerkoor Magister Cantat viert het 25-jarig bestaan met een jubileumconcert in de Grote Kerk.

8 GGD Nieuwe Waterweg Noord wil mensen, die tussen maart en juli regelmatig in cafés en coffeeshops in het centrum zijn geweest, onderzoeken op tbc. Aanleiding is de ontdekking van een besmettelijke vorm hiervan bij een Vlaardinger. Deze man heeft mogelijk al elf mensen besmet.

Burgemeester Bruinsma reikt de Stadsspeld uit aan Henk Putman, Bram Sterrenburg en Marco Vons. Het drietal zet zich al 25 jaar in voor Showbrassband Thalita.

In Zaal Buytelant viert carnavalsvereniging De Leutloggers het 22-jarig bestaan. Jacques Nagtegaal, die het afgelopen jaar de scepter zwaaide, blijft dit jaar nog Prins Jacques. Robbert de Voogd wordt geïnstalleerd als jeugdprins.

11 De resultaten van de twee hondenhaltes die dit jaar in gebruik zijn genomen, zijn niet 'hoopgevend'. De zakjes worden wel uit de haltes getrokken, maar daar blijft het dan ook bij. Binnenkort wordt een derde hondenhalte in gebruik genomen.

In de Pax Christikerk presentatie van het Historisch Jaarboek 2003. Voormalig stadsarchivaris Hans Mathijssen beschrijft de geschiedenis van de Vlaardingse roomskatholieken en Max Thurmer de geschiedenis van de Oude Lijnbaan.

12 Toekomstig secretaris-generaal van de NAVO, minister J. de Hoop Scheffer, heeft bij de afdeling Groen van Prinsterer van het Accent College onlangs het startsein gegeven voor een project dat tweetalig onderwijs moet bevorderen. De school aan de Rotterdamseweg begint volgend schooljaar met een tweetalige opleiding op vwo-niveau.

13-14 'Reuvensdagen' in Vlaardingen. Het archeologiecongres, vernoemd naar de eerste hoogleraar archeologie Caspar Reuvens, wordt in Vlaardingen gehouden vanwege het 10-jarig bestaan van de gemeentelijke archeologische dienst.

14 Scheidend voorzitter Bram den Hamer is tijdens de ledenvergadering van VFC benoemd tot erelid. Dick den Romph en Eis Thobokholt worden benoemd tot lid van verdienste.

Peter Bernhart onderscheiden met het lidmaatschap in de Orde van Oranje-Nassau. Hij krijgt de onderscheiding voor het organiseren van succesvolle zweminstuiven voor mensen met een handicap in zwembad De Kulk. Daarnaast is hij de bedenker en medeorganisator van het sportevenement 'Aangepast in Beweging'.

15 Onder grote belangstelling arriveert Sinterklaas in Vlaardingen.

17 De strafzaak die de gemeente heeft aangespannen tegen de raadsleden Leo ten Have en Edward van der Raaf is uitgesteld tot januari. De rechter bepaalde dat hij nog enkele aannemers onder ede wil horen.

20 Burgemeester Bruinsma gaat over de inhoud van het burgerjaarverslag 2003 het gesprek aan met een 'burgerpanel', bestaande uit vijftien Vlaardingers, die duidelijk moeten maken wat zij terug willen zien in het volgende jaarverslag. Het eerste burgerjaarverslag is huis-aan-huis verspreid in een oplage van 39.000 exemplaren.

Hannie van Ingen van wijkcentrum De Telder krijgt de participatieprijs van D66.

De gemeente gaat onderzoek doen naar de toekomst van de Broekpolder, waarbij niets op voorhand is uitgesloten. Natuurmonumenten bleek geen interesse in de Broekpolder te hebben wegens de geringe natuurwaarde van het gebied.

Naar aanleiding van het 40-jarig bestaan overhandigden leden van de Vereniging tegen Milieubederf onlangs twee nestkasten voor torenvalken aan wethouder Bot.

21 Geopend in Galerie Hollandia een groepsten-

toonstelling van 41 Vlaardingse kunstenaars. Het is de 242ste tentoonstelling die artothecaris Erica Stock in haar 25-jarige loopbaan heeft ingericht. De kunstuitleen wordt volgend jaar overgenomen door de Stichting Vrije Academie.

22 Omdat de Joannes de Dooperkerk aan de Hoogstraat binnenkort wordt gesloopt om plaats te maken voor woningen en een nieuw kerkgebouw, viert het katholieke St. Caeciliakoor het 100-jarig bestaan met een concert in de protestantse Emmaüskerk.

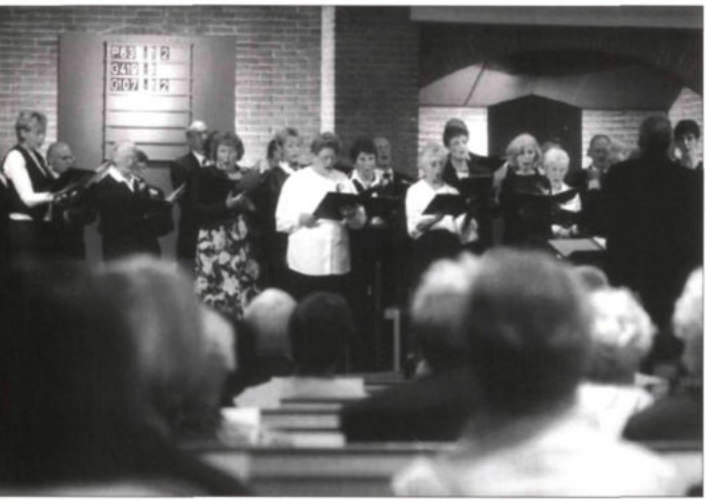

Het St. Caeciliakoor viert het 100-jarig bestaan met een jubileumconcert in de Emmaüskerk (22 november). (Foto Marie Suzanne Assié).

In Amsterdam wordt Edith Bosch Nederlands kampioen judo in de klasse tot 70 kg. Natascha van Gurp verovert de nationale titel in de klasse tot 53 kg.

23 De deze zomer opgerichte voetbalclub FC Mozaiek wint de eerste periodetitel in de vijfde klasse D. De club stevent rechtstreeks af op het kampioenschap en dus de promotie naar de vierde klasse.

24 De GGD heeft tussen de 35 en 40 nieuwe tbc-besmettingen geconstateerd. Dat blijkt uit de resultaten van de Mantoux-test onder ca 1.300 Vlaardingers. Hiermee komt het totaal op rond de 50 besmettingen.

25 Het Chinese restaurant op het Liesveldviaduct mist sinds gisteren de twee gouden leeuwen voor de ingang. De dieven moeten zwaar materieel hebben ingezet om de ruim 1,60 meter hoge beelden te ontvreemden.

De Rotary VL 80 is een actie begonnen om geld in te zamelen voor de nieuwbouw van het dierenasiel. De opbrengst van door Hosman Frères geselecteerde wijnen gaat, op de kostprijs na, geheel naar het asiel.

28 In het stadhuis ondertekenen burgemeester Bruinsma en burgemeester J.A. Karssen van Maassluis een overeenkomst over verregaande samenwerking op het gebied van de archieven van beide plaatsen. De Maassluise archieven krijgen een plaats in het Stadsarchief aan het Plein Emaus.

In wijkgebouw De Deel jubileumreceptie ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Wijkvereniging Hoevenbuurt. Wethouder Bot ontvangt het eerste exemplaar van het jubileumboek 'Een stad, een wijk, een buurt en een vereniging' door o.a. Matthijs A. Struijs. Jos Sloot, die al 25 jaar voorzitter is van de vereniging, krijgt een koninklijke onderscheiding.

29 Gemeenteraadslid Jan Barendregt heeft zijn functie als fractievoorzitter van de PvdA neergelegd. Hij wordt opgevolgd door Joop van Papeveld.

29-30 In het Roththeater aan het Kuipershof speelt de gelijknamige toneelgroep 'Hamlet'. Theatergroep Roth, opgericht door Marc Eikelenboom en Maurice de Jong, bestaat tien jaar.

December

1 NS-station Vlaardingen-Centrum wordt per 1 januari een volledig onbemand station. Reizigers die geen gebruik willen of kunnen maken van de kaartautomaat kunnen terecht bij het postkantoor in de Waalstraat.

3 In de Westlandseweg ter hoogte van molen Aeolus en in de Maassluissedijk ter hoogte van De Groote Lucht zitten scheuren die zo ernstig zijn dat er onderzoek door Geo Delft wordt verricht. De droogte van de afgelopen zomer is overigens niet de oorzaak van de problemen met de dijklichamen.

4 Het ministerie van VROM heeft 453.800 euro beschikbaar gesteld voor de bouw van een multifunctioneel centrum in de Westwijk. In het nieuwe centrum zullen verschillende groepen, zoals buurtvereniging De Telder en stichting Mozaïek, een onderkomen moeten krijgen.

Het werfkraantje aan de Havenstraat is afgelopen week met snijbranders gedemonteerd. Buurtbewoners en museumdirecteur J.P. ter Brugge hadden zich onlangs nog uitgesproken voor behoud van de kraan.

De twee wijkorganen van de gemeente, 'De Westwijzer' en het 'Holygoon Journaal', die elk kwartaal in Groot Vlaardingen worden bijgevoegd, gaan stoppen. Volgens een woordvoerder van de gemeente drukken de kosten hiervan te zwaar op de begroting.

Vier Vlaardingers, in leeftijd variërend van 28 tot 42 jaar, worden in de Boerhaavestraat aangehouden nadat zij eerder na een aanrijding op de Marathonweg waren doorgereden en bij een benzinestation medewerkers en klanten hadden bedreigd.

9 Dierentehuis Nieuwe Waterweg heeft een nieuwe dierenambulance in gebruik genomen. Het nieuwe voertuig is er gekomen dankzij steun van de Dierenbescherming in de regio, waar de stichting in juni mee is gefuseerd.

Mark Huizinga is in het Italiaanse Catania voor de zesde keer in zijn loopbaan wereldkampioen judo voor militairen geworden. Zijn zesde wereldtitel betekent een unicum in de Nederlandse militaire sportgeschiedenis.

10 Twaalfduizend leerlingen van het basis en voortgezet onderwijs zullen binnenkort een speciale herinneringsmedaille ontvangen ter ere van de geboorte van prinses Catharina-Amalia op 7 december jl. De medaille is een initiatief van de Stichting Nationale Gedenkdagen Vlaardingen.

De traditionele kerstboomverbranding op het Messchaertplein gaat door. De politie zal nog nadere afspraken maken met de jongeren die de kerstbomen inzamelen. Eerder had burgemeester Bruinsma besloten het vuur te verbieden.

11 In de Broekpolder slaat wethouder Van der Velde de eerste paal voor De Polderpoort, het nieuwe sport-, vergader- en ontspanningscomplex dat Shell-sportpark De Vijfsluizen moet vervangen.

In Schiedam slaat oud-staatssecretaris Hans Simons de eerste paal voor het nieuwe Vlietland Ziekenhuis. Het nieuwe streekziekenhuis beslaat een oppervlakte van vijftigduizend vierkante meter. De bouwkosten bedragen 126 miljoen euro en de inrichtingskosten 50 miljoen euro. Naar verwachting wordt het ziekenhuis in 2006 in gebruik genomen.

Mevr. Adriana Brussaard–Wijker 100 jaar.

12-13 Traditionele ontsteking van de kerstboomverlichting op de Markt door burgemeester Bruinsma, voorafgegaan door een inloopconcert met samenzang in de Grote Kerk en kerstliederen op het carillon door beiaardier Bas de Vroome. De kerstmarkt rond de kerk wordt op de tweede dag vanwege het slechte weer afgelast.

Tachtig verkeersbrigadiers worden door wethouder Bot in het zonnetje gezet. Iedere dag opnieuw zorgen ze voor de veiligheid van kinderen op weg naar school.

15 Het echtpaar Van den Berg-Van Buuren 65 jaar getrouwd.

17 Het aantal autokraken overschrijdt dit jaar voor het eerst de duizend. Bij de politie zijn tot nu toe 1.052 inbraken gemeld. In 2001 waren er 647 meldingen. De politie heeft extra teams ingezet.

18 De supermarktoorlog is in alle hevigheid losgebarsten. Van de dertig geplaatste reclameborden van C1000–Baks aan de Reigerlaan waren er in het afgelopen weekeinde al tien verdwenen. De filiaalhouder van Albert Heijn in de De Loper heeft inmiddels toegegeven dat hij een aantal borden heeft laten verwijderen en vernietigen.

Tijdens een bijeenkomst in het Delta Hotel ter gelegenheid van de opheffing van de Vlaardingse afdeling van de NVVH ontvangt mevrouw M. Nusse-Braat de Stadsspeld voor haar jarenlange inzet. De vereniging, die wordt opgeheven wegens gebrek aan bestuursleden, zou op 25 januari 2004 vijftig jaar hebben bestaan.

19 De herinrichting van het plein voor station Vlaardingen-Oost is bijna voltooid. Bussen mogen weer gebruik maken van het plein. Eerder deze week werd de nieuwe fietsenstalling in gebruik genomen.

De NS hebben besloten ook het loket op station Vlaardingen-West per 1 januari te sluiten. Voor treinkaartjes zijn de reizigers dan aangewezen op automaten en de service-en alarmzuil.

De levensgrote kerststal in de Antonie Duyckstraat wordt steeds bekender. Drommen mensen komen kijken naar de uitbeelding van het kerstverhaal.

20 In de Grote Kerk traditioneel kerstconcert van mannenkoor Orpheus met medewerking van het Interkerkelijk koor Militia Christi, het Dordts kamerorkest en organist Andries Stam. De algehele leiding is in handen van dirigent Bernhard Touwen.

21 Volkskerstzang in de Grote Kerk, georganiseerd door de Raad van Kerken, met medewerking van kamerkoor Animato en Christelijke Harmonievereniging Sursum Corda.

Een zware storm zet gedeelten van de Oost- en Westhavenkade onder water. Ook gedeelten van de Koningin Wilhelminahaven, de Maasboulevard en het Grote Visserijplein staan blank. De politie moet verscheidene auto's wegslepen om schade te voorkomen.

22 30ste Jeugdstad in de Lijnbaanhallen. Speciaal voor deze jubileumeditie worden de festiviteiten geopend door het glamourduo Giechel en Goochel, een vervelende nar en burgemeester Bruinsma.

24 Het college van B&W wil een einde maken aan de openbare verkoop van auto's in een groot deel van de stad. Aanleiding hiertoe zijn klachten van winkeliers aan de Van Hogendorplaan. Auto's staan te koop op parkeerplaatsen die eigenlijk zijn bedoeld voor het winkelend publiek.

26 In de Pax Christikerk aan de Reigerlaan wordt het kerstverhaal verteld en uitgebeeld door ouders en kinderen van de Willibrordparochie.

27 Voorbijgangers vinden in het Oeverbos het stoffelijk overschot van een 37-jarige Rotterdammer. De man is vermoedelijk door een misdrijf om het leven gekomen.

Op de Dr. Wiardi Beckmansingel is een 89-jarige vrouw door een jongen beroofd van haar handtas. Het slachtoffer wordt met vermoedelijk een gebroken neus naar het Holy Ziekenhuis overgebracht. De dader is in een onbekende richting verdwenen.

De herinrichting van het plein voor station Vlaardingen-Oost nadert zijn voltooiing (19 december). (Foto Fred Libochant).

29 Het college van B&W heeft bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat een verzoek ingediend voor verlaging van de snelheidslimiet voor het Vlaardingse deel van de A20 naar 80 kilometer per uur. Uit onderzoek is gebleken dat de geluidshinder voor enkele honderden woningen in de Westwijk erg hoog is.

30 De overlast van vuurwerk is dit jaar tot nu toe aanzienlijk minder dan vorig jaar. De politie in het district Waterweg schrijft dit toe aan de strengere aanpak. Vergeleken met vorig jaar is minder vuurwerk in beslag genomen, maar het vuurwerk dat de politie wel invordert, is zwaarder van kaliber.

31 Adriaan van Toor, acrobaat van het duo Bassie en Adriaan, neemt tijdens een marathonuitzending van kinderzender Nickelodeon afscheid van zijn jeugdige publiek. Hij bedankt de kinderen voor de tienduizend brieven en kaarten die hij tijdens zijn ziekte heeft ontvangen.

Onder aan de Maassluissedijk wordt de grootste kerstboomverbranding van Vlaardingen voorbereid. Hier mogen 2.500 bomen en 1.200 pallets in vlammen opgaan. De buit wordt in continudiensten door circa 20 man bewaakt.

Jaarverslag

Archeologische Werkgroep Helinium

Afdeling 8 van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland

Het aansnijden van de feesttaart. Van links naar rechts: Tim de Ridder (stadsarcheoloog), wethouder Ben van der Velden en Cora Laan, voorzitter Helinium.

1. Voorwoord

In het jaar 2003 bestond Helinium 45 jaar. Dit heuglijke feit hebben we gevierd tijdens een speciale barbecue. Het bestuur was van mening dat er een 'artefact' bewaard zou moeten blijven van dit jubileum en daarom is er een speciale uitgave van de Terra Nigra verschenen. Centraal thema van deze jubileumeditie is de samenwerking tussen professionals en amateurs. Voor dit thema is gekozen omdat het VLAK (Vlaardings Archeologisch Kantoor) in 2003 ook een jubileum vierde: het tienjarig bestaan. Verder is het VLAK in 2003 verhuisd naar de Hoflaan. Deze verhuizing was noodzakelijk omdat de werkruimte op Hoogstad niet voldeed aan de ARBO-regels.

2. Veldwerk

Koningsveld

Hulp aan de Archeologische dienst van Delft bij het opgraven van het voormalige klooster Koningsveld te Delft, op 26 en 30 april en op 3, 10 en 17 mei.
Een 13e–14e eeuws klooster maar ook nog met vroegere middeleeuwse en Romeinse vondsten. Direct daarop volgend en na weken lange veldwaarnemingen door met name één individueel lid, begonnen we na een flits onderzoek op 21 mei aan een opgraving aan de Kandelaarweg (net Rotterdam) onder leiding van het BOOR.

Kandelaarweg

Het was een grote ontgraving die o.a. een Romeins-inheemse boerderij aan het licht bracht, met mogelijk een voorganger uit de late ijzertijd.
Hier zijn we van 24 t/m 26 mei drie dagen intensief in de weer geweest, gevolgd door nog wekenlang voortdurende veldwaarnemingen op en rond deze plek door met name een tweetal leden, tot het moment van de totale ontgraving.
Hieruit volgde nog de ontdekking op 22 juni van een mogelijke tweede huis-plattegrond, die verder door het BOOR is onderzocht.
Al met al is hier zeer veel werk verricht, op deze landschappelijk en archeologisch zeer bijzondere plek, waarvan het zondermeer dood en dood zonde is dat deze niet behouden is kunnen blijven.
Al met al een jaar met graafwerkzaamheden die sterk geconcentreerd waren in de maanden april, mei en juni.

3. Terra Nigra

Het is elk jaar weer een hele opgave om drie Terra Nigra's te laten verschijnen. Voor 2003 zijn we niet verder gekomen dan twee nummers. Daar staat tegenover dat we met het speciale jubileum dubbelnummer (nr. 157), waaraan verscheidene leden van Helinium hun bijdrage hebben geleverd, goed voor de dag zijn gekomen.

4. Bibliotheek

Ook dit jaar zijn er weer verscheidene boeken, tijdschriften en nieuwsbladen aan Helinium geschonken.
Daarnaast zijn er zowel door Helinium als door het VLAK diverse boeken aangekocht .
Vanwege de overgang naar een nieuw bibliotheekprogramma in een van het VLAK overgenomen computer, is het invoeren van de boeken gestagneerd. Er zijn geen boeken meer ingeschreven van de stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen.
Tijdens de officiële overhandiging van de jubileum Terra Nigra, heeft Matthijs Struijs een aantal boeken geschonken aan Helinium, waaronder een bijzonder geïllustreerd boek uit 1760 van Joannes van Lier en A. Vosmaer dat handelt over opgravingen in Drenthe.

5. Excursies

Dit jaar zijn door Helinium twee reizen door de tijd gemaakt.

Alblasserwaard
Gedurende de voorjaarsexcursie op 14 juni maakte Helinium een fietstocht in de Alblasserwaard. Zeven fietsers volgden een groot deel van een TRAP-route door dat gebied. De tocht voerde door een prachtig landschap, waarvan de geschiedenis wordt bepaald door het water, uiteenlopend van grote rivieren tot een fijnmazig netwerk van slootjes, van meanderende veenstromen tot kaarsrechte weteringen. Hoogtepunt van de excursie was de picknick in het gehucht Den Donk op de 6 meter hoge donk van Brandwijk. Vanaf deze rivierduin hadden de Helinium-leden een fraai uitzicht over het omliggende laagland van de Alblasserwaard. Opgravingen in 1991 toonden aan dat de plek al in de prehistorie bewoond is geweest.

Griekenland
Van 13 tot en met 20 oktober vond de buitenlandexcursie plaats. Het vliegtuig bracht 12 Helinium-leden naar de Peloponnesos in Griekenland. Gedurende 8 dagen maakten zij kennis met de zeer rijke en fraaie archeologische geschiedenis van dat gebied. Het heerlijke najaarsweer, de voortreffelijke temperatuur van het zeewater, de opvallend uitbundige flora en het prachtige landschap maakten het excursieprogramma extra de moeite waard. Reeds direct na aankomst op het vliegveld van Kalamata werd het eerste excursiepunt bezocht: het antieke Messini (Ithomi). Na de overwinning van Thebe op Sparta rond 370 voor Chr. werd Ithomi versterkt met een ruim 9 kilometer lange verdedigingsmuur om zich beter te kunnen weren tegen eventuele aanvallen van het agressieve Sparta. 's Middags doken een aantal excursiegangers bij Kalamata in het zeewater van de Golf van Messina om het reisstof van zich af te spoelen. De dagen erna werd een aantal hoogtepunten uit de Europese archeologie bezocht: Olympia, Korinthe, Mycene en Epidaurus. Ook minder bekende vindplaatsen kwamen aan bod, zoals de Byzantijnse steden Monemvasia en Mystras, beide uitermate mooi gelegen in het landschap. Daarnaast zijn tevens wandelingen gemaakt naar onder andere het nog steeds bewoonde 11^{e}-eeuwse klooster Moni Prodromou in de Lousios-kloof en naar het 13^{e}-eeuwse Frankisch kasteel bij Karitena.

6. Lezingen

In 2003 zijn er een achttal lezingen en een videoavond gehouden:

5 februari 2003:
"Opgravingen Gat in de Markt te Vlaardingen" door T. de Ridder
12 maart 2003:
Videoavond door E. Groen en G. van de Poel
16 april 2003:
"Archeologie van Alkmaar" door P. Bitter
14 mei 2003:
"Steentijdmensen in Ypenburg" door J.M. Koot
18 juni 2003:
"Maten en Gewichten" door R.J. Holtman
10 september 2003:
"Zutphen in de Middeleeuwen" door M. Groothedde
8 oktober 2003:
"Schoenen en Re-enactment" door D. Schulz
12 november 2003:
"Archeologie van Syrië" door M. Defilet
10 december 2003:
"Kasteel Keenenburg te Schipluiden" door J. Moerman.

Jaarverslag

Gemeentelijk Archeoloog

Organisatie VLAK

In 2003 beschikte de gemeente Vlaardingen alweer 10 jaar over een gemeentelijk archeoloog. Om dat heugelijke feit niet geheel voorbij te laten gaan werden onder andere de Reuvensdagen, een tweedaags congres, waar tegen de vijfhonderd archeologen op af komen, in Vlaardingen georganiseerd. Tevens bestond de AWN-afdeling Helinium 45 jaar. In nauwe samenwerking met Helinium is in november 2003 een kleurenspecial uitgegeven van de Terra Nigra met ruim aandacht aan 45 jaar archeologie in Vlaardingen. In juni 2003 verhuisde het gehele VLAK naar Hoflaan 43, een enorme verbetering wat de huisvesting betreft. Het aantal medewerkers bedroeg in 2003 11: één gemeentelijke archeoloog, vier archeologen, vijf ID-plaatsen en één WIW'er. Op 17 juni 2003 hebben B&W een nieuwe archeologische beleidsnota aangenomen: "*Nieuwe gronden voor archeologisch beleid*". Er is het nodige gedaan aan voorlichting: er zijn vele artikelen verschenen, enkele persberichten en VLAK-verslagen, daarnaast werden er diverse lezingen gegeven. Het Vlaardings Museum organiseerde in nauwe samenwerking met het VLAK twee tentoonstellingen: "*Graven in de Markt*" en "*Veelzeggend vuilnis*".

Archeologisch onderzoek

In 2003 werd vooral veel tijd besteed aan de uitwerking van diverse projecten. Hieronder wordt kort ingegaan op het archeologische onderzoek.

Vergulde Hand West 7.073

In het plangebied Vergulde Hand West is door het bureau RAAP booronderzoek verricht. Uit dit onderzoek blijkt dat het 25 ha grote gebied in de prehistorie doorsneden

Houtresten van een Deens Vikingschip gebouwd rond 1009 in Engeland. Het ontdekte fragment maakte deel uit van de huid van het schip en bevond zich boven de waterlijn en is in of kort na 1043 hergebruikt in Vlaardingen als deksel van een graf (Afbeelding: A.H.L. Vredenbregt, VLAK).

werd door kreken en dat een deel van Hollandveen met oorspronkelijk prehistorisch oppervlak nog intact was. Op grond daarvan heeft het gebied een hoge archeologische verwachting gekregen en is besloten tot een inventariserend proefsleufonderzoek om zones vast te stellen waarbinnen zich archeologische resten zouden kunnen bevinden. Dit proefsleufonderzoek is verricht van 19 mei t/m 20 juni in 2003. In totaal is er 3904 meter sleuf opengetrokken met een bakbreedte van 2,2 meter, hetgeen neerkomt op een steekproef van 3,9 %. Dit onderzoek leverde zes archeologische indicatoren op die niet aan complexen toe te schrijven zijn (waaronder verspoelde scherven) en tien archeologische complexen. Negen complexen zijn aangetroffen in de top van het Hollandveen en bestaan uit onder andere greppels, aardewerk en palen, en maken vermoedelijk onderdeel uit van nederzettingen, erven en de inrichting van het landschap. De complexen vertegenwoordigen de volgende perioden: Vroege IJzertijd (1), Midden IJzertijd (3), IJzertijd/ Romeinse Tijd (2), Romeinse Tijd (2) en de 11e/12e eeuw (1). Het tiende complex betreft een bijzondere vondst van een circa 9,5 m lange eiken boomstamkano die door middel van een ^{14}C-datering gedateerd is in de overgang van de Late Bronstijd en de Vroege IJzertijd (circa 800 voor Chr.). Niet alleen is de vondst van een boomstamkano voor deze periode zeldzaam, tevens vormt de datering de vroegste aanwijzing voor veenbewoning in West-Nederland. Een andere bijzonderheid aan de boomstamkano is de constatering dat de achterzijde uit diverse constructie-elementen is opgebouwd, waarmee het de oudste vorm van scheepsbouw is. In 2004 is aanvullend proefsleufonderzoek verricht. In het najaar van 2004 wordt een bestuurlijk besluit verwacht over het vervolgtraject: behoud *in situ*, dan wel *ex situ*.

Gat in de Markt 1.101

In 2002 is in het oude centrum van Vlaardingen op de locatie Gat in de Markt 1.101 archeologisch onderzoek verricht. Bij dat onderzoek is de rand van de oude middeleeuwse begraafplaats aangesneden met resten van 45 begravingen. Het hout dat afkomstig is van de grafkisten van de graven is in 2003 nader onderzocht. Uit dendrochronologisch onderzoek is gebleken dat het jongste graf op het diepste niveau van het grafveld in of kort na 1043 is aangelegd. Uiterlijk rond dit jaar zal de ingebruikname van dit deel van de begraafplaats liggen. De sluitdatum van het grafveld ligt uiterlijk aan het einde van de 12e eeuw, maar vermoedelijk al eerder. Uit het onderzoek van het hout, blijkt dat een groot deel uit hergebruikt hout bestaat, waaronder bouwhout en scheepshout. Bijzonder is dat er resten zijn aangetroffen van drie verschillende Vikingschepen. Het is pas de vierde keer in Nederland dat er resten van Vikingschepen zijn ontdekt. Twee schepen blijken afkomstig te zijn uit Engeland en zijn vermoedelijk door Deense Vikingen gebouwd, waarbij de bouwdata vermoedelijk liggen op 918 + 6 AD en 1009 + 6 AD. Alleen in Tiel is eerder een restant aangetroffen van een Deens Vikingschip. Het derde schip is afkomstig uit het gebied uit het oude Frisia (Noordwest-Europa), waarvan het bouwjaar mogelijk rond 967 + 6 AD ligt. De vondst van een Vikingschip dat afkomstig is uit het oude Frisia doet, tezamen met de vondst van een deel van een Vikingschip uit Dorestad en de klinknagels uit het Noord-Nederlandse terpengebied, vermoeden dat de Friese kooplieden voeren in schepen die gebouwd waren in een Vikingtraditie. De vondst van drie verschillende Vikingschepen, en andere schepen, toont aan dat Vlaardingen rond 1000 AD beschikte over een haven en tezamen met enkele andere archeologische vondsten en summiere historische bronnen zijn er nu diverse aanwijzingen dat Vlaardingen in de 11e eeuw was opgenomen in een internationaal handelsnetwerk.

Diverse projecten

Op de locatie Van Hogendorplaan 3.026 is één dag durend proefsleufonderzoek verricht. De veronderstelde middeleeuwse dijk bleek geheel te zijn verwijderd bij de aanleg van de nieuwbouwwijk Babberspolder. Wel kon nog geconstateerd worden dat de dijk op een oeverwal was aangelegd. Op de stationslocatie (Deltaweg 11.008) konden door middel van booronderzoek geen fossiele intacte kreekruggen geconstateerd worden. De locatie is vrijgegeven voor planontwikkeling. Bij rioleringswerkzaamheden in de Van der Driftstraat (6.116) is Romeins aardewerk en een even oud paadje of weg, bestaande uit takken en bewerkt hout, aangetroffen. Op de locatie 't Oude Thuis (2.021) gelegen aan de Oosthavenkade zijn geen middeleeuwse archeologica ontdekt. Dit past in het beeld dat de middeleeuwse bewoning van de nederzetting Vlaardingen zich beperkte tot de westelijke oeverwal van de gelijknamige kreek. Bij rioleringswerkzaamheden in de Westlandseweg (6.162) is een kreekrug uit de Romeinse Tijd doorsneden. Langs de Broekkade (6.164) is in opgebrachte grond een menselijke onderkaak aangetroffen. De herkomst is onduidelijk. Op de locatie Soenda is door middel van booronderzoek de ligging van twee fossiele kreekruggen vastgesteld. Uit proefsleuvenonderzoek blijkt de meest noordelijke sporen te bevatten uit de Romeinse Tijd. Het gaat hier vermoedelijk om de rand van een meer noordoostelijk gelegen nederzetting. In de Vettenoordsepolder (1.113) is een booronderzoek verricht. Er werden geen fossiele kreekruggen aangeboord.

Jaarverslag

Stadsarchief

Algemeen

Na de jaren 2001 en 2002, waarin veel tijd en energie in de zeer succesvol gebleken uitgave Ach Lieve Tijd Vlaardingen werd gestoken, kon in het verslagjaar 2003 de nadruk weer 'archiefbreed' liggen op het verder toegankelijk maken van de vele archieven en collecties die het Stadsarchief binnen zijn muren heeft. Belangrijk was verder vooral de totstandkoming van de Gemeenschappelijke Regeling met betrekking tot de archiefzorg tussen de gemeenten Vlaardingen en Maassluis. De jarenlange samenwerking met Maassluis (restauratie en inventarisatie) vond hierin haar bekroning. Op 28 november ondertekenden de beide burgemeesters deze overeenkomst, die het mogelijk maakt dat begin 2004 - in totaal circa 175 strekkende meter - Maasluise archieven naar Vlaardingen worden overgebracht. Behalve dat de archieven van Maassluis dan op een en dezelfde plaats (37 uur per week) te raadplegen zijn, heeft dit als voordeel dat deze verder kunnen worden geïnventariseerd en ontsloten, zodat de onderzoeker er in veel opzichten wel bij vaart. Dat het functioneel ontwerp van de Internetsite van het Stadsarchief in december werd opgeleverd, opent perspectieven voor 2004.

Personeel en vrijwilligers

In het personeelsbestand traden geen wijzigingen op. Wel waren twee archiefmedewerkers en een vrijwilliger langdurig en ernstig ziek, wat op een vrij kleine bezetting vanzelfsprekend in veel opzichten een grote impact heeft. Die bezetting was als volgt: D.F. van Geenen (restauratie), H.C. Geuze (archiefinspectie en applicatiebeheer), G.W.G. van der Heijden (inventarisatie en depotbeheer), J. van Leeuwen-Zuidgeest (educatie en tijdschriftenbeheer) H.J. Luth (stadsarchivaris), M.K. van Papeveld-Hörst (krantendocumentatie), H.C. Verloop (studiezaal en bibliotheek), A.G. Visser-van der Meer (administratie), E.M. van der Zwaal (Topografisch-Historische Atlas).
De vrijwilligers, de heren J. Borsboom (fotograaf), H. Brobbel (Atlas), G.A.J. den Hertog (indicering bevolkingsregister), C.B. de Jong (indicering oudere bronnen), oud-medewerker M.A. Struijs (m.n. Atlas) en M.P. Zuydgeest (Atlas), moeten met ere worden vermeld. Zij leveren pro Deo, de laatste drie al decennia lang, een grote bijdrage aan het vergroten van de raadpleegbaarheid van het waardevolle historische materiaal.

De gemeenschappelijke archiefregeling Vlaardingen/Maassluis werd op 28 november 2003 bekrachtigd met de uitwisseling van de wederzijdse 'puzzelstukken' van de 18de-eeuwse kaart van Cruquius. Van links naar rechts: de burgemeesters van Maassluis en Vlaardingen, J.A. Karssen en T.P.J. Bruinsma, de Vlaardingse stadsarchivaris H.J. Luth en het hoofd interne zaken van de gemeente Maassluis, J.F.J. Vaissier. (Foto: Arie Wapenaar)

Archieven en toegangen

Arbeidsintensieve depotwerkzaamheden als verplaatsen, verpakken en etiketteren, werpen goede vruchten af maar er moet nog veel gebeuren.

Nieuwe archieven en aanvullingen op reeds eerder verworven archieven kwamen binnen. Behalve de reeds genoemde omvangrijke Maassluise archieven, waren dat onder andere de archieven van: Kegelclub 'Windmill', Stichting Haring- en Bierfeest Vlaardingen, Vlaardings Dubbelmannenkwartet, Gereformeerd Politiek Verbond (GPV), afdeling Vlaardingen en Folkcentrum Assurancetourix.

Van een aantal archieven kwam een inventaris gereed en inmiddels zijn alle archiefinventarissen digitaal beschikbaar. Het grootscheepse indiceringsproject van het Vlaardingse bevolkingsregister 1900-1935 is nu voor bijna eenderde deel voltooid en zoals elk jaar kwamen weer twee kronieken tot stand. Aan de serie indices in de archiefstudiezaal werd het 287ste deel toegevoegd: register van ontvangst van trouwgelden, 1775-1805. Ten dienste van diezelfde studiezaal werden diverse bestanden geïnventariseerd (o.a. de collectie Vlaardingse telefoonboeken en gouden gidsen, 1913-2001) en/of gedigitaliseerd (woningwetkaartjes, 1904-1945). De megadatabase Bevolking Vlaardingen groeide verder, zodat nu persoonsgegevens van meer dan 40.000 Vlaardingers, voornamelijk uit de periode 1790-1865, zijn ingevoerd. Hiervan wordt dagelijks gebruikgemaakt.

Bibliotheek

De bibliotheek van het Stadsarchief is een veel gebruikte verzameling als het gaat om de informatievoorziening op lokaal-historisch gebied. Niet alleen zijn hierin duizenden boeken over Vlaardingen opgenomen, ook vele tijdschriften waarin Vlaardings historisch of genealogisch materiaal te vinden is, zijn op deze manier te raadplegen. Sinds enkele jaren kan dat behalve in de studiezaal ook via de Internetsite van de Stadsbibliotheek, waarop onder 'catalogus' ook de complete bibliotheek van het Archief is te vinden. Een kleine selectie uit de aanwinsten van 2003: Oude Meesters en Jongedoghters door K.W. van Netten (over het 19de-eeuwse onderwijs in Vlaardingen), Door het oog van de naald, door Jan Anderson en Hjalmar Teunissen (over de watersnoodramp van 1953), Drank & Drinkgerei, door Cora Laan (over de 18de-eeuwse drinkcultuur op basis van historisch en archeologisch onderzoek naar de Vlaardingse herberg 'De Visser'), Kroniek van het 'Geslagt Sonne', door J.G. Zonne, het jubileumboek van de Vlaardingse Football Club (90 jaar VFC) en De Hoogkamer, van boerderij tot Natuurvriendenhuis en Kampeercentrum, door Coos van IJperen, Matthijs A. Struijs, m.m.v. Erika Verloop.

Topografisch-Historische Atlas

Het verder determineren, beschrijven, ordenen en 'ontzamelen' (!) van de tienduizenden afbeeldingen vond goede voortgang, niet het minst omdat enkele vrijwilligers hun tijd en kennis trouw inzetten om het personeel te ondersteunen. Het belang van deze collectie blijkt uit het veelvuldig gebruik ervan. Opvallende aanwinsten waren: tientallen foto's van het veranderende Vlaardingse straatbeeld (2002 en 2003), een enorme luchtfoto van de bouw van een deel van de Babberspolder (1953) en 33 foto's van de bouw van de 2de keersluis en de Prinses Julianabrug (1921, 1922).

Restauratie

Enkele duizenden originele foto's werden schoongemaakt, opgezet en in zuurvrije Melinex-hoezen verpakt en allerlei archivalia gerestaureerd. Er werd een begin gemaakt met het fotokopiëren van de registers van de Burgerlijke Stand van Maassluis, die net als hun Vlaardingse evenknie zeer veel zullen worden gebruikt.

Dienstverlening, educatie, rondleidingen, exposities, cursussen en publicaties

Het aantal bezoekers van de studiezalen bedroeg 2.143. Bovendien namen vele honderden volwassenen en kinderen deel aan rondleidingen, cursussen, exposities en lesprogramma's. Vooral het educatieve project 'Doodgewoon' over begrafenisrituelen en -gebruiken, was succesvol.

Het stemt tot vreugde dat het belang van een goed archiefbeheer en een intensief gebruik van de aan het Stadsarchief toevertrouwde bronnen, in Vlaardingen alom wordt onderkend.

Jaarverslag

Historische Vereniging Vlaardingen

Spraken wij in het verslag over het jaar 2002 nog de hoop uit dat de komst van de nieuwe burgemeester een positief effect zou hebben op de gebrekkige communicatie tussen de lokale overheid en de Historische Vereniging Vlaardingen, de praktijk in 2003 leerde anders. Soms hebben wij het gevoel dat er van de zijde van de bestuurders en ambtenaren sprake is van een al dan niet opzettelijk negeren van onze vereniging bij zaken die betrekking hebben op het historisch aanzien van onze stad, alsmede op de ruimtelijke structuren en de toekomstvisies van Vlaardingen. Dit was in het nabije verleden wel heel anders. Wij blijven er echter naar streven om deze onwenselijke situatie ten goede te doen keren. Volledigheidshalve willen wij hieraan toevoegen dat ten tijde van het concipiëren van dit jaarverslag er tekenen zijn waar te nemen die duiden op een mogelijke kentering.

Dat wij ons niet af lieten schrikken om in dit klimaat toch de doelstellingen van onze vereniging naar buiten te brengen kwam onder meer tot uiting in onze inspraak aangaande de Rivierenzone, de inspraak voor het behouden van de oude school aan de Oosterstraat. Tevens hebben wij op 1 oktober 2003 aan het lokale bestuur via een notitie onze visie kenbaar gemaakt over hoe men dient om te gaan met cultuurhistorische waarden in de planvorming.

Richten wij onze aandacht op de activiteiten van onze vereniging dan maken sombere gevoelens plaats voor gevoelens van gepaste tevredenheid. Activiteiten die mede mogelijk werden gemaakt door de enthousiaste inzet van vele van onze leden.

Een overzicht hiervan treft u onderstaand aan.

Het jaar 2003 stond landelijk in het teken van de rurale bouwkunst: het was het Jaar van de Boerderij. Op zichzelf was dat geen aanleiding voor onze vereniging om specifiek kandidaten voor de Restauratiepenning te zoeken in het landelijke gebied rond de stad. Zoals altijd heeft de daarmee belaste commissie, de Commissie Stad & Monument, gekeken naar alle mogelijke kandidaten, die zich als voorbeeldig hebben onderscheiden in de aanpak van hun historisch pand. Dat beide penningen dit jaar zijn uitgereikt in verband met het herstel van een boerderij is daarom eerder een gelukkig toeval, dan een opzet. Beide gebouwen zijn door de commissie in voorgaande jaren met regelmaat bezocht. Bij het laatste bezoek ble-

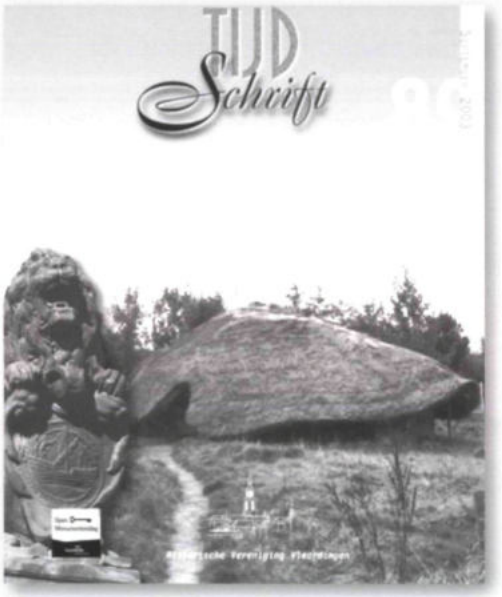

Het jaar van de boerderij kreeg ook aandacht bij de Historische Vereniging Vlaardingen, onder meer in Tijd-Schrift.

ken de werkzaamheden zover gevorderd, dat toekenning van de Restauratiepenning gerechtvaardigd was. Op 18 november 2003 werden dan ook de eigenaars van de boerderij Zuidbuurt 30, mevrouw V.M.H. Henkelmann en mevrouw W.E. Teschmacher, en van de boerderij Zuidbuurt 34 (Sarijnehove), de familie J.J. Sonneveld onderscheiden met de Restauratiepenning 2003.

Op 25 maart 2003 werd de 35e algemene ledenvergadering gehouden in het Wijkcentrum Holy.

Het Tijd-Schrift kende vier afleveringen. Nummer 87 (maart 2003) besteedde aandacht aan 40 jaar vaart van de melkschuit van Schipluiden naar Vlaardingen en vice versa. Een ander onderwerp was de geschiedenis van de Holiërhoekse of Hooglandse molen. Welonderbouwde protesten tegen de sloopplannen van het huidig gemeentebestuur (zie in dit verband ook het begin van dit jaarverslag) vormden het hoofdonderwerp van nummer 88 (juni 2003). Hiernaast ook aandacht voor Francijntje de Kadt (1858-1929); vroedvrouw te Vlaardingen en eerste voorzitster van de Nederlandse Vroedvrouwen Vereniging. In het kader van het Jaar van de Boerderij (2003) bevatte nummer 89 (september 2003) een artikel over boerderijen in de prehistorie en de Romeinse tijd ('Vlaardingen-cultuur') en een uitgebreide beschrijving van het programma van de Open Monumentendag 2003 in onze stad. In het laatste nummer van het jaar (90 – december 2003) kwamen aan bod de onderwerpen Vlaardingen in het verkiezingsjaar 1946, Bouwfraude? Prijsafspraken? Niets nieuws onder de zon!, historisch glas in lood in de Grote kerk en het huis 'De Hollandsche Tuyn'.

Veelzijdigheid kenmerkte wederom het lezingenprogramma in het jaar 2003.
De eerste lezing van het jaar stond – hoe kon het anders – in het teken van het jaar van de Boerderij: de heer A. Chardon kwam vertellen over leven en werken op de boerderij Clattenburg. De volgende bijeenkomst handelde over de toekomst van het Visserijmuseum. De heer J.P. ter Brugge vertelde onder meer over de voortgang van het verleggen van het zwaartepunt 'Visserij' naar 'Vlaardingen'. Daarna legde de heer J. van der Voort uit op welke wijze het visserij-gedeelte van de collectie in de computer wordt gezet plus de daarbij behorende omschrijving. De lezing na afloop van de algemene ledenvergadering werd gegeven door de heer De Losanne, die een reeks van dia's van huidige situaties projecteerde naast historische opnamen. 'Graven in de Markt' was het thema van de lezing in april. De heer T. de Ridder (gemeentelijk archeoloog) vertelde over de opgravingswerkzaamheden op het voormalig kerkhof naast de Grote Kerk. Met de lezing 'Vlaardingen te kijk' werd de nieuwe 'beamer' in gebruik genomen. Een presentatie novum dat wij dankzij de steun van het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o., het Europoort-Botlekbelangen Fonds en een bijdrage van het Service Team in ons bezit kregen. Het lezingenjaar werd afgesloten met een door de heer F. van Ooststroom gegeven diapresentatie over boerderijen.

Het excursieprogramma startte met een bezoek aan de Museumwoning aan de Vondelstraat. In de wegens sloop inmiddels afgebroken behuizing toonde de heer J. Anderson de situatie aldaar rond 1950. De busexcursie ging dit jaar naar Antwerpen. Een stadswandeling, lunch en museumbezoek vormden het programma van die dag. De stad Brielle – de vestiging en de kerken – was het doel van de excursie in het najaar.

Jaarverslag

Streekmuseum Jan Anderson

"Levensvatbaarheid op termijn"

Verleden jaar leek het er nog op dat de voorgenomen samenwerking tussen de Vlaardingse musea niet van de grond kwam, maar thans kunnen we verheugd constateren dat alle neuzen één kant opwijzen en ligt de "overeenkomst en intentieverklaring" gereed ter ondertekening, waardoor de Stichting Collecties Jan Anderson intens zal gaan participeren in de Stichting Vlaardings Museum, als opmaat voor een uiteindelijke fusie. De collectie blijft dus vooralsnog aan de Kethelweg, maar alle stukken staan ter beschikking van het Vlaardings Museum.

Activiteiten

Het aantal bezoekers steeg met ruim 5% en 2213 bezoekers wisten ons te vinden, waarbij 19 groepen, waaronder vier klassen van Spieringshoek. Er werden 24 lezingen elders gehouden met 750 toehoorders en 3 instellingen deden een beroep op onze collectie, terwijl we overspoeld werden met aanwinsten: 22% meer voorwerpen, 112% meer tekeningen/prenten/papieren en 23% meer boeken dan vorig jaar. Komend jaar hopen we onze 100ste tentoonstelling te houden en met een beetje geluk de 100.000ste bezoeker te begroeten. Daarnaast bezochten 220 personen onze inmiddels (na drie seizoenen) gesloten dependance: de Museumwoning aan de Vondelstraat, die van mei t/m augustus iedere 1ste zaterdag en zondag open was van 14.00 – 16.00 uur. Op Koninginnedag hadden we een tentoonstelling in de hal van het stadhuis en zeven exposities in het museum: over de Watersnoodramp in 1953, Illegaal drukwerk WO II, Vlaardingse boerderijen, Kinderboeken, Vlaardingse legenden en Merklappen, terwijl in de maand van het museumweekend tien Vlaardingse verzamelaars bij ons exposeerden. Voor de film Pietje Bell 2 richtten wij de drogisterij van Geelmans in en het schoolklasje ging naar de Coöperatie Westland voor een open dag en voor Christmas Carols naar de Stadsgehoorzaal. De etalages van de VVV en Plantage Boekhandel Den Draak gebruikten materiaal uit onze collectie en spullen gingen eveneens naar Maasland, Maassluis, Loosduinen, Rotterdam, Scheveningen en Schiedam en niet te vergeten het Visserijmuseum alhier. Komend jaar zullen we o.a. meewerken aan exposities in het Belastingmuseum te Rotterdam, over Maarten 't Hart in Maassluis en over oude Schiedamse bedrijven in de Korenbeurs.

In 2003 werden door het Streekmuseum een tweetal publicaties uitgegeven: op 2 februari over de watersnoodramp van 1953 in Vlaardingen en op 25 juni over de legendes en sagen uit onze stad. Hier de presentatie op 25 juni in het Pannekoekenhuis in het Hof.

Publiciteit
Radio Rijnmond verzorgde een één uur durende uitzending vanuit het museum en de landelijke edities van het Reformatorisch Dagblad en het Nederlands Dagblad wijdden grote artikelen aan het museum. Verder hadden we een serie artikelen in de Maaspost en bij Omroep Vlaardingen over "Het stuk van de maand".

Voorwerpen
1096 stuks werden ingeboekt, waaronder: een cliche van boekhandel Arie den Draak, een krat van de melkfabriek Hollandia, een apothekersdoosje Vlaardingen 15.06.1900, 250 verpakkingen van alle naoorlogse producten van Lever's Zeep tot 1970, legpuzzels Sunlight en de Uiver 1934 gemaakt bij drukkerij Van Dooren en een emaille reclamebord van de Superfosfaatfabriek. Verder twee trommels in zeildoekse hoes van de pijpers, in 1945 bij Sprij gemaakt en tevens epauletten en een das van dat corps, een zilveren snuifdoos en luciferkoker, een geborduurde tas gedragen bij de klederdracht van Krijntje Papeveld, drie linnen hemden uit 1840 van E. Qualm en het vaandel van de Vlaardingse RK Arbeidersbeweging.

Tekeningen, prenten, schilderijen
892 stuks werden ingeschreven waaronder twee linoleumsneden van de Maassluissedijk en het Landje van Chardon, een aquarel van het Deltahotel en twee stuks van een vrouw in Vlaardingse dracht en een ets van de optocht van de Vlaardingse Rederijkers in 1606. Verder materiaal van de Kooiboer M. Hoogendam van de Broekweg en drie plakboeken uit de bezettingstijd van de familie De Vries-van der Spek. Tenslotte werden 41 prenten uit de zeventiende en achttiende eeuw geruild met de atlas van Stolk en verwierven we een achter-glas-schilderij van Jan de Winter uit 1964.

Foto's
359 foto's en ansichtkaarten waaronder vier van de eendenkooi uit de Broekpolder en een fotoalbum van de familie Hoogendam.

Restauraties
Vijf restauratoren hebben tien voorwerpen weer in goede staat gebracht en 252 tekeningen/prenten werden ingelijst, mogelijk gemaakt door het Schiedam-Vlaardingen Fonds.

Bibliotheek
Deze werd aangevuld met 374 werken waaronder standaardwerken over; Gero-zilver, Nederlands Kinderspel vóór de zeventiende eeuw, Oorlogsaffiches, Banken in bezettingstijd, Drinkgerei, Electriciteit in huis, Werken in Duitsland, het Nederlandse Prentenboek. Verder De Kleine Prentenbijbel uit 1772, een ABC Prentenboek 1895, Natuurkundige raadselen uit 1809 en tientallen brochures en boeken over Lever's Zeep en de voormalige kunstmestfabriek in Vlaardingen.

De vijf vrijwilligers van het Serviceteam hebben iedere zaterdag en de 1ste zondag van de maand dienst gedaan in het museum en ook in de Museumwoning werd door hen bemenst. Het bestuur bestond op 31.12.2003 uit de heren E.J.Hengeveld (voorzitter), G.B.H. Anderson (penningmeester), F. Nipius (lid) en P.J. Westerdijk (secretaris).

Jaarverslag

Visserijmuseum/ Vlaardings Museum

Het zilveren couvert uit 1760.

Tentoonstellingen

Onder de titel Varend Vlaardingen – Vlaardingse schepen geportretteerd kon tot en met februari 2003 de tentoonstelling met schilderijen, aquarellen, tekeningen etc van Vlaardingse schepen bekeken worden. Het jaar 2003 was door de Gemeente Vlaardingen uitgeroepen tot 'Vlaardings Jaar van de Archeologie'. Het museum speelde daar met een tweetal tentoonstellingen op in. Van januari tot en met mei was in het museumpaviljoen De Joon een spectaculaire tentoonstelling, vormgegeven door kunstenaar Kees Lesuis, met de naam 'Graven in de Markt; Middeleeuwse grafkisten uit Vlaardingen'. Een selectie van de in 2002 tijdens opgravingen in het zogenaamde 'Gat in de Markt' gevonden 11-13e eeuwse grafkisten met zeer goed geconserveerde inhoud werden voor het eerst aan het publiek getoond. Bovendien werd voor deze tentoonstelling van de schedel van de man die in de enige boomstamkist werd gevonden een gezichtsreconstructie vervaardigd. De tweede archeologietentoonstelling, 'Veelzeggend Vuilnis', maakte duidelijk wat archeologen kunnen aflezen aan het afval van vroeger. De kunstenaar Leen Droppert tekende voor het ontwerp van deze tentoonstelling. Van maart tot en met juni werd onder de titel 'In Duigen; de Vlaardingse Kuiperijen' aandacht besteed aan een voor de visserij belangrijk ambacht. Gereedschappen, vaten, foto's en andere objecten die iets met de natte of droge kuiperij te maken hadden werden getoond. De Joon bood in de zomermaanden onderdak aan Vrije Academie-leerlingen van de Vlaardingse kunstenaar Peter Dumas, die hun maritieme werken toonden. In de kleine expositieruimte werd van juli tot en met oktober een tentoonstelling ingericht over de reddingspenningen uit de collectie van het Visserijmuseum. Onder de titel 'Voor een edele daad' werden de dankbetuigingen voor reddingen door veelal vissers getoond en het bijbehorende heldhaftige verhaal verteld. Vanaf eind oktober tot en met maart 2004 werd de vide omgetoverd tot catwalk en de grote zaal tot tentoonstellingsruimte voor 'Klederpracht; de drachten van Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht'. De geherinventariseerde collectie klederdracht werd, met gebruikname van vele belangrijke bruiklenen van andere musea en particulieren, in volle glorie gepresenteerd. Gelijktijdig verscheen een nieuw boek onder redactie van Jan van de Voort over hetzelfde onderwerp. In de VL 2-zaal richtten de Vrienden van het Visserijmuseum een fototentoonstelling in over Vlaardingen als koopvaardijhaven.

Het bezoekersaantal bleef in 2003 ten opzichte van het vorige jaar iets achter bij dat van vorig jaar. Het zeer warme weer gedurende de zomer weerhield het publiek in ruime aantallen het museum te bezoeken.

Activiteiten

Het museum participeerde onder andere in het maritiemhistorisch festival Halen en Brengen, de door de Vrienden georganiseerde reünie van oud vissers en walpersoneel, het Museumweekeinde en Open Monumentendag. Het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. maakte het traditionele verblijf van de VL92 Balder, de in oorspronkelijke staat herstelde zeillogger van het Scheepvaartmuseum te Amsterdam, in juni weer mogelijk. De Visserijmuseum Concertserie werd in 2003 voortgezet, waarbij Léon Bak als vanouds als programmeur optrad.

Educatie

De tentoonstelling 'Graven in de Markt' vormde het onderwerp van het speciaal voor de basisscholen opgezette educatieve programma in 2003. Door middel van een lespakket werden de leerlingen bekend gemaakt met de wijze van het grafritueel in de voorbije eeuwen en de wijzigingen die deze heeft ondergaan. Een rondgang door het museum langs objecten die vroeger onderdeel uitmaakten van het rouwproces maakte hen vertrouwd met oude gebruiken. De tentoonstelling zelf ging in op de wijze van begraven in de middeleeuwen en wat archeologen kunnen aflezen aan skeletmateriaal (ziekten, ouderdom, geslacht etc.). Gedurende de schoolvakanties werden speciale kinder-doe-activiteiten georganiseerd. Variërend van klompscheepjes-maken tot het 'aankleden'van kartonnen klederdrachtfiguren. De belangstelling voor de Visserijmuseum-kinderfeestjes was wederom groot.

Collectie

De collectie van het Visserijmuseum/Vlaardings Museum nam in 2003 met enkele honderden objecten, documenten, boeken, geluid- en beeldopnamen toe. Naast het traditionele aandachtsgebied van de Nederlandse visserij, vinden ook steeds meer objecten met een niet-visserij maar wel 'Vlaardingen-relatie' hun weg naar het museum. De meest in het oog springende aanwinst was een zilveren couvert (vork en lepel) met een gravering met de volgende tekst 'vereert door prins Willem de Vijfde aan Henderik de Willigen ao 1760' en op de vork een gekroonde haring en het wapen van Willem V op de lepel. Het couvert is gemerkt met 'AH', vermoedelijk het meesterteken van de Vlaardingse dichter/zilversmid Arnold Hoogvliet. Het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. schonk het couvert aan het museum. Andere opmerkelijke aanwinsten betroffen: tweetal klederdrachtenboekjes rond 1860, Plakaat (Engels) uit 1750 met betrekking tot de Hollandse haringvisserij, een uitgebreide collectie objecten, foto's en documenten met betrekking tot de familie De Zeeuw, monsterboekjes, plakboek met aanzichtkaarten van Noord-Europese visserijplaatsen, vrijwel compleet kostuum Vlaardingse klederdracht met oorijzer en rouwsieraden, gouden erepenning uitgereikt aan de collectieve inzending van Vlaardingen op de Visserijtentoonstelling te Scheveningen 1892, collectie objecten, foto's en documenten met betrekking tot het boerenbedrijf van de familie Moerman aan de Maassluissedijk, ansjovispot, vaandel van de RK Joannes de Dooperkerk, aquarel van de Vl172 trawler Clara, olieverfschilderij van de Stad Vlaardingen door A. Hoogendijk, stucwerk sierornament voorstellende een zeillogger op zee, zilveren begrafenispenning van baljuw Pieter Hoogenhoek uit 1677, diverse klederdrachtstukken, collectie kledingstukken, documentatie en handwerk-/naai-instrumenten gebruikt door mevrouw L.C. Bot-Don, glas-in-loodraampje uit het Handelsgebouw, collectie schilderijen en tekeningen vervaardigd door Leendert Dijkshoorn en diverse bedrijfs- en verenigingsgerelateerde objecten, onder andere van de firma's Lever's Zeep, Sunlight, Distilleerderij Van Toor, Rederijen A. Verboon, Joost Pot en Betz & Van Heijst, Chloride, wijnimportmaatschappij A. Hoogendijk, scheepswerf Figee, Holy- en Vlietlandziekenhuis, Plesmanschool, Spaarbank Vlaardingen, Windmill, Haringhandel Jan Don en Co., Produktschap voor Vis en Visprodukten, turnvereniging RK WIK,

Vlaardings Museum

De planvorming omtrent nieuwbouw voor het Vlaardings Museum, waaronder het museum voor de Nederlandse zeevisserij, heeft voortgang gevonden, met name op gebied van de stedenbouwkundige invulling van de bouwmassa. In de gemeentelijke plannen voor het reconstructiegebied Buizengat is ruimte voor de nieuwbouw gereserveerd op de huidige kermislocatie, recht tegenover het sluiscomplex. Onderwerp van studie is in 2003 geweest een vorm van cohabitatie met kleine gemeentelijke of daaraan gelieerde instellingen. Dit onderzoek wordt in 2004 voortgezet. Besluitvorming over de nieuwbouw wordt in de tweede helft van 2004 verwacht.

Personeel en vrijwilligers

In 2003 werd mevrouw Alex Poldervaart voor twee dagen in de week aangesteld als conservator. Mevrouw Cora Telesford-van den Berg, horecamedewerkster, en de heer Guust de Koning, algemeen medewerker, verlieten het museum, terwijl de heer Leen Moerman, technisch medewerker, met vervroegd pensioen ging. Zijn plaats werd ingenomen door de heer John Torenvlied. In het museum waren ook dit jaar weer vele vrijwilligers actief.

eeft al-
weg te
leid een
ft haar
nen ge-
ging in
klaring
aat, dat
ndse za-
ndanks
gerings-
eert ge-
handen
chuman
dat de
ver uit-

als een
lse poli-
se poli-
zien zal
de ver-
ationale
een wit-
t de lijn
oemens-
uid, dat
vel het-
ft laten

ak voor
k West-
ale Ver-
vd, dat
niseerde
ven be-
rklaard,
aagstuk
ler dat
kan be-
nen van
at altijd

ek aan-
uropa zo
dedigen,
rage le-
rmalisa-
d nood-
uitsland
n om te
neutraal
ewapend
ering, in

ken mée de voordrachtkunstenaar, de heer J. B. Oosterwelder en de Vlaardingse Accordeonorkestvereniging „Concertino", o.l.v. D. Borst.

J. van IJperen, namens alle aanwezigen, spreker hartelijk dank zeggen voor zijn boeie betoog.

Orkaan en springti

Steden, dorpen en polders overstroomd; steeds groeiend aantal slachtoffers

Een nationale ramp heeft ons land getroffen. In het afgelopen weekeinde sloeg het wate van de Noordzee, zeegaten en rivieren, reeds hoog door springtij en nog opgestuwd doo een Noordwestenwind van orkaankracht op vele plaatsen bressen in dijken en waterkeringe

Het zwaarst werden het Zuiden en het Westen van het land getroffen. Grote gebieden, steden, dorpen en polders — staan blank. Vele plaatsen zijn geheel van de buitenwereld afg sloten en vele inwoners van overstroomde dorpen, gehuchten en steden hebben versche dene uren op zolders of zelfs in toppen van bomen moeten doorbrengen, alvorens zij doo in allereil verzamelde reddingsploegen konden worden gered. Tientallen gezinnen hebben nacht moeten doorbrengen op de zolders of daken van hun soms tot de dakgoten onde gelopen woningen. Tientallen huizen, schuren, loodsen, vacantiehuisjes en uitspanningen we den verwoest. Honderden stuks vee verdronken

Een totaal beeld van de watersnood en de omvang van de hulpverlening, die overal in alle ijl wordt voorbereid, kan nog niet worden gegeven; de direct noodzakelijke hulpverlenin wordt voorzover mogelijk thans plaatselijk uitgevoerd onder leiding van burgerlijke auto teiten. Alle beroeps-, reserve- en dienstplichtige militairen, van land-, zee- en luchtmacht, d in werkelijke dienst zijn, is gelast naar de plaatsen van detachering terug te keren. Een gro aantal militairen is reeds bij de hulpverleningsacties ingeschakeld en verwacht mag worde dat doorlopend grote groepen militairen, duw-arbeiders, rode-kruiscolonnes en andere hul verleningsploegen zich naar de getroffen gebieden zullen begeven.

H.M. de Koningin, H.K.H. Prinses Beatrix en de ministers Drees, Algera en Beel hebben in de loop van de dag verscheidene plaatsen in de getroffen gebieden bezocht. In deze streken moet men het veelal zonder communicatiemiddelen stellen, soms zelfs zonder electriciteit, water of gas. De spoorwegen hebben in sommige streken de diensten moeten staken, doordat spoorbanen zijn weggespoeld of overspoeld. In andere gebieden wordt het personenvervoer met bussen onderhouden of ondervinden treinen zeer grote vertraging.

Met angstige spanning wordt het verdere verloop van de watersnood tegemoet gezien. In vele havens is een chaos ontstaan, tientallen schepen verkeerden op zee of op de rivieren in moeilijkheden of moesten de strijd tegen de elementen beëindigen met de ondergang. In verscheidene gebieden, vooral op Zuid-Beveland is men reeds vroeg op de dag begonnen met de evacuatie van de bevolking. Het laat van de toestand in de verschillende door watersnood getroffen gebieden.

Walcheren

De zeedijken op het eiland Walcheren z op verschillende plaatsen bezweken. De nieu Kerkepolder en de Suzanna-polder zijn vol lopen. In de dijk bij Rammekens zijn gr gaten geslagen, even als bij Veere en Vliss gen. In laatstgenoemde plaats is de toesta ernstig. De Binnenstad staat blank en water in de straten bereikte een hoogte drie à vier meter. Ook Veere en Arnemuid staan onder water.

Zuid-Beveland

De Zeedijken bij Ellewoudsdijk, Kattendij Baarland en Kruiningen zijn doorgebroken. Reigersbergpolder, de Wolverdijkspolder, onder gelopen. Rilland Bath en Kruiningen geïsoleerd.

Zeeuws-Vlaanderen

Kous en Walter van der Kamp. Alfred Pleiter verzorgde de vertaling en Willem Deering ontwierp het décor.

Verboon. Voor het ingenieursexamen voor scheikundig ingenieur slaagden de heren J. v. Keulen en N. G. Kramer.

teisteren ons land

is een gat geslagen. De Noordendijk is overspoeld. Evenals in Dordrecht werden de inwoners van Zwijndrecht ook gewaarschuwd door middel van sirenes en klokgelui. Omstreeks half vijf gisterennacht voltrok zich het gruwelijk lot van de stormvloed aan de Oude en Nieuwe Beerpolder onder Dubbeldam. Ongeveer 1200 ha polderland staat blank. De spoordijk werd totaal verwoest, de electrische gemalen onder Dubbeldam zijn onder water gespoeld. De waterkerende dijk van de Eendrachtspolder in de Hoekse Waard is op drie plaatsen doorgebroken. In Numansdorp zijn twee polders, tesamen ongeveer 650 ha groot, ondergelopen. In de Torensteepolder (groot 1000 ha) werden de 2000 bewoners grotendeels geëvacueerd. Sliedrecht is practisch een eiland geworden. De Alblasserwaard is ondergelopen, doordat op twee plaatsen de dijk is doorgebroken. Ongeveer 1200 huizen in Sliedrecht staan onder water. Ook Papendrecht (geheel geïsoleerd, zonder water, licht en gas), Alblasserdam, Oud-Alblas en Wijngaarden staan onder water. Zwijndrecht, IJsselmonde en Hendrik-Ido-Ambacht hebben ernstig schade opgelopen. De Krimpenerwaard is sinds 1916 niet zo ernstig geteisterd als thans. De dijk bij Krimpen aan de IJssel is op vele plaatsen gehavend.

De Zuidhollandse eilanden

De gemeenten Oudenhoorn en Hellevoetsluis staan geheel onder water: Zuidland, Abbenbroek en Nieuw-Hellevoet gedeeltelijk. De bevolking van Abbenbroek en Oudenhoorn is geevacueerd. De afsluitdam in de Brielse Maas nabij Oostvoorne is over een afstand van ongeveer 300 meter ernstig beschadigd. De boulevard in Oostvoorne is ernstig beschadigd. De duinen zijn over kilometers lengte weggeslagen. In 's Gravendeel is de toestand hopeloos. De „God zij dankpolder", de Bosse polder, de Scheurpolder en de Noordpolder op het eiland Roozenburg zijn onder water gelopen. Er is veel vee verdronken..

Langs de Nieuwe Maas

De Kappelpolder bij Maassluis is in drie minuten onder water gelopen. Ongeveer 1500 huizen in Maassluis werden een prooi van het water. De Maasdijk is doorgebroken. Vele fabrieken in Maassluis hebben grote schade op-

Vlaardingen kwam er betrekkelijk goed af

Industrieën leden grote schade

Hoewel het Zaterdagnacht in onze stad ook zeer gespannen heeft, zijn we toch voor de grootste rampen gespaard gebleven. Het water, dat tot dusver, voor zover bekend, in 1919 z'n hoogste stand bereikte met 3.20 m boven NAP, steeg nu tot liefst 3.72 m NAP en bleef daarmee slechts enkele centimeters beneden de bovenzijde van de sluisdeuren. Ook de waterkerende spoordijk tussen de sluizen en Vlaardingen-Oost heeft het zwaar te verduren gehad en op enkele plaatsen heeft men koortsachtig moeten werken om erger te voorkomen. Gelukkig is men daarin geslaagd, zodat het water uit de binnenstad geweerd kon worden. Buitendijks echter heeft het grote schade aangericht.

Terreinen en gebouwen van de industrieën kwamen onder water te staan en volgens de eerste schattingen zal men de totale schade met 7 cijfers moeten schrijven. Alleen reeds bij de ENCK schatte de directeur, ir. den Bakker, de strop op een millioen gulden. Ook de installatie Vlaardingen van de BPM, de Levers Zeep Mij, De Hollandse Pelmolen, De Romi, de Magnesiet- en Amarilfabrieken en het Havenbedrijf Vlaardingen-Oost hadden van het hoge water te lijden, evenals vrijwel alle andere bedrijven in dit gebied. Bij de ROMI ontstond bovendien nog brand, die met een viertal stralen geblust moest worden.

Voorzorgsmaatregelen

Toen in de vroege morgenuren het water begon te zakken en dus het grootste gevaar was geweken, is men onmiddellijk begonnen met het treffen van uitgebreide voorzorgsmaatregelen, voor het geval bij het volgende tij de zaken minder gunstig zouden verlopen. De bewoners van de Vettenoordse polder en van het „oude" Oosten werden gewaarschuwd, dat zij zich gereed moesten houden om op het alarmsignaal, dat door klokgelui en sirenes gegeven

De AJC, de Arbeiders Jeugd Centrale, was vroeger voor velen taboe. Voor anderen was de AJC van doorslaggevende betekenis voor hun verdere leven.
Herman van der Lee begint met de Vlaardinger Koos Vorrink die in de landelijke jeugdbeweging een belangrijker rol speelde dan in die van Vlaardingen. De schrijver maakt gebruik van zijn eigen collectie waaronder boeken en artikelen van Arie Pleijsier. Dat was een uit Vlaardingen afkomstige bekende Nederlander die intussen welhaast vergeten is.
"Weg met alle socialen, leve de Willemien", kregen de AJC'ers te horen. Ze zongen zelf wat anders. Ze zongen, ze bespeelden muziekinstrumenten, ze volksdansten, ze marcheerden, kampeerden -gemengd nogal liefst- en maakten plannen voor een andere wereld.
Dat de 'stonden der vriendschap' voor Vlaardingse AJC'ers niet voorbij gingen en dat ze invloed hadden op cultureel en maatschappelijk terrein, zeker na 1945 en ook na de opheffing van de AJC in 1959, zal de oplettende lezer niet ontgaan.
In *"De Vlaardingse notarissen vóór 1811 en hun archieven"* neemt *Annemarie Verburg* ons mee naar een tijd en een stad waarin notarissen in het maatschappelijk leven een andere positie innemen dan in de 21ste eeuw.
Gebruik makend van archieven, die zich niet alle in Vlaardingen bevinden, schetst zij een geschiedkundig beeld van verschillende notarissen die onze stad kende en hun sociale achtergrond.
Ze voert ons langs een bekende ambachtsheer, laat de dikwijls aanwezige verwevenheid met het stadsbestuur zien, hun opleidingen, echtgenoten, woningen en hun betekenis voor de stad.
Het is een uiteenzetting met gedetailleerde bronvermeldingen, die niet alleen interessant is voor lezers met Vlaardingse voorouders die belangstelling hebben voor genealogie.
Cobi Bot schrijft de *Kroniek van Vlaardingen 1953*, het jaar van de watersnood, als het water maar enkele centimeters onder de bovenzijde van de Vlaardingse sluisdeuren blijft. Pastoor Rouw wordt geïnstalleerd, een afdeling van de Nederlandse Vereniging voor Sexuele Hervorming opgericht, dansleraar Korpershoek jubileert, evenals muziekonderwijzeres K. Verhoeff-Torn, Ko van Dijk staat in de Stadsgehoorzaal en werk van Vincent van Gogh hangt in de Visbank.
Marianne van Papeveld-Hörst schrijft de *Kroniek van Vlaardingen 2003*. Groot Vlaardingen verschijnt voor het laatst op dinsdag, minister-president J.P. Balkenende bezoekt Fontijne Grotnes, het Openbaar Ministerie gaat de raadsleden Leo ten Have en Edward van der Raaf vervolgen wegens schending van de geheimhoudingsplicht, Adriaan van Toor, acrobaat van het duo Bassie en Adriaan, neemt afscheid van zijn jeugdige publiek.

Historische Vereniging Vlaardingen